

PREDLOG ZAKONA O INSPEKCIJI RADA

I. Inspekcija rada i njena nadležnost

Član 1

U cilju vršenja nadzora nad potpunim i pravilnim sprovođenjem državne zaštite lica u najamnom radnom odnosu i nad izvršenjem svih propisa i mera o uređenju radnih odnosa i radnih uslova ustanovljava se inspekcija rada. Ovaj nadzor država će vršiti u saradnji sa sindikalnim organizacijama radnika i nameštenika.

Član 2

U nadležnost inspekcije rada spadaju naročito ovi poslovi:

1) nadzor nad sprovođenjem higijenskih i tehničkih zaštitnih mera pri radu lica u najamnom radnom odnosu;

2) nadzor nad izvršenjem propisa o uređenju radnih odnosa i o uslovima rada (nadnice i plate, radno vreme, otkazi, odmori, zaštite žena radnica, zaštita maloletnih radnika itd.);

3) nadzor nad zapošljavanjem učenika u privredi i njihovim učenjem (obučavanjem), kao i nadzor nad domovima za učenike u privredi;

4) nadzor nad smeštajem i ishranom radnika i nameštenika, gde za to postoji obaveza poslodavca;

5) nadzor nad vođenjem knjiga evidencije nesrećnih slučajeva pri radu, nadničnih i platnih kontrolnih knjiga radnika, kao i registar (spiskova) radnika u preduzeću;

6) vođenje istrage na licu mesta povodom smrtnih, težih i kolektivnih nesrećnih slučajeva; ispitivanje uzroka oboljenja i nesrećnih slučajeva pri radu i njihova evidencija; izdavanje naređenja i predlaganja mera za otklanjanje i predupređivanje nesrećnih slučajeva i oboljenja u vezi sa radom;

7) odobravanje poslovnog reda u preduzećima; davanje dozvola za prekovremeni rad na osnovu propisa zakona; ispitivanje uzroka periodičnih prekida rada;

8) posredovanje u radnim sporovima i pri zaključivanju kolektivnih ugovora ukoliko to jedna strana zatraži; registrovanje kolektivnih ugovora;

9) posredovanje kod uprave preduzeća u cilju pravilnog zaposlenja radnika s obzirom na njihovo fizičko i zdravstveno stanje;

10) proučavanje higijenskih i tehničkih zaštitnih naprava i sredstava i rad na njihovom usavršavanju;

11) saradnja sa državnim sanitetskim organima i sanitetskim organima socijalnog osiguranja na sprečavanju nesrećnih slučajeva pri radu, profesionalnih oboljenja i drugih oboljenja u vezi sa radom;

12) izdavanje godišnjeg izveštaja i ostalih publikacija iz oblasti inspekcije rada; propaganda u oblasti inspekcije rada.

II. Organizacija

Član 3

Inspekciju rada vrše odeljenja za radne odnose odnosno otseci za privredu okružnih odnosno sreskih (gradskih) izvršnih odbora pod rukovodstvom poverenika.

U zanatskim, trgovačkim i drugim radinostima, koje za obavljanje svojih radova ne upotrebljavaju motornu snagu, niti naprave, uređaje ili materije, koje su naročito opasne po život i zdravlje zaposlenih radnika, nameštenika i službenika, inspekciju rada vrše otseci za privredu sreskih (gradskih) izvršnih odbora, a gde ovih nema sami izvršni odbori.

U svim ostalim radinostima inspekciju rada vrše odeljenja za radne odnose okružnih izvršnih odbora.

Ministri rada narodnih republika mogu odrediti da pojedini otseci za privredu sreskih (gradskih) izvršnih odbora vrše inspekciju rada i u onim radinostima, za koje je ovim zakonom predviđena nadležnost odeljenja za radne odnose okružnih izvršnih odbora.

Član 4

Za vršenje inspekcije rada u železničkom, pomorskom i rečnom saobraćaju osnivaju se inspektorati rada, a za železnički, pomorski i rečni saobraćaj mogu se osnivati za područje nekoliko inspektorata viši inspektorati rada. Teritorijalnu nadležnost železničkih, pomorskih i rečnih inspektorata rada i odnos prema višim inspektoratima rada propisuje Ministar rada FNRJ.

Za vršenje inspekcije rada u vazdušnom saobraćaju osniva se inspektorat rada za vazdušni saobraćaj.

Inspektorati rada iz st. 1 i 2 ovog člana imaju istu nadležnost koju imaju u poslovima inspekcije rada odeljenja za radne odnose okružnih izvršnih odbora.

Viši inspektorati rada rešavaju u drugom stepenu po žalabama protiv rešenja inspektorata rada i daju im smernice za rad, a mogu vršiti neposredno inspekciju.

Inspekcije rada iz stava 1 i 2 ovoga člana podređene su saveznom Ministarstvu rada.

Član 5

Za vršenje inspekcije rada u rudnicima i topionicama koje su u vezi sa rudnicima osnivaju se rudarski inspektori rada. Ove inspektore rada obrazovaće svojom naredbom ministri rada narodnih republika, kojima su oni podređeni. Rudarski inspektorati rada imaju istu nadležnost kao i odeljenja za radne odnose okružnih izvršnih odbora.

Član 6

Poslove inspekcije rada vrše inspektori rada.

Oni su dužni da se u vršenju svojih zadataka oslanjaju na radničke inspektore i na sindikalne organizacije radnika i nameštenika. Isto tako oni će tesno saradivati sa organima socijalnog osiguranja i ustanovama posredovanja rada, kao i sanitetskim državnim organima u primeni propisa o pravima radnika iz socijalnog osiguranja i propisa o posredovanju rada.

Ovlašćuje se Ministar rada FNRJ da u sporazumu sa Centralnim odborom jedinstvenih sindikata Jugoslavije propiše pravilnik o izboru i radu radničkih inspektora, koji će kao pomoćni organi inspekcije rada poslovati sa pojedinim preduzećima u smislu ovoga zakona.

III. Vršenje nadzora

Član 7

Prilikom izgradnje ili promene kod podizanja, odnosno preuređenja preduzeća, radionica, prostorija postrojenja i uopšte radilišta, kao i radničkih stanova, kuhinja, trpezarija, kupatila itsl., učestvuju inspektori rada davanjem obaveznih mišljenja u pogledu tehničke i higijenske zaštite. Inspektori su dužni prisustvovati u toku izvođenja i predaje svih radova.

Ako se utvrdi da se izgradnja, odnosno preuređivanje već postojećih radionica, postrojenja ili prostorija ne vrši prema izdatom odobrenju i uslovima, inspektori su dužni da o tome odmah obaveste onaj nadležni državni organ, koji je dao odobrenje za izvođenje odnosnih radova, i da zatraže da se izvođenje odobrenih radova vrši tačno prema izdatom odobrenju.

Član 8

Inspektori rada dužni su izvršiti detaljan pregled svih preduzeća, odnosno radnji najmanje jedanput godišnje, dok će se u nadležstvima, ustanovama, organizacijama i svuda gde postoji radni odnos ovaj pregled vršiti prema potrebi.

U vršenju ove dužnosti inspektori rada su ovlašćeni:

1) da u svako doba dana i noći mogu ući u preduzeće, nadležstvo, ustanovu, organizaciju i svuda gde postoji radni odnos, kao i u sve ostale zgrade i prostorije koje su namenjene radnicima (kuhinje, trpezarije, dečija jaslja, obdaništa, kupatila itsl.). Pre nego što otpočne pregled, inspektor rada dužan je prijaviti se poslodavcu, odnosno rukovodiocu ili njihovim odgovornim zastupnicima, i na njihov zahtev legitimisati se; ako poslodavac, odnosno rukovodilac ili njihov odgovorni zastupnik nije prisutan, inspektor rada može i bez njih izvršiti pregled;

2) da mogu, kad to nadu za potrebno, povesti sa sobom stručnjake (tehničare, lekare i dr.) pretstavnike sindikalnih organizacija radnika i nameštenika, kao i pretstavnike dečije zaštite, koji će im pomagati pri pregledu; ovi se stručnjaci mogu ovlastiti da i sami izvrše određeni pregled;

3) da zahtevaju da im se stave na uvidaj knjige evidencije nesrećnih slučajeva pri radu, nadnične i platne kontrolne knjige, registri (spiskovi) radnika, nacrti tehničkih instalacija, ovlašćenja za podizanje ili preuređivanje preduzeća, kao i primerci sirovina i materija koje se upotrebljavaju u proizvodnji;

4) da saslušavaju poslodavca, odnosno rukovodioca ili njihove odgovorne zastupnike, kao i lica zaposlena u preduzeću (nadležstvu, ustanovi, organizaciji) ili na radilištu koje se pregleda, a i druga lica ako bi to bilo potrebno, u cilju utvrđivanja da li se izvršuju zakonski propisi, naredbe i uopšte mere za zaštitu života i zdravlja radnika, kao i propisi o uredenju radnih odnosa.

Član 9

Kad se pri pregledu ustanovi da se u preduzeću, odnosno nadležstvu, ustanovi, organizaciji i svuda gde postoji radni odnos ne izvršuju ili se krše propisi o tehničkim i higijenskim zaštitnim merama pri radu ili da se ne postupa po opštepriznatim tehničkim ili higijenskim pravilima i iskustvima za zaštitu života i zdravlja radnika, nameštenika i službenika, ili da se ne izvršuju ili da se krše propisi o uredenju radnih odnosa, nadležni organ za vršenje inspekcije rada izdaće poslodavcu, odnosno upravi preduzeća ili njihovom odgovornom zastupni-

ku pismeno rešenje da se utvrđeni nedostaci i nepravilnosti uklone određujući za to rok i način. Ovo rešenje sadržavaće upozorenje da ako se po njemu ne postupi, utvrđeni nedostaci i nepravilnosti, biće otklonjeni od strane drugih lica, kojima to poveri nadležni inspektor rada, i to na teret poslodavca, odnosno uprave preduzeća. O izvršenju ovoga rešenja poslodavac, odnosno odgovorni rukovodilac uprave preduzeća dužan je da u određenom roku podnese pismen izveštaj.

Ako se pri pregledu utvrdi da usled nedostataka ili nepravilnosti ili uslova rada uopšte preti neposredna opasnost za život i zdravlje radnika, nameštenika ili službenika, inspektor rada će narediti da ih poslodavac, odnosno rukovodilac preduzeća odmah ukloni. Nadležni organ za vršenje inspekcije rada može u ovakvim slučajevima narediti da radnici obustave rad na opasnim mestima.

Rešenje o otklanjanju nedostataka i nepravilnosti ne isključuje kažnjavanje odgovornog lica.

Član 10

Poslodavci, odnosno uprava preduzeća dužni su da redovno izveštavaju nadležni organ za vršenje inspekcije rada o:

1) početku, prekidu i prestanku rada naročito u sezonskim preduzećima;

2) svakoj važnijoj tehničkoj promeni u preduzeću, kao i o svakom uvođenju novih higijenskih i tehničkih zaštitnih naprava i mera;

3) svakom sporu koji bi mogao dovesti do obustave rada; i

4) svakom smrtnom, težem ili kolektivnom nesrećnom slučaju i to odmah telefonom, telegramom ili preko kurira.

Poslodavac odnosno rukovodilac preduzeća dužan je uneti u knjigu evidencije nesrećnih slučajeva pri radu svaki nesrećan slučaj u vezi sa radom, kao i dostavljati nadležnim organima za vršenje inspekcije rada sve podatke i o drugim važnim okolnostima u vezi sa inspekcijom rada.

Član 11

Radi pravilne primene propisa o higijenskoj i tehničkoj zaštiti pri radu i o uređenju radnih odnosa, radnički poverenici i sindikalne organizacije radnika i nameštenika staraće se da se postojeći propisi i uvedene naprave, sredstva i mere zaista pravilno primenjuju, a nedostaci i nepravilnosti odstranjuju. Ukoliko bi oni u ovom radu naišli na prepreke, koje nisu u stanju sami da uklone, obaveštavaće o tome nadležne organe inspekcije rada i zatražiće da oni izvrše pregled i donesu

potrebno rešenje za otklanjanje nedostataka i nepravilnosti i uslovljavanje pravilne primene propisa u vezi zaštite rada.

Član 12

Inspektori rada, radnički inspektori, kao i svi oni koji učestvuju u obavljanju poslova inspekcije rada, dužni su da čuvaju kao službenu tajnu sve ono što su saznali prilikom vršenja ovih poslova, a što predstavlja poslovnu tajnu preduzeća. Ovu obavezu imaju kako za vreme dok su u službi, tako i posle prestanka službe. Ovo se naročito odnosi kako na vojna preduzeća, tako i na ostala preduzeća, koja proizvode za vojne potrebe. Ako interes službe inspekcije rada zahteva da se obaveštenja ovakve vrste dostavljaju drugim državnim organima, ona se mogu slati samo kao strogo poverljiva i to po prethodnom odobrenju ministra rada narodne republike.

IV. Kaznene odredbe

Član 13

Otseci za privredu sreskih (gradskih) izvršnih odbora kazniće novčanom kaznom od 200 do 5.000 dinara, a odeljenja za radne odnose okružnih izvršnih odbora, odnosno inspektori rada iz čl. 4 i 5 ovog zakona od 300 do 10.000 dinara poslodavca, odnosno odgovornog rukovodioca:

1) koji ne izvršava propise o tehničkim ili higijenskim zaštitnim merama pri radu, kao i sve druge propise o uslovima rada;

2) koji ne izvršava ili krši propise o uredjenju radnih odnosa;

3) koji sprečava ili ometa inspektora rada u vršenju njegove dužnosti (čl. 9 st. 1 i st. 2 tač. 1 i 2 ovog zakona);

4) koji ne stavi na uvidaj inspektoru rada knjigu evidencije nesrećnih slučajeva pri radu, nadnične i platne kontrolne knjige, registar (spiskove) radnika, nacрте i opise tehničkih instalacija, ovlašćenja za podizanje ili preuredenje preduzeća, kao i primerke sirovina i materija, koje se upotrebljavaju u proizvodnji (čl. 9 stav 2 tač. 3 ovog zakona);

5) koji u određenom roku ne otkloni utvrđene nedostatke ili nepravilnosti, ili ne podnese zveštaj da je izvršio naredene mere (čl. 10 stav 1 ovog zakona);

6) koji na vreme ne podnese prijavu o smrtnom, težem ili kolektivnom nesrećnom slučaju, kao i druge podatke ili izveštaje propisane u čl. 11 ovog zakona, ili namerno da netačne podatke, ili koji ne vodi uredno knjigu evidencije nesrećnih slučajeva pri radu.

Pri odmeravanju visine kazne uzimaće se u obzir težina krivice, veličine preduzeća, kao i da li je delo u povratu.

Ako se od osuđenog ne može naplatiti izrečena novčana kazna zameniće se kaznom prinudnog rada bez lišenja slobode, računajući za svakih 50 dinara po jedan dan prinudnog rada, s tim da ova kazne ne može preći tri meseca prinudnog rada.

Kazna izrečena po ovom zakonu ne isključuje krivično-sudski postupak, ukoliko učinjeno delo potpada i pod odredbe krivičnih zakona, niti oslobađa od građansko-pravne odgovornosti za nastalu štetu.

Član 14

Protiv rešenja oteka za privredu sreskih (gradskih) izvršnih odbora može se podneti žalba odeljenju za radne odnose okružnog izvršnog odbora.

Protiv rešenja odeljenja za radne odnose i rudarskih inspektorata rada može se podneti žalba ministru rada narodne republike.

Protiv rešenja inspektorata rada za železnički, pomorski i rečni saobraćaj može se podneti žalba višem inspektoratu rada čije je rešenje konačno; ukoliko nema viših inspektorata rada žalba se podnosi neposredno saveznom ministru rada. Protiv rešenja inspektorata rada za vazdušni saobraćaj može se podneti žalba saveznom ministru rada.

Žalba se podnosi u roku od 8 dana od dana prijema rešenja preko organa inspekcije, koji je prvostepeno rešenje doneo. Blagovremeno podneta žalba odlaže izvršenje, izuzev žalbi na rešenje po stavu 2 čl. 9 ovog zakona.

Odeljenja za radne odnose okružnih izvršnih odbora, ministarstava rada narodnih republika, viši inspektorati rada i savezno Ministarstvo rada dužni su u roku od 14 dana po prijemu žalbe doneti svoje rešenje, kojim će prvostepeno rešenje osnažiti, izmeniti ili poništiti, ili narediti dopunu postupka.

V. Prelazne odredbe

Član 15

Ministar rada FNRJ izdavaće pravilnike o higijenskim i tehničkim zaštitnim merama pri radu, kao i bliže propise za izvršenja ovog zakona.

Član 16

Ovaj zakon stupa na snagu danom objavljivanja u „Službenom listu Federativne Narodne Republike Jugoslavije”.

O B R A Z L O Ž E N J E

PREDLOGA ZAKONA O INSPEKCIJI RADA

Predloženi nacrt Zakona o inspekciji rada, pored već donetih zakona: o državnim službenicima, o učenicima u privredi, o rešavanju radnih sporova i o socijalnom osiguranju i uredaba: o regulisanju nadnica i plata radnika i nameštenika, o godišnjem odmoru, o otkazima i otpremninama itd., biće nov doprinos našem sistemu opšteg radničkog zaštitnog zakonodavstva, čijoj brznoj i pravilnoj izgradnji naša narodna država posvećuje naročitu pažnju.

U predratnoj, protivnarodnoj reakcionarnoj vladavini izrabljivača radnog naroda, ne samo da se nije posvećivala nikakva pažnja izgradnji radničkog zaštitnog zakonodavstva, već su naprotiv i oni zakoni, koji su pod pritiskom posleratnih radničkih pokreta u Jugoslaviji doneti, tokom vremena bili postepeno u praksi ukinuti „Obznanom”, Zakonom o zaštiti države, zavodenjem vojno-fašističke diktature, Uredbom o minimalnim nadnicama i arbitraži itd. Pored toga raznim policijskim merama onemogućavano je radnicima kroz celo to vreme vođenje bilo kakve akcije za poboljšanje njihovog teškog položaja. Stari Zakon o inspekciji rada i inspektori rada, koji su samo formalno postojali kroz sve vreme, ukoliko su i delovali, nisu donosili nikakve koristi radničkoj klasi. Naprotiv, cela ta služba bila je kompromitovana time što se, naročito posle donošenja Uredbe o minimalnim nadnicama i arbitraži, bila pretvorila u otvoreno služenje poslodavačkim interesima, proglašujući pored ostaloga, većinu radničkih štrajkova za nelegalne.

U ovom nacrtu Zakona o inspekciji rada ne samo da se želi ustanovljenje državnog nadzora nad primenom svih propisa o higijenskoj i tehničkoj zaštiti pri radu i nad izvršenjem propisa o uređenju radnih odnosa i uslova rada uopšte, nego se predviđa i da će država, u smislu Ustava, taj nadzor vršiti u najtešnjoj saradnji sa sindikalnim organizacijama radnika i nameštenika.

Odmah posle oslobođenja, bivše Povereništvo za socijalnu politiku NKOJ-a, odnosno biv. savezno Ministarstvo socijalne politike u sporazumu sa Glavnim odborom JSRNJ pristupilo je organizovanju državnog nadzora nad sprovođenjem higijenskih i tehničkih zaštitnih mera pri radu, kao i nad izvršenjem propisa o uređenju radnih odnosa i radnih uslova uopšte. U državnim, zadružnim i privatnim preduzećima, nadležtvima, ustanovama i organizacijama, kao i svuda gde postoji radni odnos. U tu svrhu pristupilo se organizovanju sreskih i okružnih inspekcija rada, kao i specijalnih inspekcija rada za po-

morski, rečni, železnički i vazdušni saobraćaj, i za rudarstvo. Do sada uspelo se da se u gotovo svim odeljenjima za radne odnose izvršnih odbora okružnih narodnih odbora, a i kod nekih izvršnih odbora sreskih narodnih odbora, postave inspektori rada, koji su otpočeli sa vršenjem nadzora nad sprovođenjem propisa o zaštiti života i zdravlja zaposlenih radnika i propisa o uredenju radnih odnosa. Isto tako uspostavljena je Pomorska inspekcija rada u Splitu i Rečno-brodarska inspekcija rada u Beogradu. Tada je direktiva da se pri svim republikanskim ministarstvima rada osnuju rudarske inspekcije rada, a isto tako izvršene su i pripreme za obrazovanje inspekcije rada za železnički saobraćaj.

Predloženi nacrt Zakona o inspekciji rada treba da ozakoni uglavnom već oformljenu organizaciju službe inspekcije rada, koja se osniva na sledećim načelima:

1) služba inspekcije rada obuhvata sve privredne delatnosti gde postoji radni odnos;

2) zadaci inspekcije rada sastoje se u kontroli pravilne primene svih propisa o regulisanju radnih odnosa i uslova rada;

3) ovaj nadzor vrše inspektori rada u odeljenjima za radne odnose izvršnih odbora okružnih narodnih odbora, inspektori rada u izvršnim odborima sreskih narodnih odbora, kao i inspektori rada u specijalnim inspekcijama rada;

4) u svrhu efikasnijeg vršenja svoje službe inspektori rada su ovlašćeni da u svako doba dana i noći mogu ući u preduzeće i svuda gde postoji radni odnos, radi vršenja pregleda da li se primenjuju svi propisi o zaštiti života i zdravlja zaposlenih radnika, i propisi o uredenju radnih odnosa;

5) na predlog inspektora rada izvršni odbori (odeljenje za radne odnose, oseci za privredu), odnosno specijalne inspekcije rada donose rešenja o kažnjavanju poslodavaca, odnosno odgovornih rukovodilaca preduzeća u slučaju neizvršavanja postojećih propisa o uredenju radnih odnosa i uslova rada;

6) ovim nacrtom predviđena je saradnja organa inspekcije rada sa ustanovama socijalnog osiguranja i sanitetskom službom ministarstava narodnog zdravlja. Takođe je predviđena saradnja organa inspekcije rada sa sindikalnim organizacijama radnika i nameštenika i radničkim inspektorima rada po svim gore iznetim pitanjima i to tako, što će se inspektori rada, prilikom svojih pregleda preduzeća, stalno savetovati sa predstavnicima sindikalnih organizacija dotičnog preduzeća i drugim sindikalnim forumima. Organi inspekcije rada davaće uputstva zaposlenim radnicima i njihovim predstavnicima u pogledu pravilne primene postojećih propisa, uzimajući pri tome u obzir njihove predloge i želje;

7) u predloženom projektu predviđa se ustanova radničkih

inspektora rada, koji će, u smislu ovog zakona, u pojedinim preduzećima vršiti dužnost pomoćnih organa inspekcija rada, radi lakšeg obavljanja stalnog i neposrednog nadzora nad pravilnim izvršenjem svih propisa o higijenskoj i tehničkoj zaštiti pri radu i o uređenju radnih odnosa zaposlenih radnika, nameštenika i službenika.

Prema tome, nova služba inspekcije rada treba da postane organ državne kontrole nad radnim odnosima i uslovima rada naših radnika, tako da pored inicijative, koju u tom pogledu treba da imaju odnosna stručna privredna ministarstva i vlastnici preduzeća, postoji i posebna državna nadzorna služba.

Nacrtom Zakona o inspekciji rada predviđa se uspostavljanje uske saradnje između organa državne vlasti, organa državne uprave i naših sindikalnih organizacija, time što će sindikalne organizacije preko svojih podružnica i komisija za tehničku i higijensku zaštitu biti u stalnom kontaktu sa organima inspekcije rada na terenu, kod kojih će u svome radu na zaštiti života i zdravlja radnika, naići uvek na punu podršku.

Služba inspekcije rada vršiće se preko izvršnih odbora narodnih odbora, no radi specifičnosti izvesnih grana privrede osnovaće se specijalne inspekcije rada, koje će kao samostalne ustanove biti vezane za republikanska ministarstva rada (rudarski inspektorati rada) i za savezno Ministarstvo rada (pomorski inspektorati rada, železnički inspektorati rada, rečno-brodarski inspektorati rada, inspektorati rada za vazdušni saobraćaj rada).

Inspektori rada, pored navedenih zadataka koji su predviđeni ovim nacrtom, treba da postanu živi organ, koji će pored kontrole pravilne primene postojećih zakonskih propisa iz oblasti zaštite radnika, biti istovremeno i organ, koji će na terenu proučavati probleme ove službe i davati predloge za usavršavanje postojećih zakonskih propisa, kao i donošenju potrebnih mera za zaštitu života i zdravlja zaposlenih radnika, nameštenika i službenika. Stoga se ovim nacrtom inspektorima rada daju ovlašćenja da mogu donositi potrebne odluke kako za otstranjenje higijensko-tehničkih nedostataka i nepravilnosti, tako isto i za uvođenje potrebnih mera za tu zaštitu. Isto tako inspektori rada treba po potrebi da podnose ministarstvima rada predloge za usavršavanje postojećih i donošenje novih propisa.

Donošenjem ovog zakona rešiće se jedno važno pitanje državnog nadzora nad primenom postojećih zakona, uredba i ostalih propisa iz oblasti uređenja radnih odnosa i uslova rada, koji je u predratnoj Jugoslaviji samo formalno postojao, jer je u stvari država, donošenjem raznih protivnarodnih mera o raspuštanju radničkih političkih i sindikalnih organizacija i

progonjenjem njihovih funkcionera, onemogućavala radnicima da se bore i za ona svoja minimalna prava, koja su im zakonima bila predviđena. U novoj državi položaj radničke klase iz osnova se promenio. Radnička klasa ne sme više biti objekat eksploatacije već naprotiv, ona sa seljacima i drugim radnim masama postala osnovni faktor našeg privrednog, državnog i političkog života. Ona je, u zajednici sa ostalim radnim masama sela i grada, bila prva i najdoslednija u borbi protiv fašizma, a isto tako i u borbi za ostvarenje naše nove narodne vlasti. Posle oslobođenja, ona je preuzela na sebe glavni teret obnove i izgradnje nove države. Prema tome, sasvim je opravdano što naša narodna država posvećuje toliku pažnju tome, da položaj radnika što više poboljša, kako bi oni u budućnosti mogli izvršiti sve velike zadatke koji se pred njih postavljaju.

Ministar rada FNRJ,

Vicko Krstulović, s. r.

NARODNA SKUPŠTINA FNRJ

SAVEZNO VEĆE

Zakonodavni odbor

Br. 223

26-XI-1946 godine

Beograd

SAVEZKOM VEĆU NARODNE SKUPŠTINE FNRJ

BEOGRAD

Zakonodavni odbor Saveznog veća na svojim sednicama od 22 i 23 novembra o. g. pretresao je predlog Zakona o inspekciji rada, dostavljen mu od Predsednika Saveznog veća a koji je na onsovu čl. 63 Ustava dostavila Vlada FNRJ Narodnoj skupštini FNRJ.

Posle svestranog proučavanja gornjeg zakonskog predloga i na osnovu pune saglasnosti o učinjenim izmenama i dopunama postignute u zajedničkom Redakcionom odboru, Zakonodavni odbor Saveznog veća podnosi Veću sledeći izveštaj:

Član 1 u poslednjem redu posle reči „organizacijama” staviti tačku i brisati reči „radnika i nameštenika”.

Član 3 menja se i glasi:

„Inspekciju rada vrše okružni odnosno sreski (gradski) izvršni odbori preko svojih odeljenja rada odnosno preko oteška rada a gde ovih nema preko oteška za privredu.

U zanatskim, trgovačkim i drugim radnostima, koje za obavljanje svojih radova ne upotrebljavaju motornu snagu, ni ti naprave, uređaje ili materije koje su naročito opasne po ži-

vot i zdravlje zaposlenih radnika, nameštenika i službenika, inspekciju rada vrše otseci rada, a gde ovih nema, otseci za priredu sreskih (gradskih) izvršnih odbora.

U svim ostalim radnostima inspekciju rada vrše odeljenja rada okružnih izvršnih odbora.

Ministri rada narodnih republika mogu odrediti da pojedini otseci rada sreskih (gradskih) izvršnih odbora vrše inspekciju rada u onim radnostima, za koje je ovim zakonom predviđena nadležnost odeljenja rada okružnih izvršnih odbora”.

Član 6 u drugom stavu trećem redu posle reči „organizacije” treba staviti tačku i brisati reči „radnika i nameštenika”.

Treći stav menja se i glasi: „Ovlašćuje se Centralni odbor Jedinjenih sindikata Jugoslavije da u sporazumu sa Ministrom rada FNRJ propiše pravnik o izboru i radu radničkih inspektora, koji će biti pomoćni organi inspekcije rada u pojedinim preduzećima u smislu ovoga zakona”.

Član 7 prvi stav menja se i glasi: „Prilikom izgradnje ili promene pri podizanju odnosno preuređenju preduzeća, radionica, prostorija, postrojenja i uopšte radilišta, kao i radničkih stanova, kuhinja, trpezarija, kupatila i t. sl., učestvuju inspektori rada davanjem mišljenja u pogledu tehničke i higijenske zaštite, koja su mišljenja obavezna”.

Član 8 u drugom stavu pod tač. 1) u prvom redu brisati reči „dana i noći”. Posle prve rečenice dodaje se nova rečenica koja glasi: „U privatni stan ili prostorije mogu ući samo na osnovu posebnog pismenog rešenja”.

Član 9 u prvom stavu, drugom i trećem redu brisati reči „u preduzeću, odnosno nadležstvu, ustanovi, organizaciji i svuda gde postoji radni odnos”.

Član 11 u trećem redu brisati reč „poverenici” i staviti „inspektori”. U pretposlednjem redu iza reči „nepravilnosti” staviti tačku, a sve ostalo brisati.

Član 12 u 12 redu mesto reči „ova” pisati „ona”.

Član 13 u prvom stavu, prvi red, posle reči „otseci” dodati reči „rada odnosno otseci”. U tač. 1) istoga člana u drugom redu brisati reč „sve”. Drugi stav istoga člana menja se i glasi: „Pri odmeravanju visine kazne uzimaće se u obzir težina krivice, da li je delo u povratu i veličina preduzeća”.

Član 14 u prvom stavu, prvi red, iza reči „otseka” dodati „rada, odnosno otseka”, a u trećem redu „za radne odnose” brisati i staviti „rad”, isto tako u drugom stavu u prvom redu mesto „za radne odnose” staviti „rada”, kao i u petom stavu u prvom redu. U trećem stavu u trećem redu iza reči „rada” staviti tačku i zapeću, a brisati „čije je rešenje konačno”.

Četvrti stav menja se i glasi: „Žalba se podnosi preko or-

gana inspekcije, koji je prvostepeno rešenje doneo, u roku od osam dana od dana prijema rešenja. Blagovremeno podneta žalba odlaže izvršenje, izuzev žalbe na rešenje po stavu 2 člana 9 ovoga zakona. Drugostepeno rešenje je konačno”.

Dodaje se nov član 16 koji glasi:

„Stupanjem na snagu ovoga zakona prestaje važiti Zakon o radničkim poverenicima od 16 jula 1946”.

Raniji član 16 postaje član 17.

Pored navedenih izmena i dopuna, Odbor je učinio potrebne stilske i tehničke ispravke.

Podnoseći Saveznom veću ovaj izveštaj, Zakonodavni odbor moli Veće da ga izvoli u celosti usvojiti.

Za izvestioca određen je d-r Jerko Radmilović.

Sekretar,

D-r Maks Šnuderl, s. r.

Potpredsednik,

Vladimir Simić, s. r.

Članovi:

Mihajlo Đurović s. r., Miloš Minić s. r., d-r Jakov Grgurić s. r., Đuro Salaj s. r., d-r Jerko Radmilović s. r., Matevž Hace s. r., Joze Lampret s. r., Filip Lakuš s. r., Mehmed Hodža s. r., Sulejman Filipović s. r., d-r Miloš Moskovljević s. r.

NARODNA SKUPŠTINA FNRJ

VEĆE NARODA

Zakonodavni odbor

Br. 246.

25-XI-1946 godine

Beograd

VEĆU NARODA NARODNE SKUPŠTINE FNRJ

BEOGRAD

Zakonodavni odbor Veća naroda pretresao je na svojim sednicama održanim 22 i 23 novembra 1946 godine predlog Zakona o inspekciji rada, dostavljen mu od Predsednika Veća naroda, a koji je na osnovu člana 63 Ustava dostavila Vlada FNRJ Narodnoj skupštini FNRJ.

Posle svestranog proučavanja gornjeg zakonskog predloga, a na osnovu pune saglasnosti o učinjenim izmenama i dopunama, postignute u zajedničkom Redakcionom odboru, Zakonodavni odbor Veća naroda podnosi Veću sledeći izveštaj:

(Tekst izveštaja Zakonodavnog odbora Veća naroda identičan je sa tekstom izveštaja Zakonodavnog odbora Saveznog veća, koji je napred priložen)

Podnoseći Veću naroda ovaj izveštaj, Zakonodavni odbor moli Veće da ga izvoli u celosti usvojiti.

Za izvestioca Odbor je odredio Božidara Maslarića.

Sekretar,

D-r Dušan Bratić, s. r.

Preседnik

Zakonodavnog odbora,

Božidar Maslarić, s. r.

Članovi:

Miloš Carević, s. r., Panko Brašnarov, s. r., Mustafa Hodža, s. r., Tomo Čiković, s. r., Tone Hafner, s. r., d-r Siniša Stanković, s. r., d-r Branko Čubrilović, s. r., Milan Popović, s. r., Dragoljub Ilić, s. r., Ninko Petrović, s. r., Josip Rus, s. r., Joza Milivojević, s. r., d-r Josip Hrnčević, s. r., Srećo Žumer, s. r.

PREDLOG ZAKONA

O MENICI

PRVI DEO

TRASIRANA MENICA

GLAVA I

Izdanje i oblik trasirane menice

Član 1

Trasirana menica sadrži:

- 1) označenje da je menica, napisano u samom slogu isprave i to na jeziku, na kome je ona sastavljena;
- 2) bezuslovni uput da se plati određena svota novca;
- 3) ime onoga koji treba da plati (trasat);
- 4) označenje dospelosti;
- 5) mesto gde se plaćanje treba da izvrši;
- 6) ime onoga kome se ili po čijoj se naredbi mora platiti (remitent);
- 7) označenje dana i mesta izdanja menice;
- 8) potpis onoga koji je izdao menicu (trasat).

Član 2

Isprava, u kojoj ne bi bilo ma kojeg od sastojaka pobrojanih u prethodnom članu, ne vredi kao trasirana menica, osim u slučajevima koji su određeni u sledećim stavovima.

Trasirana menica, u kojoj nije označena dospelost, smatra se kao menica po videnju.

Ako nije naročito određeno, važi kao mesto plaćanja, a ujedno i kao mesto trasatovog prebivanja, ono mesto koje je naznačeno pored trasatovog imena.

Trasirana menica na kojoj nije naznačeno mesto izdanja, smatra se da je izdata u mestu koje je označeno pored trasatovog potpisa.

Član 3

Trasirana menica može da glasi po naredbi samoga trasanta.

Ona se može vući (trasirati) i na trasanta.

Ona se može izdati (trasirati) za račun trećeg lica.

Član 4

Trasirana menica može biti plativa kod kojega trećeg lica, bilo u mestu u kome trasat prebiva bilo u kojem drugom mestu (domicilirana, trasirana menica).

Član 5

U trasiranoj menici plativoj po videnju ili na određeno vreme po videnju, trasant može odrediti da svota u njoj označena nosi kamatu. U svakoj drugoj trasiranoj menici ova odredba o kamati smatra se kao da nije napisana.

Kamatna stopa mora da se naznači u menici; ako se to ne učini, odredba o kamati smatra se kao da nije napisana.

Kamata teče od dana izdanja menice, ako nije drukčije označeno.

Član 6

Ako je menična svota napisana slovima i brojevima vredi, u slučaju neslaganja, svota napisana slovima.

Ako je menična svota napisana više puta slovima, ili više puta brojevima, onda vredi najmanja svota.

Član 7

Iako se na menici nalaze potpisi lica koja su nesposobna da se menično obvežu, ili lažni potpisi ili potpisi izmišljenih lica, ili potpisi koji iz ma kojeg drugog razloga ne obvezuju lica koja su potpisala menicu, ili u ime kojih je ona potpisana, ipak su obaveze ostalih potpisnika punovažne.

Član 8

Ko se na menici potpiše kao zastupnik drugoga, mada za

to nije bio ovlašćen, lično je po njoj obavezan, a ako je platio, ima ista prava koja bi imao tobože zastupani. Isto važi i za zastupnika koji je prekoračio svoje ovlašćenje.

Član 9

Trasant odgovara da će menica biti akceptirana i isplaćena.

On se može osloboditi odgovornosti za akcept.

Svaka pak odredba kojom bi se oslobodavao odgovornosti za isplatu, smatra se kao da nije ni napisana.

GLAVA II

Indosament

Član 10

Svaka menica, i onda kad nije izrično trasirana po naredbi, može se preneti indosamentom.

Menica u koju je trasant stavio reči: „ne po naredbi“ ili drugi izraz, koji znači to isto, može se preneti samo u obliku i sa dejstvom običnog ustupljenja (cesije).

Menica se može indosirati i na samog trasata, bilo da ju je on akceptirao ili ne, na trasanta ili na ma kojeg drugog obveznika. Ova lica mogu je i dalje indosirati.

Član 11

Indosament mora biti bezuslovan. Svaki uslov koji bi bio stavljen smatra se kao da nije napisan.

Delimičan indosament je ništav.

Indosament na donosioca vredi kao blanko indosament.

Član 12

Indosament mora da se napiše na menici ili na listu koji je za nju vezan (alonž) i mora ga indosant potpisati.

Indosament ne mora označavati korisnika, a može se sastojati i iz samog potpisa indosanta (blanko indosament). U ovome poslednjem slučaju indosament, da bi bio punovažan, mora biti napisan na poledini menice ili na alonžu.

Član 13

Indosamentom se prenose sva prava koja proističu iz menice.

Kada je indosament neispunjen (blanko), onda imalac menice može:

- 1) ispuniti blanko indosament bilo svojim imenom bilo imenom drugog lica;
- 2) dalje indosirati menicu blanko ili na ime drugoga lica;
- 3) prosto predati menicu trećem licu, ne ispunjujući blanko indosament niti stavljajući nov indosament.

Član 14

Indosant odgovara da će menica biti akceptirana i isplaćena, osim ako je u indosamentu drukčije određeno.

On može zabraniti da se menica dalje indosira; u tom slučaju ne odgovara licima na koja bude menica docnije indosirana.

Član 15

Onaj ko drži menicu, smatra se za njenog zakonitog imalca, ako svoje pravo dokaže neprekinutim nizom indosamenta. To važi i kad je poslednji indosament blanko (član 11 st. 3). U pogledu ovoga dokazivanja, prebrisani indosamenti smatraju se da ne postoje. Kad iza blanko indosamenta dolazi drugi indosament, smatra se da je potpisnik tog drugog indosamenta stekao menicu blanko indosamentom.

Ako je neko, bilo kakvim događajem, lišen menice, onaj koji je drži i koji je svoje pravo na nju dokazao, onako kako je propisano u prednjem stavu, nije dužan da menicu preda, osim ako ju je stekao zlomisleno ili je pri sticanju postupio s velikom nemarnošću.

Član 16

Lica protiv kojih je postavljen zahtev da ispune svoje obaveze iz menice ne mogu prema njenom imaoču isticati prigovore koji imaju osnova u njihovim ličnim odnosima sa trasantom ili s kojim ranijim imaočem menice, osim ako je sadanji imalac menice, prilikom njenog sticanja, svesno postupio na štetu dužnika.

Ako je menica, koja je u vreme izdanja bila nepotpuna, naknadno ispunjena protivno postojećem sporazumu, povreda ovog sporazuma ne može se prigovoriti imaoču menice, osim ako ju je stekao zlomisleno ili ako je pri sticanju menice postupio s velikom nemarnošću.

Član 17

Kad indosament sadrži napomenu „vrednost za naplatu”, „za inkaso” „kao punomoćje” ili ma kakvu drugu napomenu koja znači nalog, imalac menice može vršiti sva prava koja iz

nje proističu, ali menicu može indosirati samo kao prenos punomoćja.

Menični obveznici u takvom slučaju, mogu istaći prema imaocu menice samo one prigovore koji se mogu istaći prema indosantu.

Nalog sadržan u indosamentu iz stava (indosament — punomoćje) ne prestaje usled smrti nalagodavca niti usled nastupanja njegove poslovne nesposobnosti.

Član 18

Kad indosament sadrži napomenu „vrednost za obezbeđenje”, „vrednost za zalogu” ili ma kakvu drugu napomenu pod kojom se podrazumeva zalaganje, imalac menice može vršiti sva prava koja iz nje proističu, ali menicu može indosirati samo kao prenos punomoćja.

Menični obveznici u takvom slučaju ne mogu istaći protiv imaoca menice prigovore koji imaju osnova u njihovim ličnim odnosima sa indosantom, osim ako je imalac, stičući menicu, svesno postupio na štetu dužnika.

Član 19

Indosiranje posle dospelosti proizvodi isto dejstvo kao i indosiranje pre dospelosti. Ali indosiranje posle protesta zbog neisplate ili posle protoka roka određenog za podizanje takvog protesta proizvodi samo dejstvo običnog ustupljenja.

Dok se ne dokaže protivno, nedatirani indosament smatra se da je učinjen pre protoka roka određenog za podizanje protesta.

GLAVA III

Akceptiranje

Član 20

Imalac trasirane menice, kao i onaj koji je samo drži, može je, sve do dospelosti, podneti na akceptiranje trasatu u mestu njegovog prebivanja.

Član 21

U svakoj trasiranoj menici, trasant može da naredi da se ona podnese na akceptiranje, naznačujući za to rok ili ne.

Trasant može i da zabrani da se menica podnese na akceptiranje, osim kad je u pitanju trasirana menica plativa kod trećeg lica ili u mestu različitom od mesta u kome trasat pre-

biva, ili kad je u pitanju trasirana menica na određeno vreme po videnju.

Trasant može isto tako narediti da se menica ne podnosi na akceptiranje pre određenog vremena.

I svaki indosant može narediti da se trasirana menica podnese na akceptiranje, naznačujući za to rok ili ne, osim kad je trasant u njoj zabranio da se ona podnosi na akceptiranje.

Član 22

Menica trasirana na određeno vreme po videnju mora se podneti na akceptiranje u roku od jedne godine od dana izdavanja.

Trasant može ovaj rok skratiti ili odrediti duži.

Te rokove indosanti mogu da skrate.

Član 23

Trasat može da zahteva da mu se menica podnese još jedanput sutra dan posle prvog podnošenja na akceptiranje. Za interesovana lica mogu se pozivati na to da ovaj zahtev nije ispunjen, samo onda, kada je taj zahtev zabeležen u protestu.

Imalac menice nije dužan da menicu, koju podnosi na akceptiranje, ostavi kod trasata.

Član 24

Akcept se piše na samoj menici. Izražava se rečju „priznajem“, „primljena“, „prihvaćena“, „sprejeta“, ili kojom drugom rečju koja to isto znači; akcept potpisuje trasat. Kao akcept vredi i sam trasatov potpis kada je stavljen na licu menice.

Kad je trasirana menica plativa na određeno vreme po videnju, ili kad na osnovu naročitog naređenja ima da se podnese na akceptiranje u određenom roku, onda akcept mora biti datiran danom, kojega je dat, osim ako imalac menice zahteva da se datira danom kojega je menicu podneo na akceptiranje. Ako se akcept ne datira, imalac menice, da bi održao svoja regresna prava protiv indosanata i trasanta, mora taj propust da ustanovi blagovremeno podignutim protestom.

Član 25

Akcept mora biti bezuslovan, ali trasat može da ga ograniči na jedan deo menične svote.

Svako drugo u akceptu sadržano otstupanje od sastojaka menice, ravno je odbijanju akcepta. Ipak je akceptant obavezan prema sadržini svoga akcepta.

Član 26

Kad je u menici trasant kao mesto plaćanja označio neko mesto različito od onoga u kome trasat prebiva, ne imenujući lice kod koga treba da se izvrši isplata (domicilijat), onda trasat prilikom akceptiranja može da označi to lice. Kad se to ne učini, smatra se da se akceptant obavezao da sam plati u mestu plaćanja.

Ako je menica plativa u mestu trasatovog prebivanja ovaj može, prilikom akceptiranja, da označi adresu u tom mestu, gde se isplata ima da izvrši (platište).

Član 27

Akceptom se trasat obvezuje da menicu plati o dospelosti.

Ako menica ne bude plaćena, njen imalac, pa ma to bio i sam trasant, ima na osnovu nje pravo na neposrednu tužbu protiv akceptanta za sve što se može zahtevati prema članovima 47 i 48.

Član 28

Smatra se da je trasat odbio akceptiranje menice ako je napisani akcept prebrisao, pre nego što je menicu vratio. Dok se ne dokaže protivno, smatra se da je akcept prebrisan pre nego što je menica vraćena.

Ali ako je trasat pismeno izvestio imaoca menice ili koga potpisnika da je menicu akceptirao, on je prema njima obavezan po sadržini datog akcepta.

GLAVA IV

Aval

Član 29

Isplata menice može se za celu meničnu svotu ili za izvestan njen deo obezbediti avalom (meničnim jemstvom).

Ovo obezbeđenje može dati treće lice ili čak i neko od potpisnika menice.

Član 30

Aval se daje na menici ili na alonžu i potpisuje ga avalista.

Aval se izražava rečima „per aval”, „kao jemac”, „kao poruk”, ili ma kojim drugim izrazom koji to isto znači.

Za davanje avala dovoljan je potpis na licu menice, osim ako je u pitanju potpis trasata ili trasanta.

Iz avala treba da se vidi za koga je dat. Ako se to ne vidi, važi kao da je dat za trasanta.

Član 31

Avalista odgovara onako kako odgovara onaj za koga jemči.

Njegova obaveza vredi i onda, ako je obaveza, za koju jemči, ništava iz ma koga drugog razloga osim zbog formalnog nedostatka.

Kad isplati menicu, avalista stiže prava iz menice protiv onoga za koga je jemčio, kao i protiv onih koji su ovome po menici odgovorni (pravo na regres).

GLAVA V

Dospelost

Član 32

Menica se može izdati:

po viđenju;

na određeno vreme po viđenju;

na određeno vreme od dana izdanja;

na određeni dan.

Ništave su menice u kojima je dospelost drukčije naznačena, kao i menice sa više dospelosti.

Član 33

Menica po viđenju plativa je čim se podnese. Ona se mora podneti na isplatu u roku od jedne godine od dana izdanja. Trasant može ovaj rok skratiti ili duži odrediti. Ove rokove indosanti mogu skratiti.

Trasant može narediti da menica plativa po viđenju ne sme biti podneta na isplatu pre naznačenog vremena. U takvom slučaju rok za podnošenje počinje teći od toga vremena.

Član 34

Dospelost menice na određeno vreme po viđenju izračunava se bilo prema danu akcepta bilo prema danu protesta.

Kad protest nije podignut, onda se u pogledu akceptanta smatra da je nedatirani akcept stavljen poslednjeg dana roka predviđenog za podnošenje na akceptiranje.

Član 35

Menica koja glasi na jedan ili više meseci od dana izdanja ili od viđenja, dospeva odgovarajućeg dana u onom mesecu, kada ima da se izvrši isplata. Ako u tome mesecu nema odgo-

varajućeg dana, onda menica dospeva poslednjeg dana istog meseca.

Ako menica glasi na jedan ili više celih meseci i polovinu meseca od dana izdanja ili od videnja, onda se najpre računaju celí meseci.

Ako je dospelost određena za početak, za polovinu (sredinom januara, sredinom februara itd.) ili za kraj meseca, onda se pod tim izrazima podrazumevaju prvi, petnaesti ili poslednji dan meseca.

Izrazi „osam dana” ili „petnaest dana” ne znače jednu ili dve sedmice, nego punih osam ili petnaest dana.

Izraz „po meseca” znači rok od petnaest dana.

Član 36

Kad je menica plativa na određeni dan u takvom mestu, u kome ne važi isti kalendar koji važi u mestu izdanja, onda se smatra da je dan dospelosti određen po kalendaru koji važi u mestu plaćanja.

Kad se menica, plativa na određeno vreme od dana izdanja, trasira iz jednog mesta na neko drugo mesto i kad u tim mestima ne važe isti kalendari, onda se dan izdanja dovodi na dan koji mu odgovara u kalendaru važećem u mestu plaćanja, pa se prema tome određuje dospelost.

Rokovi za podnošenje menica računaju se prema propisima prednjega stava.

Ovi se propisi ne primenjuju, ako neka posebna odredba u menici ili bitni sastojci menice pokazuju da se nameravalo što drugo.

GLAVA VI

Plaćanje

Član 37

Menica plativa na određeni dan ili na određeno vreme posle dana izdanja ili videnja, mora se podneti na isplatu bilo na sam dan plaćanja bilo jednog od dva radna dana koji dolaze odmah za njim.

Kad se menica podnese nekom obračunskom zavodu, smatra se da je podneta na isplatu.

Član 38

Prilikom plaćanja menice, trasat može zahtevati, da mu je imalac preda sa potvrdom na njoj da je isplaćena.

Imalac menice ne može odbiti delimičnu isplatu.

U slučaju delimične isplate trasat može zahtevati da se, ona zabeleži na menici i da mu se uz to izda priznanica.

Član 39

Imalac menice ne može se prinuditi da primi isplatu pre dospelosti menice.

Trasat koji plaća menicu pre dospelosti čini to na svoju opasnost i štetu.

Ko plati menicu o dospelosti, punovažno je oslobođen obaveze, osim ako je to učinio iz zle namere ili velike nemarnosti. On je dužan da ispita pravilnost niza indosanata, ali ne i istinitost potpisa indosanata.

Član 40

Kad je menica plativa u novcu koji nije u tečaju u mestu (plaćanja, menična svota može se platiti novcem koji je tu u tečaju, a po vrednosti koju ima na dan dospelosti. Ako je dužnik u zadocnjenju, imalac menice može, po svom izboru, tražiti da se menična svota isplati domaćim novcem, po kursu koji važi bilo na dan dospelosti bilo na dan isplate.

Vrednost stranog novca odrediće se po običajima koji važe u mestu plaćanja. Ali trasant može odrediti da se svota koju treba platiti, obračuna po kursu određenom u menici.

Ovi propisi ne primenjuju se kada je trasant odredio da se isplata izvrši baš u novcu označenom u menici (odredba efektivne isplate u stranom novcu).

Propisi prednjih stavova drugog i trećeg primenjuju se ukoliko nisu u protivnosti sa važećim valutnim i deviznim propisima.

Ako je menična svota označena u novcu koji ima isti naziv, ali različitu vrednost u zemlji u kojoj je menica izdata i u onoj gde je plativa, smatra se da se imao u vidu novac mesta plaćanja.

Član 41

Ako se menica ne podnese na isplatu u roku koji je označen u članu 37, svaki dužnik je ovlašćen da meničnu svotu položi u mestu plaćanja kod sreskog suda, a ako ovoga nema kod mesnog narodnog odbora, na trošak, opasnost i štetu imaoca menice.

GLAVA VII

Regres zbog neakceptiranja i zbog neisplate

Član 42

Imalac menice može vršiti regres protiv indosanata, trasanta i ostalih obveznika:

o dospelosti;

ako menica nije plaćena u celosti ili delimično;

i pre dospelosti:

1) ako je akceptiranje odbijeno, bilo potpuno bilo delimično;

2) ako je, pre ili posle akceptiranja, otvoren stečaj nad imovinom trasata, ili ako on obustavi plaćanja pa ma ta obustava i ne bila utvrđena sudskom odlukom; ili ako je izvršenje nad njegovom imovinom ostalo bezuspešno;

3) ako je otvoren stečaj nad imovinom trasanta menice koja se ne sme podneti na akceptiranje.

Član 43

Delimično ili potpuno odbijanje akceptiranja kao i delimično ili potpuno odbijanje isplate mora se utvrditi javnom ispravom (protest zbog neakceptiranja ili zbog neisplate).

Protest zbog neakceptiranja mora se podići u rokovima određenim za podnošenje na akceptiranje. Ako je, u slučaju predviđenom u st. 1 član 23 menica bila podnesena prvi put poslednjeg dana roka, protest se može podići još i sutradan.

Protest zbog neisplate menice plative na određeni dan ili na određeno vreme od dana izdanja ili od viđenja mora se podići jednoga od dva radna dana koji dolaze odmah za danom plaćanja menice. Ako je u pitanju menica plativa po viđenju, onda se protest mora podići prema propisima prednjeg stava o podizanju protesta zbog neakceptiranja.

Kad je podignut protest zbog neakceptiranja, onda nije potrebno menicu podneti na isplatu niti podići protest zbog neisplate.

Ako, pre ili posle akceptiranja, trasat obustavi plaćanje ili ako je izvršenje nad njegovom imovinom ostalo bezuspešno, imalac menice može vršiti regres tek pošto bude podneo trasatu menicu na naplatu i pošto protest bude podignut.

U slučaju stečaja otvorenog nad imovinom trasata, pre ili posle akceptiranja, kao i u slučaju stečaja otvorenog nad imovinom trasanta menice koja se ne sme podneti na akceptiranje, imalac menice može vršiti regres kad podnese sudsko rešenje o otvaranju stečaja.

Član 44

O odbijanju akceptiranja ili isplate imalac menice mora izvestiti svog indosanta i trasanta u roku od četiri radna dana posle dana protesta, ili posle dana podnošenja menice ako u ovoj postoji odredba „bez troškova”. Ako je protest zamenjen prema propisu člana 77, rok se računa od dana unošenja izjave o odbijanju u registar protesta.

Svaki indosant mora, u roku od dva radna dana posle dana primljenog izveštaja saopštiti ovaj izveštaj indosantu koji mu prethodi, naznačujući imena i adrese onih koji su dali ranije izveštaje i tako redom sve do trasanta.

Kada se u smislu prednjih stavova daje izveštaj kojem potpisniku menice, mora se, u roku koji za ovoga potpisnika važi, poslati takav isti izveštaj i njegovom avalisti.

Ako koji od indosanata nije označio svoju adresu ili ju je označio nečitko, dovoljno je da se izveštaj pošalje indosantu koji mu prethodi.

Izveštaj se može dati u ma kakvom obliku, pa i prostim vraćanjem menice.

Ko daje izveštaj, dužan je dokazati da je to učinio u propisanom roku. Smatra se da je blagovremeno postupljeno i kad je pismo, kojim se izveštaj daje, predato pošti u propisanom roku.

Ko ne da izveštaj u gore označenom roku, ne gubi zbog toga svoja menična prava. Ali za štetu koja nastane usled njegovog propuštanja, on odgovara do visine menične svote.

Trasant, indosant ili avalista može odredbom „bez troškova“, „bez protesta“ ili ma kakvom drugom odgovarajućom odredbom, napisanom i potpisanom na menici, osloboditi njenog imaoca od obaveze da, radi vršenja regresa, podiže potest zbog neakceptiranja ili neisplate.

Ova odredba ne oslobodava imaoca menice ni od podnošenja menice u propisanim rokovima ni od blagovremenog davanja izveštaja. Prekoračenje rokova dokazuje onaj koji to ističe protivu imaoca menice.

Odredba, koju je trasant napisao, deluje prema svima potpisnicima; ona koju je napisao indosant ili avalista deluje samo prema onome koji ju je stavio. Ako imalac menice, protivno odredbi koju je napisao trasant, podigne protest, sam će snositi protestne troškove. Kad odredba potiče od indosanta ili avaliste, troškovi protesta, ako je podignut, mogu se naplatiti od svih potpisnika.

Član 46

Svi oni koji su menicu trasirali, akceptirali, indosirali ili avalirali odgovaraju solidarno imaocu menice.

Imalac menice ima pravo da postupi protivu svih tih lica bilo pojedinačno bilo protiv više njih bilo protiv svih zajedno; pri tome, nije dužan da se drži reda kojim su se oni obvezali.

Isto pravo pripada svakom potpisniku menice koji ju je iskupio.

Postavljanje zahteva protiv jednog od obveznika ne spre-

čava da se postupi protiv ostalih, pa ma oni dolazili posle onoga protiv kojega je prvo postupljeno.

Član 47

Imalac menice može zahtevati od onoga protiv kojega vrši regres:

1. iznos za koji menica nije akceptirana ili isplaćena kao i kamatu ako je bila u menici određena;
2. kamatu po stopi od 6% računajući od dospelosti;
3. troškove protesta, poslatih izveštaja, kao i ostale troškove.

Ako se regres traži pre dospelosti, onda se od menične svote odbija eskont. Taj se eskont određuje po stopi zvaničnog eskonta (eskonta Narodne banke) koja postoji na dan regresa u mestu prebivanja imaoća menice.

Član 48

Ko je iskupio menicu, može da zahteva od onih koji njemu odgovaraju:

1. celokupan iznos koji je isplatio;
2. 6% kamate na taj iznos, računajući od dana kada ga je isplatio;
3. troškove koje je imao.

Član 49

Svaki obveznik, protiv kojeg se vrši ili protiv kojega se može vršiti regres, ovlašćen je, kada isplati regresnu svotu, zahtevati da mu se preda menica zajedno sa protestom i računom na kome je potvrđena isplata.

Svaki indosant, koji je iskupio menicu, može prebrisati svoj indosament i indosamente indosanata koji posle njega dolaze.

Član 50

Kad se vrši regres zbog delimičnog akceptiranja, onda onaj, koji je isplatio deo svote za koji menica nije bila akceptirana, može zahtevati da se ta isplata zabeleži na menici i da mu se o tome izda priznanica. Imalac menice dužan je, osim toga, da mu izda prepis menice, sa potvrdom da je veran originalu, kao i proteste radi vršenja daljeg regresa.

Član 51

Svako ko ima pravo da vrši regres, može ukoliko nije protivno ugovoreno, da se naplati pomoću nove menice, tra-

sirane po videnju na koje od lica njemu odgovornih i plative u mestu prebivanja toga lica (povratna menica).

Povratna menica obuhvata, pored iznosa označenih u članovima 47 i 48, još i kurtažu, kao i taksu za povratnu menicu.

Ako povratnu menicu trasira imalac, menična svota se određuje po kursu koji ima menica po videnju, trasirana iz mesta plaćanja prvobitne menice na mesto prebivanja obveznika na koga se vuče. Ako povratnu menicu trasira indosant, menična svota se određuje po kursu, koji ima menica po videnju, trasirana iz mesta prebivanja trasanta povratne menice na mesto prebivanja obveznika.

Član 52

Sa protekom rokova:

za podnošenje menica po videnju ili na određeno vreme po videnju;

za podizanje protesta zbog neakceptiranja ili zbog neisplate;

za podnošenje na isplatu menice koja sadrži odredbu „bez troškova“;

imalac menice gubi svoja prava protiv indosanata, protiv trasanata i protiv ostalih obveznika, izuzev akceptanata.

Ako se menica ne podnese na akceptiranje u roku koji je trasant odredio, imalac menice gubi pravo na regres i zbog neisplate i zbog neakceptiranja, osim ako iz sadržine odredbe ne proizlazi da se trasant samo hteo osloboditi odgovornosti za akceptiranje.

Ako je rok za podnošenje određen u nekom indosamentu, onda se može tim određivanjem da koristi samo njegov indosant.

Član 53

Kad se predviđenim rokovima menica ne može da podnese ili protest da podigne zbog nesavladive prepreke (zakonski propisi neke države ili koji drugi slučaj više sile), onda se ti rokovi produžuju.

Imalac menice dužan je da o slučaju više sile bez odlaganja izvesti svoga indosanta i da taj izveštaj, uz datum i svoj potpis, zabeleži na menici ili na alonžu; za ostalo vrede propisi člana 44.

Kad viša sila prestane, imalac menice mora bez odlaganja da podnese menicu na akceptiranje ili na isplatu i da, ako treba, podigne protest.

Ako viša sila traje duže od trideset dana posle dospelosti, za vršenje regresa nije potrebno ni podnošenje ni protestovanje menice.

Kod menice po videnju i na određeno vreme po videnju, rok od trideset dana teče od dana kojega je imalac menice izvestio svoga indosanta o višoj sili, pa ma to učinio i pre protoka rokova za podnošenje; kod menica na određeno vreme po videnju, rok od trideset dana povećava se tim vremenom po videnju označenom u menici.

Ne smatraju se kao slučajevi više sile one prepreke koje su čisto lične za imaooca menice ili za onoga kome je on poverio da menicu podnese ili da protest podigne.

GLAVA VIII

Intervencija

Zajednički propisi

Član 54

Trasant, indosant ili avalista mogu u menici naznačiti lice koje će po potrebi da akceptira ili da plati (intervenient).

Intervenient može menicu, pod niže propisanim uslovima da akceptira ili plati za ma koga obveznika protiv koga se može vršiti regres.

Intervenient može biti treće lice, pa i trasat ili ma ko od obvezanih po menici, izuzimajući akceptanta.

Intervenient je dužan da u roku od dva radna dana izvesti o svojoj intervenciji onoga za koga je posredovao. Ako prekorači ovaj rok, odgovara, do visine menične svote, za štetu koja nastane usled tog prekoračenja.

2 Akceptiranje intervencijom

Član 55

Akceptiranje intervencijom može se vršiti kadgod je pre dospelosti menice njen imalac ovlašćen na regres po menici koja se može podneti na akceptiranje.

Kad je na menici naznačeno neko lice da menicu po potrebi akceptira ili da je po potrebi u mestu plaćanja isplati, imalac takve menice ne može pre dospelosti vršiti svoje pravo na regres protiv onoga koji je stavio to naznačenje, kao ni protiv potpisnika koji posle njega dolaze, osim kad je menicu podneo naznačenom licu i podigao protest, pošto je ono odbilo da da akcept.

U ostalim slučajevima, imalac menice može odbiti akceptiranje intervencijom. Ali ako ga dopusti gubi regres koji mu

pre dospelosti pripada protiv onoga za koga je dat akcept, kao i protiv potpisnika koji za ovim dolaze.

Član 56

Akcept intervencijom beleži se na menici; njega potpisuje intervenient. U njemu se naznačuje za koga je dat ako se to ne naznači, smatra se da je dat za trasanta.

Član 57

Interventient, kad akceptira menicu, odgovara prema njenom imaoocu i prema indosantima koji dolaze za dužnikom za koga je intervenisao onako kako taj dužnik odgovara.

Iako je menica intervencijom akceptirana onaj za koga je to učinjeno, a tako isto i oni koji njemu odgovaraju, mogu, kad isplate iznos označen u članu 47, zahtevati od imaooca da preda menicu zajedno sa protestom, ako mu je bilo mesta, kao i računom na kome je potvrđena isplata.

6 Isplata intervencijom

Član 58

Isplata intervencijom može se vršiti u svima slučajevima u kojima je, bilo o dospelosti bilo pre dospelosti, imalac menice stekao pravo na regres.

Isplata intervencijom obuhvata celokupan iznos koji bi inače imao da izmiri onaj za koga se interveniše.

Ona mora da se izvrši najdalje sutradan po poslednjem danu dopuštenom za podizanje protesta zbog neisplate.

Član 59

Ako su menicu akceptirali intervenienti koji imaju svoje mesto prebivanja u mestu plaćanja, ili ako su u menici označena, da je po potrebi plate, lica koja u tom mestu imaju svoje mesto prebivanja, imalac menice dužan je da ovu podnese svima tim licima i da, ako je potrebno, podigne protest zbog neisplate najdalje sutradan po poslednjem danu dopuštenom za podizanje protesta.

Ako se protest ne podigne u tome roku, ispadaju iz obaveze: onaj koji je naznačio adresu po potrebi ili za koga je intervencijom menica bila akceptirana, a tako isto i indosanti koji za njim dolaze.

Član 60

Imalac menice koji odbije isplatu intervencijom gubi regres protiv onih koji bi tom isplatom bili oslobođeni.

Član 61

Isplata intervencijom mora se potvrditi izjavom o izmirenju stavljenom na menici sa naznačenjem onoga, za koga je plaćeno. Ako se to lice ne naznači, smatra se da je plaćeno za trasanta.

Menica i protest, ako je podignut, predaju se intervenijentu — platcu.

Član 62

Intervenient — platac stiče prava koja proishode iz menice protiv onoga za koga je platio i protiv onih koji su ovome po menici obvezni. Ali on ne može menicu dalje indosirati.

Indosanti koji dolaze posle potpisnika za koga je plaćeno oslobođeni su obaveze.

Kad više intervenienta ponude isplatu, prvenstvo ima onaj koji oslobodava najviše obveznika. Ako, znajući za to, intervenient postupi protivno ovom pravilu, gubi regres protiv onih koji bi bili oslobođeni.

GLAVA IX

Umnožavanje i prepisi

I Umnožavanje

Član 63

Trasirana menica može se izdati u dva ili više istovetnih primeraka.

Ovi primerci moraju biti u svome slogu označeni tekućim brojem; ako se to ne učini, svaki primerak smatra se kao posebna menica.

Svaki imalac menice u kojoj nije naznačeno da je vučena samo u jednom primerku, može tražiti da mu se o njegovom trošku izda još jedan ili više primeraka. Toga radi treba da se obrati svome neposrednom indosantu, koji je dužan da ga u tome pogledu pomogne kod svoga indosanta, i tako redom sve do trasanta. Indosanti su dužni da ponove svoje indosamente na novim primercima.

Član 64

Isplata jednog od meničnih primeraka oslobodava od obaveze i po svima drugim primercima, pa ma u menici i ne stajalo da se isplatom po jednom primerku ništi vrednost i ostalih primeraka. Ali trasat ostaje obavezan po svakom akceptiranom primerku koji mu bude vraćen.

Indosant, koji je preneo primerke raznim licima, kao i

svi potonji indosanti odgovorni su po svima nevraćenim primercima, koji nose njihov potpis.

Član 65

Ko pošalje jedan primerak na akceptiranje, dužan je da na ostalim primercima naznači ime lica, kod koga se taj primerak nalazi. Ovo lice dužno je da ga preda zakonitom imaocu ma kog drugog primerka.

Ako ono odbije da to učini, zakoniti imalac ovog drugog primerka može vršiti regres tek kada protestom utvrdi:

1 da mu na njegovo zahtevanje nije predat primerak poslat na akceptiranje;

2 da se ni po jednom drugom primerku nije mogao dobiti akcept ili isplata.

2 Prepisi

Član 66

Svaki imalac menice ima pravo da načini od nje prepise. Prepis mora sadržavati tačno prepisanu izvornu menicu sa indosamentima i svima drugim odredbama koje se na njoj nalaze. U prepisu se mora naznačiti gde se završava.

Prepis se može indosirati i avalirati na isti način i sa istim dejstvom kao i izvorna menica.

Član 67

U prepisu se mora označiti lice kod koga se nalazi izvorna menica. Prepis u kome to nije učinjeno, nema menično-pravne vrednosti.

Lice kod koga se izvorna menica nalazi, dužno je da menicu preda zakonitom imaocu prepisa. Ako ono to odbije, imalac prepisa može vršiti regres protiv onih, koji su indosirali ili avalirali prepis, tek pošto utvrdi protestom da mu na njegov zahtev nije predata izvorna menica.

Ako izvorna isprava, nakon poslednjeg indosamenta, stavljenog pre nego što je načinjen prepis, sadrži odredbu „počev odavde indosament vredi samo na prepisu” ili ma kakvu drugu oznaku koja to isto znači, ništav je svaki indosament koji bi posle toga bio stavljen na izvornu menicu.

GLAVA X

Preinačenje menice

Član 68

Ako je slog neke menice preinačen, oni koji su menicu potpisali posle tog preinačenja, odgovaraju prema preinačenom slogu, a raniji potpisnici odgovaraju prema prvobitnom slogu.

GLAVA XI

Protest

Član 69

Protest se podiže kod sreskih sudova u području njihove mesne nadležnosti.

Kod sreskih sudova radi na protestima sudija a može i sudski činovnik kome pretsednik suda godišnjim rasporedom poveri tu dužnost.

Ministar pravosuda FNRJ, po sporazumu sa Ministrom pošta, može uredbom propisati da se i kod pošta podižu protesti.

Član 70

Kad se podiže protest, protestni organ, u smislu naređenja člana 106, podnosi menicu onome, protiv koga se protest traži i poziva ga da izvrši zahtevanu činidbu.

Ako se traženo lice ne nađe u svome poslovnom lokalima, kad ga ima, odnosno u stanu, kad poslovnog lokala nema, ili ako se nađe, ali mu se zahtev ne može saopštiti ma iz kojeg uzroka, protestni organ nije dužan da ponovi protestni postupak.

Smatra se da je dokazano da se poslovni lokal ili stan nisu mogli pronaći samo onda, ako je u protestu zabeleženo, da se protestni organ bezuspešno raspitivao o tome kod mesnog narodnog odbora.

Ako protestni organ ne bi bio dovoljno brižljiv u raspitivanju za poslovni lokal ili stan, protest je ipak valjan, ali se organ time ne oslobodava odgovornosti za štetu.

Član 71

Protest mora da sadrži:

1. prepis protestovane menice odnosno protestovanog meničnog prepisa, kao i svih izjava odnosno napomena na njima; ako se protest podiže po menici izdanoj na stranom jeziku, onda se mora priložiti i prevod menice, sa overom onoga koji protest podiže;

2. ime ili firmu lica po čijem se zahtevu i protiv koga se protest podiže;

3. potvrdu da traženo lice nije izvršilo činidbu, koja se na osnovu menice od njega zahteva ili da ga protestni organ nije mogao naći u njegovom poslovnom lokalima ili stanu, ili, ako ga je i našao, da mu iz ma kojeg bilo uzroka nije mogao saopštiti zahtev;

4. mesto, dan, mesec, godinu i čas, kada je, i lokal, gde je preduzet ili bezuspešno pokušan protestni postupak;

5. datum protesta, broj pod kojim je zaveden u registar protesta, službeni potpis protestnog organa, kao i pečat nadležstva.

Onaj deo menice ili prepisa koji se ne može pročitati, protestni organ označiće u protestu kao nečitak.

Ako traženo lice obrazloži odbijanje činidbe ili ako tražat postavi zahtev prema članu 23 st. 1 treba i to zabeležiti u protestu.

Član 72

Kad se na osnovu iste menice zahteva više činidbi ili kad se ista činidba zahteva od više lica, namesto više protesta, može se podići samo jedan protest.

Član 73

Propuštena činidba, zbog koje je protest tražen, može da se izvrši i u ruke odnosno u prisustvu protestnog organa (član 69). Odredba ili uputstvo koje bi se tome protivilo nema vrednosti prema licu koje ima da izvrši činidbu.

Na slučaj isplate meničnog duga, protestni organ potvrđuje tu isplatu na menici i menicu predaje licu koje je izvršilo isplatu.

Ako menični dužnik isplati jedan deo menične svote, to će se zabeležiti na izvornoj menici i u protestu i o tome platcu izdati priznanica na prepisu protestovane menice.

Član 74

Ako menični obveznik isplati meničnu svotu, ali odbije isplatu protestnih troškova, ova će se okolnost utvrditi protestom, a sama menica predati platcu. Naknada protestnih troškova traži se na osnovu ovog protesta.

Član 75

Isprava o protestu mora se bez odlaganja predati imaocu menice ili licu koje je u njegovo ime podnelo menicu na protest.

Član 76

Protestni organ dužan je celu sadržinu podignutih protesta zavoditi redom, po njihovom datumu i broju, u naročiti registar.

Oblik i način vođenja protestnog registra propisao je Ministar pravosuđa FNRJ.

Na osnovu protestnog registra, protesni organ izdaje licima zainteresovanim po dotičnoj menici overene prepise protesta uz naplatu takse.

Član 77

Ako tražant u slogu menice ne zahteva da protest bude u obliku javne isprave, protest zbog neakceptiranja ili neisplate može, po pristanku imaoca menice, biti zamenjen pismenom izjavom na menici onog lica od koga je zahtevano činjenje (trasat, akceptant, domicilijat, adresat po potrebi ili intervenient). Izjava ovih lica mora biti datirana, potpisana i u protestnom roku uneta u registar protesta, o čemu protesni organ stavlja potvrdu na protestovanoj menici ili alonžu.

Za menice do 500 dinara zaključno, Vlada FNRJ može uredbom propisati da protesni organ, mesto protesta po prethodnim propisima (članovi 69—77 st. 1), preporučenim pismom dostavi prepis menice svima meničnim dužnicima, s napomenom, da je menica protestovana. O tome se na zahtev izdaje uverenje koje se upisuje u protestnom roku u registar protesta. U takvom slučaju otpada notifikacija po čl. 44.

GLAVA XII

Zastarelost

Član 78

Svi menično-pravni zahtevi protiv akceptanta zastarevaju za tri godine, računajući od dospelosti.

Menično-pravni zahtevi imaoca menice protiv indosanata i protiv trasanta zastarevaju za godinu dana, računajući od dana blagovremeno podignutog protesta, a ako se u menici nalazi odredba „bez troškova”, onda od dospelosti.

Menično-pravni zahtevi indosanata jednih protiv drugih i protiv trasanta zastarevaju za šest meseci, računajući od dana kad je indosant menicu iskupio ili od dana kad je protiv njega kod suda postupljeno.

Član 79

Zastarelost se prekida podnošenjem tužbe sudu. Sa tužbom se izjednačuju: prijava meničnog potraživanja u stečaju, ostvarivanje menično-pravnog zahteva u toku parnice, pozivanje u zaštitu, izveštaj kojim tuženi obaveštava svog prethodnika da je protivu njega podnesena regresna tužba, predlog

za izvršenje koji državno kreditno preduzeće učini u smislu čl. 26 (2) Zakona o uređenju i delovanju kreditnog sistema, kao i izveštaj o tome koji državno kreditno preduzeće šalje regresnim dužnicima. Izveštaj se saopštava preko suda ili neposredno preporučenim pismom, u kom se slučaju dan, kojega je pismo predato pošti, uzima kao dan saopštenja.

Član 80

Prekinuta zastarelost ponova počinje da teče:

1. U slučaju podnošenja tužbe i u slučaju ostvarivanja zahteva u toku parnice, od dana poslednje parnične radnje, ako se ni u jednom ni u drugom slučaju parnica ne nastavi;

2. U slučaju prijave u stečaju, od dana svršetka stečajnog postupka, a u slučaju, kad se u stečaju ospori prijavljena tražbina, od dana osporenja;

3. U slučaju pozivanja u zaštitu i izveštavanja o podnetoj tužbi, od dana kad se parnica pravosnažno završi.

Član 81

Ako je poverilac u toku poslednja tri meseca pre isteka roka zastarelosti usled prestanka sudskog rada ili usled vojne službe u ratu ili usled više sile (član 53), bio sprečen u ostvarivanju svojih meničnih prava, zastarelost ne teče dok traje ta sprečenost. Zastarelost takođe ne teče dok traje stečaj nad poveriočevom imovinom. Kad prestanu ove prepreke, zastarelost se ne može završiti pre trideset dana, ukoliko bi njen rok isticao pre toga vremena.

Član 82

Ako parnično nesposobno lice, ma u kom trenutku u toku poslednja tri meseca roka zastarelosti, nema zakonskog zastupnika, onda se zastarelost koja protiv njega teče, ne može završiti pre proteka tri meseca, od trenutka kada je to lice postalo parnično sposobno ili je dobilo zakonskog zastupnika. To isto važi i za slučaj da zakonski zastupnik izgubi parničnu sposobnost ili da između njega i parnično nesposobnog lica postoji sukob interesa, u pogledu podignute tužbe.

Zastarelost jednog meničnog potraživanja koje čini deo neke zaostavštine ili koje pada na teret kakve zaostavštine, ne može se završiti pre proteka šest meseci posle smrti pokojnikove.

Član 83

Prekid i obustava zastarelosti dejstvuje samo prema onome, prema kome je nastao uzrok za prekid odnosno obustavu.

Član 84

Uzroci prekida i obustave zastarelosti inostranoga prava, dejstvuju u smislu ovoga zakona samo ukoliko odgovaraju uzrocima navedenim u prednjim članovima.

GLAVA XIII

Neopravdano obogaćenje

Član 85

Trasant, akceptant i indosant, čije su se menične obaveze ugasile usled zastarelosti ili usled toga što su propuštena činjenja propisana radi održanja meničnih prava, odgovaraju imaoocu menice, ako su se na njegovu štetu neopravdano obogatili. Ostali menični obveznici oslobođeni su ove odgovornosti.

Imovinski zahtev, koji se zasniva na odgovornosti zbog neopravdanog obogaćenja, može se ostvarivati i na osnovu sudske odluke o amortizaciji nestale menice.

Odgovornost zbog neopravdanog obogaćenja zastareva za tri godine; u svemu ostalom na ovu zastarelost primenjuju se propisi Trgovačkog odnosno Gradanskog zakona.

GLAVA XIV

Pravo zaloga i pridržaja

Član 86

Kada, radi obezbeđenja meničnog potraživanja, imalac menice, na osnovu pismene izjave, primi u zalogu kakvu pokretnu stvar ili potraživanje, a dužnik ne ispuni na vreme svoju meničnu obavezu, onda imalac menice ima pravo da se iz zaloge namiri ne podižući tužbu protiv zalagača.

U tu strhu imalac menice može:

1. na osnovu menice i isprave o zalaganju zahtevati od suda, nadležnog bilo za njega bilo za zalagača, prodaju zaloge; ne saslušavši zalagača, sud naređuje javnu prodaju; time se ne otklanja odgovornost imaooca menice za zloupotrebu založnog prava;

2. založene menične ili druge tražbine naplatiti i od dobijenog novca namiriti se; ili založene tražbine zadržati za sebe do iznosa svoga potraživanja.

Sva ova prava pripadaju imaoocu menice i u slučaju kad zalagač padne pod stečaj.

Kako o nameravanoj tako i o izvršenoj prodaji ili zadržavanju zaloge imalac menice mora, po mogućnosti bez odlaganja, da izvesti dužnika, kao i zalagača, ako je taj treće lice.

Imalac menice je dužan, ako se potpuno namirio za svoje potraživanje, predati zalagaču, odnosno u njegovu stečajnu masu, izvornu menicu kao i dobijeni višak. Delimično namirenje mora se zabeležiti na menici.

Član 87

Sticanjem prava na tužbu ili na regres, imalac menice stiče i pravo pridržaja nad dužnikovim novcem, pokretnostima i papirima od vrednosti, koji su zakonitim putem došli u njegove ruke ili s kojima može raspolagati. No pravo pridržaja nad pomenutim predmetima ne može se vršiti, ako su dužnik ili treće lice, prilikom uručenja ili pre toga, stavili do znanja imaću menice da se predmeti daju u naročitu svrhu.

Imalac menice može da se posluži pravom pridržaja i pre nego što mu je tražbina dospela, ako je dužnik pao pod stečaj ili ako je izvršenje novčanoga duga iz njegove imovine ostalo bezuspešno, ili ako je dužnik trgovac koji je obustavio svoja plaćanja. U ovim slučajevima ni stavljanje do znanja da se predmeti daju u naročitu svrhu ne isključuje vršenje prava pridržaja, ako su dotični predmeti došli u ruke imaću menice ili u njegovu vlast raspolaganja pre nego što su nastupile gore navedene okolnosti ili pre nego što je on za njih saznao.

Član 88

Imalac menice mora, po mogućnosti bez odlaganja, da izvesti dužnika o vršenju prava pridržaja.

Ukoliko se stranke drukčije ne sporazumeju, pravo pridržaja imaću menice prestaje, ako se njegovo potraživanje dovoljno obezbedi depozitom u novcu ili u papirima od vrednosti.

Član 89

Pravo pridržaja ima isto dejstvo kao i pravo zaloge po članu 86. Imalac menice može po pismenom pristanku dužnika ili na osnovu pravosnažne presude suda, nadležnoga bilo za pridržanika bilo za dužnika, kojom je priznato pravo pridržaja:

1. pridržani gotov novac upotrebiti na izmirenje svoga potraživanja;
2. sa pridržanim drugim predmetima postupiti u smislu člana 86.

GLAVA XV

Amortizacija menice

Član 90.

Onaj kome je nestala menica može nadležnom sudu mesta plaćanja predložiti da je amortizuje. U predlogu se mora izneti glavna sadržina nestale menice i učiniti verovatnim da je predlagač tu menicu imao ili da mu na osnovu ove pripada neko pravo.

Ako sud nađe da su podneti podaci dovoljni, izdaće oglas, u kome će izložiti glavnu sadržinu nestale menice s pozivom da je onaj kod koga se nalazi pokaže sudu u roku od 60 dana, jer će, je inače sud, po proteku ovoga roka, oglasiti za poništenje.

Ovaj oglas objaviće se jedanput u Službenom listu narodne republike.

Ako je dan plaćanja već dospeo, rok za pokazivanja teče od dana oglasa, a ako dan plaćanja dolazi tek docnije, onda od protoka ovog dana. Ako je menica po videnju ili na određeno vreme po videnju kojima rok za podnošenje nije protekao, onda rok za pokazivanje nestale menice teče od poslednjeg dana roka određenog za podnošenje na videnje.

O ovome oglasu sud će izvestiti predlagača i sva u menici imenovana lica.

Član 91

Predlagač amortizacije mora, da bi održao regres protiv trasanta neakceptirane menice, kao i protiv trasanta koji je zabranio podnošenje menice na akceptiranje, u toku roka određenog za podizanje protesta zbog neakceptiranja ili neisplate i u za to određenom mestu, podići protest, podnoseći glavnu sadržinu nestale menice. Protest zamenjuje podnošenje menice na akceptiranje ili na isplatu i podizanje odnosnih protesta. Naknada troškova za taj protest ne može se tražiti.

Na osnovu sudske odluke kojom se naređuje postupak za amortizaciju, predlagač može, ako drukčije nije ugovorio, posle dospelosti nestale menice, tražiti da akceptant, a u slučaju prednjega stava trasant, položi meničnu svotu nadležnom organu vlasti shodno naređenju člana 41. Takvom traženju nema mesta, ako onaj, od koga se traži polaganje menične svote, dokaže da predlagač nije imao pravo da traži amortizaciju.

Član 92

Ako se menica u toku roka, određenog u oglasu, ne podnese, onda sud oglašava nestalu menicu za amortizovanu i o

tome izveštava akceptanta odnosno trasanta neakceptirane menice ili trasanta koji je zabranio podnošenje menice na akceptiranje, stavljajući mu do znanja da meničnu svotu može isplatiti predlagачu amortizacije. Sud će o amortizovanju menice izvestiti predlagачa kao i sva u menici imenovana lica.

Na osnovu amortizovane menice ne mogu se ostvarivati nikakva menična prava.

Na osnovu odluke o amortizaciji predlagач može protiv akceptanta, a u slučaju stava 1 člana 91 protiv trasanta ostvariti svoja menična prava kao da ima neamortizovanu menicu. Ali ti menični dužnici neće biti obvezni da izvrše isplatu ako dokažu da je predlagач bespravno dobio odluku o amortizaciji.

Član 93

Ako se u roku, koji je oglasom određen, pojavi onaj kod koga se nade menica za koju je amortizacija tražena, sud će, pošto je menica pokazana predlagачu i pošto sasluša zainteresovana lica, obustaviti dalji postupak.

GLAVA XVI

Sukobi zakona

Član 94

Sposobnost lica da se menično obveže određuje zakon njegove zemlje. Ako taj zakon upućuje na zakon koje druge zemlje, onda se primenjuje zakon te druge zemlje.

Lice koje bi prema zakonu označenom u prednjem stavu bilo menično-pravno nesposobno, ipak je punovažno obvezano, ako je potpis dalo na području zemlje po čijim bi zakonima imalo menično-pravnu sposobnost.

Član 95

Oblik primanja meničnih obaveza određuje zakon zemlje na čijem su području te obaveze primljene.

Izuzetno od toga:

1. ako primljene menične obaveze nisu punovažne prema propisima prednjeg stava, ali odgovaraju zakonu zemlje gde je neka docnija obaveza primljena, onda okolnost da su ranije obaveze u pogledu oblika nepravilne ne oduzima punovažnost tim docnijim obavezama;

2. menične obaveze između naših državljana primljene u inostranstvu, ako odgovaraju propisima ovoga zakona, punovažne su, mada ne odgovaraju zakonu mesta gde su nastale.

Član 96
Oblik i rokove protesta, kao i oblik ostalih činjenja potrebnih za vršenje ili za održavanje meničnih prava, određuje zakon zemlje, na čijem se području mora podići protest ili izvršiti činjenje.

Član 97
Dejstvo obaveza akceptanta trasirane menice i izdavaoca sopstvene menice određuje zakon koji važi u mestu, gde su ove isprave plative.
Dejstvo koje proizvode obaveze ostalih meničnih dužnika određuje zakon zemlje, na čijem su području dati potpisi kojima su te obaveze primljene.

Član 98
Rokove za ostvarivanje regresnih zahteva određuje, u pogledu svih meničnih potpisnika, zakon mesta u kome je menica izdata.

Član 99
Pitanje, da li se akcept može ograničiti na jedan deo svote i da li je imalac menice dužan ili ne da primi delimičnu isplatu, rešava se prema zakonu zemlje gde je trasirana menica plativa.

Po istom zakonu raspravlja se i pitanje delimične isplate sopstvene menice.

Član 100
Zakon zemlje gde je menica plativa, određuje mere, koje se imaju preduzimati u slučaju gubitka ili krađe menice.

GLAVA XVII

Opšta naredenja

Član 101
Menično se može obvezati svako lice koje se, prema propisima Gradanskog ili Trgovačkog zakonika, može ugovorom obvezivati.

Član 102
Nepismeno lice ili lice koje ne može pisati menično se obvezuje kada na menici ili alonžu stavi rukoznak, koji sud

overi. Štambilj, muhur i potpis jevrejskim pismenima smatraju se kao rukoznak.

Menična obaveza može se primiti za nepismeno lice samo na osnovu punomoćja, koje je ono izdalo i sud overio. Ovim se ne menjaju zakonske odredbe o potpisivanju pod trgovačkom firmom.

U sudsku overu činovnik mora staviti: da lično ili preko privedenih svedoka poznaje lice, koje hoće da se menično obaveže ili da izda punomoćje, zatim da je pomenutom licu pročitana izjava kojom se menično obvezuje ili kojom daje punomoćstvo i da je ono potvrdilo da to odgovara njegovoj volji. Overa mora imati službeni broj, pečat i potpis činovnika.

Član 103

Potpis slepih lica na menici vredí samo onda, kad ga sud overi na način propisan u prethodnom članu. To isto važi i za punomoćje izdato radi meničnog zaduženja.

Član 104

Ako menica dospeva na zakonski praznik, njena se isplata može da zahteva tek sledećeg radnog dana. Tako isto i sva druga činjenja, koja se tiču menice, naročito podnošenje na akceptiranje i protest, mogu se preduzeti samo radnim danom.

Kad se koje od tih činjenja mora da izvrši u izvesnom roku, čiji je poslednji dan zakonski praznik, tada se taj rok produžava do prvog radnog dana, koji dolazi odmah po proteku roka. Praznični dani u toku roka ubrajaju se pri izračunavanju roka.

Član 105

Ni u zakonske ni u rokove određene u menici ne ubraja se dan od koga oni polaze.

Nikakvi dani počeka, ni zakonski ni sudski, nisu dopušteni.

Član 106

Podnošenje menice na akceptiranje ili na isplatu i sva druga činjenja, koja se po ovome zakonu imaju preduzimati radi vršenja ili održavanja meničnih prava, moraju se preduzeti u poslovnom lokalu i u vreme određeno kao poslovno od nadležne vlasti; ako se lokal ne može pronaći ili ako se iz menice ne vidi da traženo lice ima poslovni lokal, onda se mora tražiti u stanu.

U slučaju člana 26 st. 2 menica se podnosi na isplatu u lokalu i ili kod lica koja trasat označi.

Po pristanku lica prema kome se činjenje vrši, ono se može obaviti i van lokala, stana ili poslovnog vremena.

DRUGI DEO

SOPSTVENA MENICA

Član 107

Sopstvena menica sadrži:

- 1) označenje da je menica, uneto u sam slog isprave, i to na jeziku, na kome je ona sastavljena;
- 2) bezuslovno obećanje da će se određena svota novca platiti;
- 3) označenje dospelosti;
- 4) mesto gde se plaćanje treba da izvrši;
- 5) ime onoga kome se ili po čijoj se naredbi mora platiti;
- 6) označenje dana i mesta, gde je sopstvena menica izdata;
- 7) potpis onoga koji menicu izdaje (izdavalac).

Član 108

Isprava, u kojoj ne bi bilo ma kojeg od sastojaka pobrojanih u prethodnom članu, ne vredi kao sopstvena menica, osim u slučajevima koji su određeni u sledećim stavovima.

Sopstvena menica, u kojoj nije označena dospelost, smatra se kao menica po viđenju.

Ako nije naročito određeno, važi kao mesto plaćanja, a ujedno i kao mesto izdavaočevog prebivanja, ono mesto koje je naznačeno kao mesto izdanja menice.

Sopstvena menica, u kojoj nije naznačeno mesto izdanja, smatra se da je izdata u mestu, koje je označeno pored izdavaočevog imena.

Član 109

Na sopstvenu menicu, u koliko nisu u suprotnosti sa njenom prirodom, primenjuju se sledeći propisi o trasiranoj menici:

- o indosamentu (članovi 10—19);
- o dospelosti (članovi 32—36);
- o plaćanju (članovi 37—41);
- o regresu zbog neisplate (članovi 42—49, 51—53);
- o intervenciji (članovi 54, 58—62);
- o prepisima (članovi 66 i 67);
- o preinačenju menice (član 68);
- o protestu (članovi 69—77);
- o zastarelosti (članovi 78—84);
- o neopravdanom obogaćenju, pravu zaloge i pridržanja (članovi 85—89);
- o amortizaciji (članovi 90—93);

o sukobu zakona (članovi 94—100);
opšta naređenja (članovi 101—106).

Na sopstvenu menicu isto tako primenjuju se propisi o menici plativoj kod trećeg lica ili u mestu različitom od trasatovog prebivališta (članovi 4 i 26); o određivanju kamate (član 5), o razlikama u naznačenjima svote koja se ima platiti (član 6), o punovažnosti potpisa stavljenog na menici koja sadrži potpise pomenute u članu 7, o punovažnosti potpisa lica koje radi bez ovlašćenja ili koje prekorači svoja ovlašćenja (član 8), kao i o naknadnom ispunjavanju (član 16 st. 2).

Na sopstvenu menicu primenjuju se i propisi o avalu (članovi 29—31); u slučaju predviđenom u čl. 31, poslednji stav, ako še u avalu ne naznači za koga je dat, važi da je dat za izdavaoca sopstvene menice.

Član 110

Izdavalac sopstvene menice odgovara onako kako odgovara akceptant trasirane menice.

Sopstvene menice plative na određeno vreme po videnju moraju se podneti na videnje izdavaocu u rokovima određenim u članu 22. Izdavalac potvrđuje videnje datiranim potpisom na samoj menici, a rok po videnju teče od datuma videnja. Ako izdavalac odbije da potvrdi videnje, to odbijanje mora da se ustanovi protestom (član 24), od čijeg datuma teče rok „po videnju”.

TREĆI DEO

PRELAZNE I ZAVRŠNE OREDBE

Član 111

Za sporove koji se pokreću na osnovu tužbe imaoca menice protiv njenih potpisnika nadležan je sud na čijem se području nalazi mesto plaćanja.

Član 112

Ako je na osnovu isprave u smislu t. 2 člana 26 Zakona o uređenju i delovanju kreditnog sistema, ili na osnovu presude odnosno platnog naloga izdatog po jednoj menici protiv izvesnih meničnih potpisnika neki od njih izvršio naloženo plaćanje (iskupio menicu), onda je ta isprava, presuda, odnosno platni nalog po kome je osuđeni potpisnik postupio, zajedno sa potvrdom i računom na kome je potvrđena isplata, kao i protestom ako ga je trebalo podići, dovoljan izvršni naslov za ostvarivanje njegovih regresnih prava protiv njemu

odgovornih meničnih dužnika koji su obuhvaćeni tom istom ispravom, presudom odnosno platnim nalogom.

Član 113

Izuzetno od člana 2 Zakona o nevažnosti pravnih propisa donetih pre 6 aprila 1941. god. i za vreme neprijateljske okupacije, za menice izdate pre stupanja na snagu ovog zakona vrede propisi Meničnog zakona od 29 novembra 1928. godine.

Po tome zakonu, isto tako, prosuduje se oblik i dejstvo meničnih izjava koje su, posle stupanja na snagu ovog zakona, date na menicama pre toga izdatim. Ovo vredi i za činjenja potrebna za održavanje i ostvariavnje meničnih prava.

Član 114

1) Vlada FNRJ propisaće uredbom koji će se dani u smislu ovog zakona smatrati praznicima.

2) Vlada FNRJ može (prema ozbiljnosti prilika), a u vezi odredaba člana 53, propisati uredbom odgovarajuću zaštitu za regresne menične dužnike odlaganjem rokova za isplatu menica i tsl. kadgod inostrana država izda propise kojima se sprečava vršenje ili održavanje prava iz tih menica.

3) Ministar finansija FNRJ odrediće koje se ustanove imaju smatrati obračunskim zavodima u smislu člana 37 ovoga zakona, kao i kurtažu iz člana 51 st. 2 ovoga zakona.

Član 115

Ovaj zakon stupa na snagu danom objavljivanja u „Službenom listu FNRJ”.

OBRAZLOŽENJE

PREDLOG ZAKONA O MENICI

Potrebe našeg privrednog života zahtevaju da se u što kraćem roku zakonom regulišu menica i ček, kao važni kreditni i platni instrumenti međunarodnog privredno-finansijskog saobraćaja i unutrašnjeg platnog prometa. Ovo tim pre što je ukidanjem svih pravnih propisa koji su važili do 6 aprila 1941. godine, potrebno u ovoj materiji doneti nove zakonske propise.

Priloženi predlog Zakona o menici izrađen je na osnovu Ženevskih konvencija o jednoobraznom meničnom zakonu od 1930. godine. Pri tome uzeti su u obzir propisi Meničnog za-

kona od 29. novembra 1928. godine, koji je bio izrađen na bazi Haškog uniformnog reglmana o menici od 1912. godine.

Razlozi iz kojih su za osnovu novog Zakona o menici uzete Ženevske konvencije 1930. jesu sledeći:

1) Ženevske konvencije o menici — ili „Ženevski jednoobrazni zakon o menici“ — doneti su na inicijativu i uz saradnju mnogih međunarodnih privrednih i naučnih organizacija, a u težnji za što većim izjednačenjem meničnog zakonodavstva raznih zemalja. One su takođe zasnovane na načelima Haškog reglmana, ali su prilikom njihovog redigovanja iskorišćena i iskustva iz razdoblja 1912—1930. godine. Tehnički — pravno, Ženevska konvencija kao celina predstavlja napredak u odnosu na Haški reglman. Cela menična materija, načela, pojmovi, način i red izlaganja znatno su preglednije obrađeni i logičnije raspoređeni. U pogledu same sadržine međutim ne postoje bitne razlike između jednog i drugog obrasca. Tako usvajanjem Ženevskih konvencija na osnovu našeg novog Zakona o menici neće nastupiti nikakav poremećaj u našem privrednom i pravnom saobraćaju. Prihvatanje Ženevskog jednoobraznog zakona predstavljaće tako jedan korak dalje u tehničko pravnom usavršavanju naših propisa o menici i jedan dalji stepen u internacionalizovanju našeg meničnog prava.

2) Menica je prvenstveno jedan međunarodni instrumentat za privredne i kreditne operacije. S obzirom na razvoj naše zemlje, njena će trgovina i privreda svakim danom u sve većoj mери postajati međunarodna. Stoga svakako i mi treba da težimo što većem usklađivanju našeg meničnog prava sa inostranim.

3) Već u relativno kratkom periodu od 1930—1940. mnoge evropske zemlje su prihvatile Ženevski jednoobrazni zakon za svoje nacionalno pravo. Među njima SSSR, Francuska, Austrija, Nemačka, Italija, Skandinavske zemlje, Rumunija, Grčka. Druge zemlje rat je zatekao pred neposrednim prihvatanjem, tako Čehoslovačku, Poljsku, Mađarsku, Španiju, Portugaliju, Švajcarsku.

4) Ženevski jednoobrazni zakon o menici prihvaćen je u Savezu Sovjetskih Socijalističkih Republika odlukama Centralnog Izvršnog Komiteta i Sovjeta narodnih komesara od 7. avgusta 1937. godine. Pristupanje međunarodnoj meničnoj konvenciji sovjetska pravna doktrina objašnjava naročito time što izjednačenje propisa meničnog prava olakšava tehniku spoljno-trgovinskih operacija, i što uprošćava rešavanje pravnih pitanja koja se javljaju u vezi sa tim operacijama.

5) Ženevska operacija, zajedno s protokolima i aneksima, bila je prihvaćena i ozakonjena u Jugoslaviji pre rata (v. Službene novine od 31. januara 1933.).

Ženevske konvencije nisu potpune u tome smislu što ne sadrže sve propise koji moraju postojati u jednom nacionalnom meničnom zakonu. Drugim rečima, Ženevske konvencije ne sadrže potpunu kodifikaciju svih menično-pravnih propisa. Posebne prilike pod kojima se razvija privredni i pravni život pojedinih zemalja zahtevaju da izvesni menično-pravni odnos budu drukčije regulisani nego što je to u drugim zemljama. Stoga Ženevske konvencije sadrže dve vrste odredaba: obavezan tekst koji moraju usvojiti sve zemlje koje pristupe konvenciji, i tzv. **rezerve** kojima se dopušta pojedinim zemljama bilo da odstupe od određenih propisa konvencije, bilo da donesu izvesne propise o menici samostalno, van konvencije.

Pri izradi priloženog predloga novog Zakona o menici ove rezerve su korišćene gdegod su to nalagali interesi naše privrede i našeg današnjeg uređenja. Pri tome se načelno težilo da se rezerve koriste u što manjoj meri, kako bi se otstupanje od rezultata postignutih na polju međunarodnog izjednačenja (međunarodnog prava svelo na neophodan minimum. Ukoliko su rezerve iskorišćene, uzeti su u obzir propisi ranijeg meničnog zakona do 1928 godine.

Napominje se, da je zvanični prevod Ženevske konvencije onakav kakav je publikovan u Službenim novinama od 31 januara 1935 godine pretrpeo izvesne terminološke i redakciske izmene koje su više u skladu sa originalnim tekstom konvencije, odnosno više u duhu našeg jezika.

I prilikom preuzimanja propisa iz Ženevske konvencije, kao i prilikom korišćenja njenih rezervi, a isto tako i prilikom preuzimanja propisa iz meničnog zakona od 1928 vodilo se strogo računa o nastalim promenama u društveno-privrednoj i pravnoj organizaciji naše nove države kao i o privrednim potrebama današnjice i mogućnostima i uslovima našeg privrednog razvoja. Sem toga u tekst novog zakona unete su i izvesne nove odredbe, koje su, kako je rečeno, diktovane promenama koje su od oslobođenja nastale bilo u našem pozitivnom pravu bilo u našoj ekonomici. Tu spadaju naročito propisi čl. 112, 113 i 114 st. 2.

Čl. 112 ima za cilj da olakša ostvarenje regresnog prava od strane meničnog dužnika koji je menicu iskupio, odnosno isplatio menični dug. Po ovom članu dužnik koji je iskupio menicu na osnovu isprave kojoj se po zakonu o uređenju i delovanju kreditnog sistema daje snaga izvršnog naslova, na osnovu presude ili na osnovu platnog naloga, ne mora da pokreće spor protiv lica njemu odgovornih, nego može na osnovu tih istih isprava tražiti izvršenje protiv pomenutih lica.

Propisi čl. 113 čine nužan izuzetak od čl. 2 i 6 Zakona o nevažnosti pravnih propisa donetih pre 6 aprila 1941 godine i za vreme neprijateljske okupacije. Primena novog zakona o

menici na menično pravne poslove zaključeno pre 6 aprila 1941 godine mogla bi u pojedinim slučajevima dovesti do nepravilnosti, jer su stranke pri zaključenju ovog strogo formalnog pravnog posla imale pred očima zakonske propise koji su u to vreme bili u važnosti.

Propis čl. 114, st. 2 predloga predstavlja prihvatanje klauzule predviđene Ženevskom konvencijom. Njime se cilja na zaštitu regresnih meničnih dužnika koji žive na području naše države, u slučajevima u kojima pravni propisi koje druge zemlje sprečavaju naplatu menične svote od glavnog dužnika koji živi na njenom području i to proglašenjem moratorijuma i tsl. Da regresni menični dužnici koji žive na našem području ne bi bili stavljeni pred obavezu da takve menice isplate, zakon ovlašćuje Vladu FNRJ da može uredbom propisivati mere u cilju njihove zaštite.

Ministar pravosuda FNRJ,

Frane Frol, s. r.

NARODNA SKUPŠTINA FNRJ

SAVEZNO VEĆE

Zakonodavni odbor

Br. 228

27-XI-1946 godine

Beograd

SAVEZNOM VEĆU NARODNE SKUPŠTINE FNRJ

BEOGRAD

Zakonodavni odbor Saveznog veća na svojim sednicama od 23 i 26 novembra ove godine, pretresao je predlog Zakona o menici, dostavljen mu od Predsednika Saveznog veća, a koji je na osnovu čl. 63 Ustava dostavila Vlada FNRJ Narodnoj skupštini FNUJ.

Posle svestranog proučavanja gornjeg zakonskog predloga i na osnovu pune saglasnosti o učinjenim izmenama i dopunama postignute u zajedničkom Redakcionom odboru, Zakonodavni odbor Saveznog veća podnosi Veću sledeći izveštaj!

Svuda u tekstu gde se citira pojedini član ovog zakona staviti mesto „član”, „članovi”, „članovima” i tome sl. kracicu „čl.”.

Mesto crtice između dva broja članova svuda staviti reč „do”. Na primer mesto: članovi 10—19 staviti: 10 do 19.

Isto tako u tekstu izuzev čl. 109 posle broja člana staviti reči „ovog zakona”.

Čl. 1 u tački 1) drugi red brisati reči „i to”.

Tač. 5 glasi: „Mesto gde plaćanje treba da se izvrši”.

Tač. 8 mesto „(trasat)” staviti „(trasant)”.

Član 6 prvi stav menja se i glasi: „Ako je menična svota napisana slovima i brojevima, u slučaju neslaganja vredi svota napisana slovima”.

Član 9 drugi stav glasi: „On se može osloboditi odgovornosti za akcept; a svaka odredba kojom bi sebe oslobodavao odgovornosti za isplatu smatra se kao da nije ni napisana”.

Čl. 17 u trećem stavu, prvi red iza reči „stava” staviti „1 ovog člana”.

Čl. 21, prvi stav menja se i glasi: „U svakoj trasiranoj menici, trasant može narediti da se ona podnese na akceptiranje, naznačujući ili nenaznačujući za to rok”.

Čl. 24 brisati u prvom stavu, drugi red reč „sprejeta”.

Čl. 38 prvi stav menja se i glasi: „Prilikom plaćanja menice, trasat može zahtevati da mu je imalac preda, sa potvrdom na menici da je isplaćena”.

U trećem stavu drugi red mesto reči „ona” staviti „ova isplata”.

Čl. 43 peti stav, peti red, mesto reči „naplatu” staviti „isplatu”.

Osmi, deveti i deseti stav člana 44 sačinjavaju član 45 i treba staviti na sredinu između 7 i 8 stava reči „Član 45”.

Član 47 drugi stav u trećem redu iza reči „Narodne banke” dodati „FNRJ”.

Član 52 treći stav menja se i glasi: „Ako je rok za podnošenje određen u nekom indosamentu, onda se time može koristiti samo indosant koji je indosament napisao”.

Član 53, prvi stav, prvi red, iza reči „se” dodati „u”.

U petom stavu sedmi red mesto reči „označenom” staviti „označenim”.

Član 55, drugi stav, osmi red, mesto reči „da da akcept” staviti „akceptiranje”.

Napis: „6. Isplata intervencijom” menja se i štampa običnim slovima sa proredom i mesto broja „6” staviti „3”.

Član 64, prvi stav, četvrti red, briše se reč „Ali” a naredna reč „trasat” piše se velikim slovom „T”. U šestom redu; iza reči „mu” dodati reč „ne”.

Drugi stav prvi red, mesto reči „raznim licima” staviti „na razna lica”.

Član 69, drugi stav, u drugom i trećem redu brisati reč „godišnjim”.

Član 70 četvrti stav, četvrti red ispred reči „odgovornosti” staviti reč „od”.

Čl. 71 prvi red glasi: „Protest mora sadržavati:”.

Čl. 77, drugi stav u osmom redu, mesto reči „notifikacija” staviti „izveštaj”.

Član 82, prvi stav, treći red, brisati reč „zakonskog”.

Čl. 83. prvi red, mesto „dejtvuje” staviti „dejtstvuju”.

Čl. 85, treći stav, poslednji red, mesto „Gradanskog zakona” staviti „građanskog zakonodavstva”.

Napis glave XIV, mesto reči „zaloga” staviti „zaloge”.

Član 86 drugi stav, tač. 1, treći red, brišu se reči „neslušavši zalagača” i dodaju se u četvrtom redu iza reči „prodaju”.

Član 89, prvi stav, drugi red, iza reči „menice” staviti zapetu i brisati reč „može”.

Član 90, četvrti stav, drugi red, briše se reč „narodne republike” i mesto toga staviti „Federativne Narodne Republike Jugoslavije”.

Peti stav, četvrti red, brisati reč „je” i mesto „menica” staviti „menici”. U petom redu brisati reč „kojima”.

Član 91 u petom redu iza reči „u” dodati „mestu” a u šestom redu brisati reč „mestu”.

Član 101, drugi i treći red, mesto reči „zakonika” staviti „zakonodavstva”.

Član 104 prvi stav, drugi red, mesto reči „da zahteva” staviti „zahtevati”.

Član 105 prvi stav, prvi red posle reči „zakonske” dodati reč „rokove”.

Član 106 drugi i treći stav menjaju se i glase: „U slučaju čl. 26 st. 2 ovog zakona menica se podnosi na isplatu u lokalu ili kod lica koje je trasat označio.

Činjenje se može obaviti i van lokala, stana ili poslovnog vremena, ako na to pristane lice prema kome se vrši”.

Član 107 tač. 1) drugi red iza reči „isprave” staviti zapetu i brisati reči „i to”.

Član 109 u poslednjem stavu, u trećem redu, mesto broja „31” staviti „30”.

Član 110, drugi stav, u šestom i sedmom redu, mesto „da se ustanovi” staviti „se ustanoviti”.

Član 111 treći red, iza reči „je” dodati „i”.

Član 113 prvi stav, prvi, drugi i treći red, brišu se reči „Zakona o nevažnosti pravnih propisa donetih pre 6 aprila 1941 god. i za vreme neprijateljske okupacije” i mesto toga staviti „Zakon o potvrdi i izmenama odluke o ukidanju i nevažnosti svih pravnih propisa donetih od strane okupatora i nj hovih pomagača za vreme okupacije, o važnosti odluka koje su za to vreme donete, o ukidanju pravnih propisa koji su bili na snazi u času neprijateljske okupacije”.

Drugi stav, prvi red, mesto reči „Po tome zakonu, isto tako,” staviti „Isto se tako po tome zakonu”.

Član 114, brišu se brojevi ispred stavova 1), 2), 3).

Član 115, mesto reči „FNRJ” staviti „Federativne Narodne Republike Jugoslavije”.

Pored navedenih izmena i dopuna Odbor je učinio potrebne stilske i tehničke ispravke.

Podnoseći Saveznom veću ovaj izveštaj, Zakonodavni odbor moli Veće da ga izvoli u celosti usvojiti.

Za izvestioca određen je d-r Maks Šnuderl.

Sekretar,

D-r Maks Šnuderl, s. r.

Potpredsednik,

Vladimir Simić, s. r.

Članovi:

Mihajlo Đurović, s. r., d-r Miloš Moskovljević, s. r., Radovan Mijušković, s. r., Sulejman Filipović, s. r., Đuro Salaj, s. r., d-r Jerko Radmilović, s. r., Ivan Granda, s. r., Matevž Hace, s. r., Lampret Jože, s. r., Lajčo Jaramazović, s. r., Miloš Minić, s. r., Jakov Grgurić, s. r., Filip Lakuš, s. r. i Mehmed Hodža, s. r.

NARODNA SKUPŠTINA FNRJ

VEĆE NARODA

Zakonodavni odbor

Br. 247

26-XI-1946 godine

Beograd

VEĆU NARODA NARODNE SKUPŠTINE FNRJ

BEOGRAD

Zakonodavni odbor Veća naroda pretresao je na svojoj sednici, održanoj 23 novembra 1946 godine predlog Zakona o menici, dostavljen mu od Predsednika Veća naroda, a koji je na osnovu člana 63 Ustava dostavila Vlada FNRJ Narodnoj skupštini FNRJ.

Posle svestranog proučavanja gornjeg zakonskog predloga a na osnovu pune saglasnosti o učinjenim izmenama i dopunama, postignute u zajedničkom Redakcionom odboru, Zakonodavni odbor Veća naroda podnosi Veću sledeći izveštaj: (Tekst izveštaja Zakonodavnog odbora Veća naroda identičan je sa tekstom izveštaja Zakonodavnog odbora Saveznog veća, koji je napred priložen).

Podnoseći Veću naroda ovaj izveštaj, Zakonodavni odbor moli Veće da ga izvoli u celosti usvojiti.

Za izvestioca Odbor je odredio d-r Dušana Bratića.

Sekretar,

D-r Dušan Bratić, s. r.

Predsednik,

Božidar Maslarić, s. r.

Članovi:

Miloš Carević, s. r., Panko Brašnarov, s. r., Mustafa Hodža, s. r., Tomo Čiković, s. r., Tone Hafner, s. r., d-r Siniša Stanković, s. r., d-r Branko Čubrilović, s. r., Milan Popović, s. r., Dragoljub Ilić, s. r., Ninko Petrović, s. r., Josip Rus, s. r., Joza Milivojević, s. r., d-r Josip Hrnčević, s. r., Srećko Žumer, s. r.

ПРЕДЛОГ ЗАКОНА

о

НАРОДНОЈ МИЛИЦИЈИ

ГЛАВА I

Опште одредбе

Члан 1

Народна милиција је извршни орган државне управе за чување јавног реда и мира, државне, друштвене и приватне имовине и безбедности грађана и за указивање помоћи државним органима ради обезбеђења правног поретка.

Члан 2

Народна милиција састоји се из опште народне милиције и посебних грана народне милиције. Посебне гране народне милиције јесу: саобраћајна и ватрогасна народна милиција.

Народна милиција је војно-организована, једнообразно униформисана оружана формација.

У индустриским предузећима, заводима и установама образује се индустриско-заводска народна милиција.

Члан 3

При месним народним одборима образује се помоћна народна милиција од грађана обавезних за вршење службе јавног реда.

Члан 4

Опште руководство народном милицијом врши Министар унутрашњих послова ФНРЈ преко Главне управе народне милиције.

Непосредно руководство народном милицијом на територији народне републике врши министар унутрашњих послова народне републике преко управе народне милиције. У пословима из савезне надлежности које извршује народна милиција, непосредно руководство народном милицијом врши Министар унутрашњих послова ФНРЈ.

ГЛАВА II

Задаци и овлашћења народне милиције

Члан 5

Задатак је народне милиције да одржава јавни ред и мир, да спречава нарушење јавног поретка, да проналази извршиоце кривичних дела и других противправних радњи.

да обезбеђује извршење закона, општих прописа и решења државних органа и да указује помоћ у чувању државне безбедности.

Члан 6

Општа народна милиција, извршујући своје задатке, нарочито је дужна:

1) да спречава и сузбија сваку делатност уперену на повреду јавне безбедности;

2) да контролише извршење прописа о промету, држању и ношењу оружја;

3) да контролише извршење прописа о одржавању зборова и других јавних скупова;

4) да контролише извршење прописа о гостионицама, кафанама, преноћиштима и другим сличним радњама;

5) да контролише извршење прописа о отварању и отварању радња свих врста;

6) да открива почињена кривична дела, да води извиђаје, да хвата кривце и приводи их надлежним органима;

7) да спречава и открива недопуштену трговину, недопуштену шпекулацију и привредну саботажу и да хвата извршиоце ових дела;

8) да обезбеђује извршење прописа у погледу производње и промета монополских предмета, наплате државних пореза, трошарине и других јавних дажбина;

9) да спречава и открива прекршаје прописа јавне хигијене и јавног морала;

10) да спречава и открива прекошаје ветеринарских прописа;

11) да извршује прописе издате ради безбедности саобраћаја;

12) да извршује прописе издате у циљу одржавања реда на улицама, тржиштима и другим јавним местима;

13) да контролише извршење прописа о пријављивању и одјављивању становништва и боравку странаца;

14) да води надзор над скитницама, сумњивим лицима и лицима којима је одређено принудно боравиште;

15) да извршује прописе у погледу спречавања и гашења пожара;

16) да указује прву помоћ жртвама кривичног дела, у несрећним случајевима, као и у случајевима катастрофа и елементарних непогода;

17) да пријављује прекршитеље свих врста органу надлежном за изрицање казни за административне прекршаје;

18) да обезбеђује извршење правоснажних решења донетих у административном поступку;

19) да указује помоћ јавном тужиоштву и народним судовима по њиховим захтевима;

20) да указује помоћ органима управе државне безбедности;

21) да врши друге послове чије је извршење законским прописима стављено у надлежност народној милицији.

Члан 7

Саобраћајна народна милиција, извршујући своје задатке, нарочито је дужна:

1) да извршује прописе издате ради безбедности саобраћаја на јавним путевима;

2) да извршује прописе издате у циљу регулисања неметаног промета на улицама, раскршћима, трговима, тржиштима, пристаништима и другим јавним местима;

3) да спречава повреде путева и јавног саобраћаја, као и знакова за регулисање саобраћаја на њима;

4) да извршује прописе у погледу регистрације возила;

5) да контролише извршење прописа у погледу возила која се смеју употребљавати за саобраћај на јавним путевима, као и њиховог оптерећења;

6) да извршује прописе у погледу возача моторних и других возила у јавном саобраћају;

7) да изриче казне за прекршај саобраћајних прописа;

8) да врши друге послове који су јој законом и другим прописима стављени у надлежност.

Члан 8

Ватрогасна милиција, извршујући своје задатке, нарочито је дужна:

1) да контролише извршење против-пожарних прописа и да прекршитеље истих пријављује државном органу надлежном за кажњавање административних прекршаја;

2) да контролише извршење прописа о чишћењу димњака;

3) да контролише извршење прописа издатих у циљу осигурања од пожара: индустријских предузећа, завода и установа, просторија где се држи лако запаљиви и експлозивни материјал и материјал који развија отровне гасове, биоскопа, позоришта и других јавних састајалишта;

4) да гаси пожаре и суделује у спасавању приликом елементарних непогода и катастрофа;

5) да сарађује са добровољним ватрогасним друштвима у извршењу њихових задатака и да руководи стручном обухватом добровољних ватрогасних јединица;

6) да одржава ватрогасне курсеве и популарна предавања ради упознавања грађанства о важности ватрогасне службе;

7) да врши друге послове који су јој законом и другим прописима стављени у надлежност.

Члан 9

Индустријско-заводска народна милиција, извршујући своје задатке, нарочито је дужна:

- 1) да обезбеђује зграде, постројења и имовину предузећа, завода и установа;
- 2) да на подручју предузећа, завода или установе врши надзор над сумњивим лицима;
- 3) да спречава и открива привредну саботажу;
- 4) да на подручју предузећа, завода или установе контролише извршење прописа у погледу јавног реда и мира;
- 5) да контролише непосредну околину предузећа, завода или установе;
- 6) да открива и спречава појаве које могу угрозити безбедност предузећа, завода или установе;
- 7) да пријављује извршиоце кривичних дела и прекршитеље надлежним државним органима;
- 8) да контролише извршење противпожарних прописа и да суделује у гашењу пожара;
- 9) да на подручју предузећа, завода или установе у случају потребе врши и дужности општенародне милиције.

Члан 10

Помоћна народна милиција, као помоћни орган месног народног одбора за обезбеђење реда и мира, врши нарочито ове послове:

- 1) осигурава јавни ред и мир, личну и имовинску безбедност;
- 2) контролише извршење прописа о пријављивању и одјављивању и боравку страних лица;
- 3) одржава ред за пашу и надзирава извршење прописа о заједничкој употреби бунара, појишта и других направа;
- 4) надгледа извршење прописа о безбедности саобраћаја;
- 5) надгледа извршење хигијенских и ветеринарских прописа;
- 6) надгледа извршење противпожарних прописа и суделује у гашењу пожара;
- 7) приводи до најближе станице народне милиције извршиоце кривичних дела који су лишени слободе;
- 8) обезбеђује извршење одлука и решења месног народног одбора и других државних органа;
- 9) сарађује и указује помоћ на своме подручју и у осталим пословима које врши општа народна милиција.

Члан 11

Послове осигурања поретка и јавне безбедности, одржавање јавног реда и мира, заштите државне, друштвене и

приватне имовине, личне безбедности грађана, спречава извршења кривичних дела и хватања криваца сваки припадник народне милиције овлашћен је и дужан да врши у свако доба и на сваком месту, без обзира да ли се налази на службеној дужности и да ли му је то стављено у задатак у даном тренутку.

Члан 12

У циљу извршења задатака народне милиције, сваки припадник народне милиције има права легитимисати сумњива лица и ући у сваку просторију где се склонио извршилац кривичног дела кога гони ради хватања.

Члан 13

Припадник народне милиције има права да се користи свим средствима саобраћаја и веза, која припадају држави, друштвеним организацијама или приватним лицима, ради хватања извршилаца кривичних дела које гони, као и ради упућивања у заводе за лечење лица која су настрадала као жртве кривичног дела, несрећног случаја или елементарних непогода, ако им је потребна хитна лекарска помоћ.

Члан 14

Припадник народне милиције има права да носи оружје према прописима о наоружању наодне милиције. Но извршење службених задатака он је дужан да остварује својим пристојним и одлучним држањем и понашањем. При вршењу дужности оружје може употребити само, ако на други начин не може:

- 1) да одбије физички напад на своју особу;
- 2) да заштити живот грађана;
- 3) да савлада насилни противправни отпор на који је наишао при извршењу којег важног службеног деловања;
- 4) да спречи бекство опасних злочинаца, као и бекство сумњивих лица на државној граници и у пограничној зони;
- 5) да одбије напад на државну или друштвену имовину, или објекат који му је поверен на чување.

Уколико је могућно, припадник народне милиције прво ће употребити мање опасно оружје и при његовој употреби чуваће људске животе, а нарочито животе невиних лица.

Ако припадници народне милиције врше службу под командом руководиоца, оружје могу употребити само по његовом наређењу.

О свакој употреби оружја подноси се одмах извештај надлежном претпостављеном старешини.

ГЛАВА III

Унутрашња организација народне милиције

Члан 15

У саставу отсека унутрашњих послова при среском (градском, рејонском) извршном одбору постоји управа народне милиције, на чијем челу стоји заповедник управе народне милиције.

У саставу одељења унутрашњих послова при окружном (градском, обласном) извршном одбору и извршном одбору аутономне области постоји управа народне милиције, на чијем челу стоји шеф управе народне милиције.

У саставу повереништва унутрашњих послова главног извршног одбора аутономне покрајине постоји управа народне милиције, на чијем челу стоји начелник управе народне милиције.

У саставу министарства унутрашњих послова народне републике постоји републиканска управа на чијем челу стоји начелник управе народне милиције.

У саставу Министарства унутрашњих послова ФНРЈ постоји Главна управа народне милиције, на чијем челу стоји начелник Главне управе народне милиције.

Члан 16

Заповеднике и шефове управа народне милиције поставља министар унутрашњих послова народне републике. Начелника управе народне милиције поставља министар унутрашњих послова народне републике у сагласности са претседником владе народне републике.

Начелника Главне управе народне милиције поставља Министар унутрашњих послова ФНРЈ у сагласности са Претседником владе ФНРЈ.

Члан 17

Заповедници, шефови и начелници управа народне милиције за свој рад одговарају непосредно шефовима отсека, начелницима одељења, односно поверенику унутрашњих послова, а начелник републиканске управе народне милиције министру унутрашњих послова народне републике.

Начелник Главне управе народне милиције за свој рад одговара непосредно Министру унутрашњих послова ФНРЈ.

Члан 18

Као руководиоци војно-организоване оружане формације, заповедници управа народне милиције непосредно су

подређени територијално надлежним шефовима управа народне милиције у аутономној покрајини и начелнику републиканске управе народне милиције у народној републици где нема окружних народних одбора, као претпостављеним војним старешинама; шефови управа народне милиције и начелник управе народне милиције у аутономној покрајини непосредно су подређени начелнику републиканске управе народне милиције, као и претпостављеном војном старешини; начелници републиканских управа народне милиције непосредно су подређени начелнику Главне управе народне милиције као свом претпостављеном војном старешини.

Члан 19

Основна јединица опште народне милиције је станица народне милиције.

Службом станице народне милиције руководи командир станице, кога поставља министар унутрашњих послова народне републике.

Станице народне милиције непосредно су подређене управи народне милиције отсека унутрашњих послова при среском (градском, рејонском) извршном одбору. Станице народне милиције врше послове из свога делокруга по упутствима и под надзором управе народне милиције.

У случају потребе заповедник управе народне милиције може преузети и непосредно руковођење људством једне или више станица народне милиције на своме подручју у циљу извршења појединих задатака.

Члан 20

Саобраћајна народна милиција оснива се по правилу у већим градовима. Према бројном стању људства формира се десетина, вод или чета саобраћајне милиције са командиром на челу. Командира поставља министар унутрашњих послова народне републике.

Саобраћајна народна милиција непосредно је подређена управи народне милиције одељења (отсека) унутрашњих послова при градском извршном одбору. Послове из свога делокруга саобраћајна народна милиција врши по упутствима и под надзором управе народне милиције.

Члан 21

Ватрогасна народна милиција оснива се у градовима. Према бројном стању људства формира се десетина, вод или чета ватрогасне народне милиције са командиром на челу. Командира поставља министар унутрашњих послова народне републике.

Ватрогасна народна милиција непосредно је подређена управи народне милиције одељења (отсека) унутрашњих послова при градском (среском) извршном одбору. Послове из овога делокруга ватрогасна и народна милиција врши по упутствима и под надзором управе народне милиције.

Лични издаци, набавка справа и опрема и други издаци за одржавање ватрогасне народне милиције и вршење ватрогасне службе падају на терет буџета министарства унутрашњих послова народне републике. Трошкови за смештај јединица ватрогасне милиције, за смештај справа и спреме за гашење пожара, за изградњу осматрачких станица, снабдевање водом и изградњу других ватрогасних уређаја падају на терет буџета градског народног одбора, на чијем подручју постоји јединица ватрогасне народне милиције.

Члан 22

Индустријско-заводска народна милиција оснива се у индустријским предузећима и заводима важним за народну привреду и у установама општег значаја решењем начелника одељења унутрашњих послова при окружном (градском, обласном) извршном одбору и извршном одбору аутономне области у споразуму са управом предузећа, завода или установе. У аутономној покрајини решење о оснивању индустријско-заводске народне милиције доноси повереник за унутрашње послове, а у народној републици где нема окружних народних одбора министар унутрашњих послова народне републике у споразуму са управом предузећа, завода или установе. У решењу о оснивању индустријско-заводске народне милиције одређује се и њено бројно стање.

Снабдевање, припадљености и остали трошкови одржавања индустријско-заводске народне милиције падају на терет предузећа, завода или установе.

Службу обезбеђења предузећа, завода и установе индустријско-заводска народна милиција врши под руководством управе предузећа (завода, установе). Управа народне милиције (одељења) унутрашњих послова при среском (градском) извршном одбору има права да врши надзор над обављањем службе индустријско-заводске народне милиције на свом подручју.

Члан 23

Помоћну народну милицију дужни су организовати месни народни одбори села.

Службу помоћне народне милиције врше сви мушки пунолетни грађани стално настањени на подручју месног народног одбора.

По одлуци месног народног одбора за извесне послове

помоћне народне милиције могу се позвати и жене од 18 до 30 година живота.

Обавеза службе у помоћној народној милицији траје два месеца по реду који се одређује одлуком месног народног одбора. Ближим одредбама о организацији помоћне народне милиције прописале се која су лица ослобођена обавезе службе у помоћној народној милицији.

Службом помоћне народне милиције руководе председник и секретар месног народног одбора. Уколико помоћна народна милиција као помоћни орган врши послове опште народне милиције, стоји под надзором управе народне милиције отсека унутрашњих послова при среском извршном одбору.

Члан 24

Ближе одредбе о унутрашњој организацији управе народне милиције, о организацији и броју станица народне милиције, као и о организацији саобраћајне, ватрогасне, индустријско-заводске и помоћне народне милиције прописује министар унутрашњих послова народне републике по општим начелима која издаје Министар унутрашњих послова ФНРЈ.

ГЛАВА IV

Вршење службе

Члан 25

Народна милиција извршује послове из свог делокруга непосредно на основу законских одредаба или на основу наређења државних органа.

Члан 26

Право непосредног издавања наређења народној милицији имају: Министар унутрашњих послова ФНРЈ, министар унутрашњих послова народне републике, повереник унутрашњих послова главног извршног одбора аутономне покрајине, начелник одељења и шеф отсека унутрашњих послова, сваки на своме подручју.

Остали органи државне управе могу тражити обезбеђење извршења својих налога од народне милиције само преко старешина наведених у претходном ставу.

Члан 27

Јавна тужиштва и народни судови у извршењу својих задатака могу непосредно издавати наређења народној милицији.

Члан 28

Команде Југословенске армије могу тражити извршење својих решења и захтева од народне милиције преко територијално надлежног старешине за издавање службених наређења. (Чл. 26).

Члан 29

Месни народни одбори могу тражити помоћ опште народне милиције за успостављање угрожене безбедности на своме подручју преко отсека унутрашњих послова при средњем извршном одбору, а у хитним случајевима непосредно од територијално надлежног командира станице народне милиције.

Члан 30

Припадник народне милиције дужан је своју службу вршити савесно, пожртвовано и непристрасно имајући на уму само народне и државне интересе.

У општењу са грађанима припадник народне милиције дужан је бити предусретљив и опходити се према свима грађанима подједнако, без обзира на њихову народносну припадност, веру, пол, социјални положај или школско образовање.

Члан 31

Припадник народне милиције дужан је извршавати све наредбе претпостављених старешина издане у циљу вршења службе, осим оних којима се наређује извршење кривичног дела.

Ако подређени тачно изврши службено наређење свога старешине, старешина одговара за последице свога наређења.

Ако је подређени извршио кривично дело по наређењу претпостављеног старешине, за последице извршеног наређења одговарају и старешина и извршилац.

Члан 32

У вршењу службе припадник народне милиције не сме напустити своју дужност без нарочите службене потребе, па ма то било скопчано са опасношћу по његов живот.

Члан 33

Припадник народне милиције дужан је чувати службену тајну док је у служби и после њеног престанка. Под службеном тајном подразумева се све што је припадник народне милиције у служби или поводом вршења службе са-

знао, а што би могло осујетити успех службе народне милиције или би било штетно по државне и народне интересе или интересе појединаца, ако би се изнело на јавност.

У изузетним случајевима припадник народне милиције може бити ослобођен обавезе чувања службене тајне. Решење о томе доноси начелник одељења унутрашњих послова при окружном (градском, обласном) извршном одбору, односно повереник за унуташње послове главног извршног одбора аутономне покрајине, а у народној републици где нема окружних народних одбора министар унутрашњих послова народне републике. Лица која су на служби у управи народне милиције министарства унутрашњих послова народне републике ослобађа обавезе чувања службене тајне министар унутрашњих послова народне републике, а лица са службом у Главној управи народне милиције Министар унутрашњих послова ФНРЈ.

ГЛАВА V

Пријем у службу и престанак службе

Члан 34

Ступање у службу народне милиције и индустријско-заводске народне милиције је добровољно.

Члан 35

Лице које је примљено у службу народне милиције дужно је у њој остати најмање три године и служити где буде распоређено. Обавеза служења у народној милицији аутоматски се продужава на наредну годину, ако припадник народне милиције службу не откаже два месеца пре истека обавезног рока. По истеку десет година службе у народној милицији припадник народне милиције нема права да откаже службу. Лице примљено у службу индустријско-заводске народне милиције дужно је у њој остати за време предвиђено уговором о служби, које не може бити краће од две године.

Члан 36

Грађани обавезни на службу у помоћној народној милицији дужни су ступити у службу кад та обавеза за њих наступи према одлуци месног народног одбора и остати у њој док та обавеза траје.

Члан 37

Припадник народне милиције који напусти службу пре истека обавезног рока одговара по војно-кривичном закону пред војним судом као дезертер.

Члан 38

У службу народне милиције може бити примљен кандидат који испуњава ове услове:

1. да је држављанин ФНРЈ;
2. да има бирачко право;
3. да није млађи од 18 нити старији од 30 година;
4. да је телесно и умно здрав;
5. да је отслужио обавезни рок у Југословенској армији;
6. да је беспрекорног владања;
7. да није осуђиван за дела која повлаче губитак политичких и грађанских права;
8. да му ранија државна служба није престала по судској или дисциплинској осуди.

У службу индустријско-заводске народне милиције могу бити примљена лица која испуњавају услове из претходног става, осим услова из тач. 8.

Члан 39

Службу помоћне народне милиције не могу вршити лица:

1. која нису држављани ФНРЈ;
2. која немају бирачког права;
3. која нису навршила 18 година и која су старија од 55 година живота;
4. која су телесно и умно неспособна за вршење службе;
5. којима се по одлуци месног народног одбора не може поверити вршење службе помоћне народне милиције ради недостојности.

Члан 40

Пријем милиционара у службу народне милиције врши се на основу конкурса. Кандидат подноси својеручно написану молбу, у којој је дужан дати изјаву да ће у служби остати најмање три године. Уз молбу се подносе исправе за доказ чињеница из чл. 38.

Члан 41

Милиционари који први пут ступају у службу народне милиције започињу службу ступањем у школу за народне милиционаре. Кандидати који не сврше са успехом школу одмах се отпуштају из службе.

Члан 42

За подофицире народне милиције могу бити унапређени милиционари, који су после навршене двогодишње или ду-

же праксе свршили са успехом школу за подофицире народне милиције. У школу за подофицире народне милиције могу бити примљени само милиционари, који су се истакли схватањем своје дужности и успешним извршавањем задатака у служби.

Члан 43

За официре народне милиције могу бити преузети официри Југословенске армије или постављени резервни официри.

Услови из тачке 3 члана 30 не важе за пријем официра у службу народне милиције.

Официри преузети у службу народне милиције дужни су на почетку службовања свршити школу за официре народне милиције.

За официре народне милиције могу бити унапређени и подофицири народне милиције који положи испит за официре народне милиције.

Члан 44

Пријем милиционара у службу опште народне милиције и посебних грана народне милиције врши министар унутрашњих послова народне републике, а пријем официра врши министар унутрашњих послова народне републике у сагласности са Министром унутрашњих послова ФНРЈ.

Пријем у службу индустриско-заводске народне милиције врши управа предузећа (завода, установе) у сагласности са начелником одељења унутрашњих послова, повереником за унутрашње послове главног извршног одбора аутономне покрајине, односно министром унутрашњих послова народне републике где нема окружних народних одбора.

Члан 45

При ступању у службу припадници народне милиције полажу пред старешином заклетву следеће садржине:

„Ја... (породично и рођено име)... заклињем се својом чашћу и животом да ћу своју дужност по законима и наређењима претпостављених старешина вршити савесно, пожртвовано и непристрасно; да ћу бити дисциплинован и да ћу безусловно извршавати наређења претпостављених ми старешина; да ћу чувати службене тајне и да ћу на сваком месту чувати углед народне милиције.

Заклињем се да ћу будно чувати тековине народноослободилачке борбе и уставни поредак — народну власт и братство и јединство наших народа, да ћу верно извршавати постављене ми задатке у циљу учврштивања и развијања ових тековина и да ћу до последњег даха бити веран народу и

својој Отаџбини Федеративној Народној Републици Југославији.

За прекршај ове своје свечано дате заклетве нека ме стигне немилосрдна казна војничког закона, свеопшта мржња и презир наших народа и проклетство Отаџбине.“

Члан 46

Припаднику народне милиције служба престаје:

1. по отслужењу обавезног рока, ако на време откаже службу;

2. кад постане телесно и умно неспособан за вршење службе;

3. ако покаже слаб успех у школи за народне милиционаре, односно у школи за официре народне милиције;

4. кад је судском или дисциплинском пресудом осуђен на губитак службе;

5. кад је судском пресудом кажњен на казну лишења слободе, или казну лишења слободе са принудним радом, више од 6 месеци;

6. официру кад наврши 60 година, а подофициру и милиционару кад наврши 50 година живота;

7. кад му служба буде отказана уз претходни отказни рок од 15 дана.

Члан 47

О престанку службе решава министар унутрашњих послова народне републике. У случају из тач. 4. чл. 46 служба престаје са даном правоснажности судске односно дисциплинске осуде.

Припадник народне милиције коме је служба престала, не може службу напустити док га претпостављени старешина не разреши дужности. Претпостављени старешина дужан је извршити разрешење најдаље у року од десет дана по пријему решења о престанку службе, односно са даном истека отказног рока.

Члан 48

Припаднику индустријско-заводске народне милиције служба престаје:

1. по протеку уговореног рока службе;

2. кад постане умно и телесно неспособан за службу;

3. кад је судском пресудом осуђен на забрану вршења службе индустријско-заводске народне милиције;

4. кад је судском пресудом осуђен на лишење слободе дуже од месец дана;

5. кад му служба буде отказана уз претходни отказни рок од 15 дана.

Члан 49

О престанку службе припаднику индустријско-заводске милиције одлучује управа предузећа у сагласности са начелником одељења унутрашњих послова, повереником за унутрашње послове главног извршног одбора аутономне покрајине, односно министром унутрашњих послова народне републике где нема окружних народних одбора.

Члан 50

Припадник народне милиције и индустријско-заводске народне милиције, коме је служба отказана, има право на отпремнину, ако је у служби провео најмање три године. Отпремнина износи до шест година службе једноструку, после шест до десет година двоструку, а после десет година четвороструку месечну плату; коју је припадник народне милиције примао у последњем месецу службе.

Ова отпремнина не припада припаднику народне милиције ако приликом отказа испуњава услове за пензију.

ГЛАВА VI

Чиновни и положаји у народној милицији

Члан 51

Чиновни за генерале и официре у народној милицији су следећи: генерал народне милиције, пуковник, потпуковник, мајор, капетан, поручник, потпоручник и заставник.

Чиновни подофицира у народној милицији су следећи: старији водник, водник и млађи водник.

Члан 52

Положаји у народној милицији одређују се прописима о унутрашњој организацији управа народне милиције, посебних грана народне милиције и станица народне милиције, као и формациским стањем.

Члан 53

Оперативни официри народне милиције унапређују се у више чинове према њиховој стручној и војничкој спреми и службеној карактеристици и то:

у чин потпоручника после две године проведене у чину заставника;

у чин поручника после три године проведене у чину потпоручника;

у чин капетана после три године проведене у чину поручника;

у чин мајора после пет година проведених у чину капетана;

у чин потпуковника после пет година проведених у чину мајора;

у чин пуковника после пет година проведених у чину потпуковника.

За унапређење генерала народне милиције важе исти услови као и за унапређење у чин генерала Југословенске армије.

Официри административне струке опште народне милиције унапређују се у више чинове кад проведу у претходним чиновима једну годину више од оперативних официра.

За изванредне заслуге у служби и показану трајну способност, официри народне милиције могу бити унапређени у више чинове и пре истека рокова предвиђених у овом члану.

Члан 54

Официри преузети из Југословенске армије и резервни официри постављени за официре народне милиције добијају исте чинове официра народне милиције, које су дотле имали у Југословенској армији, односно резерви.

Члан 55

Подофицири се унапређују у више чинове према стручном и војничком знању и службеној карактеристици и то:
у чин водника ако су провели најмање пет година у чину млађег водника;

у чин старијег водника ако су провели најмање пет година у чину водника.

За изванредне заслуге у служби и показану трајну способност подофицири народне милиције могу бити унапређени у више чинове и пре истека рокова предвиђених у овом члану.

Члан 56

Унапређење официра народне милиције у више чинове врши Министар унутрашњих послова ФНРЈ на предлог министра унутрашњих послова народне републике, а унапређење милиционара у чин подофицира народне милиције, као и унапређење подофицира у више чинове врши министар унутрашњих послова народне републике.

Распоред официра, подофицира и милиционара народне милиције врши министар унутрашњих послова народне републике.

Члан 57

За поједине врсте послова код управе народне милиције и Главне управе народне милиције могу бити постав-

љена и цивилна лица. За њих важе одредбе о државним службеницима грађанског реда, уколико законом није другачије одређено.

ГЛАВА VII

Принадљности и друге погодности

Члан 58

Припадници народне милиције имају права на плату и друге погодности у државној служби.

За сваки положај одређује се најмањи и највећи износ плате. Величина плате одређује се према природи службе и значају посла, као и према положају и дужини службе у народној милицији.

Члан 59

Обзиром на нарочите тешкоће, напор у служби, као и опасност са којом је везано вршење службе, припадницима народне милиције може се доделити лични додатак на службу. Условe за додељивање овог додатка, као и његову величину одређује Министар унутрашњих послова ФНРЈ.

Члан 60

Припадници индустријско-заводске народне милиције као намештеници предузећа, завода или устнаове имају права на принадлежности одређене уговором о служби. Они имају права на социјално осигурање и друге погодности као и остали намештеници предузећа, завода или установе где се налазе у служби.

Члан 61

Генерали, официри и милиционари народне милиције имају право и дужност носити униформу и друге ознаке према одредбама о униформи.

Официри, подофицири и милиционари народне милиције имају право на бесплатно наоружање. Подофицири и милиционари имају право на бесплатну униформу, рубље и обућу.

Министар унутрашњих послова ФНРЈ може одредити и друге погодности припадницима народне милиције, као што су: огрев, осветљење, стан и др.

Члан 62

Припадницима народне милиције припада право на накнаду за службена путовања, као и накнада селидбених трошкова када су по службеној дужности премештени.

Накнада за службена путовања може бити одређена у виду месечног паушала, ако је служба везана са сталним обилажењем терена.

За службена путовања припадници народне милиције имају право на бесплатан превоз државним подвозним средствима која служе јавном саобраћају.

Члан 63

Припадници народне милиције имају права на годишњи плаћени одмор, који не може бити краћи од 14 нити дужи од 30 дана. Дужина плаћеног годишњег одмора одређује се према положају и дужини службе у народној милицији.

Члан 64

За показивање пожртвованости, хероизма и друге изванредне заслуге у служби народне милиције припадници народне милиције могу:

- 1) бити похваљени усмено пред стројем;
- 2) бити похваљени писменом наредбом која се чита пред стројем;
- 3) бити похваљени писменом наредбом која се саопштава јединицама народне милиције;
- 4) добити прекоредно плаћено отсуство;
- 5) добити новчане и друге награде и поклоне;
- 6) бити одликовани по прописима о одликовању.

Члан 65

Припадници народне милиције и чланови њихових породица имају права на бесплатно лечење у државним болницама. Ако се лече код куће, имају права на бесплатну лекарску помоћ и лекове.

Припадници народне милиције којима је потребно бањско лечење због оболења које је настало као последица вршења службе имају право на бесплатно бањско лечење.

Члан 66

По смрти припадника народне милиције исплатиће се на име погребних трошкова његове двомесечне бруто принадлежности лицу које је извршило сахрану.

Припадник народне милиције који погине приликом вршења службе биће сахрањен о државном трошку са војничким почастима.

Члан 67

Забрана се може ставити највише на једну трећину принадлежности а за алиментације највише на једну половину

принадлежности припадника народне милиције изузимајући додатак на децу.

Члан 68

Припадници народне милиције ослобођени су плаћања такса на све претставке и службене акте везане са њиховим службеничким односом.

Члан 69

Прописе о платама и додацима припадницима народне милиције, о додацима на службу грађанским лицима на раду у управама народне милиције, као и о униформи и наоружању народне милиције, доноси Министар унутрашњих послова ФНРЈ, а ближе одредбе о месечном паушалу за службена путовања, као и о годишњем одмору доноси министар унутрашњих послова народне републике.

ГЛАВА VIII

Пензије и инвалидине

Члан 70

Припадници народне милиције могу бити пензионисани са пуном или делимичном пензијом.

На пуно пензију имају права припадници народне милиције који су у активној служби провели 30 година, а на делимичну пензију по истеку 10 година активне службе. У рок активне службе за стицање права на пензију рачуна се и време активне службе у Југословенској армији проведено у својству генерала, официра или подофицира, као и друга служба која се по закону и на закону донетим прописима рачуна за пензију.

Члан 71

Припаднику народне милиције који без своје кривице приликом вршења службене дужности или поводом вршења службене дужности буде рањен или повређен и због тога постане неспособан за даљњу службу признаје се за пензију 10 година више од времена ефективне службе.

Члан 72

Основ за одређивање личне пензије је плата.

Припадник народне милиције пензионисан са пуном пензијом добија на име пензије потпун пензијски основ.

Делимична пензија износи за првих десет година 50% од пензијског основа а за свако даље потпуно пола године 1,25%, с тим да пензија не може бити већа од самог пензијског основа.

Члан 73

Право на породичну пензију имају брачни друг, брачна и ванбрачна деца припадника народне милиције, који је умро као пензионер или као активни службеник са најмање пет година активне службе.

Деци припада породична пензија до навршетка 16 година живота, односно 23 године ако се налазе на редовном школовању.

Удови без деце која је способна за привређивање породична пензија може се исплаћивати по навршетку 40 година живота.

Члан 74

Породична пензија одређује се процентуално од плате коју је припадник народне милиције имао у часу смрти, односно у часу пензионисања ако је умро као пензионер и то: после навршених пет година службе за једног уживаоца 25%, за два 35%, за три 45% и за више од три 55%. После навршених десет година службе ови проценти се повећавају са 5%, а за сваку даљу годину преко 10 година повећавају се са један (1%), с тим да породична пензија не може бити већа за једног уживаоца од 55%, за два 65%, за три 75%, а за више од три уживаоца од 85%.

Члан 75

Ако припадник народне милиције без своје кривице погине или буде рањен приликом вршења службене дужности па од задобијене ране умре, његовој породици признаје се за одређивање породичне пензије десет година више од времена ефективне службе.

Члан 76

Решења о пензионисању и о одређивању личне и породичне пензије доноси министар унутрашњих послова народне републике за припаднике народне милиције у народној републици, а Министар унутрашњих послова ФНРЈ за припаднике народне милиције на служби у Главној управи народне милиције.

Члан 77

Пензионер губи право на личну пензију:

1) губитком држављанства ФНРЈ или ступањем у службу стране државе;

- 2) по судској или дисциплинској пресуди;
- 3) губитком бирачког права, осим због стављања под старатељство;
- 4) ступањем у јавну службу док та служба траје;

Члан 78

Уживаоци породичне пензије губе право на породичну пензију:

- 1) губитком држављанства ФНРЈ;
- 2) судском осудом на губитак права на пензију;
- 3) губитком бирачког права осим због стављања под старатељство;
- 4) ступањем у јавну службу док та служба траје;
- 5) удова и женска деца удајом.

Члан 79

На припаднике индустријско-заводске народне милиције у погледу пензионог осигурања примењују се прописи закона о социјалном осигурању.

Члан 80

Припадник народне милиције, индустријско-заводске народне милиције и помоћне народне милиције, који у вршењу службене дужности или поводом вршења ове дужности без своје кривице буде рањен и због тога постане неспособан за привређивање има права на инвалиднину.

Породица припадника народне милиције, индустријско-заводске народне милиције и помоћне народне милиције који у вршењу службене дужности или поводом вршења ове дужности погине или умре од задобијених рана има права на инвалиднину, ако нема права на пензију.

Члан 81

Ближе одредбе о условима за стицање и губитак права на инвалиднину, о поступку за одређивање инвалиднине, као и о износу инвалиднине и породичног додатка на децу прописале се уредбом Владе ФНРЈ.

ГЛАВА IX

Одговорност

Члан 82

За кривична дела која изврше, припадници народне милиције одговарају пред војним судовима.

Припадници индустријско-заводске народне милиције одговарају пред војним судовима за кривична дела извр-

шена у вршењу службене дужности; за остала кривична дела одговарају пред редовним народним судовима.

За кривична дела која изврше, припадници помоћне народне милиције одговарају пред редовним народним судовима. За кривична дела извршена у вршењу службе у саставу и под руководством народне милиције, припадници помоћне народне милиције одговарају пред војним судовима.

Члан 83

Припадник народне милиције који у служби или ван ње повреди своју службену дужност или углед народне милиције одговара дисциплински. Кривична одговорност редовно повлачи и дисциплинску.

Одредбе о дисциплинској одговорности припадника народне милиције прописују се уредбом Владе ФНРЈ.

Члан 84

Грађанска лица која су на служби у народној милицији одговарају за кривична дела извршена у вршењу службе пред војним судовима, а дисциплински по прописима о дисциплинској одговорности који важе за припаднике народне милиције.

Члан 85

У погледу одговорности за накнаду штете у вршењу службене дужности на припаднике народне милиције примењују се прописи Закона о државним службеницима.

Члан 86

За решење о накнади штете коју је припадник народне милиције причинио држави у вршењу службе, као и због упропашћења или оштећења повереног му оружја, муниције и друге спреме, уколико причињена штета није везана за дисциплински преступ или кривично дело, надлежан је начелник одељења унутрашњих послова, повереник за унутрашње послове аутономне покрајине, односно министар унутрашњих послова народне републике, где нема окружних народних одбора. Против овог решања има места жалби у року од 15 дана.

ГЛАВА X

Прелазне и завршне одредбе

Члан 87

Припадници народне милиције који се затекну у служби кад овај закон ступи на снагу, дужни су у њој остати најмање три године. У овај рок рачуна се и време проведено

у служби народне милиције до ступања на снагу овог закона.

Милиционарима, који се затекну у служби кад овај закон ступи на снагу, а који нису отслужили рок у Југословенској армији, време проведено у служби народне милиције урачунаће се у отслужење обавезног рока у Југословенској армији, ако у народној милицији остану на служби три године преко обавезног рока из става првог.

Члан 88

За време док се не организују школе за милиционаре, кандидати за милиционаре могу бити примани у службу и без претходног посеђивања школе за милиционаре.

Члан 89

За прве три године по ступању на снагу овога закона у школу за подофицире народне милиције могу бити примљени и милиционари који су у служби провели мање од две године.

У истом року, за подофицире народне милиције могу бити постављени подофицири Југословенске армије, активни или резервни, или милиционари који су се истакли у служби пожртвованошћу и успешним извршењем задатака.

Члан 90

Официри народне милиције који се затекну у служби кад овај закон ступи на снагу биће дужни свршити школу за официре народне милиције. Ближе одредбе о томе, као и о ослобођењу од обавезе похађања школе, прописаће Министар унутрашњих послова ФНРЈ.

За време од две године по ступању на снагу овога закона за официре народне милиције могу бити преузети официри из Југословенске армије или постављени из резерве, с тим да школу за официре народне милиције заврше напредно.

Члан 91

Уредбом из члана 81 прописаће се услови за стицање права на инвалиднину припадницима народне милиције, индустријско-заводске и помоћне народне милиције, као и њихових породица, који су онеспособљени или погинули приликом вршења службе пре ступања на снагу овога закона.

Члан 92

Овлашћује се Министар унутрашњих послова ФНРЈ да пропише правила за вршење службе народне милиције, као и ближе одредбе за извршење овога закона.

Члан 93

Овај закон ступа на снагу даном његовог објављивања у Службеном листу ФНРЈ.

О Б Р А З Л О Ж Е Њ Е

ПРЕДЛОГА ЗАКОНА О НАРОДНОЈ МИЛИЦИЈИ

У данима ослободилачке борбе народ је имао да се бори не само противу окупаторских војничких снага, већ и противу домаћих квислинга. Међу квислиншке организације спадали су и органи јавног реда старе Југославије. Организовани ради заштите и осигурања владавине ненародних режима, васпитавани у духу борбе противу демократских тежњи народа, ови су се органи ставили у службу окупатора као и њихови господари. Ослободилачка борба народа морала је нужно разбити и ту организацију која је служила народним непријатељима противу демократских тежњи народа. Тако се са уништавањем старог апарата на ослобођеној и полуослобођеној територији појављује проблем осигурања реда и мира, одбране од заосталих унутрашњих непријатеља и безбедности грађана. Сам народ био је принуђен да се наоружава ради заштите реда и поретка на ослобођеној и полуослобођеној територији. У почетку су ову функцију вршили борци партизанских одреда, али са проширавањем ослобођене територије, обезбеђење реда и поретка у позадини вршили су сви они људи који нису били довољно способни да ступе у партизанске одреде и народно-ослободилачку војску. У областима које нису биле потпуно ослобођене сам народ се наоружавао и, поред осигурања реда, бранио је своју територију од народних непријатеља. Касније се у току народно-ослободилачке борбе постепено формирају посебни оружани одреди, поникли из самога народа, са задатком да осигурају ред и мир на ослобођеној територији, да чувају стечену слободу извојевану у ослободилачкој борби, да се боре противу народних непријатеља у позадини и да служе задацима у позадини фронта партизанских одреда, народно-ослободилачке војске и Југословенске армије. Ове оружане формације првобитно су носиле назив сеоских стража, а у Словенији народне заштите. Њих су формирали народно-ослободилачки одбори, при чему је сваки одбор првенствено водио рачуна о својим локалним потребама. Заједничког руководства над овим оружаним формацијама за једну ширу територију није било. Тек са проширавањем ослобођене територије и стварањем виших наодних одбора, формирају се команде чета или команде одреда народне милиције за подручја окружних народних одбора и команде водова народне милиције за подручја среских народних одбоа. На тај начин формирали су се наоружани одреди којима је сам народ дао име народна милиција. И тако је наместо старих органа јавног реда који су били инструменат ненародних режима за обезбеђење њихове власти над радним народом — и који су били одго-

јени за борбу против демократских тежња народа, сам народ из своје средине створио оружану формацију — народну милицију да би осигурао извојеване тековине у току народно-ослободилачке борбе.

Обезбеђење реда и мира, осигурање ослобођене територије од унуташњих наодних непријатеља, чување опште-народне имовине основни су услови да се у периоду мирне дилачке борбе осигура позадина фронта а у периоду мирне изградње, да се омогући мирна обнова земље и осигура правни поредак. Извршење тих задатака мора се проодити плански и ради тога се са проширењем ослобођене територије поставља проблем обједињавања руководства народном милицијом за шире подручје. Руководјење командама чета, које су дотле неповезано деловале на своје подручју, било је потребно објединити, јер су у њиховом раду запажени недостаци, који су неминовна последица ове неповезаности. Овај задатак остварен је тек са коначним ослобођењем читаве наше земље. После извршене реорганизације Министарства унутрашњих послова ФНРЈ, у његовом саставу образована је Главна управа народне милиције за опште руковођење народном милицијом. У саставу министарства унутрашњих послова народних република постоје републиканске управе народне милиције, а у саставу одељења и отсека унутрашњих послова при извршним народним одборима управе народне милиције за односна подручја.

Народна милиција поникла из народа за време народно-ослободилачке борбе у циљу одржавања јавног реда и мира, одбране народа од унутрашњих непријатеља, чување опште-народне имовине и осигурања личне и имовне безбедности грађана потребно је да у периоду мирне изградње добије правне темеље своје организације. Предложеним законом постављају се ти темељи и одређују овлашћења народне милиције. У основи, начела прихваћена у законском предлогу само су констатација једног стварно постојећег стања. Као установа коју је сам народ створио ради одбране извојеваних демократских тековина она с правом и надаље задржава свој назив народне милиције, који је прихваћен у пројекту.

Народна милиција је извршни (егзекутивни) орган државне управе за чување јавног реда и мира, државне, друштвене и приватне имовине и безбедности грађана и за указивње помоћи државним органима ради обезбеђења правног поретка. То је њена општа делатност. Али се из ове опште делатности издвајају и неке посебне, за које је потребна посебна организација и стручна обука. Ради тога пројект предвиђа организацију опште народне милиције и посебних грана народне милиције. Делокруг опште народне

милиције обухвата све послове које народна милиција уопште врши, па и оне из делокруга посебних грана народне милиције, где ове нису посебно организоване. Посебне гране народне милиције су: саобраћајна и ватрогасна. Оне су ограничене на вршење одређеног круга послова и њихова делатност везана је за ограничено подручје (образује се само у градовима, али саобраћајна милиција може евентуално имати и већу територијалну надлежност на путевима са већим прометом). Народна милиција организована је по војном узору и једнообразно униформисана и наоружана. Њено издржавање пада на терет државног буџета. Само у погледу ватрогасне милиције одређено је да градски народни одбор, на чијем подручју она постоји, доприноси у погледу њеног смештаја, јер одбрана од пожара у првом реду служи интересима односног града.

Народној милицији у извршењу њених задатака помажу: индустријско-заводска народна милиција и помоћна народна милиција.

Индустријска предузећа, заводи и установе општег значаја дужна су сама да се старају о свом обезбеђењу. У данашњим условима, када индустријска предузећа и заводи имају да служе општеном интересима, а не богаћењу појединаца, обезбеђење њихових постројења, претставља општедржавни интерес. Иако у општи делокруг народне милиције спада и осигурање ових постројења, ипак се ради њихове боље заштите предвиђа оснивање индустријско-заводске народне милиције, чија су овлашћења таксативно набројана у пројекту. Пошто она дела на корист предузећа, трошкови за њено одржавање падају на терет предузећа, али у погледу извршења својих задатака она стоји под надзором опште народне милиције.

У селима при месним народним одборима образује се помоћна народна милиција од грађана обавезних за вршење службе јавног реда. Овој обавези подлеже мушки, а делимично и женски стални становници месног народног одбора. Пројекат предвиђа само границу све обавезе, а одређивање турнуса, по коме ће ова обавеза теретити поједине грађане остављена је месном народном одбору. Помоћна народна милиција је орган месног народног одбора за одржавање локалног реда и мира и помоћни орган народне милиције за послове из њеног општег делокруга.

Унутрашња организација углавном потврђује затечено стање. У саставу отсека и одељења унутрашњих послова, као и у повереништву за унутрашње послове аутономне покрајине постоје управе народне милиције, а у саставу министарства унутрашњих послова народне републике републиканска управа народне милиције. У саставу Министарства унутрашњих послова ФНРЈ постоји Главна управа на-

родне милиције. Руководиоци управе народне милиције су: заповедници, шефови, начелници и начелник Главне управе народне милиције. Они су у погледу свога рада подређени непосредно шефовима отсека, начелницима одељења, односно поверенику за унутрашње послове аутономне покрајине и министру унутрашњих послова народне републике. Али као руководиоци војно-организоване оружане формације, у војничком погледу, они су подређени својим непосредно претпостављеним старешинама.

Општа народна милиција, чији делокруг обухвата све задатке народне милиције, обавља послове преко својих основних јединица-станица народне милиције. Њено људство распоређено је по станицама. Изван станица народне милиције не постоје друге јединице опште народне милиције. Управа народне милиције у саставу отсека унутрашњих послова није команда и нема непосредно под собом никакву јединицу, већ има надзор и руковођење станицама народне милиције. У погледу организације посебних грана народне милиције, индустријско-заводске народне милиције и помоћне народне милиције, пројект поставља само основна начела; детаљно регулисање ове материје препуштено је министру унутрашњих послова народне републике.

Народна милиција извршује послове из свог делокруга непосредно на основу законских одредаба или на основу наређења државних органа. Пројекат јасно одређује, ко може издавати наређења народној милицији. Остали државни органи могу тражити извршење својих решења од народне милиције само преко органа надлежних за издавање наређења. Тиме се обезбеђује стриктна законитост рада народне милиције и она заштићује од евентуалних грешака.

Полазећи од становишта да народна милиција мора бити војно-организована формација и непрекидно бити будна за извршење својих задатака, предвиђени су услови за пријем у службу народне милиције и престанак службе. Сама служба захтева, да је народна милиција формирана од млађих људи, беспрекорног моралног владања. Напор у вршењу службе брже их исцрпљује, него што је случај у другој државној служби. Зато се као крајња граница до које могу служити милиционари и подофицири предвиђа 50 година старости. Ради усавршавања службе предвиђено је примање у службу кроз припремне школе за милиционаре и за офицере народне милиције. Подофицири се регрутују искључиво из реда милиционара после двогодишње праксе и свршене школе за подофицире. У погледу социјалног осигурања преузета су начела по којима је та материја регулисана у Југословенској армији. Усвајањем начела да милиционарима и подофицирима служба престаје по навршеној 50 години живота, одредбе Закона о социјалном осигурању

у погледу пензионог осигурања нису могле бити на њих примењене. Тога ради пројекат припадницима народне милиције признаје право на пуну и делимичну пензију по истим начелима која важе у Југословенској армији. Сличан принцип усвојен је и у погледу осталих врста осигурања. Поред тога, припадницима народне милиције, индустријске-заводске и помоћне народне милиције, као и њиховим породицама, признато је право на инвалиднину, у случају када у вршењу службе буду онеспособљени или ако погину.

У периоду мирне изградње један од важних проблема је уздицање кадрова народне милиције на виши стручни ниво, што ће имати за последицу да се служба, која је поверена народној милицији, отправља на начин који најбоље одговара интересима народа. Пројектом се не само постављају правне основе за организацију народне милиције, већ је он прожет у првome реду тим духом, да се кадрови народне милиције уздигну на један високи стручни степен и оспособе потпуно за вршење задатака народне милиције.

Смрт фашизму — Слобода народу!

Министар унутрашњих послова ФНРЈ,

А. Ранковић, с. р.

КОМИТЕТ ЗА ЗАКОНОДАВСТВО
И ИЗГРАДЊУ НАРОДНЕ ВЛАСТИ

ВЛАДЕ ФНРЈ

Бр. 1836

23 новембра 1946 год.

Београд

ПРЕТСЕДНИКУ САВЕЗНОГ ВЕЋА НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ
ФНРЈ

БЕОГРАД

Достављам Вам исправке које треба унети у предлог Закона о народној милицији који је Влада ФНРЈ упутила Вашем дому ради достављања законодавним одборима.

Молим Вас да ове исправке упутите Законодавном одбору Вашег дома, јер су оне саставни део текста предлога Закона о народној милицији.

Смрт фашизму — Слобода народу!

Потпредседник Владе ФНРЈ,

Е. Кардељ, с. р.

ИСПРАВКЕ

У ПРЕДЛОГУ ЗАКОНА О НАРОДНОЈ МИЛИЦИЈИ

1 Члан 1 предлога мења се и гласи:

„Народна милиција је извршни орган државне управе у народним републикама и административно територијалним

једицинама за чување јавног реда и мира, државне, друштвене и приватне имовине и безбедности грађана и за указивање помоћи државним органима ради обезбеђења правног поретка.

Народна милиција је истовремено дужна да обезбеђује извршење задатака народних одбора у оквиру њихове надлежности установљене Уставом и законима“.

II У члану 2 на крају додају се нови став четврти који гласи:

„Министар унутрашњих послова ФНРЈ може правилником прописати оснивање посебних грана народне милиције за извршење задатака из надлежности ФНРЈ“.

III Члан пети мења се и гласи:

„Задатак је народне милиције: да одржава јавни ред и да спречава нарушење јавног поретка, да проналази извршиоце кривичних дела и других протуправних радњи, да обезбеђује извршење закона, општих прописа и решења савезних, републиканских и локалних државних органа и да указује помоћ у чувању државне безбедности“.

IV У члану 6 тач. 8 после речи „монополских предмета“ додају се речи „и предмета који су под режимом планске расподеле“. У тач. 21 тога члана после речи: „законским прописима“ додају се још и речи: „и одлукама народних одбора“.

V У члану 7 тач. 8 иза речи „законом“ додају се речи: „одлукама народних одбора“, а реч „надлежност“ се брише и на место ње се ставља „дужност“.

VI У члану 8 тач. 7 иза речи „законом“ додају се речи „одлукама народних одбора“ а реч „надлежност“ брише се и на место ње се ставља „дужност“.

VII У глави III члан 19 ставља се на почетку главе као 15. Став први тога члана на крају допуњава се речима: „у градовима и за једно или више села“. Став други тога члана мења се и гласи: „Станицом народне милиције руководи командир станице, кога поставља министар унутрашњих послова народне републике“.

VIII Члан 15 постаје члан 16, члан 16 постаје 17, члан 17 постаје члан 18.

IX Члан 18 постаје члан 19, мења се и гласи: „У војно-организациским и организацијским питањима, у питању дисциплине, војне и стручне обуке, као и у питањима наоружања, заповедници територијално надлежним шефовима управа народне милиције, односно начелнику управе народне милиције у аутономној покрајини и начелнику републиканске управе народне милиције у народној републици где нема окружних народних одбора, као претпостављеним војним старешинама; шефови управе народне милиције и начелник

управе народне милиције у аутономној покрајини непосредно су подређени начелнику републиканске управе народне милиције, као претпостављеном војном старешини; начелници републиканских управа народне милиције непосредно су подређени начелнику Главне управе народне милиције као свом претпостављеном војном старешини“.

X У члану 21 на крају додаје се нови став који гласи: „Ватрогасну службу могу поред ватрогасне милиције вршити добровољно ватрогасна друштва. Ближе прописе о добровољним ватрогасним друштвима доноси закони народни република“.

XI Члан 25 мења се и гласи:

„Народна милиција извршује послове из свог делокруга непосредно на основу законских одредаба, одлука народних одбора и на основу наређења других надлежних државних органа“.

XII У члану 35 на крају прве реченице брише се тачка и додају речи:

„на подручју своје народне републике“. Последња реченица тога члана издваја се у нови други став тога члана.

XIII У члану 38 други став се брише.

XIV У члану 56 додаје се нови 3 став који гласи:

„Из једне наодире републике у другу могу се распоређивати само официри и подофицири народне милиције. Распоред врши Министар унутрашњих послова ФНРЈ у споразуму са министрима унутрашњих послова народних република“.

XV Члан 71 мења се и гласи:

„Припадницима народне милиције који су активно учествовали у народно-ослободилачкој борби, па су услед нарушеног здравља постали неспособни за службу, а немају 10 година ефективне службе, одредиће се пензија као да имају 10 година ефективне службе“.

XVI После члана 71 додаје се нови члан који гласи:

Члан 72

„Припадник народне милиције који је постао неспособан за даљу службу у народној милицији због озледа или повреда задобивених без своје кривице на службеном послу или поводом таквог посла, има права на пуну пензију, без обзира на године службе и године живота“.

XVII Члан 72 постаје члан 73.

XVIII Члан 73 постаје члан 74, мења се и гласи:

Члан 74

„Право на породичну пензију имају законита жена, брачна и ванбрачна деца и родитељи припадника народне

милиције који има најмање пет година ефективне службе а умро је као активни службеник или као лични пензионер. Деци припада породична пензија до навршене 17 године односно 23 године ако су на редовном школовању под условом да не примају стипендију и да нису смештена ни у какав завод са бесплатним издржавањем. Ако је тата неспособно за привређивање, има права на пензију док та неспособност траје, без обзира на године живота, али под условом да је неспособност наступила пре навршене 17 односно 23 године живота детета.

Удови без деце, која је способна за привређивање, припада породична пензија по навршеној 40 години живота.

XIX Бројеви чланова 74 до 81 повећавају се за један.

XX У члану 82 који постаје члан 83 додаје се нов став четврти који гласи:

„По кривичним делима која по овом члану спадају у надлежност војних судова, ислеђење, подизање и заступање оптужнице пред војним судовима врши јавни тужилац“.

XXI Бројеви чланова 82—93 повећавају се за један.

(Ове исправке у предлогу Закона о народној милицији упућени су и Већу народа Наоднре скупштине ФНРЈ).

НАРОДНА СКУПШТИНА ФНРЈ

САВЕЗНО ВЕЋЕ

Законодавни одбор

Бр. 229

27-XI-1946 год.

Београд

САВЕЗНОМ ВЕЋУ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ ФНРЈ

БЕОГРАД

Законодавни одбор Савезног већа на својим седницама од 25 и 26 новембра ове године претресао је предлог Закона о народној милицији, достављен му од Претседника Савезног већа, а који је на основу чл. 63 Устава доставила Влада ФНРЈ Народној скупштини ФНРЈ.

После свестраног проучавања горњег законског предлога и на основу пуне сагласности о учињеним изменама и допунама постигнуте у заједничком Редакционом одбору, Законодавни одбор Савезног већа подноси Већу следећи извештај:

Чл. 1 мења се и гласи: „Народна милиција је извршни орган државне управе за чување јавног реда и мира, државне, друштвене и приватне имовине и безбедности грађана

и за указивање помоћи државним органима ради обезбеђења правног поретка.

Народна милиција је истовремено дужна да обезбеђује извршење задатака народних одбора у оквиру њихове надлежности установљене Уставом и законима“.

Чл. 3 у првом реду, место речи: „образује се“ ставити „може се образовати“.

Чл. 6 у тач. 6 брисати реч „почињена“. У тач. 17 у првом реду, место речи „прекршитеље“ ставити „извршиоце“, а иза речи „врста“ додати реч „прекршаја“.

Чл. 8 у првом реду после речи „Ватрогасна“ додати реч „народна“.

Чл. 14 у другом ставу, брисати речи „а нарочито живо-те невиних лица“.

Чл. 16 други став, други ред, бришу се речи „и извршном одбору аутономне области“, а у трећем ставу, у првом реду, иза речи „саставу“ додати речи „одељења унутрашњих послова при извршном одбору аутономне области и великих градова, као и“.

Чл. 20 после речи „градском“ ставити у загради „(среском)“.

Чл. 21 у другом ставу, четврти ред, место речи „овога“ ставити „свога“, а у петом реду, после речи „ватрогасна“ брисати реч „и“.

Чл. 22 у првом ставу, четврти ред место „оделења“ ставити „одељења“, а у трећем ставу, пети ред од краја, иза речи „милиције“ ставити „отсека“.

Чл. 23 у првом ставу, први ред, место речи „дужни су организовати“ ставити „организују“.

Чл. 43 у другом ставу, место речи „члана 30“ ставити „чл. 38 овог закона“.

Чл. 45 у шестом реду, после речи „претпостављених“ додати реч „ми“.

Чл. 48 у другој тачки, место речи „и“ ставити „или“. У тач. 5 испред броја „15“ додати реч „најмање“.

Чл. 57 у четвртном реду, брисати речи „грађанског реда“. У последњем реду, испред речи „законом“ додати „овим“.

Чл. 61 у првом ставу, први ред, после речи „официри“ додати реч „подофицири“.

Чл. 64 први ред се мења и гласи: „За показану пожртвованост, хероизам и друге“. У тач. 3 после речи „саопштава“ додати „свим“.

Чл. 69 у трећем реду, после речи „милиције“ додати „о годишњем одмору“, а у претпоследњем реду брисати речи „као и о годишњем одмору“ а додати „као и о праву бесплатног лечења породице припадника народне милиције“.

Додаје се нов други став који гласи: „Прописе о припадностима припадника индустријско-заводске народне

милиције доноси Министар унутрашњих послова ФНРЈ у споразуму с Министром рада ФНРЈ“.

Чл. 80 речи „закона о социјалном осигурању“ заменити речима „Закона о социјалном осигурању радника; намештеника и службеника“.

Чл. 87 на крају последњег реда брисати тачку и додати речи „по пријему решења“.

Чл. 91 у четвртом реду, после речи „од“ додати реч „те“. У петом реду брисати речи „похађање школе.“

Чл. 92 место речи „члана 81“ ставити „чл. 82 овог закона“.

Поред горе наведених измена и допуна, Одбор је учињено потребне стилске и техничке исправке.

Подносећи Савезном већу овај извештај, Законодавни одбор моли Веће да га изволи усвојити у целости.

За известиоца одређен је Сулејман Филиповић.

Секретар,

Потпретседник,

Д-р Макс Шнудерл, с. р.

Владимир Симић, с. р.

Чланови:

Михајло Буровић, с. р., д-р Милош Московљевић, с. р., Радован Мијушковић, с. р., Сулејман Филиповић, с. р., Буро Салај, с. р., д-р Јерко Радмиловић, с. р., Иван Гранђа, с. р., Матевж Хаце, с. р., Лампрет Јоже, с. р., Лајчо Јарамазовић, с. р., Милош Минић, с. р., д-р Јаков Гргурић, с. р., Филип Лакуш, с. р. и Мехмед Хоџа, с. р.

НАРОДНА СКУПШТИНА ФНРЈ

ВЕЋЕ НАРОДА

Бр. 256

27-XI-1946 г.

Београд

ВЕЋУ НАРОДА НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ ФНРЈ

БЕОГРАД

Законодавни одбор Већа народа претресао је на својој седници, одржаној 25 новембра 1946 године предлог Закона о народној милицији, достављен му од Претседника Већа народа, а који је на основу чл. 63 Устава доставила Влада ФНРЈ Народној скупштини ФНРЈ.

После свестраног проучавања горњег законског предлога, а на основу пуне сагласности о учињеним изменама и допунама, постигнуте у заједничком Редакционом одбору, Законодавни одбор Већа народа подноси Већу следећи извештај:

(Текст извештаја Законодавног одбора Већа народа идентичан је са текстом извештаја Законодавног одбора Савезног већа, који је напред приложен).

Подносећи Већу народа овај извештај, Законодавни одбор моли Веће да га изволи у целости усвојити.

За известиоца Одбор је одредио д-р Бранка Чубриловића.

Секретар,

Претседник

Д-р Душан Братић, с. р.

Божидар Масларић, с. р.

Чланови:

Мустафа Хоџа, с. р., Пашко Брашнарџ, с. р., Тоне Хафнер, с. р., Срећко Жумер, с. р., Милош Царевић, с. р., Рато Дугоњић, с. р., Јоза Миљивојевић, с. р., д-р Јосип Хрнчевић, с. р., д-р Симиша Станковић, с. р., д-р Бранко Чубриловић, с. р., Јосип Рус, с. р., Нинко Петровић, с. р.

PREDLOG ZAKONA

O VOJNOM TUŽIOŠTVU

Član 1

Vojno tužioštvo је organ Vrhovnog komandanta Jugoslovenske armije за вршење надзора над правилним извршавањем закона од стране свих органа Jugoslovenske armije.

Član 2

Vojno tužioštvo има задатак:

- 1) да пред органима Jugoslovenske armije по сопственој иницијативи или по молби странака покрене управни поступак, да се умеша у поступак, врши законске интервенције и улаже жалбе ради доношења законите и правилне одлуке;
- 2) да у кривичним стварима из надлежности војних судова покрене кривично гонjenje и врши иседење, да код војних судова подиже и заступа оптужнице, да предузима у закону предвидене радње у циљу отклањања неправоности у току поступка, улаже жалбе и подиже заhteve за заштиту законитости;
- 3) да врши надзор над извршавањем пресуда војних судова.

Član 3

На челу војног туžioштва налази се и руководи његовим радом Војни туžilac Jugoslovenske armije.

Војни туžilac Jugoslovenske armije одговара за свој рад Врховном команданту Jugoslovenske armije.

Упутства, решења и наређења војног туžioца Jugoslovenske armije обавезна су за све органе војног туžioштва.

Član 4

Organi vojnog tužništva jesu:
vojni tužioci armija i drugih vojnih jedinica i ustanova istog ili višeg ranga; vojni tužioci Beogradskog garnizona;
vojni tužioci divizija i drugih vojnih jedinica i ustanova i istog ili višeg ranga;

Član 5

Vojnog tužioca Jugoslovenske armije i ostale vojne tužioce, njihove zamenike i pomoćnike postavlja i razrešava Vrhovni komandant Jugoslovenske armije.

Za postavljanje islednika i ostalih službenika u vojnom tužništvu važe propisi o postavljenju službenika u Jugoslovenskoj armiji.

Član 6

Isleđenje krivičnih dela vrše vojni tužioci neposredno ili preko vojnih islednika.

U jedinicama u kojima nema vojnog tužioca odnosno islednika, vršenje isleđenja može štab ove jedinice poveriti određenim oficirima, koji će tu dužnost vršiti pored svoje redovne dužnosti.

Član 7

Vojni tužilac ima pravo da podigne zahtev za zaštitu zakonitosti protiv pravosnažnih odluka vojnih sudova i ostalih vojnih organa, ako je njihovim odlukama povredjen zakon.

Zahtev za zaštitu zakonitosti može podići samo vojni tužilac Jugoslovenske armije.

U pogledu roka za podnošenje zahteva za zaštitu zakonitosti primenjujeće se, shodno odredbi zakona o javnom tužništvu, član 17 stav 1.

Član 8

Odluka kojom se usvaja zahtev za zaštitu zakonitosti ima pravno dejstvo na predmet po kome je zahtev podignut.

Na traženje Vojnog tužioca Jugoslovenske armije, organ protiv čije je odluke podignut zahtev za zaštitu zakonitosti obustaviće izvršenje napadnute odluke do konačnog rešenja ovog zahteva.

Član 9

Viši vojni tužilac ima pravo da neposredno upotrebi sva prava i parvna sredstva koja pripadaju podređenom vojnom tužiocu.

Član 10

Vojni tužilac Jugoslovenske armije može, po prethodnom odobrenju Vrhovnog komandanta Jugoslovenske armije, da u pojedinim slučajevima poveri zastupanje optužbe pred vojnim sudom organu javnog tužništva FNRJ.

Član 11

U cilju zaštite prava i interesa Jugoslovenske armije vojni tužioci imaju pravo da kod građanskih sudova i organa državne uprave podižu tužbu (zahtev i predloge), da u toku sudskog i upravnog postupka vrše zakonske intervencije i ulažu žalbu.

Vojni tužilac Jugoslovenske armije pod uslovima iz prethodnog stava ima pravo da protiv pravnosnažnih odluka građanskih sudova i organa državne uprave podiže zahteve za zaštitu zakonitosti, u sporazumu sa Javnim tužiocem FNRJ.

Član 12

Odredbe o osnivanju, spajanju ili ukidanju vojnih tužništava, njihovoj nadležnosti i unutrašnjem uređenju, isledničkoj službi i vršenju nadzora radi pravilnog ispunjavanja zakona propisuje Vrhovni komandant Jugoslovenske armije.

Član 13

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana po objavljivanju u „Službenom listu Federativne Narodne Republike Jugoslavije”.

O B R A Z L O Ž E N J E

PROJEKTA ZAKONA O VOJNOM TUŽNIŠTVU

Ustavom FNRJ predviđeno je Vojno tužništvo kao posebna ustanova čija nadležnost i organizacija treba da se propiše posebnim zakonom.

Izdvajanje Vojnog tužništva iz organizacione strukture Javnog tužništva FNRJ nužno je zbog specifičnih uslova pod kojima se razvila i živi Jugoslovenska armija i zbog potrebe da se prilagodi njenoj organizaciji.

Pošto Jugoslovenskom armijom rukovodi Vrhovni komandant, u njoj ne bi mogle postojati ustanove koje ne bi stajale pod njegovim rukovodstvom. Zato je u projektu zakona Vojno tužništvo predviđeno kao organ Vrhovnog komandanta, koji postavlja vojne tužioce i kome oni odgovaraju za svoj rad.

Projekt zakona predviđa uredenje Vojnog tužništva na principu organizacionog jedinstva, sa Vojnim tužiocem Jugoslovenske armije na čelu.

Iako je Vojno tužništvo predviđeno kao posebna ustanova, njegovi zadaci su u suštini isti kao i zadaci Javnog tužništva FNRJ.

S obzirom na značaj pravilnog sprovođenja u život zakonskih propisa i obezbeđenja pune zakonitosti u Jugoslovenskoj armiji, vršenje nadzora nad pravilnim ispunjavanjem zakona od strane svih organa u Jugoslovenskoj armiji je u projektu zakona postavljeno kao osnovni zadatak Vojnog tužništva.

Na području vojnog sudovanja, Vojnom tužništvu je stavljeno u zadatak da u krivičnim predmetima pokreće krivično gonjenje i vrši isledenje, da učestvuje u postupku, upotrebljavajući sva pravna sredstva koja Zakon o postupku predviđa i da se stara o izvršenju presuda vojnih sudova.

Isledenje, prema priloženom projektu, vrše vojni tužioci neposredno ili preko organa za isledenje, odnosno u nedostatku ovih, preko određenih oficira koji će taj posao obavljati pored svoje redovne dužnosti.

Posebno sredstvo koje je Vojnom tužništvu dato radi ostvarenja njegovih zadataka je pravo podnošenja zahteva za zaštitu zakonitosti. Ovo pravo sastoji se u ovlašćenju vojnog tužioca da protiv pravosnažnih odluka vojnih sudova i ostalih vojnih organa, ako je njima povredjen zakon, ulažu žalbe radi donošenja pravilne odluke. Ovo sredstvo ima za cilj uspostavljanje pravne sigurnosti koja je nepravilnom odlukom narušena. Budući da je ovo jedno izvanredno pravno sredstvo i da odluka doneta po njemu ima apsolutno dejstvo, podnošenje zahteva za zaštitu zakonitosti je vezano za rokove koji su predviđeni Zakonom o javnom tužništvu FNRJ. S obzirom na značaj zahteva za zaštitu zakonitosti kao izvanrednog pravnog sredstva, pravo za njegovo podnošenje dato je samo Vojnom tužništvu Jugoslovenske armije.

Da bi se pred građanskim sudovima i organima državne uprave osigurala što bolja zaštita interesa Jugoslovenske armije, dato je pravo vojnim tužiocima da kod navedenih organa samostalno učestvuju u postupku, putem podizanja tužbe, vršenja zakonske intervencije i ulaganja žalbe. Jedino pri donošenju zahteva za zaštitu zakonitosti predviđena je saglasnost Javnog tužioca FNRJ.

Predloženim projektom zakona postavljeni su samo osnovni principi o organizaciji i zadacima Vojnog tužništva i o pravnim sredstvima potrebnim za izvršenje njegovih zadataka, te je stoga dato ovlašćenje Vrhovnom komandantu da propisuje bliže odredbe.

NARODNA SKUPŠTINA FNRJ

SAVEZNO VEĆE

Zakonodavni odbor

Br. 233

28-XI-1946 godine

Beograd

SAVEZNOM VEĆU NARODNE SKUPŠTINE FNRJ

BEOGRAD

Zakonodavni odbor Saveznog veća na svojim sednicama od 26 i 27 novembra ove godine pretresao je Predlog zakona o vojnom tužioštvu, dostavljen mu od Predsednika Saveznog veća, a koji je na osnovu čl. 63 Ustava dostavila Vlada FNRJ Narodnoj skupštini FNRJ.

Posle svestranog proučavanja gornjeg zakonskog predloga i na osnovu pune saglasnosti o učinjenim izmenama i dopunama postignute u zajedničkom Redakcionom odboru, Zakonodavni odbor Saveznog veća podnosi Veću sledeći izveštaj:

Član 1 menja se i glasi: „Vojno tužioštvo je organ za vršenje nadzora nad pravilnim izvršivanjem zakona od strane svih organa Jugoslovenske armije.

Vojnog tužioca Jugoslovenske armije i ostale vojne tužioce, njihove zamenike i pomoćnike postavlja i razrešava Vrhovni komandant Jugoslovenske armije”.

Član 4 u poslednjem redu posle reči „ustanova” brisati vezu „i”.

Član 5 se briše.

Član 6 postaje član 5, menja se i glasi:

„Isledenje krivičnih dela vrše vojni tužioci neposredno ili preko vojnih islednika.

U jedinici u kojoj nema vojnog tužioca odnosno islednika, vršenje isledenja može štab ove jedinice na predlog nadležnog vojnog tužioca poveriti određenim oficirima, koji će tu dužnost vršiti pored svoje redovne dužnosti.

Za postavljanje islednika i ostalih službenika u vojnom tužioštvu važe propisi o postavljanju službenika u Jugoslovenskoj armiji”.

Dosadašnji član 7 postaje član 6 i tako do kraja svi članovi smanjuju broj za jedan.

Član 6 treći stav menja se i glasi: „U pogledu roka za podnošenje zahteva za zaštitu zakonitosti važi odredba čl. 17 stav 1 Zakona o javnom tužioštvu”.

U članu 9 u trećem redu brisati reč „da”, a u trećem i četvrtom redu umesto reči „poveri” staviti reč „poveriti”.

Pored gore navedenih izmena i dopuna, Odbor je učinio potebne stilske i tehničke ispravke.

Podnoseći Saveznom veću ovaj izveštaj, Zakonodavni odbor moli Veće da ga izvoli usvojiti u celosti.

Za izvestioca određen je Sulejman Filipović.

Sekretar,
D-r Maks Šnuderl, s. r.

Potpretsednik,
Vladimir Simić, s. r.

Članovi:

Mihajlo Đurović, d-r Miloš Moskovljević, Radovan Mijušković, Sulejman Filipović, Đuro Salaj, Jerko Radmilović, Ivan Granda, Miloš Minić, Lajčo Jaramazović, Lampret Jože, Matevž Hace, d-r Jakov Grgurić, Mehmed Hodža, s. r.

NARODNA SKUPŠTINA FNRJ

VEĆE NARODA

Законодавни одбор

Broj 257

27-XI-1946 godine

Beograd

VEĆU NARODA NARODNE SKUPŠTINE FNRJ

БЕОГРАД

Zakonodavni odbor Veća naroda pretresao je na svojoj sednici, održanoj 26 novembra 1946 godine Predlog zakona o vojnom tužioštvu, dostavljen mu od Pretsednika Veća naroda, a koji je na osnovu člana 63 Ustava dostavila Vlada FNRJ Narodnoj skupštini FNRJ.

Posle svestranog proučavanja gornjeg zakonskog predloga, a na osnovu pune saglasnosti o učinjenim izmenama i dopunama, postignute u zajedničkom Redakcionom odboru, Zakonodavni odbor Veća naroda podnosi Veću sledeći izveštaj:

(Tekst izveštaja Zakonodavnog odbora Veća naroda identičan je sa tekstom izveštaja Zakonodavnog odbora Saveznog veća, koji je napred priložen).

Podnoseći Veću naroda ovaj izveštaj, Zakonodavni odbor moli Veće da ga izvoli u celosti usvojiti.

Za izvestioca Odbor je odredio Mustafu Hodžu.

Sekretar,
D-r Dušan Bratić, s. r.

Pretsednik,
Božidar Maslarić, s. r.

Članovi:

Mustafa Hodža, s. r., Panko Brašnarov, s. r., Tone Hafner, s. r., Srećko Žumer, s. r., Miloš Carević, s. r., Rato Dugonjić, s. r., Joza Milivojević, s. r., Josip Hrnčević, s. r., Siniša Stanković, s. r., d-r Branko Čubrilović, s. r., Josip Rus, s. r., Ninko Petrović, s. r.

PREDLOG ZAKONA

O REŠAVANJU IMOVINSKIH SPOROVA PUTEM DRŽAVNE ARBITRAŽE

I Opšte odredbe

Član 1

Svi međusobni imovinski sporovi državnih organa, državnih ustanova, državnih privrednih preduzeća, mešovitih preduzeća, preduzeća pod sekvestrom i preduzeća pod upravom državnih organa, rešavaju se državnom arbitražom po popisima ovog zakona; naročito sporovi o ispunjenju ugovora, sporovi o kvalitetu produkcije, o rokovima i uslovima isporuke robe, o plaćanju, sporovi o zahtevima države za nagradu i za naknadu troškova za obnovu, puštanje u pogon i upravljanje sekvestriranih preduzeća itd.

Državnom arbitražom rešavaće se i sukobi koji nastanu povodom zaključenja ugovora, a pre nego što se ugovor zaključi (predugovorna arbitraža), kao i oni sporovi, koji se drugim zakonskim propisima stave u nadležnost državne arbitraže.

Član 2

Ustanove u smislu ovog zakona su oni organi, u sastavu organa državne uprave, koji imaju poseban predračun prihoda i rashoda a po propisima ili statutima o svom osnivanju i poslovanju imaju imovinsko pravnu samostalnost; državna privredna preduzeća su preduzeća osnovana po propisima Osnovnog zakona o državnim privrednim preduzećima; mešovita preduzeća su ona u kojima je država sopstvenik jednog dela imovine; preduzeća pod sekvestrom su preduzeća pod upravom nadležnih državnih organa po propisima o konfiskaciji i o izvršenju konfiskacije; preduzeća pod upravom su preduzeća, koja se nalaze pod upravom nadležnih državnih organa po propisima o postupanju sa imovinom koju su sopstvenici morali napustiti u toku okupacije ili im je oduzeta od strane okupatora i njegovih pomagača.

Član 3

Državnu arbitražu vrše državna arbitražna veća koja se obrazuju pri okružnim narodnim odborima odnosno gradskim narodnim odborima u stepenu okruga; pri izvršnim odborima autonomne pokrajine i Autonomne oblasti; pri vladama narodnih republika; pri Vladi FNRJ i veća Glavne državne arbitraže pri Vladi FNRJ.

Vlade narodnih republika mogu, u smislu ovog zakona, Uredbom propisati osnivanje arbitražnih veća pri narodnim odborima u sedištima okružnih sudova, za rešavanje međusobnih imovinskih sporova državnih organa, ustanova i preduzeća mesnog značaja.

Član 4

Arbitražna veća donose odluke uzimajući u obzir ostvarenje privrednog plana, zakonske propise, ugovor i trgovačke običaje — uzanse, vodeći računa o opštim interesima ekonomske politike države.

Član 5

Odluke arbitražnih veća imaju snagu pravosnažnih presuda redovnih sudova.

Protiv odluka arbitražnih veća nema mesta žalbe.

II Obavezna arbitraža

1) Organizacija državne arbitraže

Član 6

Arbitražna veća sastoje se od stalnih i privremenih članova. Stalni članovi su arbitri koje postavlja i razrešava onaj državni organ pri kome arbitraža postoji. Arbitri se postavljaju za redovno vršenje ove dužnosti.

Povremeni članovi su arbitri-porotnici, koji ulaze u sastav arbitražnog veća za rešenje konkretnog spora.

Arbitre-porotnike određuju:

za državnog organa, lice ovlašćeno na zastupanje ovog organa;

za ustanovu, lice ovlašćeno za zastupanje državnog organa pod čijim se rukovodstvom ova ustanova nalazi;

za državno privredno preduzeće, administrativno-operativni rukovodilac;

za mešovito preduzeće, lice ovlašćeno na zastupanje državnog organa koji preduzećem upravlja odnosno daje plan produkcije ili plan rada i vrši nadzor nad radom preduzeća, ukoliko to sporazumom između učesnika nije drugačije određeno;

za preduzeća pod sekvestrom i za preduzeća pod upravom lice ovlašćeno na zastupanje državnog organa koji preduzećem upravlja, odnosno daje plan produkcije ili plan rada i vrši nadzor nad radom preduzeća.

Član 7

Arbitražno veće rešava sporove u sastavu od tri člana: arbitra i dva arbitra-porotnika.

Kada na jednoj strani u sporu ima dve ili više stranaka, arbitra porotnika određiće organi ovlašćeni za određivanje arbitra-porotnika sporazumno. U slučaju nesporazuma, arbitra-porotnika određiće arbitar.

Član 8

Glavna državna arbitraža obrazuje se pri Vladi FNRJ. Pretsednika Glavne državne arbitraže imenuje Vlada FNRJ.

Glavnu državnu arbitražu obrazuju svi arbitri arbitražnog veća pri Vladi FNRJ i po jedan arbitar arbitražnih veća pri vladama narodnih republika, koje vlade ovih republika odrede.

Član 9

Sporove pred Glavnom državnom arbitražom rešava veće od pet članova, od kojih tri određuje pretседnik Glavne državne arbitraže a dva stranke iz reda arbitara arbitražnih veća pri Vladi FNRJ ili vladama narodnih republika.

Član 10

Arbitražna veća imaju svoj samostalan predračun prihoda i rashoda koji ulazi u sastav budžeta onog državnog organa pri kome arbitraža postoji.

2) Nadležnost državne arbitraže

Član 11

Arbitražno veće pri okružnom narodnom odboru odnosno gradskom narodnom odboru u stepenu okruga (okružna arbitraža) nadležno je za rešavanje međusobnih sporova državnih organa ili ustanova ove administrativno-teritorijalne jedinice odnosno državnih privrednih preduzeća lokalnog značaja; i sporova između mešovitih preduzeća, preduzeća pod sekvestrom i preduzeća pod upravom, koja se nalaze pod upravom državnih organa ove administrativno-teritorijalne jedinice ili im ovi organi daju plan produkcije ili plan rada i vrše nadzor nad njihovim poslovanjem.

Član 12

Arbitražno veće pri Izvršnom odboru Autonomne oblasti (oblasna arbitraža) nadležno je za rešavanje sporova:

u kojima su jedna ili obe stranke državni organi ili ustanove Autonomne oblasti odnosno državna privredna preduzeća oblasnog značaja;

u kojima su jedna ili deo stranke mešovita preduzeća, preduzeća pod sekvestrom i preduzeća pod upravom, koja se nalaze pod upravom državnih organa ove oblasti ili im ovi organi daju plan produkcije ili plan rada i vrše nadzor nad njihovim poslovanjem; i

u kojima su stranke državni organi, ustanove ili preduzeća lokalnog značaja na području raznih administrativno-teritorijalnih jedinica u sastavu ove oblasti.

Član 13

Arbitražno veće pri Glavnom izvršnom odboru Autonomne pokrajine (pokrajinska arbitraža) nadležno je za rešavanje sporova:

u kojima su jedna ili obe stranke državni organi ili ustanova Autonomne pokrajine odnosno državna privredna preduzeća pokrajinskog značaja;

u kojima su jedna ili obe stranke mešovita preduzeća, preduzeća pod sekvestrom i preduzeća pod upravom, koja se nalaze pod upravom državnih organa ove pokrajine ili im ovi organi daju plan produkcije ili plan rada i vrše nadzor nad njihovim poslovanjem; i

u kojima su stranke državni organi, ustanove ili preduzeća lokalnog značaja na području raznih administrativno-teritorijalnih jedinica u sastavu ove pokrajine.

Član 14

Arbitražno veće pri vladi narodne republike (republikanska arbitraža) nadležno je za rešavanje sporova:

u kojima su jedna ili obe stranke državni organi ili ustanove ove narodne republike odnosno državna privredna preduzeća republikanskog značaja;

u kojima su jedna ili obe stranke mešovita preduzeća, preduzeća pod sekvestrom i preduzeća pod upravom, koja se nalaze pod upravom državnih organa ove republike ili im ovi organi daju plan produkcije ili plan rada i vrše nadzor nad njihovim poslovanjem! i

u kojima su stranke državni organi, ustanove ili preduzeća pokrajinskog, oblasnog ili lokalnog značaja na području raznih administrativno-teritorijalnih jedinica odnosno autonomne pokrajine ili autonomne oblasti u sastavu ove republike.

Član 15

Arbitražno veće pri Vladi FNRJ (savezna arbitraža) nadležno je za rešavanje sporova:

u kojima su jedna ili obe stranke savezni državni organi ili ustanove odnosno državna privredna preduzeća opštredžavnog značaja;

u kojima su jedna ili obe stranke mešovita preduzeća, preduzeća pod sekvestrom i preduzeća pod upravom, koja se nalaze pod upravom saveznih državnih organa ili im ovi organi daju plan produkcije ili plan rada i vrše nadzor nad njihovim poslovanjem; i

u kojima su stranke državni organi, ustanove ili preduzeća na području dve ili više narodnih republika.

Član 16

Imovinske sporove između ustanova i preduzeća koja se nalaze pod administrativno operativnim rukovodstvom istog državnog organa, rešavaju unutrašnja arbitražna veća, koja se obrazuju pri ovome državnom organu.

Unutrašnja arbitražna veća obrazuju se prema potrebi u cilju rešenja spora. Arbitra i arbitre-porotnike određuje lice ovlašćeno na zastupanje državnog organa pri kome ovo arbitražno veće postoji. Arbitar se može odrediti i za redovno vršenje ove dužnosti.

Član 17

Arbitražno veće pri Vladi FNRJ može zahtevati da mu se dostavi na rešavanje svaki spor po ovome zakonu bez obzira na nadležnost.

Arbitražno veće pri vladi narodne republike može zahtevati da mu se dostavi na rešavanje svaki spor iz nadležnosti pokrajinskog, oblasnog ili okružnog arbitražnog veća na području ove republike.

Član 18

Glavna državna arbitraža može po inicijativi predsednika ili na predlog predsednika Privrednog saveta, predsednika Savezne planske komisije ili predsednika Savezne kontrolne komisije svaki spor koji je bio na rešavanju pred ma kojim arbitražnim većem u zemlji, ponovno staviti na rešavanje pred svoje veće najdalje u roku od 60 dana od dana donošenja odluke nižeg arbitražnog veća. Uzimanje spora na ponovno rasmatranje obustavlja izvršenje odluke nižeg arbitražnog veća.

Član 19

Plenum Glavne državne arbitraže saziva u zasedanje predsednik.

Plenum donosi načelne odluke o postupku pred arbitražnim većima i izdaje opšta uputstva za rad; utvrđuje trgovačke običaje — uzanse u cilju izdavanja zbornika ovih običaja — uzansa.

3) Postupak pred arbitražnim većem i donošenjem odluke

Član 20

Postupak pred arbitražnim većem pokreće se po pismenom predlogu stranke. Predlog treba da sadrži navođenje činjenica i predmet spora.

Član 21

Arbitar će predlog za koji nije nadležan odmah dostaviti nadležnoj arbitraži i o tome obavestiti stranku.

Član 22

Pred arbitražnim većem zastupaju državne organe, ustanove i državna privredna preduzeća lica, koja su za to ovlašćena po postojećim propisima o zastupanju.

Mešovito preduzeće, preduzeće pod sekvestrom i preduzeće pod upravom zastupa lice koje preduzećem upravlja odnosno onaj koga to lice ovlasti.

Član 23

Postupkom rukovodi arbitar. On se stara da se postupak obavi na objektivan, stručan i celishodan način, u kome cilju, u sporazumu sa irbitrima-porotnicima, odlučuje o saslušanju stranaka, o izvođenju dokaza, o pribavljanju mišljenja stručnjaka i veštaka itd. Arbitar može, kad to smatra za potrebno, odrediti drugo mesto van sedišta arbitraže, gde će se rasprava održati.

Zastupnici stranaka treba po pravilu da prisustvuju raspravi i daju svoje izjave. U slučaju da koja od pozvanih stranaka ili obe izostanu sa rasprave, predmet se može rešiti u njihovom odsustvu.

Član 24

Sporove ispod 10.000 dinara pred arbitražnim većem Vlade FNRJ i vlade narodne republike rešavaće sam arbitar bez učešća arbitra-porotnika, ukoliko ne nalazi, po principijelnoj važnosti spora, da spor treba da reši arbitražno veće.

Član 25

Arbitražno veće može se obratiti svim državnim organima i sudovima za ukazivanje pravne pomoći.

Član 26

Podatke, koji se smatraju službenom tajnom, učesnici mogu iznositi samo po odobrenju rukovodioca državnog organa koji je ovlašćen na zastupanje odnosno po odobrenju administrativno-operativnog rukovodioca.

Podaci, koji se smatraju službenom tajnom a izneti su pred arbitražnim većem, ostaju službena tajna za sve učesnike na raspravi.

Član 27

Po završenoj raspravi arbitražno veće donosi odluku. U odlučivanju učestvuju ravnopravno svi članovi.

O većanju se vodi zapisnik koji potpisuju svi članovi veća i zapisničar. Član koji se ne slaže sa odlukom može svoje mišljenje izdvojiti na zapisniku.

Odluka se donosi sporazumno ili većinom glasova uz koji je arbitar. U slučaju da se većina glasova uz koju je arbitar ne može postići, spor se iznosi pred višu državnu arbitražu.

Odluka, kojom se rešava spor, mora biti pismeno sastavljena, obrazložena i u otpravcima dostavljena strankama.

Član 28

Arbitražna veća su dužna da o svakom sporu obaveste nadležno ministarstvo finansija odnosno Poverenika za finansije Glavnog izvršnog odbora Autonomne pokrajine, radi eventualnog upućivanja svoga pretstavnika. Pretstavnik ministarstva finansija odnosno Poverenik za finansije može učestvovati u raspravi i iznositi svoje gledište bez prava odlučivanja.

Sve odluke, kojima se rešava spor, moraju arbitražna veća u prepisu dostaviti nadležnom ministarstvu finansija.

Član 29

U cilju učvršćivanja ugovorne i planske discipline a u slučajevima jasne povrede ugovora od strane jednog državnog organa, ustanove ili preduzeća, arbitar može po predlogu planske komisije ili organa opštedržavne kontrole, ne čekajući predlog stranke, pozvati lica ovlašćena na zastupanje državnih organa, ustanova ili preduzeća u cilju obrazovnja arbitražnog veća i pokretanja postupka.

Arbitražna veća su dužna da licu ovlašćenom na zastupanje državnog organa ili ustanove odnosno idministrativno-operativnom rukovodiocu ukažu na nedostatke i nepravilnosti u radu državnog organa ustanove ili preduzeća, koje su ustanovili u toku rasprave.

Član 30

Svi zahtevi koji se podnose arbitraži podležu plaćanju takse po Zakonu o sudskim taksama.

Arbitražno veće će u odluci odrediti ko snosi troškove postupka kao i eventualne troškove zastupanja.

4) Izvršenje odluka arbitražnih veća.

Član 31

Odluku arbitražnih veća izvršuju stranke u ostavljenom roku. Rok za izvršenje iznosi 15 dana ukoliko samom odlukom nije drukčije određeno.

Član 32

U slučaju da stranka ne izvrši odluku u ostavljenom roku arbitražno veće će, po izveštaju druge stranke kojim traži izvršenje, odlučiti, po prethodnom saslušanju nadležnog finansijskog organa, o načinu izvršenja i sredstvima nad kojima se izvršenje ima voditi i istovremeno odrediti organa koji će izvršenje sprovesti.

Protiv službenog lica, koje nije izvršilo odluku arbitražnog veća, arbitražno veće može podići disciplinsku i krivičnu optužbu.

II Ugovorna arbitraža

Član 33

Državni organi i ustanove, državna privredna preduzeća, mešovita preduzeća, preduzeća pod sekvestrom i preduzeća pod upravom državnih organa mogu priilkom sklapanja ugovora sa zadrugama i zadružnim ili privatnim privrednim preduzećima i privatnim fizičkim i pravnim licima, kao i zadruge i zadružna preduzeća u međusobnim odnosima, ugovarati nadležnost državnih arbitražnih veća za sve imovinske sporove koje proisteknu iz njihovog ugovornog odnosa.

Ugovor o rešavanju sporova putem arbitraže mora biti pismen.

Član 34

Nadležnost državnih arbitražnih veća za rešavanje sporova po ugovoru o arbitraži određuje se po propisima ovog zakona kada je jedna stranka državni organ ili ustanova, državno privredno preduzeće, mešovito preduzeće, preduzeće pod sekvestrom ili preduzeće pod upravom.

Za zadruge i zadružna preduzeća u međusobnim odnosima nadležnost se određuje:

za sporove između zadruga i zadružnih preduzeća na području jedne administrativno-teritorijalne jedinice, arbitražno veće pri okružnom narodnom odboru odnosno gradskom narodnom odboru u stepenu okruga;

za sporove između zadruga i zadružnih preduzeća na području dve ili više administrativno-teritorijalnih jedinica, kao i za sporove poslovnih saveza, glavnih zadruga i glavnih zadružnih saveza na području Autonomne oblasti, Autonomne pokrajine ili narodne republike, arbitražna veća pri izvršnim odborima Autonomne oblasti i Autonomne pokrajine odnosno pri vladi narodne republike po principima ovoga zakona;

za sporove zadruga, zadružnih preduzeća, poslovnih saveza, glavnih zadruga i glavnih zadružnih saveza na području dve ili više narodnih republika kao i za sporove Glavnog zadružnog saveza FNRJ, arbitražno veće pri Vladi FNRJ.

Član 35

U sastav arbitražnog veća, po ugovoru o arbitraži, ulaze državni arbitar i po jedan predstavnik stranaka u sporu i to: za državnog organa, ustanovu, državno privredno preduzeće, mešovito preduzeće, preduzeće pod sekvestrom i preduzeće pod upravom, arbitar-porotnik po propisima ovoga zakona; za zadrugu, zadružno preduzeće ili zadružnu organizaciju, lice ko ga odredi nadležni organ zadruga, preduzeće ili organizacija; za privatno pravno ili fizičko lice njegov predstavnik.

Član 36

Svoju odluku ovo arbitražno veće donosi većinom glasova, zasnivajući je na utvrđenom činjeničnom stanju, zakonskim propisima, ugovoru i trgovačkim običajima-uzansima, vodeći uvek računa o ostvarenju privrednog plana.

Član 37

Sve ostale odredbe ovoga zakona važe i za ovo arbitražno veće.

III Završne odredbe

Član 38

Bliže odredbe za izvršenje ovoga zakona propisaje uredbom Vlada FNRJ.

Član 39

Stupanjem na snagu ovoga zakona prestaju da važe svi propisi koji su u suprotnosti sa odredbama ovoga zakona.

Član 40

Ovaj zakon stupa na snagu danom obnarodovanja u „Službenom listu Federativne Narodne Republike Jugoslavije”.

OBRAZLOŽENJE

Predloga zakona o rešavanju imovinskih sporova putem državne arbitraže

Sama struktura našeg državnog privrednog sektora kao i državnih privrednih preduzeća tražila je da se pitanju rešavanja njihovih imovinskih sporova pride naročitim putem. Rešavati imovinske sporove između državnih privrednih preduzeća znači u stvari dovesti njihovu privrednu delatnost u sklad sa planom i privrednom politikom Vlade. Otuda bilo bi nepravilno i neopravdano da se sporovi ove vrste između privrednih preduzeća rešavaju pred redovnim sudovima prema opštim pravnim normama građanskog prava i po relativno spornim i složenijim građansko-parničkom postupku. Radi toga je bilo nužno da se rešavanje ovih sporova poveri naročitoj državnoj arbitraži koja će u prvom redu imati pred očima zadatke plana i privrednu politiku Vlade. Ovo je tim pre bilo potrebno, jer se kod sporova između državnih privrednih preduzeća ne radi o suprotnim interesima, ne radi se o imovinskim sporovima dvaju sopstvenika od kojih svaki štiti svoje imovinske interese, nego se radi o sporovima državnih privrednih preduzeća koja su sopstvenost države i čiji je zadatak da ostvaruju istu državnu privrednu politiku. Prema tome je potpuno jasno da se takvi sporovi mogu rešavati arbitražom, i da nije potrebno da se oni iznose bilo pred redovne bilo pred izabrane sudove. Prema tome, suština je arbitraže prema predlogu ovog zakona u tome, što se arbitrima, koje postavljaju viši državni organi, poverava rešavanje imovinskih sporova, između preduzeća. Pravilo i norme na osnovu kojih arbitri rešavaju jesu: u prvom redu zadaci privrednog plana, privredna politika vlade, a zatim, međusobno ugovorne obaveze, uzansi, zakoni i drugi propisi.

U skladu sa ovim osnovnim principima postavljena je i organizacija državne arbitraže. Arbitraža se vrši u većima od tri lica od kojih je jedan državni arbitar a dvojica arbitri-porotnici koje određuju stranke u sporu. Državnog arbitra postavlja državni organ pri kome se nalazi arbitražno veće. Ti organi jesu okružni narodni odbori, izvršni odbor Autonomne oblasti, Glavni izvršni odbor Autonomne pokrajine, Vlada narodne republike i Vlada FNRJ. Svaka od ovih arbitraža nadležna je za preduzeća koja su pod rukovodstvom ovih organa. Na taj način je obezbeđeno da će se imovinski sporovi iz drugih dr-

žavnih preduzeća rešavati uvek u okviru zadataka onih organa pod čijim se rukovodstvom nalaze preduzeća. Ako je spor između preduzeća nižeg ili višeg značaja, recimo lokalnih ili republikanskih preduzeća, tada sporove rešava arbitraža višega organa.

Ako su imovinski sporovi između dva preduzeća koja se nalaze pod istim administrativno-operativnim rukovodstvom, na pr. pod jednom glavnom upravom, tada njihove sporove rešava unutrašnja arbitraža toga administrativno-operativnog rukovodstva.

Pri Vladi FNRJ imenuje se Glavna državna arbitraža. Glavnu državnu arbitražu obrazuju svi arbitri arbitražnih veća pri Vladi FNRJ i po jedan arbitar arbitražnih veća pri vladama narodnih republika. Glavna državna arbitraža rešava u veću od pet članova ili u plenumu. Njen je osnovni zadatak da obezbedi pravilnost i jedinstvo načela u rešavanju i u postupku državne arbitraže u FNRJ. Prema tome, Glavna državna arbitraža ima pravo da na predlog predsednika Privrednog sveta, predsednika Savezne planske komisije i predsednika Savezne kontrolne komisije ponovno rešava svaki spor koji je bio bilo pred kojim arbitražnim većem u zemlji. Ona, zatim, rešava u slučaju kada arbitražno veće narodne republike ne može da donese odluku većinom glasova uz koju je arbitar. Najzad, ona u svome plenumu donosi načelne odluke o postupku pred arbitražnim većima, daje opšta uputstva za rad, utvrđuje uzanse i izdaje zbornik uzansa.

U vezi sa osnovnim zadacima arbitraže postavljeni su i principi postupka pred državnom arbitražom. U prvom redu odluke su jednostepene i protiv odluka arbitražnih veća nema mesta žalbi. Odluke se donose većinom glasova, ali u toj većini mora bezuslovno da bude arbitar. Ukoliko se odluka ne donese sporazumno ili ovakvom većinom, spor se iznosi pred Glavnu državnu arbitražu. Smisao ovih odredaba je u tome da se ne mogu međusobno sporazumeti arbitri-porotnici kao predstavnici stranaka protiv državnog arbitra, jer državni arbitar predstavlja interese rukovodećih državnih organa. Male sporove do 10.000 dinara rešava sam arbitar ukoliko spor nema principijelan značaj.

S obzirom na činjenice da naša državna privredna preduzeća stupaju u poslovne odnose sa zadružnim odnosno privrednim preduzećima bilo je nužno da se ustanovi i mogućnost ugovorne arbitraže. Ugovornu arbitražu dakle mogu ugovarati državna privredna preduzeća, mešovita preduzeća, preduzeća pod sekvestrom i preduzeća pod upravom državnog organa kod sklapanja ugovora sa zadrugama i privatnim preduzećima. Ugovornu arbitražu mogu ugovarati i zadruge u međusobnim

sporovima. Zakon predviđa koja su arbitražna veća nadležna za pojedine vrste ovih preduzeća. U slučaju ugovorne arbitraže donosi veće uvek odluku većinom glasova.

Rešavanje imovinskih sporova između državnih preduzeća putem arbitraže, uređenje arbitraže, kao i ustanovljenje ugovorne arbitraže su izraz naše privredne strukture i novih pravnih odnosa i sporova koji se na našoj obnovi javljaju, kao što je sistem izabranih sudova kod trgovačkih komora i berza su odraz kapitalističke kulture društva. Putem državne arbitraže se postiže da imovinski sporovi državnih preduzeća ne postanu parnice nego ono što jesu: sporovi u vezi sa izvršenjem plana zakona i ugovora. Na taj način se ostvaruje brzina i pravilnost u rešavanju sporova, kao i održavanje tačnosti, ugovorne i poslovne ispravnosti i discipline državnih privrednih preduzeća. S toga predlažem da Narodna skupština raspravi i primi predlog zakona o rešavanju imovinskih sporova putem državne arbitraže.

Ministar industrije FNRJ,

Boris Kidrič, s.r.

NARODNA SKUPŠTINA FNRJ

SAVEZNO VEĆE

Zakonodavni odbor

Br. 237

30-XI-1946 godine

Beograd

SAVEZKOM VEĆU NARODNE SKUPŠTINE FNRJ

BEOGRAD

Zakonodavni odbor Saveznog veća na svojim sednicama od 27 i 28 novembra ove godine pretresao je Predlog zakona o rešavanju imovinskih sporova putem državne arbitraže, dostavljen mu od Predsednika Saveznog veća, a koji je na osnovu člana 63 Ustava dostavila Vlada FNRJ Narodnoj skupštini FNRJ.

Posle svestranog proučavanja gornjeg zakonskog predloga i na osnovu pune saglasnosti o učinjenim izmenama i dopunama postignute u zajedničkom Redakcionom odboru, Zakonodavni odbor Saveznog veća podnosi Veću sledeći izveštaj:

Reč „autonomna pokrajina“ pisati kroz čitav tekst malim početnim slovom „a“.

Reči „običaj-uzansa“ uvek pisati „običaj i uzansa“.

Svugde u zakonskom tekstu umesto reči „na zastupanje“ staviti reči „za zastupanje“.

U članu 1 u petom redu posle reči „zakona“ staviti tačku. Druga rečenica prvog stava postaje drugi stav, a na njenom

početku umesto reči „naročito” staviti reči „ovamo naročito spadaju”. Drugi stav člana prvog postaje treći stav istog člana.

Član 2 menja se i glasi: „Državne ustanove u smislu ovog zakona su oni organi, u sastavu organa državne uprave koji imaju poseban predračun prihoda i rashoda a po propisima ili statutima o svom osnivanju i poslovanju imaju imovinsko pravnu samostalnost.

Državna privredna preduzeća su preduzeća osnovana po propisima osnovnog zakona o državnim privrednim preduzećima.

Mešovita preduzeća su ona u kojima je država sopstvenik jednog dela imovine.

Preduzeća pod sekvestrom su preduzeća pod upravom nadležnih državnih organa po propisima o konfiskaciji i o izvršenju konfiskacije.

Preduzeća pod upravom državnih organa jesu ona preduzeća koja se nalaze pod upravom tih organa po propisima o postupanju sa imovinom koju su sopstvenici morali napustiti u toku okupacije ili im je oduzeta od strane okupatora i njegovih pomagača”.

Član 3 drugi stav menja se i glasi: „Vlade narodnih republika mogu, u smislu ovog zakona, propisati uredbom osnivanje jednog arbitražnog veća za više okruga. U narodnim republikama, gde nema okružnih narodnih odbora, vlade narodnih republika mogu propisati osnivanje jednog arbitražnog veća za više srezova pri narodnom odboru u sedištu okružnog suda”.

U članu 6 u prvom stavu prvi i drugi red umesto reči „privremenih”, staviti reč „povremenih”. U trećem stavu prvi red ispred reči „Arbitre” dodaju se reči „za stranke u sporu”, a reč „arbitre” pisati malim početnim slovom. U drugom redu umesto reči „državnog organa” staviti reči „državni organ”.

Drugi stav člana 7 postaje poslednji stav člana 6.

U članu 8 druga rečenica prvog stava postaje treći stav istog člana.

U članu 10 u prvom redu umesto reči „samostalan” staviti reč „poseban”.

U članu 11 u drugom redu na kraju posle reči „okruga” dodaju se reči „i arbitražno veće pri narodnom odboru u sedištu okružnog suda (čl. 3 ovog zakona)”. U šestom redu posle reči „značaja” umesto tačke i zapete staviti zapetu, a reči „i sporove između” brisati.

U članu 20 u trećem redu umesto reči „navođenje” staviti reč „izlaganje”.

U članu 27 u trećem stavu u drugom redu umesto reči „uz koji” staviti reči „u kojoj”. To isto u trećem redu istog stava.

U članu 28 u prvom stavu prvi red brisati reč „da“, a u drugom redu na početku umesto reči „obaveste“ staviti reč „obavestiti“. U petom redu na početku posle reči „pretstavni-ka“ brisati tačku i dodati reči „na raspravu“.

U članu 29 u drugom stavu u prvom redu umesto reči „su dužna da“ staviti reči „dužna su“. U trećem redu istog stava umesto reči „ukazu“ staviti reč „ukazati“.

U članu 32 prvi stav menja se i glasi: „U slučaju da stran-ka ne izvrši odluku u stavljenom roku, arbitražno veće će, po izveštaju kojim druga stranka traži izvršenje i po prethodnom saslušanju nadležnog finansijskog organa odlučiti o načinu iz-vršenja i o sredstvima nad kojima se izvršenje ima voditi od-vedujući istovremeno organ koji će izvršenje sprovesti“.

U članu 35 u trećem redu umesto reči „državnog organa“ staviti reči „državni organ“. U petom redu umesto reči „pred“ staviti reči „pod“, a u sedmom redu pri kraju umesto reči „ko-ga“ staviti „koje“.

U članu 40 u prvom redu umesto reči „obnarodovanja“ sta-viti reč „objavljivanja“.

Pored gornjih izmena i dopnua Odbor je učinio potrebne stilske i tehničke ispravke.

Podnoseći Saveznom veću ovaj izveštaj, Zakonodavni od-bor moli Veće da ga izvoli u celosti usvojiti.

Za izvestioca određen je Lajčo Jaramazović.

Sekretar,

D-r Maks Šnuderl, s. r.

Potpretsednik,
Zakonodavnog odbora,

Vladimir Šimić, s. r.

Članovi:

**Mihajlo Đurović, D-r Miloš Moskovljević, Radovan Mijušković,
Sulejman Filipović, Đuro Salaj, Jerko Radmilović, Ivan Gran-
da, Miloš Minić, Lampret Jože, Matevž Hace i D-r Jakov
Grgurić, s. r.**

NARODNA SKUPŠTINA FNRJ

VEĆE NARODA

Zakonodavni odbor

Br. 262

28-XI-1946 godine

Beograd

VEĆU NARODA NARODNE SKUPŠTINE FNRJ

BEOGRAD

Zakonodavni odbor Veća naroda pretresao je na svojim sednicama održanim 26 i 27 novembra 1946 godine Predlog Zakona o rešavanju imovinskih sporova putem državne arbi-traže, dostavljen mu od Pretsednika Veća naroda a koji je na

osnovu čl. 63 Ustava dostavila Vlada FNRJ Narodnoj skupštini FNRJ.

Posle svestranog proučavanja gornjeg zakonskog predlo-
ga, a na osnovu pune saglasnosti o učinjenim izmenama i do-
punama, postignute u zajedničkom Redakcionom odboru, Za-
konodavni odbor Veća naroda podnosi Veću sledeći izveštaj:

(Tekst izveštaja Zakonodavnog odbora Veća naroda identi-
čan je sa tekstom izveštaja Zakonodavnog odbora Saveznog
veća, koji je napred priložen).

Podnoseći Veću naroda ovaj izveštaj Zakonodavni odbor
moli Veće da ga izvoli u celosti usvojiti.

Za izvestioca Odbor je odredio Tone Hafnera.

Sekretar.

D-r Dušan Bratić, s. r.

Za Pretsednika,

Josip Rus, s. r.

Članovi:

Mustafa Hodža, s. r., Panko Brašnarov, s. r., Tone Hafner, s.
r., Srećko Žumer, s. r., Miloš Carević, s. r., Rato Dugonjić, s.
r., Siniša Stanković, s. r., d-r Branko Čubrilović, s. r., Ninko
Petrović, s. r., Milan Popović, s. r., Dragoljub S. Ilić, s. r.

У циљу да се даде пуни размах остварењу друштвено-
економских начела Устава Федеративне Народне Републике
Југославије:

начела правилног искоришћавања свих постојећих при-
вредних снага земље,

начела давања правца привредном животу и развоју од
стране државе путем општег привредног плана,

начела о опште-народној својини средстава производње
као главном ослоњу државе у развоју народне привреде,

начела о одбрани народа од експлоатације,

а да би се заштитили животни интереси народа и поди-
гло благостање радног народа,

Народна скупштина ФНРЈ доноси

ЗАКОН

О НАЦИОНАЛИЗАЦИЈИ ПРИВАТНИХ ПРИВРЕДНИХ ПРЕДУЗЕЋА

I

Предмет и обим национализације

Члан 1

Даном ступања на снагу овог Закона национализују се
и прелазе у државну својину сва приватна привредна пре-

дузећа општедржавног и републиканског значаја у следећим гранама привреде:

- 1) у рударству и екстрактивној индустрији;
- 2) у металургији;
- 3) у индустрији нафте и њених деривата (природних и вештачких);
- 4) у индустрији природних гасова;
- 5) у индустрији прераде угља;
- 6) у индустрији железничко-саобраћајног материјала;
- 7) у индустрији машина и алата;
- 8) у бродоградњи;
- 9) у аутомобилској индустрији;
- 10) у индустрији пољопривредних алата и машина;
- 11) у метало-прађивачкој индустрији;
- 12) у електро-индустрији;
- 13) у производњи електро-енергије и плинова (електране и плинаре);
- 14) у војној и пиротехничкој индустрији;
- 15) у велико-хемијској индустрији;
- 16) у електро-хемијској индустрији;
- 17) у индустрији легура метала;
- 18) у индустрији хемијске прераде дрвета, у индустрији жижица, компримираних гасова, воденог стакла, чађи, боја, лакова, туткала и желатина, сапуна и глицерина, смоле, воска, масти за чишћење, апретуре мазива, као и у свој осталој хемијској индустрији;
- 19) у графичкој и штампарској индустрији;
- 20) у индустрији дрвењаче, целулозе, папира и њихове прераде;
- 21) у индустрији цемента, гипса, стакла, керамике, порцелана, фајанса, азбеста, ватросталног материјала;
- 22) у индустрији неметалних минерала и камена;
- 23) у индустрији коже, крзна и гуме (природне и вештачке);
- 24) у индустрији текстилија (природних и вештачких);
- 25) у пиланској и осталој индустрији прераде дрвета;
- 26) у индустрији грађевинског материјала;
- 27) у индустрији шећера, шпиритуса, шкроба, квасца и декстрина;
- 28) у индустрији и рафинерији биљних уља;
- 29) у млинској индустрији, индустрији тјестенина и прераде брашна;
- 30) у индустрији прераде меса, масти, рибе, воћа, поврћа и млека;
- 31) у индустрији минералних вода (природних и вештачких), сода-воде и леда;
- 32) у осталој прехранбеној индустрији;
- 33) у индустрији дувана и алкалоида;

34) у пиварској индустрији, индустрији алкохола и безалкохолних пића;

35) у индустрији лекова, санитетског материјала и прибора, хемијско-фармацеутских и козметичких средстава;

36) у грађевинарству и у пројектовању;

37) у шумској индустрији;

38) у банкарству и осигурању;

39) у искоришћавању бања и лековитих вода;

40) у трговини на велико;

41) у сувоземном, ваздушном, поморском, речном и језерском саобраћају;

42) у транспорту.

Члан 2

Предузећима општедржавног и републиканског значаја у смислу овог Закона сматрају се она предузећа која су до дана ступања на снагу овог Закона проглашена као таква указима Президијума Народне скупштине ФНРЈ, односно президиума народних скупштина народних република.

Члан 3

Као једно предузеће у смислу овог Закона сматрају се сва постројења, стоваришта, уреди, продавнице, транспортна постројења предузећа као и њихове филијале и огранци, ако су пословали под заједничком фирмом или под заједничком управом до 6 априла 1941 или на дан ступања на снагу овог Закона.

Члан 4

Национализација предузећа обухвата сву покретну и непокретну имовину, као и сва имовинска права која припадају предузећу или служе његовој сврси као што су нарочито патенти, лиценце, дозволе за рад, службености, рударска права, узорци, жигови, модели и томе слично.

Члан 5

Национализовано предузеће постаје актом национализације државно привредно предузеће у смислу Основног закона о државним привредним предузећима и има се решењем надлежне владе саобразити прописима истог закона. Тако образовано државно привредно предузеће преузима на себе све обавезе национализованог приватног предузећа до висине његове активе.

На државу односно државно предузеће не прелазе следеће обавезе:

1) које су настале из пословања ван делокруга самог предузећа;

2) које су настале из пословања за време рата или из рада за непријатеља;

3) које су настале из послова недопуштене трговине и шпекулације;

4) које су биле срачунате на презадужења предузећа;

5) које произлазе из уговора са намештеницима и члановима органа предузећа.

Члан 6

Држава, односно државно привредно предузеће може у року од 6 месеци од дана преузимања национализованог предузећа раскинути све уговоре дотадањих управа. Ако су радње или испоруке које су извршене по раскинутим уговорима користиле предузећу, држава ће дати накнаду саговорачу.

Члан 7

Кад су предузећа која спадају под удар овог Закона заједничка својина државе и приватних правних или физичких лица, тада се национализује и прелази у државну својину целокупни удео приватних правних односно физичких лица у тим предузећима.

II

Накнада

Члан 8

Сопственицима предузећа национализованог по овом Закону држава ће дати накнаду за национализовану имовину.

Члан 9

Накнада се даје у вредности чисте активе национализоване имовине предузећа на дан преузимања од стране државе.

Ако је национализована имовина била секвестрирана или ма по ком основу под државном управом, њена се вредност утврђује на дан кад је држава узела предузеће под своју управу. У овом случају даће се сопственику накнада за искоришћавање имовине предузећа од стране државе за време док је била под државном управом. Ова накнада даје се у облику законских камата на вредност национализоване имовине до висине стварне добити коју је држава имала из управљања тим предузећем.

Члан 10

Накнада се даје у државним обвезницама које гласе на доносиоца.

За пословање обвезницама и за њихову исплату оснивају се савезни и републикански фондови за национализовану имовину као самостална правна лица за чије обавезе јамчи држава.

Влада ФНРЈ уредбом доноси ближе прописе о управљању фондовима за национализовану имовину, о средствима ових фондова, о начину и року амортизације обвезница, о каматама и о употреби обвезница у промету, о реду првенства за исплату поверилаца као и о поступку за процену вредности национализоване имовине.

Члан 11

Влада ФНРЈ може одредити, да се у појединим случајевима исплата накнаде изврши у готовом новцу, у целости или делимично, одједном или у обrocима.

Члан 12

Ако је национализована имовина припадала домаћем друштву чија је имовина била подељена на акције или на уделе, накнада ће се дати непосредно сопственицима акција или удела сразмерно њиховом учешћу у друштвеном капиталу до висине активе.

Члан 13

Исплата накнаде сопственицима национализованих предузећа, против којих на дан ступања на снагу овог Закона није довршен поступак за дела која повлаче казну конфискације имовине, обуставиће се до довршења поступка.

Ако у случају из претходног става не буде изречена казна конфискације, или у случају ако се раније изречена казна конфискације надлежним путем укине, сопственицима ће се дати накнада по овом Закону.

Ако је сопственик национализованог предузећа пресуђен на одузимање ратне добити, а ова није наплаћена, наплатиће се из накнаде.

Члан 14

Неће се дати накнада за национализовану имовину која је служила социјалним, хуманим, културним и сличним сврхама.

III

Поступак

Члан 15

Даном ступања на снагу овог Закона национализована предузећа и њихову имовину преузеће привремено од доса-

дашњих сопственика односно њихових управитеља министарства Владе ФНРЈ односно министарства влада народних република непосредно или преко других органа које они одреде.

Члан 16

Министарства, односно од њих одређени органи извршиће приликом преузимања предузећа инвентарисање и примопредају предузећа и целокупне његове и друге имовине на коју се национализација односи. По преузимању издаће сопственику односно његовом заступнику потврду о извршеној примопредаји.

Ова министарства, односно од њих одређени органи обезбедиће непрекидно и уредно пословање предузећа све док управа не буде предата надлежним административно-оперативним руководиоцима у смислу Основног закона о државним привредним предузећима.

Члан 17

Ако досадашњи сопственик сматра да имовина, која је национализована, не спада под удар овог Закона, може у року од 15 дана од дана преузимања његове имовине од стране органа из члана 15 овог Закона да уложи жалбу за предузећа општедржавног значаја Влади ФНРЈ, а за предузећа републиканског значаја Влади народне републике, чија су решења коначна.

Члан 18

На захтев надлежног административно-оперативног руководиоца срески судови и други надлежни органи извршиће пренос права својине као и других права са ранијег сопственика на државу.

IV

Казнене одредбе

Члан 19

Ко изврши било какву радњу у намери да осујети или отежа национализацију по овом Закону, а нарочито ко уништи, оштети, прикрије, отуђи, оптерети или ма на који начин смањи вредност национализоване имовине или ко пружи државном органу или службенику нетачне или непотпуне податке о тој имовини, казниће се по Закону о сузбијању недопуштене трговине, недопуштене шпекулације и привредне саботаже, односно по Закону о заштити народних добара и њиховом управљању.

Члан 20

Јавни службеник који не изврши своју дужност прописану овим Законом или прописима који буду на основу њега донесени, или поступи противно њиховим одредбама, и тиме нанесе штету држави, казниће се по Закону о заштити народних добара и њиховом управљању.

V

Завршне одредбе

Члан 21

Оснивање нових приватних привредних предузећа из грана привреде набројаних у члану 1 може дозволити само Влада ФНРЈ.

Влада ФНРЈ односно влада народне републике може под одређеним условима национализовану имовину или њен део дати на искоришћавање приватним правним или физичким лицима. Она може са приватним правним или физичким лицима оснивати и заједничка предузећа уносећи у њих национализовану имовину.

Члан 22

Ништавне су све правне радње, услед којих би национализација била осујећена или отежана, као и оне правне радње које су биле на то срачунате. Сматра се да је била срачуната на осујећење или отежање национализације и свака правна радња која умањује имовину, ако се не докаже противно.

Члан 23

Овлашћује се Влада ФНРЈ да уредбом пропише ближе одредбе и да издаје упутства за извршење овог Закона.

Члан 24

Овај Закон ступа на снагу кад га усвоји Народна скупштина ФНРЈ.

О Б Р А З Л О Ж Е Њ Е

Устав Федеративне Народне Републике Југославије предвиђа у последња два става члана 18 национализацију појединих грана привреде или појединих предузећа ако то тражи општи интерес.

У развиту наше државе уопште, а наше привреде напо­се свакако је наступило време да се ова Уставом предвиђена могућност спроведе у стварност. За то говоре пре свега следећа три основна момента:

1) Како општи развитак наше привреде тако и Уставом примљена јемства о помагању радног народа у његовим напорима за побољшање животног стандарда и ослобођење од експлоатације, траже да се ојача сектор општенародне имовине који наш Устав означава као ослонац државе у развоју народне привреде и коме Устав одређује нарочиту заштиту државе (члан 16 Устава).

Привредни сектор општенародне имовине доказао је до сада своју пуну животну снагу. Управо његовом постојању и развијању треба захвалити за постизавање наших најкрупних привредних успеха. Управо његовом постојању и развијању треба такође захвалити што се, упркос тешких послератних прилика, уз постизавање великих привредних успеха подиже и животни стандард најширих народних маса.

Ако хоћемо да тај процес свестраног учвршћавања наше отаџбине, побољшавање животног услова наших народних маса, употребљавања њиховог радног елана у корист народне заједнице, успешно да продужимо, потребно је да, како у квалитативном тако и у квантитативном погледу одлучујуће појачамо сектор општенародне имовине. То траже од нас и даљи задаци у привредној изградњи наше земље, пре свега задаци индустријализације и електрификације и систематског увођења планског господарства. Без одлучног квантитативног и квалитативног ојачања сектора општенародне имовине тешко је замислити почетак спровођења планова електрификације и индустријализације у 1947 години и у наредним годинама.

Држава мора да буде способна да под јединственим руководством мобилише поједине привредне гране за спровођење задатака у даљој привредној изградњи земље. Само уз квантитативно и квалитативно ојачање привредног сектора општенародне имовине биће могуће да се то испуни и да се истовремено даде гаранција да ће привредни напори у идущим годинама збиља ићи на корист народне заједнице и широких народних маса.

2) Организационе форме, које су преовладале у одлучујућим карикама наше привреде, углавном већ одговарају новој садржини наше друштвене стварности. Ми данас стварно већ господаримо на један плански начин, иако још нисмо донели једногодишње и перспективне планове. Више организационе форме наших индустријских привредних грана односно начин административно-оперативног руковођења нашим предузећима — на пример, савезне, главне и земаљске управе — одговара друштвеном карактеру општенародне имовине и државног привредног сектора, а не капиталистичком карактеру приватне својине над производним средствима. Али не само то. Даљи развитак нових организационих форми наше привреде долази већ у неизбежан сукоб са при-

ватном својином над средствима производње. Даљи развитак организационих форми и метода наше привреде такође са своје стране тражи квантитативно ојачање државног сектора, а и квалитативне промене у појединим гранама привреде и појединим крупнијим предузећима.

3) Независност коју су наши народи извојевали у крвавом народно-ослободилачком рату и учврстили у току обнове и изградње земље после ослобођења, неминовно тражи да национално богатство и одлучујуће позиције наше привреде буду у рукама националне државе а не страног капитала, како би наша држава могла потпуно суверено да одређује у каквом обиму хоће економски да сарађује са иностранством.

Предлог Закона о национализацији приватних привредних предузећа обухвата у погледу обима национализације баш оне привредне гране, односно предузећа која, с обзиром на њихов привредни и друштвени значај, на техничку страну њиховог продукционог процеса и на нове организационе форме наше привреде, не би смела и даље остати у приватним рукама, јер то не би било у складу са нашом друштвеном и привредном стварношћу. Предлог Закона о национализацији обухвата, дакле, крупнија предузећа збиља индустриског карактера која су под компетенцијом наших министарстава индустрије и рударства, односно министарстава индустрије и министарстава рударства. Предлог овог Закона обухвата даље крупнија предузећа из индустрије лекова, санитарског материјала и прибора, хемиско-фармацеутских и козметичких средстава, предузећа која искоришћавају бање и лековите воде, предузећа из подручја грађевинарства, шумске индустрије, предузећа сувоземног, ваздушног, поморског и речног саобраћаја, транспорта и шпедиције, предузећа из подручја трговине на велико, банкарство и осигурања.

Обухваћене су, дакле, оне привредне гране које по својој природи, у једној истински народној држави, као што је наша, збиља треба да буду у општенародним рукама. С друге стране, предлог Закона о национализацији потпуно искључује могућност национализације мањих предузећа из ових грана, или чак занатлиских радњи. Он се ограничава у поменутиим привредним гранама на национализацију оних предузећа која су већ била проглашена за предузећа општедржавног, односно републиканског карактера.

Обим предложене национализације одговара, дакле, стварним потребама наше земље и наше народне заједнице и у потпуном је складу са нашим Уставом који зајемчује приватну својину и приватну предузимљивост у привреди, уколико се то право не употребљава на штету народне заједнице.

Чланови 3 и 4 предложеног Закона одређују недвосми-

слено што се сматра под једним привредним предузећем, а чланови 5 и 6 одређују правни положај национализованог предузећа у смислу Основног закона о државним привредним предузећима и обавезе које тако образовано предузеће преузима из прошлости. Потпуно је јасно да наша држава може преузети старе обавезе принципијелно једино до висине активе предузећа, а да не може преузети обавезе које су настале на отвореној или прикривеној спекулативној бази или из пословања за време рата или чак из непосредног рада за непријатеља. Исто тако је јасно да држава има право раскинути све уговоре досадашњих управа национализованих предузећа, а да је рок од 6 месеци који предвиђа члан 6 довољан да се ствари могу трезвено проценити, да је правилно да држава преузме обавезу накнаде сауговорачу само уколико се ради о радњама или испорукама које су користиле предузећу, а извршене су по уговорима који су раскинути.

Духу нашег Устава одговара да се члановима 8 до 12 одређује:

1) да ће држава дати за национализовану имовину накнаду и да се накнада даје у висини чисте активе предузетог предузећа каква је била на дан преузимања од стране државе;

2) да се накнада даје у државним обезвницама, и

3) да се за пословање обезвницама оснива Фонд о национализованој имовини и да ближе прописе за управљање Фондом за национализовану имовину, о употреби обезвница у промету, о процени вредности национализоване имовине и свему што се тиче исплате обезвница доноси Влада ФНРЈ својом уредбом.

Тим члановима добија се један исправан систем који, с једне стране, обезбеђује накнаду, а с друге стране омогућује довољну гпкост за правилну процену, правилно пословање обезвницама и њихову правилну исплату. С тим у вези потребно је истакнути члан 11, који Влади ФНРЈ дозвољава да може одредити да у појединим случајевима исплату изврши у готовом новцу, у целости или делимично, одједном или у обрцима.

Члан 13 је у вези са оним нашим позитивним законима по којима извесна дела повлаче казну конфискације имовине. Логично је да се исплата накнаде обуставља оним сопственицима национализованих предузећа против којих на дан ступања на снагу Закона о национализацији није довршен поступак за дела која повлаче казну конфискације имовине. Јасно је да ће бити потребно дати накнаду оним сопственицима против којих не буде изречена казна конфискације, или која би казна надлежним путем била укинута. Пра-

вилно је да се ратна добит, ако није наплаћена, наплати из накнаде лицу осуђеном на одузимање ратне добити.

Нашој администрацији и привредној организацији најбоље одговара да, даном ступања на снагу овог Закона, национализовану имовину преузму непосредно надлежна министарства све дотле док управа не буде предата надлежном административно-оперативном руководству у смислу Основног закона о државним привредним предузећима.

Жалбе су могуће на Владу ФНРЈ, уколико се ради о предузећима од општедржавног значаја, или на владе народних република, уколико се ради о предузећима републиканског значаја. У томе се смислу предлажу чланови 16, 17 и 18.

Закон треба да предвиди казнене мере против било какве радње која би имала да осујети или отежа национализацију по овом Закону или нарочито да уништи, оштети, прикрије, уопште на који било начин смањи вредност национализоване имовине итд. По својој суштини такве радње спадају у категорију дела која се кажњавају по Закону о сузбијању недопуштене трговине, недопуштене шпекулације и привредне саботаже, односно по Закону о заштити народних добара и њиховом управљању, па је према томе правилно, да се одређују казне по Закону о сузбијању недопуштене трговине, недопуштене шпекулације и привредне саботаже и по Закону о заштити народних добара и њиховом управљању.

Предложени Закон о национализацији приватних привредних предузећа у потпуном је складу са нашим Уставом и законима ФНРЈ. Он претставља преку потребу наше привреде, њеног даљег јачања и даљег учвршћивања наше државе.

Према томе предлаже се да се Закон у целини усвоји.

Претседник Привредног савета
и министар индустрије

Борис Кидрич, с. р.

НАРОДНА СКУПШТИНА ФНРЈ

ВЕЋЕ НАРОДА

Законодавни одбор

Бр. 277

5-XII-1946

Београд

ВЕЋУ НАРОДА НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ ФНРЈ

БЕОГРАД

Законодавни одбор Већа народа претресао је на својој седници одржаној 5 децембра 1946 године Предлог закона о национализацији привредних приватних предузећа, достављен му од Претседника Већа народа, а који је

на основу члана 63 Устава доставила Влада ФНРЈ Народној скупштини ФНРЈ.

После свестраног проучавања горњег законског предлога, а на основу пуне сагласности с учињеним изменама и допунама, постигнуте у заједничком Редакционом одбору, Законодавни одбор Већа народа подноси Већу следећи извештај:

У члану 10 у трећем ставу у другом реду уместо речи „Фондом за национализовану имовину“ ставити: „фондовима за националну имовину“.

У истом реду уместо речи „овог Фонда“ ставити речи „ових фондова“.

У члану 13 у последњем ставу у другом реду место речи „и“ ставити „а“, а место речи „она ће се наплатити“ ставити речи „наплатиће се“.

У члану 21 у првом ставу у другом реду после речи „члану 1“ додати речи „овог Закона“.

Поред наведених измена и допуна Одбор је учинио потребне стилске и техничке исправке.

Подносећи Већу народа овај извештај Законодавни одбор моли Веће да га изволи у целости усвојити.

За известиоца Одбор је одредио Божидара Масларића.

Секретар,

Претседник,

Душан Братић, с. р.

Бождар Масларић, с. р.

Чланови:

Јоза Миливојевић, с. р., д-р Хричевић Јосип, с. р., Јосип Рус, с. р., др. Бранко Чубриловић, с. р., Срећко Жумер, с. р., Томо Чиковић, с. р., Рато Дугоњић, с. р., М. Поповић, с. р., М. Хоца, с. р., П. Брашнар, с. р., М. Апостолски, с. р., Мил.

Царевић, с. р., Драг. С. Илић, с. р.

НАРОДНА СКУПШТИНА ФНРЈ

САВЕЗНО ВЕЋЕ

Законодавни одбор

Бр. 247

5 децембра 1946 године

Београд

САВЕЗНОМ ВЕЋУ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ ФНРЈ

БЕОГРАД

Законодавни одбор на својој седници од 5 децембра о. г., претресао је Предлог закона о национализацији приватних привредних предузећа, достављен му од Претседника Савезног већа, а који је на основу члана 63 Устава доставила Влада ФНРЈ Народној скупштини ФНРЈ.

После свестраног проучавања горњег законског пред-

лога и на основу пуне сагласности о учињеним изменама и допунама постигнуте у заједничком Редакционом одбору, Законодавни одбор Савезног већа подноси Већу следећи извештај:

(Текст извештаја Законодавног одбора Савезног већа идентичан је са текстом извештаја Законодавног одбора Већа народа, који је напред приложен).

Подносећи Савезном већу овај извештај Законодавни одбор моли Веће да га изволи у целости усвојити.

За известиоца изабран је Моша Пијаде.

Секретар,

Макс Шнудерл, с. р.

Претседник

Законодавног одбора.

Моша Пијаде, с. р.

Чланови:

Владимир Симић, д-р Милош Московљевић, Сулејман Филиповић, Милош Минић, Ђуро Салај, д-р Јерко Радмиловић, Иван Гранђа, Лајчо Јарамазовић, Матевж Хаце, д-р Јаков Гргурић, Мехмед Хоџа, Михајло Ђуровић, с. р.

ПРЕДЛОГ ЗАКОНА

О ИЗМЕНАМА И ДОПУНАМА ЗАКОНА О ВОЈНОЈ ОБАВЕЗИ ДРЖАВЉАНА ФНРЈ

Члан 1

У Закону о војној обавези држављана ФНРЈ мењају се и допуњују следеће одредбе:

1) у члану 11, тач 1, став под а) мења се тако да гласи:

а) „три године у гардиским јединицама, ваздухопловству, тенковским и моторизованим јединицама и Корпусу Народне одбране Југославије“.

2) У члану 14 Закона додати нов став који да гласи:

„Војници који испуњавају одређене услове за унапређење у чин резервног официра служе у сталном кадру највише 2 године без обзира на одредбе члана 11 овог закона“.

3) У члану 25:

— у ставу под а) место „четири недеље“ ставити „осам недеља“.

— У ставу под б) место „две недеље“ ставити „четири недеље“.

Члан 2

Одредбе члана 11 Закона о војној обавези држављана Федеративне Народне Републике Југославије имају се при-

менити на сва лица која су ступила у Југословенску Армију 1945 године и доцније.

Члан 3

Овај закон ступа на снагу осми дан по објављивању у „Службеном листу Федеративне Народне Републике Југославије“.

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

1) Садањи закон предвиђа да рок службе у сталном кадру Југословенске Армије траје две године. Изузетно од овога траје:

— 3 године у Ваздухопловству и тенковским јединицама;

— 4 године у Југословенској ратној морнарици (сем обалске одбарне).

Овим законом се предлаже да служба у сталном кадру траје 3 године, поред у до сада предвиђеним јединицама, још и у гардиским јединицама и у Корпусу народне одбране Југославије. Ово је потребно због тога, што у тим јединицама војници морају да се обуче не само за дужности војника као и остали борци у Армији, већ и за специјалну службу коју врше ти видови војске. После ове обуке такви војници морају да врше и специјалну службу коју могу успешно обављати само ако се дуже времена на њој налазе.

Израз „тенковским јединицама“ у садањем закону одговарао је називу „Тенковска армија“, како се раније звала највећа јединица овог рода војске. Према садањем пројекту назив „тенковске и моторизоване јединице“ одговара називу „Команда тенковских и моторизованих јединица“. Овим се међутим суштина не мења —

2) Члан 14 и 25 прилагођени су члану 29 односно чл. 22 Закона о служби у Југословенској армији.

Претседник Министарског савета

Министар народне одбране

Маршал Југославије,

Јосип Броз—Тито, с. р.

НАРОДНА СКУПШТИНА ФНРЈ

ВЕЋЕ НАРОДА

Законодавни одбор

Бр. 269

2. XI-1946

Београд

ВЕЋУ НАРОДА НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ ФНРЈ

БЕОГРАД.

Законодавни одбор Већа народа претресао је на својој седници, одржаној 30 новембра 1946 године Предлог Закона о изменама и допунама Закона о војној обавези држављана.

ФНРЈ, достављен му од Претседника Већа народа, а који је на основу члана 63 Устава доставила Влада ФНРЈ Народној скупштини ФНРЈ.

После свестраног проучавања горњег законског предлога, а на основу пуне сагласности постигнуте у заједничком Редакционом одбору. Законодавни одбор Већа народа предлаже Већу да Предлог Закона о изменама и допунама Закона о војној обавези држављана ФНРЈ усвоји у предложеном облику.

Подносећи Већу народа овај извештај Законодавни одбор моли Веће да га изволи у целости усвојити.

За известиоца Одбор је одредио Милоша Царевића.

Секретар,

За Претседника,

Д-р Душан Братић, с. р.

Јосип Рус, с. р.

Чланови:

Срећко Жумер, с. р., Нинко Петровић, с. р., д-р Бранко Чубриловић, с. р., Драгољуб Илић, с. р., Милош Царевић, с. р., Милан Поповић, с. р., Рато Дугоњић, с. р., Панко Брашнаров, с. р., Синиша Станковић, с. р., Јоза Миливојевић, с. р.

НАРОДНА СКУПШТИНА ФНРЈ

САВЕЗНО ВЕЋЕ

Законодавни одбор

Бр. 240

2-ХИ-1946 године

Београд

САВЕЗНОМ ВЕЋУ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ ФНРЈ

БЕОГРАД

Законодавни одбор Савезног већа на својој седници од 30 новембра ове године претресао је Предлог закона о изменама и допунама Закона о војној обавези држављана ФНРЈ, достављен му од Претседника Савезног већа, а који је на основу члана 63 Устава доставила Влада ФНРЈ Народној скупштини ФНРЈ.

После свестраног проучавања горњег законског предлога Одбор га је једногласно усвојио онако како га је Влада ФНРЈ предложила Савезном већу.

Подносећи Савезном већу овај извештај Законодавни одбор моли Веће да га у целости изволи усвојити.

За известиоца одређен је д-р Макс Шнудерл.

Секретар,

Претседник
Законодавног одбора,

Д-р Макс Шнудерл, с. р.

Моша Пијаде, с. р.

Чланови:

Владимир Симић, Михајло Ђуровић, Јерко Радмиловић, Иван Гранђа, Матевж Хаце, Лампрет Јоже, Милош Минић, д-р Јажов Гргурић, Мехмед Хоџа, д-р Милош Московљевић, с. р.

PREDLOG ZAKONA O ADVOKATURI

I Zadatak advokature

Član 1

Zadatak advokature u Federativnoj Narodnoj Republici Jugoslaviji jeste da u granicama zakona pruža pravnu pomoć ustanovama, preduzećima, organizacijama i pojedincima u ostvarivanju njihovih prava i zakonom zaštićenih interesa i da na taj način pomaže državnim organima u pravilnoj primeni zakona i učvršćenju pravnog poretka u državi.

Član 2

Pravna pomoć obuhvata:

- 1) zastupanje i odbranu stranaka pred sudovima i pred organima državne uprave;
- 2) sastavljanje isprava (ugovora, testamenta i sl.) i podnesaka (tužbi, žalbi, pretstavki, molbi i sl.);
- 3) davanje pravnih saveta.

Član 3

Advokaturu mogu vršiti lica koja su stekla pravo na advokaturu a upisana su u jednu advokatsku komoru.

Advokatura se može vršiti pojedinačno ili u advokatskim zajednicama.

II Sticanje prava na advokaturu

Član 4

Sticanje prava na advokaturu ima svaki državljanin FNRJ koji je posle završenog pravnog fakulteta proveo dve godine u advokatsko-pripravničkoj praksi, ili na radu u sudu ili u javnom tužioštvu, ili koji je radio na pravnim poslovima u organima državne vlasti i uprave, a koji je položio advokatski ispit.

Redovni i vanredni profesori pravnih fakulteta mogu postati advokati po prestanku profesorske službe.

Član 5

Advokat ne može postati lice nedostojno poverenja za vršenje advokature. Kao takvo će se naročito smatrati lice koje nema biračko pravo, pravo na vršenje državne ili javne službe, lice koje je osuđeno za beščasteća krivična dela ili se nalazi pod krivičnom ili disciplinskom istragom, kao i lice koje se bavi nezakonitim i nedozvoljenim intervencijama ometajući pravilan rad državnih organa.

Član 6

Državni službenik ne može u isto vreme biti advokat.

Narodni poslanici i odbornici narodnih odbora mogu biti istovremeno i advokati.

Član 7

Upis u članstvo advokatske komore vrši izvršni odbor one komore na čijem će području advokat imati sedište svoje kancelarije.

Rešenje o upisu dostavlja se na potvrdu ministru pravosuđa narodne republike.

Protiv rešenja komore kojim se odbija upis, kandidat ima pravo žalbe ministru pravosuđa narodne republike.

Žalba se podnosi u roku od 15 dana.

Ministar pravosuđa dužan je doneti odluku u roku od mesec dana po prijemu rešenja odnosno žalbe.

Član 8

Po upisu u članstvo komore advokat polaže pred predsednikom komore zakletvu koja glasi:

„Zaklinjem se svojom čašću da ću dužnost advokata vršiti savesno, da ću se u zastupanju prava i zakonom zaštićenih interesa stranaka pridržavati zakona i tako pomagati državnim organima u ostvarenju njihovih zadataka”.

III Vršenje advokature

Član 9

Advokati imaju pravo da se udružuju u advokatske zajednice u cilju zajedničkog vršenja advokature.

Advokatske zajednice su dobrovoljne i imaju svojstvo pravnog lica.

Bliže odredbe o ovim zajednicama propisaće pravilnikom Ministar pravosuđa FNRJ.

Član 10

Vršenje advokature mora se kretati u granicama zakona. Ono se, naročito, ne sme sastojati u nedopuštenom posredovanju kod državnih organa.

Nedozvoljeno je i kažnjivo vršenje advokature koje ide na izigravanje zakona i koje se vrši u cilju izdejstvovanja nezakonitih i nedopuštenih akata.

Član 11

Advokat je dužan da savesno prouči svaki predmet i da uputi stranku kojim će sredstvima ili na koji način najbrže i

sa što manje troškova doći do ostvarenja svojih prava i zakonom zaštićenih interesa.

Advokat je dužan da prikupi radi utvrđivanja istine i ostvarenja prava sve potrebne podatke i da u postupku pred državnim organima pruži pravnu pomoć.

Član 12

Advokat je dužan da ukazuje pomoć državnim organima i da sa njima saraduje na donošenju pravilne odluke.

U tu svrhu advokat je dužan da iznese činjenice koje su mu poznate kao zastupniku stranke, a koje su od uticaja na zakonito i pravilno donošenje odluke, pazeći pri tome da ne nanese štetu stranci koju zastupa.

Izvan toga advokat je dužan da čuva kao tajnu sve što je od stranke saznao a ona ne želi da neko drugi sazna.

Ministar pravosuđa, sud i advokatska komora oslobodiće od čuvanja tajne advokata kada je to potrebno radi ostvarenja državnih interesa i zaštite zakonitosti.

Član 13

Svi građani imaju pravo da traže pravnu pomoć advokata. Samo u opravdanim slučajevima advokat može odbiti davanje pravne pomoći. Opravdanost odbijanja davanja pravne pomoći ceni na zahtev stranke advokatska komora kojoj advokat pripada. Odluka komore je obavezna za advokata.

Član 14

Svakı advokat mora imati advokatsku kancelariju na području komore u kojoj je upisan.

Advokat ima pravo da izabere i promeni sedište svoje kancelarije.

U cilju obezbeđenja ukazivanja pravne pomoći narodu i pravilne raspodele advokata, advokatske komore mogu advokatima uskratiti promenu sedišta kancelarije ili im odrediti drugo sedište kancelarije.

Protiv odluke komore advokat ima pravo žalbe ministru pravosuđa narodne republike u roku od 15 dana po prijemu odluke.

Advokat koji je navršio 5 godina rada u sedištu koje mu je odredila komora ima pravo da promeni sedište svoje kancelarije u drugo mesto.

Član 15

Advokat ne može imati filijalu svoje kancelarije.

Advokat ne može da radi u zajednici sa licem koje nema prava na advokaturu.

Član 16

U poslovima advokature advokata može zameniti samc advokat.

Advokat može ovlastiti drugog advokata da ga zameni izvan sedišta njegove kancelarije, a izuzetno i privremeno i u sedištu njegove kancelarije.

Član 17

Advokata može zameniti na raspravama pred sudom i organima državne uprave advokatski pripravnik koji radi u njegovoj kancelariji.

U svim slučajevima zamene advokat materijalno odgovara za rad svoga zamenika.

Član 18

Advokat je dužan voditi uredno knjige o svim primanjima i davanjima u vezi sa advokatskim poslovima.

Nevođenje ili neuredno vođenje knjiga kazniće se po propisima koji važe za neuredno vođenje knjiga. Ovo kažnjavanje ne isključuje disciplinsku odgovornost advokata za nevođenje ili neuredno vođenje knjiga.

Obrazac ovih knjiga propisace ministar finansija narodne republike u sporazumu sa ministrom pravosuđa.

Član 19

Advokat je dužan da vodi tačnu evidenciju o predmetima koje je primio na rad, unoseći sve potrebne podatke o vremenu primanja predmeta, primljenim dokumentima i ispravama i o toku rada po određenom predmetu. Obrazac ovih knjiga propisace ministar pravosuđa narodne republike.

Član 20

Advokat je dužan da potpiše svaki podnesak koji upućuje državnom organu, i to svaki primerak svakog podneska.

Nedopušteno je i kažnjivo potpisivanje podnesaka koji nisu primljeni i rađeni u kancelariji advokata potpisnika.

Član 21

Advokat ima pravo da traži od stranke naknadu za troškove u vezi sa obavljenim poslovima, a po pravilu i nagradu za svoj rad.

Pod troškovima se razumeju samo stvarni i potrebni izdaci koje je advokat učinio u pružanju pravne pomoći.

Nagrada za advokatski rad naplaćivaće se prema utvrđenoj tarifi.

Ministar pravosuda narodne republike propisuje pravilnikom tarifu za nagrade advokata.

U slučajevima kada nagrada nije predviđena tarifom, advokat može sa strankom ugovoriti visinu nagrade u skladu sa nagradama predviđenim tarifom za slične poslove. U ovom slučaju stranka može tražiti od advokatske komore da odredi visinu nagrade.

Za punovažnost ugovora o nagradi potrebna je pismena isprava, u kojoj će se naznačiti iznos nagrade, način plaćanja i iznos primljenog predujma.

Član 22

U advokatskoj kancelariji mora na vidnom mestu biti izložena tarifa advokatskih nagrada.

Član 23

Advokat nema prava na nagradu za svoj rad u zastupanju siromašnih, kada ga za to odredi advokatska komora, odnosno sreski sud u mestima gde ne postoji advokatska komora.

U navedenom slučaju advokat ima pravo na naknadu troškova, a nagradu ima pravo da traži od stranke koju zastupa samo ako je ona ostvarila i zahtev u pogledu troškova postupka.

Advokatska komora i sud vrše raspored lica koja imaju pravo na besplatnu pravnu pomoć na sve advokatske kancelarije u njihovom području.

Član 24

Advokat je dužan izdati stranci priznanicu na svaki primjem novca, papira od vrednosti, isprava i drugih predmeta koje prima od stranke.

Član 25

Radi pokrića troškova i obezbeđenja nagrade advokat nema prava zadržati papire od vrednosti, isprave i druge predmete koje je primio za svoju stranku, kao ni gotovinu koju je njegova stranka položila ili koju je on za stranku primio.

Član 26

Troškove koji su ostvareni od protivne stranke advokat može zadržati do visine učinjenih troškova i nagrade. Ovo pravo ima i zastupnik siromašnih.

Član 27

U svojoj sopstvenoj stvari advokat može tražiti od protivne stranke da mu naknadi samo učinjene troškove

Član 28

Za tužbe iz odnosa zastupanja pred sudom nadležan je sud pred kojim je stvar raspravljena u prvom stepenu, a ako stvar nije raspravljena pred sudom nadležan je sud prebivališta tuženog.

IV Prestanak advokature

Član 29

Advokatu prestaje pravo na advokaturu:

- 1) gubitkom državljanstva;
- 2) gubitkom biračkog prava;
- 3) odricanjem od vršenja advokature;
- 3) gubitkom prava na advokaturu po odluci krivičnog ili disciplinskog suda;
- 5) otvaranjem stečaja.

Član 30

Kod prestanka advokature izvršni odbor advokatske komore preduzeće sve potrebne mere da se obezbede interesi stranaka koje je zastupao advokat kome je advokatura prestala.

Član 31

Izvršni odbor advokatske komore može vršenje advokature privremeno zabraniti advokatima protiv kojih je poveljen krivični ili disciplinski postupak.

V Advokatski pripravnici

Član 32

Advokatima pomažu u radu advokatski pripravnici.

Advokatski pripravnik može biti svaki državljanin FNRJ koji ima završeni pravni fakultet.

Uslovi iz člana 5 ovog zakona važe i za advokatske pripravnike.

Član 33

Advokatski pripravnik mora biti upisan u istoj advokatskoj komori kao i advokat u čijoj kancelariji radi.

Prijavu upisa moraju potpisati advokat i advokatski pripravnik.

U pogledu upisa advokatskih pripravnika u advokatsku komoru važi član 7 ovog zakona.

Član 34

Vežba advokatskog pripravnika kod advokata ima za svrhu da osposobi pripravnika za samostalan advokatski rad. Advokat je dužan da zaposli pripravnika i uputi ga u sve grane advokatskog poslovanja.

Nadzor nad radom advokatskog pripravnika vodi advokat kod koga je pripravnik upisan i advokatska komora.

Član 35

Advokat je dužan najmanje dva puta godišnje da podnosi izveštaj advokatskoj komori o radu pripravnika.

Član 36

Advokatska komora je dužna da radi na stručnom i opštem usavršavanju advokatskih pripravnika organizovanjem tečajeva, stručnih predavanja, konferencija i sl., kako u sedištu komore tako i van nje.

Član 37

Advokatski pripravnici kao i ostala lica iz čl. 4 st. 1) ovog zakona polažu advokatski ispit.

Program advokatskog ispita i uslove polaganja ispita određuje ministar pravosuđa narodne republike pravilnikom na osnovu opštih uputstava Ministra pravosuđa FNRJ.

Član 38

Advokatski pripravnici imaju pravo na platu shodno propisima koji važe za nameštenike, a prema pravilniku koji propisuje ministar pravosuđa narodne republike.

Član 39

Advokatske komore dužne su dostaviti ministru pravosuđa narodne republike najmanje jedanput godišnje izveštaj o radu advokatskih pripravnika i uvek kad to ministarstvo zatraži.

Član 40

Advokatski pripravnici mogu biti učlanjeni u sindikalne organizacije.

Član 41

Propisi glave II, III, IV i VIII shodno će se primenjivati i na advokatske pripravnike.

VI Advokatske komore

Član 42

Advokatska komora je organizacija advokata na jednom određenom području.

Advokatska komora ima svojstvo pravnog lica.

Član 43

Pravo i dužnost advokatske komore je da obezbeđuje i kontroliše pravilno vršenje advokature od strane svojih članova.

U tu svrhu advokatska komora vrši nadzor nad radom advokata, organizuje pružanje pomoći mesnim državnim organima, upućuje advokate da sa njima saraduju; organizuje besplatno davanje pravne pomoći siromašnim građanima; pomaže udruživanje advokata u cilju zajedničkog vršenja advokature; organizuje kurseve za stručno usavršavanje advokata i advokatskih pripravnika; stara se o materijalnim uslovima advokata, advokatskih pripravnika i njihovih porodica i o zaštiti njihovih interesa.

Član 44

Vlade narodnih republika i Glavni izvršni odbor autonomne pokrajine odrediće na svojoj teritoriji broj advokatskih komora, njihovih područja i sedišta.

Član 45

Organi advokatske komore jesu:

1) skupština;

2) izvršni odbor;

3) nadzorni odbor;

Pri svakoj advokatskoj komori postoji:

1) disciplinski sud i

2) disciplinski tužilac.

Član 46

Advokatske komore stoje pod nadzorom ministra pravosuđa narodne republike koji ih pomaže u izvršavanju njihovih zadataka.

Ministar pravosuđa narodne republike može u svako doba tražiti objašnjenje o radu komore.

Član 47

Izvršni odbor advokatske komore dužan je do kraja januara svake godine podneti ministru pravosuđa narodne republike izveštaj o radu u protekloj godini. Uz izveštaj će podneti spisak dovršenih i nedovršenih disciplinskih predmeta.

Izvršni odbor je dužan da ministru pravosuđa narodne republike dostavi prepise zapisnika skupštine komore.

Član 48

Ministar pravosuđa narodne republike može raspustiti izvršni odbor komore ako nađe da on ne ispunjava svoje zakonske dužnosti i postaviti u komori, iz reda njenih članova, poverenika koji će do izbora novog izvršnog odbora obavljati tekuće poslove komore. Poverenik je dužan da u roku od dva meseca od dana preuzimanja dužnosti sazove skupštinu advokatske komore radi izbora novog izvršnog odbora.

Ministar pravosuđa narodne republike može poništiti ove odluke organa advokatskih komora kada nađe da su ove odluke protivne zadacima advokature.

Član 49

Ministar pravosuđa FNRJ može odobriti i sazvati zajedničke skupove delegata advokatskih komora sa celog područja FNRJ u cilju pretresanja stručnih pitanja i mera za usavršavanje advokature i njenog stavljanja u službu izgradnje državnog poretka FNRJ kao i radi održavanja stručnih veza sa organizacijama advokata drugih država.

VII Organi advokatske komore

Član 50

Skupština advokatske komore sastaje se svake godine na svoj redovni sastanak.

Izvršni odbor može sazvati skupštinu u svako doba na vanredni sastanak, a mora je sazvati kad zatraži trećina članova komore, i to u roku od mesec dana po prispelom zahtevu.

Poziv na skupštinu mora biti objavljen u službenom listu narodne republike, odnosno autonomne pokrajine, odnosno autonomne oblasti, najmanje 8 dana pred sastanak.

Skupština punovažno rešava u prisustvu najmanje polovine svojih članova.

Skupština rešava većinom glasova prisutnih članova.

Skupštinom rukovodi predsedništvo koje skupština bira za svaki sastanak.

Član 51

U nadležnost skupštine spada:

- 1) donošenje pravila komore koja odobrava ministar pravosuda narodne republike;
- 2) donošenje poslovnika za rad skupštine i izvršnog odbora komore, koje odobrava ministar pravosuda narodne republike;
- 3) biranje članova nadzornog i izvršnog odbora i potrebnog broja zamenika;
- 4) izbor predsednika i članova disciplinskog suda, kao i potrebnog broja zamenika;
- 5) primanje izveštaja izvršnog odbora o radu i izveštaja nadzornog odbora o pregledu novčanog poslovanja kao i davanje razrešnice izvršnom i nadzornom odboru;
- 6) izbor disciplinskog tužioca i potrebnog broja zamenika;
- 7) odobravanje proračuna prihoda i rashoda komore za iduću godinu;
- 8) utvrđivanje visine upisnine i članarine, i
- 9) davanje smernica za rad komore i njenih organa.

Član 52

Skupština ima pravo da opozove izabrane članove svih organa komore i pre isteka roka za koji su izabrani. U tom slučaju skupština odmah bira nove članove.

Prestankom članstva u komori prestaje i članstvo u organima komore.

Advokat kome je privremeno zabranjeno vršenje advokature ne može za to vreme vršiti nikakve dužnosti u organima komore i disciplinskom sudu.

Član 53

Izvršni odbor advokatske komore sastoji se od 5—7 članova koje skupština advokatske komore bira na dve godine.

Članovi izvršnog odbora biraju između sebe predsednika, njegovog zamenika, sekretara i blagajnika, a po potrebi i članove, koji će vršiti posebne dužnosti.

Dužnosti u izvršnom odboru vrše se besplatno i članovi ih se moraju primiti, ukoliko ne postoje naročiti razlozi da budu oslobođeni. Članovi izvršnog odbora imaju pravo na naknadu stvarno učinjenih izdataka koje su imali u vezi sa poverenom im dužnošću.

Izvršni odbor rešava većinom glasova u prisustvu najmanje polovine svojih članova.

Član 54

Izvršni odbor vrši sve poslove koji nisu u nadležnosti drugih organa komore.

U nadležnost izvršnog odbora naročito spada: sazivanje skupštine i izvršivanje njenih zaključaka, odlučivanje o prijemu u članstvo i vođenje evidencije o upisanim članovima, rukovođenje novčanim poslovima, vršenje neposrednog nadzora nad radom advokata i advokatskih pripravnika, staranje o stručnom usavršavanju advokata i advokatskih pripravnika, postavljanje privremenih zamenika bolesnim i odsutnim advokatima koji nisu sebi odredili zamenu, određivanje zastupnika siromašnih i postavljanje preuzimalaca advokatske kancelarije advokata koji su privremeno ili stalno izgubili pravo na vršenje advokature.

Član 55

Pretsednik izvršnog odbora odnosno njegov zamenik pretsedava sednicama izvršnog odbora i zastupa komoru.

Član 56

Nadzorni odbor sastoji se od tri člana izabrana od skupštine komore za vreme od dve godine.

Nadzorni odbor dužan je najmanje dva puta godišnje pregledati novčano poslovanje izvršnog odbora i završne račune i o svom nalazu izvestiti skupštinu advokatske komore.

VIII Disciplinski propisi

Član 57

Za manje greške i neurednosti izvršni odbor advokatske komore može kazniti advokata i advokatskog pripravnika opomenom ili novčano do pet stotina dinara. Protiv ove odluke nema mesta žalbi.

Član 58

Disciplinske prestupe advokata i advokatskih pripravnika, koji se tiču povrede ili nesavesnog vršenja dužnosti i narušivanja ugleda advokature, sudi disciplinski sud advokatske komore.

Naročito se smatra kao disciplinski prestup:

- 1) ako je advokat ishodio upis u komoru ma da je znao da su postojale zakonske prepreke;
- 2) ako u nedopuštenim slučajevima ili na nedopušten način posreduje kod organa vlasti;

3) ako nesavesno zastupa interese stranaka, naročito propuštanjem radnji koje su potrebne da stranka ostvari svoje pravo;

4) ako tumačeći zakon izvrće namerno njegov smisao i namenu;

5) ako namerno odugovlači postupak, svesno iznosi neistinite činjenice i obesno podnosi pravne lekove;

6) ako bez opravdanog razloga odbija davanje pravne pomoći;

7) ako primi nagradu za svoj rad preko iznosa određenog tarifom ili odbije pravnu pomoć stranci koja nije pristala da mu plati nagradu preko utvrđene tarife;

8) ako u svojoj kancelariji na vidnom mestu ne izloži tarifu;

9) ako ne vodi ili neuredno i netačno vodi knjige primanja i izdavanja;

10) ako naplati pravnu pomoć koju je dužan da pruži besplatno;

11) ako se za vreme privremene zabrane vršenja advokature bavi advokatskim poslovima ili tu zabranu izigrava na drugi način;

12) ako preko plaćenog posrednika ili na drugi nedostojan način traži klijenta;

13) ako potpiše podnesak sastavljen od lica koja nisu advokati ni advokatski pripravnici, ili ako na drugi način pomaže neovlašćena lica u obavljanju advokatskih poslova, i

14) ako na javnoj prodaji, na kojoj zastupa poverioca, kupi za svoj račun ili za račun svojih srodnika stvar koja se prodaje.

Član 59

Disciplinske kazne su:

1) novčana kazna od pet stotina do deset hiljada dinara protiv advokata i od jedne stotine do dve hiljade dinara protiv advokatskih pripravnika;

2) javni ukor;

3) obustava vršenja advokature do godinu dana, odnosno za advokatske pripravnike produženje vršenja službe najviše do godinu dana;

4) gubitak prava na advokaturu za uvek.

Kazne pod 1 i 3 mogu se izricati zajedno.

Osuda na disciplinsku kaznu povlači i osudu na naknadu troškova disciplinskog postupka i izvršenja kazne.

Član 60

Disciplinski prestupi zastarevaju za tri godine od dana kada su učinjeni. Zastarelost se prekida podnošenjem prijave

kao i svim onim činjenicama kojima se po krivičnom zakonu prekida zastarelost.

Član 61

Naknada štete ne može se tražiti u disciplinskom postupku.

Član 62

Pretsednika i članove disciplinskog suda bira skupština komore za vreme od 2 godine.

Član disciplinskog suda može biti član izvršnog odbora.

Disciplinski sud sudi u veću od tri člana.

Članovi disciplinskog suda moraju biti advokati, a kada se sudi advokatskim pripravicima onda jedan član disciplinskog suda mora biti advokatski pripravnik, koga određuje zemaljski sekretarijat Sindikalnog saveta službenika pravosudnih i upravnih ustanova.

Član 63

Pri disciplinskom sudu komore postoji disciplinski tužilac, koga imenuje iz reda advokata skupština advokatske komore za vreme od dve godine. Disciplinski tužilac pokreće izvidaje, podiže i zastupa optužnicu i podnosi žalbe protiv odluka disciplinskog suda.

Član 64

Disciplinski postupak se vodi po službenoj dužnosti čim se sazna za disciplinski prestup advokata ili advokatskog pripravnika.

Disciplinski tužilac provodi potrebne izvidaje i podnosi optužnicu, odnosno, ako nađe da nema krivice, podnosi disciplinskom sudu obrazloženi predlog o obustavi disciplinskog postupka.

Član 65

Disciplinski sud prihvata ili odbacuje optužnicu odnosno predlog o obustavi disciplinskog postupka. On može naložiti disciplinskom tužiocu dopunu izvidaja i dati mu u tome smislu obavezna uputstva.

Član 66

U slučaju da disciplinski sud nađe da je delo, za koje se advokat ili advokatski pripravnik optužuje, krivično delo, iz-

vestiće o tome javnog tužioca. Disciplinski postupak se u tom slučaju može nastaviti.

Član 67

Sudovi su dužni saopštiti disciplinskom sudu advokatske komore kada je protiv advokata ili advokatskog pripravnika pokrenut krivični postupak.

Disciplinski sud će o pokretanju krivičnog postupka protiv advokata i advokatskog pripravnika odmah izvestiti izvršni odbor komore.

Član 68

Protiv presude i protiv odluke o obustavi disciplinskog postupka imaju pravo žalbe u roku od 15 dana vrhovnom sudu narodne republike odnosno autonomne pokrajine:

- 1) okrivljenik;
- 2) roditelji, deca i udovica okrivljenika, ako je umro pre nego što je presuda postala pravosnažna;
- 3) disciplinski tužilac komore;
- 4) javni tužilac;
- 5) lice koje je povredom dužnosti okrivljenika oštećeno u svojim pravima.

Disciplinski sud advokatske komore dužan je da blagovremeno dostavi svoje presude odnosno odluke svim licima iz stava prvog ovog člana.

Član 69

Vrhovni sud narodne republike odnosno autonomne pokrajine, kao vrhovni sud u disciplinskim stvarima advokata, sudi u veću od trojice sudija.

Član 70

Za postupak disciplinskih sudova advokatskih komora važe shodno načela krivičnog postupka, ukoliko ovim zakonom nije drukčije određeno.

Član 71

Pravosnažne disciplinske presude izvršuje izvršni odbor advokatske komore.

Novčane kazne i troškove postupka izvršni odbor može po potrebi naplatiti preko sudskih izvršnih organa.

Član 72

Iznosi novčanih kazni po disciplinskim krivicama naplaćuju se u korist advokatske komore, koja će svojim poslovníkom propisati način upotrebe tih sredstava.

Član 73

O izrečenim kaznama disciplinski sud je obavezan da izvesti ministarstvo pravosuđa narodne republike.

Kazna gubitka prava na advokaturu za uvek ima se objaviti u službenom listu one narodne republike, autonomne pokrajine i autonomne oblasti, u kojoj se nalazi sedište komore, kao i u „Službenom listu FNRJ”.

IX Neovlašćeno vršenje poslova advokature

Član 74

Lice koje uz nagradu ili u vidu zanata pruža strankama pravnu pomoć, a na to zakonom nije ovlašćeno, kazniće se lišenjem slobode do godinu dana ili prinudnim radom bez lišenja slobode, ili novčano. Novčana kazna može se izreći zajedno sa kaznom lišenja slobode ili sa kaznom prinudnog rada bez lišenja slobode.

Za suđenje ovih krivica u prvom stepenu nadležan je sreski sud.

X Prelazne i završne odredbe

Član 75

Vlade narodnih republika i izvršni odbor autonomne pokrajine Vojvodine obrazovaće za svoja područja o roku od 30 dana po stupanju na snagu ovog zakona komisiju od tri člana, koja će doneti rešenje o tome koji od dosadašnjih advokata zadržavaju pravo na vršenje advokature u smislu propisa ovog zakona, odnosno koji od advokatskih pripravnika zadržavaju svojstvo advokatskog pripravnika.

Protiv rešenja komisije, koje se pismeno dostavlja zainteresovanim advokatima odnosno advokatskim pripravicima i javnom tužiocu narodne republike odnosno Autonomne pokrajine Vojvodine, navedena lica mogu se u roku od 15 dana po prijemu odluke žaliti vrhovnom sudu narodne republike odnosno Autonomne pokrajine.

Član 76

Posle donošenja pravosnažnih rešenja o pravu advokata o vršenju advokature u pojedinim narodnim republikama sazvaće se osnivačke skupštine advokatskih komora.

Osnivačke skupštine će sazvati ministar pravosuđa, narodne republike, odnosno izvršni odbor Autonomne pokrajine, najdocnije šest meseci po stupanju na snagu ovog zakona.

Skupštinom rukovodi izabrano predsedništvo.

Član 77

Novoizabrane komore preuće arhivu, svu imovinu i sve obaveze dosadašnjih advokatskih komora, ukoliko se područje nove komore poklapa sa područjem stare komore. Gde to nije slučaj, način deobe između komora određuje ministar pravosuđa narodne republike odnosno Glavni izvršni odbor Autonomne pokrajine Vojvodine.

U slučaju da su stare komore obuhvatile dve ili više narodnih republika, način deobe arhive, imovine i obaveza između novih komora određuje Ministar pravosuđa FNRJ.

Član 78

Način likvidacije potraživanja i dugovanja advokata koji nisu primljeni u članstvo komore, kao i članova porodice umrlih advokata prema fondovima bivših komora, propisuje ministar pravosuđa narodnih republika odnosno Glavni izvršni odbor Autonomne pokrajine Vojvodine na osnovu uputstva Ministra pravosuđa FNRJ.

Član 79

Nedovršeni disciplinski postupci koji su poveljeni protiv advokata i advokatskih pripravnika posle oslobođenja, nastaviće se po propisima ovog zakona.

Član 80

Advokatski ispiti položeni za vreme neprijateljske okupacije i stečena advokatura prema propisima organa vlasti okupatora i domaćih pomagača ne priznaju se.

Član 81

Rad u advokatskoj kancelariji za vreme okupacije ne računa se u staž po čl. 4 ovog zakona.

Član 82

Lica, koja su učestvovala u Narodnooslobodilačkoj borbi ili su bila u zarobljeništvu ili internaciji, stiču pravo na polaganje advokatskog ispita posle jedne godine rada propisanog u čl. 4 st. 1 ovog zakona.

Član 83

Ovlašćuje se Ministar pravosuđa FNRJ da izdaje pravilnike i uputstva za izvršenje ovog zakona.

Član 84

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana po objavi u „Službenom listu FNRJ“.

IS P R A V K E

IZVRŠENE U PREDLOGU ZAKONA O ADVOKATURI

Član 4

Stav 1 ovog člana treba izmeniti tako da glasi:

„Pravo na sticanje advokature ima svaki državljanin Federativne Narodne Republike Jugoslavije koji je posle završenog pravnog fakulteta proveo tri godine u advokatsko-pripravničkoj praksi i to: jednu godinu kod redovnog suda, jednu godinu u javnom tužilaštvu odnosno na pravnim poslovima u organima državne vlasti ili državne uprave, a jednu godinu u advokatskoj kancelariji, i koji je posle te trogodišnje prakse položio advokatski ispit”.

Član 6

Na kraju stava 1 dodaju se reči: „kao ni lice koje vrši drugu stalnu službu”.

Član 8

U tekstu zakletve, treći red ovog člana, posle reči „Zaklinjem se svojom čašću” umetnuti reči: „i čašću svoga naroda”.

Član 11

Ispustiti ceo član.

Član 12

Ispustiti stavove 1 i 2 ovog člana.

Treći stav istog člana treba da glasi na početku: „Advokat je dužan da čuva kao tajnu” itd.

Član 14

Briše se poslednji stav ovog člana.

Član 16—17

Stav prvi člana 16 i član 17 spojiti u jedan član.

Stav drugi člana 16 briše se, a numeracija daljih članova se shodno tome menja.

Član 19—20

Oba ova člana se ispuštaju, a njima predviđena materija biće regulisana Pravilnikom.

Član 24

Ispustiti u celosti.

Član 25

Ovaj član menja se i glasi:

„Radi pokrića troškova i obezbeđenja nagrade advokat može zadržati gotovinu do iznosa koji pokriva njegove troškove i nagradu prema tarifi i ugovoru”.

Član 34—35

Ispustiti oba člana u celosti.

Član 39

Ispustiti ceo član.

Član 46

Stav drugi ovog člana ispustiti.

Član 50 i 51

Iza člana 49 umeće se nov član 50 koji glasi:

„Kod advokatskih komora osnovaće se posebni fondovi za osiguranje advokata.

Bliže propise o ovim fondovima propisaće Vlada narodne republike”.

Sadašnji član 50 postaje član 51, odnosno odgovarajući novi član, a u njegovom stavu 3 brišu se reči „odnosno autonomne oblasti”.

Stari član 51

Tačka 3 menja se i glasi:

„3) biranje članova izvršnog i nadzornog odbora i potrebnog broja zamenika”.

Član 63

U stavu 1, drugi red, mesto reči „imenuje” staviti „bira”.

IX Glava. Neovlašćeno vršenje poslova advokature

Glava IX menja se u celosti tako da glasi:

„IX Kaznene odredbe

Član 74

Advokat i advokatski pripravnici odgovaraju krivično ako izvrše delo protiv dužnosti advokature.

Kao krivično delo protiv dužnosti advokature smatra se svako delo učinjeno u vršenju advokature, ako se njime teško

vredaju zadaci i dužnosti advokata kao saradnika državnih organa ili ako je upravljeno na oštećenje interesa lica koje advokat zastupa ili brani.

Član 75

Kao krivično delo iz člana 74 smatra se naročito:

1) nedopušteno posredovanje kod državnih organa ili pretstavljanje pred strankom da će iskorišćenjem poznanstva, veza ili na drugi nedopušteni način posredovati kod državnih organa u cilju zaštite njenih interesa;

2) zloupotreba ovlašćenja u cilju preduzimanja takve radnje koja nije u interesu stranke;

3) posluga novcem, hartijama od vrednosti ili stvarima, koje su učinioocu poverene ili koje je primio za svoju stranku, kao i neovlašćeno davanje novca, hartija od vrednosti ili stvari drugom licu na poslugu;

4) naplata nedugovane svote na ime nagrade ili troškova, ili naplata veće nagrade ili troškova nego što je propisano, a naročito ako je to učinjeno iskorišćenjem teškog položaja ili neznanja stranke;

5) otkrivanje tajne koju je učinilac saznao u vršenju svog zvanja, ukoliko nije bio zakonom oslobođen od njenog čuvanja.

Član 76

Za krivična dela iz čl. 74—75 ovog zakona učinilac će se kazniti lišenjem slobode ili prinudnim radom bez lišenja slobode.

Učinilac koji učini krivična dela iz čl. 74 i 75 ovog zakona u nameri da nekome koristi ili da nekog ošteti kazniće se lišenjem slobode sa prinudnim radom do pet godina ili lišenjem slobode, a u takvom slučaju može se izreći i kazna konfiskacije imovine.

Član 75—82

Numeracija ovih članova se menja s obzirom na ispuštene prethodne članove i unesene nove.

Član 83

Član 83 menja se i glasi:

„Narodne republike mogu donositi zakonom bliže propise za primenu i izvršenje ovog zakona”.

Član 84

Menja se numeracija ovog člana.

OBRAZLOŽENJE ZAKONA O ADVOKATURI

Ustav FNRJ u čl. 44 t. 22 je stavio u nadležnost Federativne Narodne Republike Jugoslavije donošenje zakona o advokaturi. Isto tako, još je u toku narodno-oslobodilačke borbe u pravnim shvatanjima i u praksi potvrđen napredni pravni princip da je građanima obezbeđeno pravo na odbranu i na pravnu pomoć.

Izgradnja našega novog pravnog poretka, koja se nastavlja posle donošenja Ustava, izazvala je potrebu i obezbedila donošenje Zakona o advokaturi. Posle uspostavljenog i učvršćenog sudskog sistema, na načelima demokratskog narodnog pravosuđa, i posle konačnog utvrđivanja uloge organa koji vrše nadzor nad pravilnom primenom zakona, izgrađenih u jedinstvenom sistemu Javnog tužništva FNRJ, sazreli su objektivni uslovi da se odredi mesto i funkcije advokaturi u Federativnoj Narodnoj Republici Jugoslaviji.

To je naročito potrebno iz razloga što se advokatura kod nas nalazi u jednom privremenom režimu. Jedna od prvih mera koju je naše državno rukovodstvo donelo posle oslobođenja Beograda jeste odluka Nacionalnog komiteta oslobođenja Jugoslavije od 17 novembra 1944 godine, kojom se u postojećim advokatskim komorama postavlja delegat do konačnoga regulisanja advokature. Od toga vremena do danas u samom krugu advokature pojavile su se razne pojave koje su usloville potrebu konačnoga uređenja advokature. Pojedini advokati usled svog protivnarodnog držanja za vreme okupacije pokazali su se nedostojni za vršenje advokature. Drugi opet, ne shvatajući duboke društveno-ekonomske i političke promene u našoj zemlji i istinski i narodni demokratski karakter državne vlasti, nastavili su da davanje pravne pomoći shvataju „individualistički” ili čak protivno suštini naše nove zakonitosti. Treći su u poslove advokature unosili suviše komercijalnih momenata. Bilo je izvesnih pojedinaca koji su pokušavali na samom suđenju da plemenitu funkciju odbrane okrivljenog, koju garantuje naš Ustav, izokrenu u odbranu ne samo istorijski osuđenih i prevaziđenih ideologija nego čak i očigledno izdajničkih rabota. Isto tako advokaturom su počeli da se bave razni „divlji”, nekvalifikovani pojedinci koji su počeli da ometaju nesmetani i pravilan rad naših državnih organa. Nesumnjivo da su svi ovi momenti počeli nepovoljno da utiču kako na stabilizaciju i čistoću izgradnje našeg pravnog poretka tako i na samo pravilno vršenje advokature od strane onih pojedinih advokata koji prema svojim funkcijama i radu imaju ozbiljniji i dostojanstveniji stav.

Predloženi nacrt zakona o advokaturi pretstavlja kraj ovom privremenom i nesređenom stanju u advokaturi i postavlja principe i pravnu osnovu za pravilno funkcionisanje i organizaciju advokature na celom području Federativne Narodne Republike Jugoslavije.

Na kojim principima postavlja naš predlog zakona izgradnju advokature u Federativnoj Narodnoj Republici Jugoslaviji?

1) Advokatura je naročita društvena funkcija, koja ima za zadatak da u granicama zakona pruža pravnu pomoć ustanovama, preduzećima, organizacijama i pojedincima u ostvarivanju njihovih prava i zakonom zaštićenih interesa. Zakon jasno i nedvosmisleno utvrđuje da se pravna pomoć sastoji:

a) u zastupanju i odbrani stranaka pred sudovima i organima državne uprave;

b) u sastavljanju raznih isprava i podnesaka, kao što su ugovori, testamenat, tužbe, žalbe, pretstavke, molbe itd.;

v) u davanju pravnih saveta.

Pružanje pravne pomoći ima se vršiti na taj način da se istovremeno pomažu državni organi u pravilnoj primeni zakona i u učvršćenju pravnoga poretka Federativne Narodne Republike Jugoslavije i njenih narodnih republika.

Ovako postavljene zadatke advokature odgovara strukturi i potrebama naše narodne države. Pravna pomoć ustanovama, preduzećima i građanima u cilju ostvarivanja prava i zakonom zaštićenih interesa nije samo potreba zadovoljenja prava i zakonom garantovanih interesa onih koji tu pomoć neposredno traže nego i naše države koja ta prava i interese garantuje i želi njihovo puno zakonsko ostvarivanje. Otuda se advokatura u uslovima narodne države smatra kao vršenje javne funkcije, kao funkcija pomoći državnim organima u učvršćenju pravnoga poretka i zaštiti prava koje je zakon zagantovao.

Razumljivo je da će biti potreban proces prevaspitanja i popune advokatskih redova novim kadrovima, da bi se u punom smislu advokatura u našoj državi vršila onako kako to postavlja ovaj zakon. U stihisko-anarhističkom građanskom društvu stare Jugoslavije advokatura je vršena u borbi za ostvarenje ličnih i pojedinačnih interesa protiv interesa naroda. Advokat se navikao da zakon prilagodi interesima svog klijenta i da iz zakona izvuče u konkretnim slučajevima sve što je koristilo grabljivim pretstavnicima, vladajućim slojevima. U Federativnoj Narodnoj Republici Jugoslaviji, u kojoj su zakoni doneti kao izraz životnih interesa ogromne većine naroda i u kojoj zakoni te interese izražavaju i potvrđuju, pravna pomoć je onda pravna i stvarna pomoć kad pokaže da se naša zakonitost u punoj meri primeni i ostvari.

To je osnovna novina koju donosi predlog Zakona o advokaturi i koja je samo posledica dubokih i značajnih promena koje su se desile u našem društvenom i državnom uređenju

2) Poveravajući advokaturi ovakvu važnu funkciju zastupanja i pretstavljanja prava i zakonitih interesa ustanova i pojedinaca koji stupaju kao osuđenici, tužioci i tuženi, u krivičnom i građanskom procesu, predlog zakona je morao postaviti određene okvire za organizaciju advokature. S obzirom na specifičnost advokatskog rada, koja izaziva tesno opštenje advokata sa klijentima, s obzirom na shvatanje napredne pravne teorije i prakse, izražene u našem Ustavu i zakonodavstvu, da je **konceptija takmičenja u kontradiktornom postupku pred sudom nužan uslov** za puno ostvarenje prava i zakonom garantovanih interesa, predlog zakona je postavio advokatske komore, kao **javne organizacije advokata, na načelu samouprave**. Samouprava advokatskih komora dobiva mogućnost za svoj pravilni razvoj i za obezbeđenje pravilnog vršenja advokature što su advokatske komore tešnje povezane sa državom preko nadzora koji nad njihovim radom vrše ministri pravosuda narodnih republika i time što advokati nužno moraju biti učlanjeni u svoje komore.

3) Advokatura se može vršiti bilo individualno u advokatskim kancelarijama, bilo u raznim kolektivima koje zakon naziva dobrovoljnim advokatskim zajednicama. Zadržavajući dosadašnju praksu individualnog vršenja advokature, predlog zakona je opravdano stvorio mogućnosti za stvaranje kolektivnih advokatskih konsultacija koje će pravnu pomoć učiniti bližom širim narodnim slojevima. Ova novina koju donosi predlog zakona treba još više da omogući stvarno i puno vršenje advokature u smislu zadataka koje joj poverava narodna vlast.

4) Druga načela i odredbe predloga Zakona o advokaturi imaju za cilj da se planski i disciplinovano stvarno vršenje advokature što više prilagodi visokim zadacima koje je advokatura dobila u našoj Narodnoj Republici. Otuda se za vršenje advokature traži da advokat bude dostojan visokog poverenja koje je dobio, i prema tome zakon pozitivno određuje uslove dostojnosti za sticanje i vršenje advokatskog poziva. Zatim zakon traži višu pravnu kvalifikovanost advokata, utvrđujući da pored diplome Pravnoga fakulteta advokatski pripravnici moraju provesti dvogodišnji staž i polagati advokatski ispit. Isto tako, zakon postavlja uslove za čistotu odnosa između advokata i klijenata, uspostavljajući obaveznost ugovaranja nagrade prema tarifi i pravilno vođenje propisanih knjiga od strane advokata. Nesumnjivo je da jasno i strogo postvljena disciplinska odgovornost advokata služi kao jedna od garantija za ozdravljenje i zakonito vršenje advokat-

ske profesije. Sa druge strane, briga koju je zakon posvetio advokatskim pripravnicima pokazuje svu njegovu težnju da se advokatura u novoj Jugoslaviji postavi na nove čvrste i pravilne osnove.

Najzad određujući jasno funkcije i ovlašćenja advokature, zakon je samim tim postavio pravnu bazu za učvršćenje položaja i samog autoriteta advokata pred sudovima i drugim našim državnim organima. Nesumnjivo, to nameće advokati-ma, kako starim tako i novim, velike i časne odgovornosti.

Ali, postavljajući jasne zadatke i okvire advokature, predlog zakona sadrži ne samo sredstva za pravilno usmeravanje i bolji kvalitet advokatskog rada, nego i za tačno utvrdivanje mesta advokature u našem pravnom sistemu.

Prema tome, u svojoj celini predlog Zakona o advokaturi pretstavlja kako osnovu za sređivanje pitanja advokature tako i novo sredstvo za dalju izgradnju i učvršćenje pravnog poretka Federativne Narodne Republike Jugoslavije.

Ministar pravosuđa FNRJ,
Frane Froj, s. r.

NARODNA SKUPŠTINA FNRJ

VEĆE NARODA

Zakonodavni odbor

Br. 268

2-XII-1946 godine

Beograd

VEĆU NARODA NARODNE SKUPŠTINE FNRJ

BEOGRAD

Zakonodavni odbor Veća naroda pretresao je na svojim sednicama, održanim 28 i 30 novembra 1946 godine Predlog zakona o advokaturi, dostavljen mu od Pretsednika Veća naroda a koji je na osnovu člana 63 Ustava dostavila Vlada FNRJ Narodnoj skupštini FNRJ.

Posle svestranog proučavanja gornjeg zakonskog predloga, a na osnovu pune saglasnosti o učinjenim izmenama i dopunama, postignute u zajedničkom Redakcionom odboru, Zakonodavni odbor Veća naroda podnosi Veću sledeći izveštaj:

Član 4 menja se i glasi: „Pravo na sticanje advokature ima svaki državljanin Federativne Narodne Republike Jugoslavije koji je posle završenog pravnog fakulteta proveo tri godine u pripravničkoj praksi, i to: bilo dve godine u sudu ili javnom tužioštvu, bilo jednu godinu u sudu ili javnom tužioštvu a jednu godinu na pravnim poslovima u organima državne vlasti ili državne uprave, a u svakom slučaju i jednu godinu u advo-

katskoj kancelariji, a koji je posle te trogodišnje prakse položio advokatski ispit.

Program advokatskog ispita i uslove polaganja ispita određuje ministar pravosuđa narodne republike pravilnikom na osnovu opštih uputstava Ministra pravosuđa FNRJ.

Redovni i vanredni profesori pravnih fakulteta stiču pravo na advokaturu po prestanku profesorske službe.

Član 5, u petom redu mesto reči „na” staviti „za”. U sedmom redu mesto reči „bavi” staviti „bavilo”.

Član 6 menja se i glasi: „Državni službenik, kao i lice koje ima neku drugu stalnu službu ili stalno zanimanje, ne može u isto vreme biti advokat.

Narodni poslanik, kao i odbornici narodnih odbora koji nisu članovi izvršnih odbora mogu biti istovremeno i advokati.

Sudije i sekretari sudova i javni tužioci i njihovi pomoćnici ne mogu za vreme od dve godine posle prestanka te službe vršiti advokaturu u mestima gde su služili u sudu ili javnom tužioštvu za poslednje dve godine”.

Član 7. Na završetku drugog stava brisati tačku i dodati „u roku od 15 dana”. Četvrti stav staviti kao produženje trećeg stava, brisati tačku iza reči „dana” i dodati „od dana prijema rešenja”. Poslednji stav drugi red iza reči „rešenja” dodati „o upisu”.

Član 8. Prvi stav drugi red mesto reči „komore” staviti „izvršnog odbora”. Drugi stav prvi red mesto „zaklinjem” staviti „Zaklinjem”.

Član 10. Prvi stav drugi red brisati zapetu iza reči „se” i „naročito”.

Dodaje se novi član 11 koji glasi: „Advokat je dužan savsesno proučiti svaki predmet i da uputi stranku kojim će sredstvima ili na koji način najbrže i sa što manje troškova doći do ostvarenja svojih prava i zakonom zaštićenih interesa.

Advokat je dužan prikupiti radi utvrđivanja istine i ostvarenja prava sve potrebne podatke i da u postupku pred državnim organima pruži pravnu pomoć.”

Član 12 menja se i glasi: „Advokat je dužan čuvati kao tajnu sve što je od stranke saznao, a ona ne želi da neko drugi sazna.

Izuzetno ministar pravosuđa narodne republike, sud ili advokatska komora oslobodiće advokata od čuvanja tajne kada je to potrebno radi ostvarenja državnih interesa i zaštite zakonitosti”.

Član 14. Treći stav menja se i glasi: „U cilju obezbeđenja ukazivanja pravne pomoći narodu i pravilne raspodele advokata, advokatske komore mogu prilikom upisa u advokatsku komoru odrediti sedište kancelarije advokata a advokatima koji

su već upisani uskratiti promenu sedišta kancelarije”.

Dodaje se nov četvrti stav koji glasi: „Komore mogu isto tako odrediti advokatima drugo sedište kancelarije prema pravilniku koji će propisati i ministar pravosuda narodne republike”.

Raniji četvrti stav postaje stav peti.

Član 15. Dodaje se nov prvi stav koji glasi: „Advokat može davati pravnu pomoć na celoj teritoriji države”.

Treći stav prvi red mesto „da radi” staviti „raditi”.

Član 21 menja se i glasi: „Radi pokrića troškova i obezbeđenja nagrade advokat može zadržati gotovinu koju je njegova stranka položila ili koju je on za svoju stranku primio, do iznosa koji pokriva njegove troškove i nagradu prema tarifi odnosno ugovoru”.

Član 24, četvrti red iza reči „sudom” staviti zapetu.

Član 27, prvi red iza reči „može” staviti „privremeno zabraniti” a brisati iste reči u drugom redu.

Član 28. Na kraju drugog stava ispraviti štamparsku grešku „Fakultet” u „fakultet”.

Član 30. U četvrtom redu iza reči „sl.” staviti tačku i brisati ostatak stava.

Član 31 (stari član 37) briše se.

Član 32 postaje član 31. Na kraju iza reči „republike” brisati tačku i dodati „u sporazumu sa ministrom rada narodne republike”.

Član 33 postaje član 32.

Član 34 postaje član 33. U prvom redu iza broja „VIII” dodati „ovog Zakona”.

Član 35 postaje član 34 menja se i glasi: „Advokatska komora je organizacija advokata na jednom određenom području.

Vlade narodnih republika i glavni izvršni odbor autonomne pokrajine odrediće na svojoj teritoriji broj advokatskih komora, njihova područja i sedišta.

Advokatska komora ima svojstvo pravnog lica”.

Član 36 postaje član 35. Drugi stav treći red mesto „advokata” staviti „advokate”. Šesti red brisati reči „u cilju zajedničkog vršenja advokature” i staviti „u advokatske zajednice”. Osmi red mesto reči „stara se” staviti „vodi računa”. U devetom redu iza reči „advokata” brisati zapetu i staviti „i”, a isto iza reči „pripravnika” brisati ostatak rečenice i staviti „i o zaštiti njihovih interesa i interesa njihovih porodica.”

Član 37 briše se.

Član 38 postaje član 36.

Član 39 postaje član 37.

Član 40 postaje član 38. Drugi stav prvi red ispraviti štamparsku grešku i pisati mesto „izvršni” napisati „Izvršni” i bri-

sati reč „da”. U drugom redu mesto reči „dostavi” staviti „dostaviti”.

Član 41 postaje član 39. Drugi stav drugi red mesto „ove” staviti „sve”.

Član 42 postaje član 40. U trećem redu mesto reči „celog područja” staviti „cele teritorije”. U šestom redu iza reči „poretka” staviti zapetu i brisati „FNRJ”.

Član 43 postaje član 42. Prvi stav drugi red iza reči „za” staviti „obavezno”.

Član 44 postaje član 42. Treći stav treći red brisati reči „odnosno autonomne oblasti”.

Član 45 postaje član 43.

Član 46 postaje član 44. Na kraju trećeg stava brisati tačku i dodati: „niti može biti disciplinski tužilac”.

Član 47 postaje član 45. Prvi stav drugi red mesto „5—99” staviti „pet do devet”.

Član 48 postaje član 46. Pretposlednji red drugi stav iza reči „kancelarije” dodati „umrlih”, a iza reči „advokata” dodati „ili”.

Član 49 postaje član 47.

Član 50 postaje član 48. Drugi stav četvrti red brisati reč „advokatske”.

Član 51 postaje član 49. Četvrti i peti red mesto reči „nema mesta žalbi” staviti „nije dopuštena žalba”.

Član 52 postaje član 50. Tač. 1 menja se i glasi: „Ako je advokat prilikom upisa u komoru prikrio postojanje zakonskih prepreka za upis”;

Tač. 3 drugi red iza reči „naročito” dodati reč „neopravdanim”. Tač. 12 drugi red mesto „klijenta” staviti „klijente”. Tač. 13 iza reči „poslova” staviti tačku i zapetu i brisati reč „i”. Tač. 14 prvi red iza reči „prodaji” i drugi red iza reči „poverioca” brisati zapete.

Član 53 postaje član 51. Član 54 postaje član 52. Član 55 postaje član 53.

Član 56 postaje član 54. Drugi stav briše se. Treći stav postaje drugi, stav četvrti postaje stav treći. U petom redu brisati reči „Sindikalnog saveta službenika pravosudnih i upravnih ustanova” i staviti „sindikata u kome su advokatski pripravnici učlanjeni”.

Član 57 postaje član 55. U trećem redu briše se reč „advokatsko”.

Član 58 postaje član 56.

Član 59 postaje član 57. U prvom redu mesto „prihvaća” staviti „prihvata”.

Član 60 postaje član 58. U prvom redu iza reči „delo” i treći red iza reči „optužuje” brisati zapetu.

Član 61 postaje član 59. Prvi stav drugi red brisati reč „advokatske”.

Član 62 postaje član 60. Prvi stav prvi red mesto reči „i” staviti „odnosno”. Tač. 2 drugi red mesto „pravno važna” staviti „pravosnažna”. Drugi stav drugi red brisati reč „da” i mesto „dostavi” staviti „postaviti”.

Član 63 postaje član 61. Član 64 postaje član 62. Član 65 postaje član 63. Član 66 postaje član 64.

Član 67 postaje član 65. Drugi stav treći red iza reči „republike” brisati zapetu i dodati reč „ili”. U istom redu brisati reči „i autonomne oblasti”. U petom redu reč „FNRJ” ispisati „Federativne Narodne Republike Jugoslavije”.

Član 68 (u ispravkama Predloga Zakona član 74) postaje član 66. Taj član kao i član 69 (odnosno čl. 75) postaje član 66 i glasi: „Advokati i advokatski pripravnici odgovaraju krivično ako izvrše delo protiv dužnosti advokature.

Kao krivično delo protiv dužnosti advokature smatra se naročito:

1) nedopušteno posredovanje kod državnih organa ili pretstavljanje pred strankom da će iskorišćenjem poznanstva, veza ili na drugi nedopušten način posredovati kod državnih organa u cilju zaštite njenih interesa;

2) zloupotreba ovlašćenja u cilju preduzimanja radnje koja je protivna interesu stranke;

3) posluga novcem, hartijama od vrednosti ili stvarima koje su učiniocu poverene ili koje je primio za svoju stranku, kao i neovlašćeno davanje poverenog mu novca, hartija od vrednosti ili stvari drugom licu na poslugu;

4) naplata nedugovane svote na ime nagrade ili troškova, ili naplata veće nagrade ili troškova nego što je propisano, a naročito ako je to učinjeno iskorišćenjem teškog položaja ili neznanja stranke;

5) otkrivanjem tajne koju je učinilac saznao u vršenju svog znanja, ukoliko nije bio oslobođen od njenog čuvanja”.

Član 70 (76) postaje član 67. Prvi stav prvi red mesto reči „čl. 74—75 ovog zakona” staviti „prethodnog člana”. Drugi stav prvi red mesto „74 i 75” staviti „66”.

Dodaje se nov treći stav koji glasi: „Za suđenje krivičnih delata iz člana 66 ovog zakona nadležan je u prvom stepenu okružni sud.”

Dodaje se nov čl. 68 koji glasi:

„Lice koje uz nagradu ili u vidu zanata pruža strankama pravnu pomoć, a na to zakonom nije ovlašćeno, kazniće se lišenjem slobode do godinu dana ili prinudnim radom bez lišenja slobode, ili novčano. Novčana kazna može se izreći za-

jedno sa kaznom lišenja slobode ili sa kaznom prinudnog rada bez lišenja slobode.

Za suđenje krivičnih dela iz ovog člana nadležan je u prvom stepenu sreski sud."

Član 71 postaje član 69. Prvi stav prvi red ispred reči „izvršni” dodati „Glavni”. Četvrti red iza reči „će” dodati „u roku od tri meseca”. Drugi stav poslednji red iza reči „pokrajine” brisati tačku i dodati „Vojvodine”.

Član 72 postaje član 70. Prvi stav drugi red mesto reči „o vršenju” staviti „za vršenje”. Drugi stav drugi red iza reči „odnosno” dodati „Glavni”. Treći red iza reči „pokrajine” dodati „Vojvodine”.

Dodaje se nov član 71 koji glasi:

„Advokatske komore, godinu dana posle njihovog osnivanja, mogu u smislu čl. 14 ovog zakona odrediti drugo sedište kancelarije i onim advokatima koji su već upisani u komoru”.

Član 73 postaje član 72.

Član 74 postaje član 73.

Član 75 postaje član 74.

Član 76 postaje član 75 menja se i glasi: „Advokatski ispiti položeni za vreme neprijateljske okupacije i advokatura stečena prema propisima organa vlasti okupatora i domaćih pomagača, po pravilu ne priznaju se.

Komisija iz čl. 69 ovog zakona može priznati advokatske ispite i stečenu advokaturu za vreme neprijateljske okupacije pod uslovom da se advokat odnosno advokatski pripravnik nije ogrešio o narodno-oslobodilačku borbu.”

Član 77 postaje član 76 menja se i glasi:

„Pripravnička praksa za vreme neprijateljske okupacije ne priznaje se. Advokatski pripravnici koji su do stupanja na snagu ovog zakona navršili tri godine pripravničke prakse stiču pravo na polaganje advokatskog ispita, bez obzira da li su ispunili uslove iz čl. 4 ovog zakona.

Advokatski pripravnici koji do dana stupanja na snagu ovog zakona nisu navršili tri godine pripravničke prakse, da bi stekli pravo na polaganje advokatskog ispita, dužni su dopuniti ostatak prakse do tri godine onom praksom koja im nedostaje po čl. 4 ovog zakona”.

Član 78 postaje član 77 menja se i glasi:

„Lica sa svršenim pravnim fakultetom koja su učestvovala u narodno-oslobodilačkoj borbi, kao i lica koja su bila u zarobljeništvu ili internaciji, a nisu se ogrešila o narodno-oslobodilačku borbu, stiču pravo na polaganje advokatskog ispita posle jedne godine rada propisanog u čl. 4 st. 1 ovog zakona”.

Član 79 (čl. 83) postaje član 78.

Član 80 (čl. 84) postaje član 79 menja se i glasi:

„Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana po objavljivanju u „Službenom listu Federativne Narodne Republike Jugoslavije”.

Podnoseći Veću naroda ovaj izveštaj Zakonodavni odbor moli Veće da ga izvoli u celosti usvojiti.

Za izvestioca Odbor je odredio Miloša Carevića.

Sekretar,

D-r Dušan Bratić, s. r.

Za Pretsednika,

Josip Rus, s. r.

Članovi:

Tone Hafner, s. r., Srećko Žumer, s. r., Panko Brašnarov, s. r., Milan Popović, s. r., Rato Dugonjić, s. r., Mustafa Hodža, s. r., Ninko Petrović, s. r., Siniša Stanković, s. r., Dragoljub Ilić, s. r., Miloš Carević, s. r.

NARODNA SKUPŠTINA FNRJ

SAVEZNO VEĆE

Zakonodavni odbor

Br. 239

2.XII-1946 godine

Beograd

SAVEZKOM VEĆU NARODNE SKUPŠTINE FNRJ
BEOGRAD

Zakonodavni odbor Saveznog veća na svojim sednicama od 28 i 30 novembra o. g. pretresao je Predlog zakona o advokaturi, dostavljen mu od Pretsednika Saveznog veća, a koji je na osnovu člana 63 Ustava dostavila Vlada FNRJ Narodnoj skupštini FNRJ.

Posle svestranog proučavanja gornjeg zakonskog predloga i na osnovu pune saglasnosti o učinjenim izmenama i dopunama postignute u zajedničkom Redakcionom odboru, Zakonodavni odbor Saveznog veća podnosi veću sledeći izveštaj:

(Tekst izveštaja Zakonodavnog odbora Saveznog veća identičan je sa tekstom izveštaja Zakonodavnog odbora Veća naroda, koji je napred priložen).

Podnoseći Saveznom veću ovaj izveštaj, Zakonodavni odbor moli Veće da ga izvoli u celosti usvojiti.

Za izvestioca određen je d-r Jakov Grgurić.

Pretsednik,

Zakonodavnog odbora,

Sekretar,

D-r Maks Šnuderl, s. r.

Moša Pijade, s. r.

Članovi:

Vladimir Simić, s. r., Mihajlo Đurović, s. r., d-r Jerko Radmilović, s. r., Ivan Granda, s. r., Matevž Hace, s. r., Lampret Jože, s. r., Miloš Minić, s. r., d-r Jakov Grgurić, s. r., Mehmed Hodža, s. r., d-r Miloš Moskovljević, s. r. i Đuro Salaj, s. r.

ПРЕДЛОГ ЗАКОНА

О УКИДАЊУ РОКОВА У ОСНОВНОМ ЗАКОНУ О ЗАДРУГАМА, У ОПШТЕМ ЗАКОНУ О НАРОДНИМ ОДБОРИМА И У ЗАКОНУ О ДРЖАВНИМ СЛУЖБЕНИЦИМА

Члан 1

У чл. 45 Основног закона о задругама брише се „ст. 2“.

Члан 2

У чл. 88 Општег закона о народним одборима, иза речи „одборима“ ставља се тачка и бришу се све речи до краја реченице.

Члан 3

У чл. 94 ст. 1 Закона о државним службеницима иза речи „закона“ ставља се тачка и бришу се све речи до краја реченице.

Члан 4

Овај Закон ступа на снагу даном објављивања у „Службеном листу Федеративне Народне Републике Југославије“.

НАРОДНА СКУПШТИНА ФНРЈ

ВЕЋЕ НАРОДА

Законодавни одбор

Бр. 278

5-XII-1946

Београд

ВЕЋУ НАРОДА НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ ФНРЈ

БЕОГРАД

Законодавни одбор Већа народа претерсао је на својој седници одржаној 5 децембра 1946 године предлог Закона о укидању рокова у Основном закону о задругама, у Општем закону о народним одборима и у Закону о државним службеницима, достављен му од Претседника Већа народа, који је на основу члана 63 Устава доставила Влада ФНРЈ Народној скупштини ФНРЈ.

После свестраног проучавања горњег Законског предлога, а на основу луне сагласности постигнуте у заједничком Редакционом одбору, Законодавни одбор Већа народа предлаже Већу, да предлог Закона о укидању рокова у Основ-

ном закону о задругама, у Општем закону о народним одборима и у Закону о државним службеницима, усвоји у предложеном облику.

Подносећи Већу народа свој извештај Законодавни одбор моли Веће да га изволи у целости усвојити.

За известиоца Одбор је одредио д-р Душана Братића.

Секретар,

Претседник,

Д-р Душан Братић, с. р. Божидар Масларић, с. р.

Чланови:

Д-р Јосип Хрнчевић, с. р., М. Апостолски, с. р., Панко Браш-
наров, с. р., д-р Бранко Чубриловић, с. р., Томо Чиковић, с. р.,
Милош Царевић, с. р., Срећко Жумер, с. р., Јосип Рус, с. р.,
Нинко Петровић, с. р., Мустафа Хоџа, с. р., Милан Поповић,
с. р. и Тоне Хафнер, с. р.

НАРОДНА СКУПШТИНА ФНРЈ

САВЕЗНО ВЕЋЕ

Законодавни одбор

Бр. 249

5 децембра 1946 године

Београд

САВЕЗНОМ ВЕЋУ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ ФНРЈ

БЕОГРАД.

Законодавни одбор Савезног већа на својој седници од 5 децембра о. г. претресао је предлог Закона о укидању рокова у Основном закону о задругама, у Општем закону о народним одборима и у Закону о државним службеницима, достављен му од Претседника Савезног већа, а који је на основу члана 63 Устава доставила Влада ФНРЈ Народној скупштини ФНРЈ.

После свестраног проучавања горњег законског предлога Одбор га је једногласно усвојио онако како га је Влада ФНРЈ предложила Савезном већу.

Подносећи Савезном већу овај извештај Законодавни одбор моли Веће да га у целости изволи усвојити.

За известиоца одређен је д-р Макс Шнудерл.

Секретар,

Претседник

Законодавног одбора,

Д-р Макс Шнудерл, с. р.

Моша Пијаде, с. р.

Чланови:

Владимир Симић, с. р., д-р Милош Московљевић, с. р., Сулеј-
ман Филиповић, с. р., Милош Мичић, с. р., Ђуро Салај, с. р.,
д-р Јерко Радмиловић, с. р., Иван Гранђа, с. р., Лајчо Јара-
мазовић, с. р., Јоже Лампрет, с. р., Матевж Хаџе, с. р., д-р
Јаков Гргурић, с. р., Мехмед Хоџа, с. р., Михајло Ђу-
ровић, с. р.

НАРОДНА СКУПШТИНА ФНРЈ
ВЕЋЕ НАРОДА

Законодавни одбор

Бр. 273

5-XII-1946 г.

Београд

ИЗВЕШТАЈ

**Законодавног одбора Већа народа Народне скупштине ФНРЈ
о раду на саглашавању одлука, закона и уредаба на основу
чл. 136 Устава.**

Прелазном одредбом у свом чл. 136 Устав ФНРЈ овластио је законодавне одборе оба дома Народне скупштине да „у року од шест месеци од дана ступања Устава на снагу испитају све одлуке, законе и уредбе потврђене Одлуком Уставотворне скупштине од 1 децембра 1945 године, да их доведу у сагласност са Уставом и донесу законе о томе које од тих одлука, закона и уредаба остају у важности без измена, односно донесу законе о изменама и допунама тих одлука, закона и уредаба“.

По истој одредби ове законе које донесу законодавни одбори оба дома Народне скупштине проглашује Указом Президијум Народне скупштине а имају се поднети на потврду Народној скупштини на њеном првом наредном заседању.

Како је Устав био проглашен 31 јануара ове године, то је шестомесечни рок за саглашавање закона према чл. 136 Устава истицао 31 јула. Међутим, показало се да је рад на томе задатку захтевао више времена но што се предвидело приликом доношења Устава, те је Народна скупштина на предлог оба законодавна одбора, на заједничкој седници од 20 јула донела Одлуку да се рок прописан чл. 136 Устава продужи за три месеца, тј. до 31 октобра ове године.

У томе року законодавни одбори довршили су сав рад на саглашавању закона. У току свога рада законодавни одбори донели су:

1 Закон о укидању одлука и закона донетих пре 1 децембра 1945 године. Тим Законом укинута су следећи закони и одлуке:

1) Одлука о оснивању Врховног суда Демократске Федеративне Југославије од 3 фебруара 1945 године;

2) Закон о грађанској мобилизацији ветеринара од 24 маја 1945 године;

3) Закон о устројству канцеларије Краљевског намесништва од 21 јуна 1945 године;

4) Закон о решавању нерешених предмета инвалида из ранијих година од 3 августа 1945 године;

5) Одлука о таксама за улазнице у корист Друштва Црвеног крста Југославије од 13 јануара 1945 године; од 18 марта 1946 године; и

6) Закон о руководству и надзору над медицинским и фармацеутским факултетима и стручним здравственим школама од 21 јуна 1945 године.

11) Закон о потврди одлука и закона донетих пре 1 децембра 1945 године. Тим Законом потврђене су без измена следеће одлуке и закони:

1) Декларација Другог заседања Антифашистичког Већа Народног Ослобођења Југославије, од 29 новембра 1943 године;

2) Одлука о Врховном законодавном и извршном народном претставничком телу Југославије и Националном Комитету Ослобођења Југославије као привременим органима врховне народне власти у Југославији за време народноослободилачког рата, од 30 новембра 1943 године;

3) Одлука о одузимању права законите владе Југославије тзв. југословенској влади у иностранству и о забрани повратка у земљу краљу Петру II Карађорђевићу од 29 новембра 1943 године;

4) Одлука о изградњи Југославије на федеративном принципу од 29 новембра 1943 године;

5) Одлука о признању и захвалности Народноослободилачкој војсци, од 29 новембра 1943 године;

6) Одлука о увођењу назива Маршала Југославије у Народноослободилачкој војсци Југославије од 29 новембра 1943 године;

7) Одлука о одобравању одлука, наредба и изјава извршног одбора Антифашистичког већа народног ослобођења Југославије и Врховног штаба Народноослободилачке војске и партизанских одреда Југославије, од 29 новембра 1943 године;

8) Одлука о образовању Државне комисије за утврђивање злочина окупатора и његових помагача, од 30 новембра 1945 године;

9) Одлука о додељивању назива Маршала Југославије Јосипу Броз-Титу, од 30 новембра 1943 године;

10) Одлука о укидању јавних бележника и јавнобележничких комора, од 17 новембра 1944 године;

11) Одлука о општој амнестији лица која су у четничким јединицама Драже Михаиловића учествовала или их помагала или су учествовала у јединицама хрватског и словеначког домобранства од 21 новембра 1944 године;

12) Закон о укидању члана 5, 6, 7 и 8 Одлуке о Врховном законодавном и извршном телу Југославије и Нацио-

налном комитету ослобођења Југославије за време народно ослободилачког рата, од 7 марта 1945 године;

13) Закон о распуштању Националног комитета ослобођења Југославије, од 7 марта 1945 године;

14) Закон о повлачењу и замени окупациских новчаница, од 5 априла 1945 године;

15) Закон о курсевима за повлачење окупациских новчаница и о регулисању обавеза, од 5 априла 1945 године;

16) Закон о укидању Врховног државног правобраниоштва, државних правобраниоштава, Врховног државног тужиоштва, виших државних тужиоштава и државних тужиоштава, од 23 априла 1945 године;

17) Закон о изменама и допунама прописа о државној трошарини III Бр. 224 од 6 фебруара 1945 године, од 2 маја 1945 године;

18) Одлука о проглашењу Деветог маја народним празником Победе, од 9 маја 1945 године;

19) Закон о уговору о пријатељству, узајамној помоћи и послератној сарадњи између Југославије и Савеза Совјетских Социјалистичких Република, закљученом у Москви 11 априла 1945 године, од 10 јуна 1945 године;

20) Закон о курсевима за повлачење окупациских новчаница и о регулисању обавеза на подручју Босне и Херцеговине, од 7 јуна 1945 године;

21) Закон о курсевима за повлачење окупациских новчаница и о регулисању обавеза на подручју Хрватске, од 21 јуна 1945 године;

22) Закон о курсевима за повлачење лирских бонова и окупациских новчаница и о регулисању обавеза на новчаним подручјима италијанске лире, немачке марке и пенге (Словенија), од 21 јуна 1945 године;

23) Закон о повлачењу из оптицаја металног окупациског новца, од 23 јула 1945 године;

24) Резолуција о проглашењу Антифашистичког већа Народног ослобођења Југославије за Привремену народну скупштину Демократске Федеративне Југославије од 10 августа 1945 године;

25) Указ о поименичној амнестији и помиловању осуђеника у Македонији, од 3 августа 1945 године;

26) Закон о избору народних посланика за Уставотворну скупштину, од 22 августа 1945 године;

27) Закон о Повељи Уједињених нација, од 24 августа 1945 године;

28) Закон о Конвенцији о чувању права на пензију радника који мигрирају, која је на основу чл. 389 Версајског уговора о миру од 28 јуна 1919 године донесена на XIX заседању Конференције Међународне организације рада, одржане у Женеви 1935 године, од 26 октобра 1945 године;

29) Финансиски закон за период април—јули 1945 године, од 5 априла 1945 године;

30) Финансиски закон за период јули—децембар 1945 године;

31) Закон о укидању грађанских школа, од 26 октобра 1945 године;

III) Највише посла задавале су оне одлуке и закони које је требало оставити на снази, али које је требало сагласити са Уставом уношењем измена и допуна. У ову групу спадају: један указ, три уредбе, шест одлука и 49 закона, и то:

1) Указ о општој амнестији и помиловању од 3 августа 1945 године, чији наслов сада гласи: Закон о потврди и изменама Указа о општој амнестији и помиловању од 3 августа 1945 године, објављено у „Службеном листу ФНРЈ“ од 22 марта 1946 године;

2) Одлука о постављењу делегата у адвокатским коморама од 17 новембра 1944 године, чији наслов сада гласи: Закон о потврди и измени одлуке о постављењу делегата у адвокатским коморама од 17 новембра 1944 године, објављено у „Службеном листу ФНРЈ“ од 22 марта 1946 године;

3) Одлука о таксама за улазнице у корист Друштва Црвеног крста Југославије од 13 јануара 1945 године, а чији наслов сада гласи: Закон о потврди и изменама одлука о таксама за улазнице у корист Друштва Црвеног крста Југославије од 13 јануара 1945 године, објављено у „Службеном листу ФНРЈ“ од 22 марта 1946 године;

4) Одлука о прелазу у државну својину непријатељске имовине, о државној управи над имовином неприсутних лица и о секвестру над имовином коју су окупаторске власти присилно отуђиле, од 21 новембра 1944 године, а чији наслов сада гласи: Закон о потврди и изменама одлуке о прелазу у државну својину непријатељске имовине, о државној управи над имовином неприсутних лица и о секвестру над имовином коју су окупаторске власти присилно отуђиле, објављено у „Службеном листу ФНРЈ“ од 6 августа 1946 године;

5) Одлука о укидању и неважности свих правних прописа донетих од стране окупатора и њихових помагача за време окупације, о важности одлука које су за то време донете, о укидању правних прописа који су били на снази у часу непријатељске окупације, од 3 фебруара 1945 године, а чији наслов сада гласи: Закон о неважности правних прописа донетих пре 6 априла 1941 године и за време непријатељске окупације, објављено у „Службеном листу ФНРЈ“ од 25 октобра 1946 године;

6) Одлука Претседништва Антифашистичког већа народног ослобођења Југославије о проглашењу 29 новембра савезним државним празником, од 28 новембра 1944 године, а чији наслов сада гласи: Закон о установљењу Двадесет де-

ветог новембра државним празником, објављено у „Службеном листу ФНРЈ“ од 5 новембра 1946 године;

7) Одлука о једнообразном рачуноводству од 1 фебруара 1945 године и одлука о увођењу једнообразног рачуноводства, од 1 фебруара 1945 године, а чији наслов сада гласи: Закон о једнообразном рачуноводству објављено у „Службеном листу ФНРЈ“ од 22 новембра 1946 године;

8) Уредба о организацији службе за репатријацију ратних заробљеника, присилно одведених радника, интернираца итд. од 28 априла 1945 године, а чији наслов сада гласи: Закон о потврди и изменама Уредбе о организацији службе за репатријацију ратних заробљеника, присилно одведених радника, интернираца итд. од 28 априла 1945 године, објављено у „Службеном листу ФНРЈ“ од 22 марта 1946 године;

9) Уредба о постављењу и унапређењу државних службеника Демократске Федеративне Југославије од 2 априла 1945 године, а чији наслов сада гласи: Закон о потврди, изменама и допунама Уредбе о постављењу и унапређењу државних службеника Демократске Федеративне Југославије од 2 априла 1945 године, објављено у „Службеном листу ФНРЈ“ од 9 априла 1946 године;

10) Уредба о установљењу права на пензију од 25 октобра 1945 године и уредба о пензионисању државних службеника, од 25 октобра 1945 године, а чији наслов сада гласи: Закон о установљењу права на пензију и о пензионисању државних службеника, објављено у „Службеном листу ФНРЈ“ од 9 новембра 1946 године;

11) Закон о укидању Државног савета и управних судова од 23 априла 1945 године, а чији наслов сада гласи: Закон о потврди и измени Закона о укидању Државног савета и управних судова од 23 априла 1945 године, објављено у „Службеном листу ФНРЈ“ од 22 марта 1946 године;

12) Закон о аграрној реформи и колонизацији од 23 августа 1945 године а чији наслов сада гласи: Закон о потврди и изменама Закона о аграрној реформи и колонизацији од 23 августа 1945 године, објављено у „Службеном листу ФНРЈ“ од 22 марта 1946 године;

13) Закон о укидању Закона о контролно-рачунској комисији од 5 априла 1945 године, а чији наслов сада гласи: Закон о укидању закона о контролно-рачунској комисији од 5 априла 1945 године, објављено у „Службеном листу ФНРЈ“ од 17 маја 1946 године;

14) Закон о удружењима, зборовима и другим јавним скуповима од 25 августа 1945 године, а чији наслов сада гласи: Закон о удружењима, зборовима и другим јавним скуповима, објављено у „Службеном листу ФНРЈ“ од 25 јуна 1946 године;

15) Закон о уређењу народних судова од 25 августа 1945

године, а чији наслов сада гласи: Закон о уређењу народних судова, објављено у „Службеном листу ФНРЈ“ од 25 јуна 1946 године;

16) Закон о измени члана 16 Закона о Уставотворној скупштини, објављено у „Службеном листу ФНРЈ“ од 25 јуна 1946 године;

17) Закон о одузимању ратне добити стечене за време непријатељске окупације од 24 маја 1945 године, а чији наслов сада гласи: Закон о одузимању ратне добити стечене за време непријатељске окупације, објављено у „Службеном листу ФНРЈ“ од 28 јуна 1946 године;

18) Закон о држављанству Демократске Федеративне Југославије од 23 августа 1945 године, а чији наслов сада гласи: Закон о држављанству Федеративне Народне Републике Југославије, објављено у „Службеном листу ФНРЈ“ од 5 јула 1946 године;

19) Закон о државном печату, од 5 априла 1945 године, а чији наслов сада гласи: Закон о државном печату, објављено у „Службеном листу ФНРЈ“ од 9 јула 1946 године;

20) Закон о изradi штамбиља, печата и жигова, од 5 јула 1945 године, а чији наслов сада гласи: Закон о изradi штамбиља, печата и жигова, објављено у „Службеном листу ФНРЈ“ од 9 јула 1946 године;

21) Закон о штампи, од 24 августа 1945 године, а чији наслов сада гласи: Закон о штампи, објављено у „Службеном листу ФНРЈ“ од 12 јула 1946 године;

22) Закон о седмогодишњем основном школовању, од 26 октобра 1945 године, а чији наслов сада гласи: Општи закон о седмогодишњем основном школовању, објављено у „Службеном листу ФНРЈ“ од 12 јула 1946 године;

23) Закон о забрани изазивања националне, расне и верске мржње и раздора, од 24 маја 1945 године, а чији наслов сада гласи: Закон о забрани изазивања националне, расне и верске мржње и раздора, објављено у „Службеном листу ФНРЈ“ од 12 јула 1946 године;

24) Закон о сузбијању недопуштене шпекулације и привредне саботаже, од 23 априла 1945 године, а чији наслов сада гласи: Закон о сузбијању недопуштене трговине, недопуштене шпекулације и привредне саботаже, објављено у „Службеном листу ФНРЈ“ од 12 јула 1946 године;

25) Закон о решавању радних спорова, од 5 јула 1945 године, чији наслов сада гласи: Закон о решавању радних спорова објављено у „Службеном листу ФНРЈ“ од 12 јула 1946 године;

26) Закон о радничким повереницима од 23 јула 1945 године и Закон о изменама и допунама Закона о радничким повереницима, од 26 октобра 1945 године, чији наслов сада

гласи: Закон о радничким повереницима, објављено у „Службеном листу ФНРЈ“ од 19 јула 1946 године;

27) Закон о кривичним делима против народа и државе од 15 августа 1946 године, чији наслов сада гласи: Закон о кривичним делима против народа и државе, објављено у „Службеном листу ФНРЈ“ од 23 јула 1946 године;

28) Закон о уређењу и надлежности војних судова у Југословенској армији од 24 августа 1945 године, а чији наслов сада гласи: Закон о уређењу и надлежности војних судова у Југословенској армији, објављено у „Службеном листу ФНРЈ“ од 19 јула 1946 године;

29) Закон о бирачким списковима, од 10 августа 1945 године, а чији наслов сада гласи: Закон о бирачким списковима, објављено у „Службеном листу ФНРЈ“ 19 јула 1946 године;

30) Закон о конфискацији имовине и о извршењу конфискације од 9 јуна 1945 године, а чији наслов сада гласи: Закон о конфискацији имовине и о извршењу конфискације, објављено у „Службеном листу ФНРЈ“ од 19 јула 1946 год.;

31) Закон о оснивању фонда за обнову земље и помоћ пострадалим крајевима, од 7 јуна 1945 године, а чији наслов сада гласи: Закон о оснивању фонда за обнову земље и помоћ пострадалим крајевима, објављено у „Службеном листу ФНРЈ“ од 6 августа 1946 године;

32) Закон о регулисању предатних обавеза од 27 октобра 1945 године, а чији наслов сада гласи: Закон о регулисању предатних обавеза, објављено у „Службеном листу ФНРЈ“ од 16 августа 1946 године;

33) Закон о врстама казни, од 5 јула 1945 године, а чији наслов сада гласи: Закон о врстама казни, објављено у „Службеном листу ФНРЈ“ од 16 августа 1946 године;

34) Закон о поступању са имовином коју су сопственици морали напустити у току окупације и имовином која им је одузета од стране окупатора и њихових помагача, од 24 маја 1945 године, а чији наслов сада гласи: Закон о поступању са имовином коју су сопственици морали напустити у току окупације и имовином која им је одузета од стране окупатора и његових помагача, објављено у „Службеном листу ФНРЈ“ од 9 августа 1946 године;

35) Закон о валоризацији од 27 октобра 1945 године, а чији наслов сада гласи: Закон о валоризацији, објављено у „Службеном листу ФНРЈ“ од 20 августа 1946 године;

36) Закон о непосредним порезима, од 26 октобра 1945 године, а чији наслов сада гласи: Закон о непосредним порезима, објављено у „Службеном листу ФНРЈ“ од 20 августа 1946 године;

37) Закон о таксама, од 2 септембра 1945 године, а чији наслов сада гласи: Закон о таксама, објављено у „Службеном листу ФНРЈ“ од 23 августа 1946 године;

38) Закон о уређењу и деловању кредитног система, од 26 октобра 1945 године, а чији наслов сада гласи: Закон о уређењу и деловању кредитног система, објављено у „Службеном листу ФНРЈ“, од 23 августа 1946 године;

39) Закон о коначној ликвидацији земљорадничких дугова, од 27 октобра 1945 године, а чији наслов сада гласи: Закон о коначној ликвидацији земљорадничких дугова, објављено у „Службеном листу ФНРЈ“, од 8 октобра 1946 године;

40) Закон о ковању ситног новца Демократске Федеративне Југославије, од 23 јула 1945 године, а чији наслов сада гласи: Закон о ковању ситног новца Федеративне Народне Републике Југославије, објављено у „Службеном листу ФНРЈ“, од 8 октобра 1946 године;

41) Закон о поштанско-телеграфско-телефонским таксама, од 27 октобра 1945 године, а чији наслов сада гласи: Закон о поштанско-телеграфско-телефонским таксама, објављено у „Службеном листу ФНРЈ“ од 8 октобра 1946 године;

42) Закон о заштити споменика културе и природњачких вредности Демократске Федеративне Југославије, од 23 јула 1945 године, а чији наслов сада гласи: Општи закон о заштити споменика културе и природних реткости, објављено у „Службеном листу ФНРЈ“, од 8 октобра 1946 године;

43) Закон о грађанској мобилизацији медицинског особља, од 6 априла 1945 године, а чији наслов сада гласи: Закон о обавезној служби медицинског особља, објављено у „Службеном листу ФНРЈ“, од 11 октобра 1946 године;

44) Закон о уређењу судова социјалног осигурања и Врховног суда социјалног осигурања, од 26 октобра 1945 године, и Уредбе о судском поступку код судова социјалног осигурања и Врховног суда социјалног осигурања, од 16 новембра 1945 године, а чији наслов сада гласи: Закон о уређењу и поступку судова социјалног осигурања, објављено у „Службеном листу ФНРЈ“, од 15 октобра 1946 године;

45) Закон о регулисању платног промета са иностранством (девизног закона), од 2 децембра 1945 године, а чији наслов сада гласи: Закон о регулисању платног промета са иностранством (девизни закон), објављено у „Службеном листу ФНРЈ“, од 25 октобра 1946 године;

46) Закон о заштити народних добара и њиховом управљању, од 24 маја 1945 године, а чији наслов сада гласи: Закон о заштити општенородне имовине и имовине под управом државе, објављено у „Службеном листу ФНРЈ“, од 25 октобра 1946 године;

47) Закон о државним пољопривредним добрима, од 3 августа 1945 године, а чији наслов сада гласи: Закон о др-

жавним пољопривредним добрима, објављено у „Службеном листу ФНРЈ, од 12 новембра 1946 године;

48) Закон о орденима и медаљама Демократске Федеративне Југославије, од 9 јуна 1945 године, а чији наслов сада гласи: Закон о орденима и медаљама Федеративне Народне Републике Југославије, објављено у „Службеном листу ФНРЈ“, од 1 новембра 1946 године;

49) Закон о исплати потврда издатих приликом замене окупациских новчаница и о располагању са потраживањима на везаним рачунима, од 7 јуна 1945 године а чији наслов сада гласи: Закон о исплати потврда издатих приликом замене скупациских новчаница и о располагању потраживањима на везаним рачунима, објављено у „Службеном листу ФНРЈ“ од 29 октобра 1946 године;

50) Закон о проширењу на подручје Босне и Херцеговине, Хрватске и Словеније, важности Закона о исплати потврда издатих приликом замене окупациских новчаница и о располагању са потраживањима на везаним рачунима, од 7 јуна 1945 године, као и о исплати потврда издатих на окупациске новчанице које у месту замене нису биле законско средство плаћања, од 10 августа 1945 године, а чији наслов сада гласи: Закон о проширењу на подручје народних република Босне и Херцеговине, Хрватске и Словеније, важности Закона о исплати потврда издатих приликом замене окупациских новчаница и о располагању потраживањима на везаним рачунима, као и о исплати потврда издатих на окупациске новчанице које у месту замене нису биле законско средство плаћања, објављено у „Службеном листу ФНРЈ“, од 29 октобра 1946 године;

51) Закон о ревизији додељивања земље колонистима и аграрним интересентима у Македонији и у Косовско-Метохијској Области, од 3 августа 1945 године, а чији наслов сада гласи: Закон о ревизији додељивања земље колонистима и аграрним интересентима у Народној Републици Македонији и у Аутономној Косовско-Метохијској Области, објављено у „Службеном листу ФНРЈ“, од 5 новембра 1946 године;

52) Закон о заступању надлештава, установа, предузећа и организација јавног каарктера, од 3 августа 1945 године, а чији наслов сада гласи: Закон о заступању државе и јавних организација у имовинско-правним односима пред судовима и управним органима, објављено у „Службеном листу ФНРЈ“, од 1 новембра 1946 године;

53) Закон о одузимању држављанства официрима и подофицирима бивше југословенске војске, који неће да се врате у Отаџбину, и припадницима војних формација, који су служили окупатору и одбегли у иностранство, од 23 августа 1945 године, а чији наслов сада гласи: Закон о одузимању држављанства официрима и подофицирима бивше југосло-

венске војске, који неће да се врате у Отаџбину, припадницима војних формација који су служили окупатору и одбегли у иностранство, као и лицима одбеглим после ослобођења, објављено у „Службеном листу ФНРЈ“, од 25 октобра 1946 године;

54) Закон о стављању пловних објеката, бродоградилшта, лука и пристаништа на мору под управу Министарства саобраћаја Демократске Федеративне Југославије, од 23 јула 1945 године, а чији наслов сада гласи: Закон о стављању пловних објеката на мору, као и поморских бродоградилшта, лука и пристаништа општедржавног значаја под управу Министарства поморства, објављено у „Службеном листу ФНРЈ“, од 5 новембра 1946 године;

55) Закон о организацији државне пољопривредне машинске службе, од 23 јула 1945 године, а чији наслов сада гласи: Закон о организацији државне пољопривредне машинске службе, објављено у „Службеном листу ФНРЈ“, од 12 новембра 1946 године;

56) Закон о демобилизацији најмлађих годишта и друге партије старијих годишта, обвезника хранилаца и свих жена из Југословенске армије и морнарице, од 26 октобра 1945 године, а чији наслов сада гласи: Закон о демобилизацији најмлађих годишта и друге партије старијих годишта обвезника и жена из Југословенске армије, објављено у „Службеном листу ФНРЈ“, од 1 новембра 1946 године;

57) Закон о демобилизацији старијих годишта обвезника, жена и хранилаца у Југословенској армији и морнарици, од 19 јула 1945 године, а чији наслов сада гласи: Закон о демобилизацији старијих годишта обвезника и жена у Југословенској армији, објављено у „Службеном листу ФНРЈ“, од 1 новембра 1946 године;

58) Закон о давању амнестије и помиловања, од 5 јула 1945 године, а чији наслов сада гласи: Закон о давању амнестије и помиловања, објављено у „Службеном листу ФНРЈ“, од 5 новембра 1946 године;

59) Закон о изменама и допунама прописа о таксама III бр. 294 од 10 фебруара 1945 године, а чији наслов сада гласи: Закон о изменама и допунама прописа о таксама III бр. 294, од 10 фебруара 1945 године, објављено у „Службеном листу ФНРЈ“, од 5 новембра 1946 године;

Разумљиво је да нису потврђене све одлуке које су доносили сви највиши органи државне власти и државне управе у нашој земљи почев од Другог заседања АВНОЈ-а. Потврђене су само оне одлуке које претстављају законодавне акте и које су донели АВНОЈ и Претседништво АВНОЈ-а. С друге стране разумљиво је да су сви закони који су донети од стране Привремене народне скупштине и њеног Президијума без обзира обухваћени поступком усаглашавања.

Од уредаба нису узете у поступак све уредбе које претстављају највише акте Савезне владе, и према томе од саме Владе могу бити мењане и укидане. Међутим, у периоду изградње наше државе пре Устава, нарочито после ослобођења Београда, донете су извесне уредбе, које су само по форми уредбе а по својој суштини и значају материје које регулишу претстављају законе. Отуда је поступак усаглашавања, остављајући по правилу све уредбе ван своје компетенције, обухватио оне малобројне раније уредбе које су по суштини претстављале законе и претворио их је формално у законе.

На тај начин је испуњена обавеза из чл. 136 став 2 Устава у потпуности.

Предлажући Већу да потврди законе које су законодавни одбори донели према предњем извештају на основу чл. 136 Устава, Законодавни одбор предлаже да Веће у исто време одобри и накнадне измене и допуне које су унете у неколико закона после њиховог усвајања у Законодавним одборима. Те су се измене и допуне показале нужним и учињене су на захтев надлежних министара.

Накнадне измене и допуне које одбор предлаже Већу на усвајање, јесу:

1) Закон о сузбијању недопуштене трговине, недопуштене шпекулације и привредне саботаже

У чл. 6 ст. 1 бришу се речи „временом или трајном“.

Образложење: — У овом члану предвиђена је као споредна казна за дела привредне саботаже казна трајне или времене забране бављења одређеном делатношћу и занатом. Закон о врстама казни који је касније донесен (бр. 62/46), не предвиђа ову врсту казне као трајну, него као времену (чл. 13). Предложена измена има за циљ да ова два закона доведе у сагласност.

2) Закон о поступању са имовином коју су сопственици морали напустити у току окупације и имовином која им је одузета од стране окупатора и његових помагача

У чл. 4 ст. 3 речи „у року од 90 дана од дана ступања на снагу овог закона“ замењују се речима „до 31 марта 1947 године“.

Образложење: — Члан 4 у садашњем тексту прописује у ст. 3 да надлежни савезни или републикански министар може ставити захтев да се имовина о којој је реч у овом Закону не врати сопственику, него да пређе у државну својину, у року од 90 дана по ступању на снагу закона. Тај рок истескао је 17 новембра 1946 године а надлежни органи још

нису истакли овакве захтеве у свима случајевима где је то потребно. Предложена измена омогућиће им да то учине у новом року.

У чл. 5 умеће се нови став 2 који гласи:

„Код земљишта која још нису враћена сопственицима, већ их у смислу чл. 6 обрађује држава, било у сопственој режији било давањем другоме на обраду, накнада за приходе признаће се сопственицима по ст. 1 само за економску 1944/45 годину. За касније године оваква ће се накнада признати само оним сопственицима који докажу да су стварно били спречени да сами обраде земљу. Ако то не докажу, признаће им се само половина ове накнаде.“

Образложење: — Овај амандман предложила је Комисија за аграрну реформу и колонизацију при Влади ФНРЈ. У Војводини постоји велики број пољопривредних имања о којима се држава у смислу овог Закона још увек стара и обрађује их, ма да сопственици живе у нашој држави. Овакви сопственици не захтевају повраћај својих имања, него се по протеклу економске године јављају са захтевом за накнаду у смислу ст. 1 чл. 5, која им по истом пропису и припада. Предлојени амандман има за циљ да натера немарне сопственике на обраду њихових имања.

3) Закон о поштанско-телеграфско-телефонским таксама

Чл. 5 тач. 3 мења се и гласи:

„Органи Југословенске армије и органи Народне милиције за поштанске пошиљке и телеграфска и телефонска саопштења, као и за све остале телеграфске и телефонске таксе“.

Образложење: — Садашњи текст чл. 5 тач. 3 ослобођава од плаћања поштанско-телеграфско-телефонских такса само војне органе за поштанске пошиљке и телеграфска и телефонска саопштења и то само за време рата и мобилизације. Министарство народне одбране и Министарство унутрашњих послова ФНРЈ тражили су после ступања на снагу овог Закона ослобођење органа Југословенске армије, односно органа Народне милиције од плаћања таксе за телеграфска и телефонска саопштења у свако време, као и свих такса за инсталације и сл. Као разлог навели су да њихови органи нису у могућности да у свакој ситуацији претходно плате таксе, као и то да би плаћање такса повукло за собом сувишно администрирање.

4) Закон о уређењу и поступку судова социјалног осигурања

У чл. 12 додаје се на крају става 4 нова реченица која гласи:

„Изузетно, лекари државних болница и других државних здравствених установа могу се по потреби позивати као вештаци на расправу и ако су повређеном пружили прву помоћ или га лечили.“

Образложење: — У садашњем тексту Закона стоји да лекар који је повређеном пружио прву помоћ или га лечио не може бити постављен за вештака у спору који настане по питању социјалног осигурања због несреће или обољења, у коме је он на предњи начин интервенисао. Због малог броја лекара судови понекад нису у стању да у циљу вештачења одреде друге лекаре, а не оне који су указали прву помоћ и лечили повређеног на коме треба извршити вештачење. Припадање лекара државној здравственој установи пружа озбиљну гаранцију за непристрасност његовог стручног мишљења. Зато се у циљу олакшања рада судовима предлаже изузетак од прописа прве реченице става 4.

5) Закон о заштити општенародне имовине и имовине под управом државе

У чл. 5 речи „24 јуна“ замењују се речима „29 јуна“.

Образложење: — Предњом изменом исправља се грешка, јер је Закон о заштити народних добара од 24 маја 1945 године ступио на снагу 29 маја 1945 године, а казнена санкција коју прописује чл. 5 новог текста везује се за повреде прописа које настану 30 дана по ступању на снагу првог текста закона.

Чл. 15 ст. 1 мења се и гласи:

„За суђење по делима из овог Закона надлежни су окружни судови“.

Образложење: — Садашњи текст овога члана противуречи чл. 49 Закона о уређењу народних судова који прописује да су за суђење по кривичним делима против општенародне имовине надлежни окружни судови. Предложена измена има за циљ да доведе у сагласност та два закона.

6) Закон о неважности правних прописа донетих пре 6 априла 1941 године и за време непријатељске окупације

Чл. 11 ст. 1 и 2 мењају се и гласе:

„У погледу одлука донетих од стране извршних и управних органа окупатора и њихових помагача и одлука управних судова за време непријатељске окупације, којима се решавају грађанско-правни односи, важе сходно одредбе чл. 7, 8 и 9 овог закона.“

Остале одлуке извршних и управних органа окупатора и

њихових помагача и остале одлуке управних судова, као и одлуке дисциплинских судова по кривицама учињеним после 6 априла 1941 године, проглашавају се неважним“.

Образложење: — Садашњи текст Закона поставља за ваљаност одлука управних судова донесених за верме непријатељске окупације критеријум „политичког карактера“. Ако одлука има политички карактер она се сматра укинута, а ако нема, онда заинтересовано лице може покренути поступак са захтевом да се правни однос поново расправи и донесе одлука на основу важећих прописа. Предложена измена изједначаје у погледу критеријума за ваљаност одлуке управних судова са одлукама управних органа. То мерило састоји се у томе да ли су одлуке управних судова донесене по грађанско-правним односима или по којим другим. У првом случају заинтересовано лице има иста она права каква би имало кад би се остало на критеријуму политичког карактера. У другом случају одлуке управних судова проглашавају се неважним. Осим тога, предложени текст садржи и допуну у погледу одлука дисциплинских судова.

7) Закон о прелазу у државну својину непријатељске имовине и о секвестрацији над имовином отсутних лица

Члан 7 мења се и гласи:

„Правни послови отуђени и оптерећења имовине која по чл. 1 овог Закона прелази у својину државе, закључени од 6 априла 1941 године до дана ступања на снагу Одлуке АВНОЈ-а од 21 новембра 1944 године о прелазу у државну својину непријатељске имовине, о државној управи над имовином отсутних лица и о секвестру над имовином, коју су окупаторске власти присилно отуђиле, ништавни су. Такви правни послови закључени после 22 новембра 1944 године ништавни су, ако су закључени у намери да се избегне одузимање имовине у корист државе. Сматра се да је таква намера постојала, уколико се не докаже противно. Ако се судском одлуком утврди непостојање намере да се избегне одузимање имовине у корист државе, имовина се враћа сопственику односно оптерећење имовине сматра се правоваљаним“.

Образложење: — Предложена измена има за циљ да отклони неспоразуме, који се јављају у пракси због тога што се садашњи текст Закона не слаже са ранијим текстом.

ЗАКОН О УРЕЂЕЊУ НАРОДНИХ СУДОВА

После чл. 21 додаје се нови члан 21 а) који гласи:

„У народној републици, аутономној покрајини, аутономној области или области где нема окружних народних одбо-

ра, избор претседника, судија и судија — поротника и њихово разрешавање вршиће се на окружној скупштини делегираних одборника среских и градских народних одбора са подручја дотичног окружног суда. Влада народне републике прописале уредбом број и начин избора делегираних одборника.

Окружни судови подносе извештај и одговарају за свој град окружној скупштини делегираних одборника“.

Образложење: — Уношење овог новог члана је потребно ради регулисања питања избора и разрешења судија и судија — поротника окружних судова у оним републикама у којима не постоје окружни народни одбори, као и у аутономној покрајини, аутономној области и области у којима има окружних судова а нема окружних одбора.

Сагласно Уставу и одредбама овога Закона избор окружног суда врше срески односно градски народни одбори са подручја окружног суда и то на окружним скупштинама које састављају делегирани народни одборници среских односно градских одбора. На овај начин се обезбеђује да окружне народне одборе бирају народни претставници са подручја суда и омогућује да окружне скупштине делегираних одборника врше сва остала права која имају окружни одбори према окружним судовима према прописима овога Закона.

9) Закон о конфискацији имовине и о извршењу конфискације

Чл. 5. У другој реченици става 4 иза речи „повериоцима“ брише се тачка и додају се речи „и најближим му пословним јединицама државних кредитних предузећа, која могу своја потраживања пријавити и до завршетка поступка намирења поверилаца“.

Образложење: — Како државна кредитна предузећа имају приличан број потраживања која нису обезбеђена хипотеком и како су земљишне књиге код неких судова ратом уништене потребно је, ради заштите права државних кредитних предузећа, став 4 чл. 5 допунити предложеном одредбом.

Чл. 5. Додаје се нов став 5 који гласи:

„У случају где је спровођење конфискације обављено по чл. 17 Закона о конфискацији и о извршењу конфискације од 9 јула 1945, односно где су повериоци у смислу чл. 7 истог закона позвани преко „Службеног листа“ да пријаве своја потраживања, поверилац који није пријавио суду своје потраживање у одређеном року може тражити остварење свог права редовним поступком до 1 априла 1947“.

Образложење: — Закон није садржавао одредбу да повериоци који не пријаве суду своја потраживања у одређеном року, могу тражити остварење свог права редовним поступком у року од годину дана по објави односне одлуке на судској табли. Стога је било потребно одредити нов рок и то до 1 априла 1947 године.

Чл. 31. Последња реченица тога члана брише се, а' на њено место ставља се: „Несвршене предмете, као и предмете примљене од средских народних одбора и војних судова и команди после 6 августа 1945 довршиће и решаваати средски судови по ванпарничном поступку.“

Образложење: — Установљено је да сви средски судови нису у року одређеном чланом 31 довршили предмете из чл. 28 овог Закона као и то да има још оваквих предмета по којима није уопште покренут поступак о конфискацији. Стога је потребно издати прописе за даље решавање тих предмета.

Чл. 31. Додаје се нов став 2 који гласи:

„Против одлука средског суда, донетих по претходном ставу, има места жалби окружном суду у року од 3 дана од уручене одлуке.“

Образложење: — Ова одредба је потребна због нове надлежности из предњег става.

Чл. 32. Брише се последња реченица и на место ње се ставља: „Првостепене комисије које су поступале по чл. 30 Закона о конфискацији имовине и о извршењу конфискације од 9 јуна 1945 предаће несвршене предмете који се код њих још налазе средским судовима надлежним према месту где се имовина налази. Ове предмете, као и предмете које им доправе средски народни одбори, судови ће довршити по ванпарничном поступку.“

Додају се нови ставови 2 и 3 који гласе:

„Против одлуке средског суда донете по претходном ставу има места жалбе окружном суду.“

Другостепене комисије предаће све недовршене предмете надлежном окружном суду“.

Образложење: — Како сви предмети из чл. 30 Закона о конфискацији имовине и о извршењу конфискације од 9 јуна 1945 нису окончани у року одређеном у чл. 32, и како је престала функција комисија које су одлучивале у тим предметима, то је потребно, укидајући последњу реченицу чл. 32 прописати да ће надлежност првостепених комисија преузети средски судови, а надлежност другостепених комисија окружни судови.

10) Закон о давању амнестије и помиловања

Чл. 1 мења се и гласи: „Право амнестије врши законом Народна скупштина ФНРЈ или народна скупштина народне републике на основу Устава ФНРЈ, односно устава народне републике.

Право помиловања по кривичним делима повреде савезних закона по којима су пресуду изrekli Врховни суд ФНРЈ, врховни судови народних република или аутономних покрајина у првом или другом степену и војни судови, врши Президијум Народне скупштине ФНРЈ.

Право помиловања по кривичним делима повреде савезних закона по којима су пресуду изrekli остали судови народних република или аутономних покрајина, као и право помиловања по свим кривичним делима повреде закона о народним републикама врше президијуми народних скупштина народних република.

Президијум Народне скупштине ФНРЈ може поједине молбе за помиловање затражити од президијума народних скупштина народних република и по њима донети одлуке.

Президијум Народне скупштине ФНРЈ може поједине молбе за помиловање упутити президијумима народних скупштина народних република да ови по тим молбама донесу одлуке.

Право помиловања по кривичним делима која су била пресуђена пре 6 априла 1941 године врше президијуми народних скупштина народних република“.

Образложење: — По чл. 44 ст. 2 тач. 17 Устава амнестија и помиловања по делима повреде савезних закона спада у надлежност савезних органа Федеративне Народне Републике Југославије, а по чл. 75 тач. 7 вршење права помиловања према прописима закона спада у надлежност Президијума Народне скупштине ФНРЈ.

Полазећи од ових уставних начела, садашњи текст закона о амнестији и помиловању прописује да право амнестије по кривичним делима повреде савезних закона врши Народна скупштина ФНРЈ, а право помиловања Президијум Народне скупштине ФНРЈ. Доследно томе, право амнестије и помиловања по делима повреде закона народне републике врши народна скупштина народне републике, односно њен президијум.

Надлежност органа народних република показала се до сада у пракси узаном. Великом већином кривичних дела врши се повреда савезних закона, тако да је практично Президијум Народне скупштине ФНРЈ у већини случајева надлежан за доношење одлуке о помиловању. Предложеном изменом иде се на проширење надлежности президијума народних

скупштина народних република у материји помиловања. Ови треба да буду надлежни не само по делима повреде републиканских закона него и по делима поверде савезних закона по којима су пресуду изrekli срески или окружни судови у првом и другом степену. За дела повреде савезних закона, по којима су пресуду изrekli врховни судови народних република или аутономних покрајина у првом или другом степену, Врховни суд ФНРЈ или војни судови надлежан би остао Президијум Народне скупштине ФНРЈ.

Предлог предвиђа и могућност да одлуку по молби може донети и онај президијум у чију стварну надлежност ова не би спадала по прописима ст. 2 и 3 предложених измена. Ако особености случаја упућују на то да би одлуку требало да донесе Президијум Народне скупштине ФНРЈ ма да исти није за ово надлежан моћи ће овај то учинити тако што ће затражити предмет од президијума народне скупштине народне републике и сам донети одлуку. Обратно, у случајевима у којима то нађе за умесно, може савезни Президијум поједине молбе за чије је решење надлежан, упутити президијуму народне скупштине народне републике да овај донесе одлуку. Оваквим уређењем ублажава се оштро разграничење надлежности између савезних органа и органа републике према прописима ст. 2 и 3 предложених измена.

Пропис ст. 1 о амнестији измењен је у предлогу тако што је речено да право амнестије припада Народној скупштини ФНРЈ и народној скупштини народне републике према прописима Устава ФНРЈ односно уставу народне републике.

Што се тиче усаглашавања Закона о радничким повереницима од 23 јула 1945 године и Закона о изменама и допунама Закона о радничким повереницима од 26 октобра 1945 године, а чији наслов сада гласи: Закон о радничким повереницима, напомиње се да је тај закон укинут даном ступања на снагу Закона о инспекцији рада и према томе за њега се не тражи потврда.

Достављајући овај извештај Већу, Законодавни одбор моли Веће да га изволи у целости усвојити.

За известиоца одређен је д-р Душан Братић.

Претседник
Секретар. Законодавног одбора,

Д-р Душан Братић, с. р. Божидар Масларић, с. р.

Чланови:

Томо Чиковић, с. р., Јоза Миливојевић, с. р., Јосип Рус, с. р. Срећко Жумер, с. р., д-р Бранко Чубриловић, с. р., Милан Поповић, с. р., Мустафа Хоџа, с. р., Рато Дугоњић, с. р., Панко Брашнар, с. р., Михаило Апостолски, с. р., Нинко Петровић, с. р., Милош Царевић, с. р., д-р Јосип Хрнчевић, с. р.

НАРОДНА СКУПШТИНА ФНРЈ
САВЕЗНО ВЕЋЕ

Законодавни одбор

Бр. 246

5-XII-1946 год.

Београд

ИЗВЕШТАЈ

**Законодавног одбора Савезног већа Народне скупштине
ФНРЈ о раду на саглашавању одлука, закона и уредаба
на основу чл. 136 Устава.**

(Текст извештаја Законодавног одбора Савезног већа идентичан је са текстом извештаја Законодавног одбора Већа народа, који је напред приложен).

Достављајући овај извештај Већу, Законодавни одбор моли Веће да га изволи у целости усвојити.

За известиоца одређен је Моша Пијаде.

Секретар,

Д-р Макс Шнудерл, с. р.

Претседник

Законодавног одбора,

Моша Пијаде, с. р.

Чланови:

Владимир Симић, с. р., д-р Милош Московљевић, с. р., Сулејман Филиповић, с. р., Милош Минић, с. р., Ђуро Салај, с. р., д-р Јерко Радмиловић, с. р., Иван Гранђа, с. р., Лајчо Јарамазовић, с. р., Јоже Лампрет, с. р., Матевж Хаце, с. р., д-р Јаков Гргурић, с. р., Мехмед Хоџа, с. р.

ПРЕДЛОГ ЗАКОНА О ЧЕКУ

Издавање и облик чека

Члан 1

Чек садржи:

- 1) означење да је чек, написано у самом слогу исправе или, ако је ова издана на страном језику, израз који на томе језику одговара појму чека;
- 2) безусловни упут да се плати одређена свота новца из трасантовог покрића;
- 3) име онога који треба да плати (трасат);
- 4) место где треба платити;
- 5) означење дана и места издања чека;
- 6) потпис онога који је чек издао (трасант).

Члан 2

Чек који је платив у земљи може се трасирати само на државна, задружна и приватна банкарска предузећа.

Чек платив ван земље може се према закону места плаћања трасирати и на друга лица.

Члан 3

Исправа у којој не би било ма којег од састојака побројаних у чл. 1 или која није трасирана према чл. 2 не вреди као чек, осим у случајевима који су одређени у следећим ставовима.

Ако није нарочито одређено, важи као место плаћања оно место које је означено поред трасатовог имена.

Чек у коме није назначено место издања сматра се да је издан у месту које је означено поред трасантовог имена.

Одређивање камате у чеку сматра се као да није написано.

Члан 4

Чек се сме трасирати само на оно лице (чл. 2) код кога трасант има покриће, којим може располагати путем чека на основу изричног или прећутног споразума са тим лицем.

Трасант који изда непокривен чек дужан је дати имаоцу чека потпуно обештећење.

Члан 5

Чек може гласити на име, по наредби или на доносиоца.

Чек на име који садржи назначење „или доносиоцу“, односно други израз који то исто значи, вреди као чек на доносиоца.

Исто тако чек без означања лица коме се има платити (корисник, ремитент) вреди као чек на доносиоца.

Чек може гласити и на име или по наредби самога трасанта.

Не вреди чек на доносиоца у коме су трасант и трасат једно исто лице.

Члан 6

Трасант одговара за исплату. Свака одредба којом би се он ослобођавао одговорности за исплату сматра се да није ни написана.

Индосамент

Члан 7

Чек на доносиоца преноси се простом предајом. Сваки

други чек, па ма и не био изрично трасиран по наредби, преноси се индосаментом.

Чек, у коме је трасант ставио реч: „не по наредби“ или други израз који значи то исто, преноси се само у облику и са дејствима обичног уступљења (цасије).

Чек на доносиоца може се претворити у чек на име или у чек по наредби одговарајућим пуним индосаментом.

Члан 8

Индосамент мора бити безуслован. Сваки услов који би био стављен сматра се као да није написан.

Делимичан индосамент је ништаван.

Исто тако ништаван је и трасатов индосамент.

Индосамент „на доносиоца“ вреди као бланко индосамент.

Ко год, изузимајући трасата, стави на полеђини чека издатог на доносиоца свој потпис, не исписујући одредбу о индосаменту, одговара као трасантов авалиста. Чек овим не губи својство чека на доносиоца.

Индосамент на трасата вреди као признаница о исплати, изузимајући случај када трасат има више пословница (центра, филијала) а индосирање је извршено у корист пословнице која се налази у месту различитом од онога на које је чек био трасиран.

Одговорност и плаћање

Члан 9

Изјава о акцепту, која би се на чек ставила, нема чековно-правног дејства.

Члан 10

Исплата чека може се за целу чековну своту или за извештан њен део обезбедити јемством (авалом).

Изузимајући трасата, ово обезбеђење може дати свако треће лице, па и оно које је чек потписало.

Члан 11

Чек се плаћа по виђењу.

Не вреди као чек исправа у којој би доспелост била друкчије назначена.

Члан 12

Чек који се има платити у нашој земљи мора се трасату поднети на исплату, и то рачунајући од дана издања:

1) у року од осам дана, ако је место издања и плаћања у нашој земљи једно исто; а у року од петнаест дана, ако су то различита места;

2) у року од двадесет дана, ако је чек издат у којој од европских земаља;

3) у року од четрдесет дана, ако је чек издат у којој земљи изван Европе и то на обалама Средоземног или Црног мора или на острвима у њима;

4) у року од седамдесет дана, ако је чек издат у којој другој земљи изван Европе.

Изузетно од предњих прописа, циркуларни чек може се поднети на исплату и у року од шест месеци од дана издања.

Сматра се да је чек поднет на исплату и онда кад је поднет неком обрачунском заводу чији је трасат члан или код кога има заступника.

Члан 13

Када се чек трасира из једног места на неко друго место и када у тим местима не важе исти календари, онда се дан издања доводи на дан који му одговара у календару важећем у месту плаћања, па се према томе одређује доспелост.

Члан 14

Немају никаквог утицаја на дејство чека смрт трасанта или његова чековна неспособност за обвезивање, кад наступе после издања чека.

Трасат мора одбити исплату чека, ако зна да је над имовином трасанта отворен стечај.

Члан 15

Опозивање чека дејствује:

1) кад протече рок који је одређен за подношење ради исплате;

2) ако трасант чек који гласи на име или „по наредби“ непосредно пошаље трасату са наређењем да га измири лицу означеном у чеку, а опозивање стигне трасату пре него што је то наређење извршено да чек исплати и пошто протече рок за подношење, осим ако не постоји друкчији споразум.

Трасант, који би после истека рока за подношење, располагао покрићем, ма да није пуноважно опозвао чек, одговара за накнаду штете.

Члан 16

Приликом исплате чека трасат може захтевати да му ималац преда чек с потврдом на њему да је исплаћен.

Ималац чека може одбити делимичну исплату.

У случају делимичне исплате, трасат може захтевати да се она забележи на чеку и да му се уз то изда признаница на исплаћену своту.

Члан 17

Чек који је с предње стране прецртан двема упоредним цртама може ималац чека да наплати само преко каквог банкарског предузећа (чл. 2). Ово прецртавање може да изврши било трасант било ималац чека.

Прецртај може бити општи или посебан.

Прецртај је општи, ако између двеју његових црта није ништа назначено или ако је написано „банкарско предузеће“, односно какав други израз који значи то исто. Прецртај је посебан, ако је између његових црта написано име неког одређеног банкарског предузећа.

Општи прецртај може се претворити у посебан, а посебан не може у општи.

Чек са посебним прецртајем може ималац чека да наплати само преко банкарског предузећа означеног у прецртају. Али оно може одредити неко друго банкарско предузеће да ту наплату изврши.

Брисање прецртаја или имена означеног банкарског предузећа сматра се као да није извршено.

Трасат који у случају општег прецртаја, не исплати чек банкарском предузећу него коме другом лицу, или који у случају посебног прецртаја исплати чек коме другом а не у прецртају означеном банкарском предузећу, одговара за проузроковану штету. Накнада штете не може бити већа од чековне своте.

Члан 18

Трасант, а и сваки ималац чека, може забранити (да се чек исплати у готовом новцу. Тога ради он мора да на предњој страни чека, преко слога, напише „само за обрачун“ или други какав изаз који значи то исто.

У том случају чек се може измирити само путем обрачуна са трасатом или са лицем које има код трасата рачун или са чланом обрачунског завода који постоји у месту плаћања. Ако трасат није члан таквог завода, он може приликом подношења чека означити на њему којег члана тога завода у сврху обрачунавања. Овакав обрачун вреди као исплата.

Назначење „само за обрачун“ не може се опозвати.

Ако не поступи по одредби за обрачун, трасат одговара највише до износа чековне своте за штету коју би на овај начин проузроковао.

Регрес због неисплате

Члан 19

Ималац чека може вршити регрес против индосаната, трасанта и авалиста, ако буде одбијена исплата чека који је поднесен на време (чл. 12).

Подношење на исплату и неисплата морају бити утврђени:

- 1) јавном исправом („протест због неисплате“; или
- 2) потписаном изјавом трасатовом на чеку којом одбија исплату, са назначењем дана када је чек био поднет; изјава се мора у протесном року унети у регистар протеста, о чему протесни орган ставља потврду на чеку односно његовом алонжу; или
- 3) датираним уверењем обрачунског завода, којим се утврђује да је чек био поднет на време и да није измирен обрачуном.

Протест због неисплате мора да се подигне пре него што протече рок за подношење. Али, за чек поднет на исплату последњег дана рока за подношење, ако не буде исплаћен, може се подићи протест још и првог радног дана који за овим даном долази.

Умножавање

Члан 20

Чек издан у земљи а платив ван ње може се издати у два или више истоветних примерака. У слогу сваког примерка мора се ставити његов текући број. Ако се то не учини, сваки примерак важи као посебан чек.

Чек на доносиоца не може се умножавати.

Застарелост

Члан 21

Регресни захтеви имаоца чека против индосаната и против трасанта застаревају за шест месеци од протекла рока за подношење на исплату.

Регресни захтеви индосаната једних против других и против трасанта застаревају за шест месеци од дана кад је индосант искупио чек или од дана кад је против њега код суда поступљено.

Тужба из основног односа

Члан 22

Уместо да подигне регресну тужбу (чл. 19), ималац чека, ако није друкчије уговорено, може уз повраћај чека оства-

риту у редовној парници против трасанта или свога непосредног индосанта тражбину проистеклу из правног односа који је био основ издавања или преноса чека.

Остварење тражбине из основног односа ималац чека може вршити и онда кад нису испуњени услови за регрес или је овај застарео. Но у овом случају имаоцу се од његовог потраживања одбија износ штете коју је тужени дужник претрпео због неблагоприятно учињеног или због пропушеног подношења чека.

Прописи меничног закона који вреде за чек

Члан 23

На чек се, сходно његовој природи, примењују следећи прописи Закона о меници:

- 1) о разликама у своти (чл. 6);
- 2) о пуноважности потписа стављеног на меници која садржи потписе поменуте у чл. 7 Закона о меници, као и о пуноважности потписа лица које ради без овлашћења или које прекорачи своје овлашћење (чл. 8);
- 3) о индосаменту (чл. 12 до 17), са изузетком прописа о акцептирању и оних из ст. 2 чл. 16;
- 4) о авалу (чл. 30 и 31), с тим да трасатов авал нема чековно-правног дејства;
- 5) о плаћању (чл. 40 и чл. 114 тач. 3);
- 6) о извештавању (чл. 44); о напомени „без трошкова“ (чл. 45); о солидарној одговорности (чл. 46); о регресној своти (чл. 47 ст. 1 и чл. 48); о предаји исправа и пребрисавању индосамента (чл. 49); у свима наведеним члановима изузимају се прописи о акцепту и о камати одређеној у исправи;
- 7) о вишој сили (чл. 53) са изузетком прописа о акцептирању;
- 8) о умножавању (чл. 64) са изузетком друге реченице првог става;
- 9) о преиначењу менице (чл. 68) са додатком: штету која проистиче из искупљења преиначеног као и лажног чека сноси трасант преиначеног чека, односно неистинити трасант лажног чека, ако су било ова лица (трасанти), било њихови намештеници којима је поверено руковање чековима криви у погледу преиначења чека, односно у погледу издања лажног чека у сваком другом случају сноси трасант. Противна погодба не важи;
- 10) о протесту (чл. 69 до 76 и 77 ст. 2) са изузетком прописа о акцепту и о протестовању на основу преписа чека (чл. 71 тач. 1);
- 11) о застарелости (чл. 79 до 84);

12) о неоправданом обогаћењу (чл. 85), са изузетком прописа о акцептанту, али само ако нема места тужби из чл. 22 ст. 2;

13) о праву залогe и придржаја (чл. 86 до 89);

14) о амортизацији (чл. 90 до 93), са изузетком прописа о акцептанту;

15) о сукобима закона (чл. 94 до 100);

16) општа наређења (чл. 101 до 105 и чл. 106 ст. 1 и 3), са изузетком прописа о акцептирању.

Члан 24

За судско остваривање чековно-правних регресних захтева вреде исти прописи о надлежности и поступку који вреде за менично-правне регресне захтеве.

Казнени прописи

Члан 25

Казниће се новчано са 2% до 10% од чековне своте, а најмање са две стотине динара, лице:

1) које трасира чек без датума или са неистинитим датумом издања;

2) које такав чек, ма да зна за ове недостатке, преузме, пренесе или исплати;

3) које трасира чек противно пропису чл. 2 овог закона;

4) које претвори посебан прецртај у општи или избрише било прецртај било име означеног банкарског предузећа. (чл. 17 овог закона).

Ко овако поступи само из нехата казниће се половином предвиђене казне.

Члан 26

Трасант чека који нема уопште или нема довољно покрића казниће се са 10% до 20% од непокривене чековне своте, а најмање са пет стотина динара, осим ако је у време издања чека могао са оправданих разлога мислити да ће имати покрића у доба подношења чека на исплату.

Казниће се са 10% до 20% од чековне своте и трасант који, иако је знао да не може чек пуноважно опозвати (чл. 15 овог закона) учини ипак такво располагање покрићем да онемогући исплату чека. Неће бити кажњен, ако докаже да то није учинио ни хотимично ни из великог нехата.

У оба случаја трасант је дужан дати имаоцу чека потпуно обештећење (чл. 4 овог закона).

Казне предвиђене у чл. 25 и 26 овог закона изриче средски суд у ванпарничном поступку. Суд поступа по службеној дужности када у парници из чековног односа сазна да

су учињена дела из поменутих чланова; иначе поступа само по тражењу имаоца чека.

По службеној дужности не може се повести поступак за ова дела ако је од подношења чека на исплату протекло шест месеци, а по тражењу имаоца чека не може се повести поступак ако је протекло три месеца.

Казне се изричу у корист државне благајне.

За дела из чл. 26 овог закона предвиђена новчана казна, у случају немогућности наплате, замениће се принудним радом без лишења слободе.

За поступак који се покреће по службеној дужности надлежан је суд пред којим тече парница. Поступак по тражењу имаоца чека водиће суд који је месно надлежан за чековне парнице против трасанта.

Прописи чл. 25 и 26 овог закона не спречавају примену Кривичног законика.

Прелазне и завршне одредбе

Члан 28

За чек вреде прописи чл. 111, 112 и 114 Закона о меници.

Члан 29

Овлашћује се Министар финансија ФНРЈ да прописује услове за издавање и употребу циркуларног чека.

Члан 30

Изузетно од чл. 2 Закона о неважности правних прописа донетих пре 6 априла 1941 год. и за време непријатељске окупације, за чекове издате пре ступања на снагу овог закона време прописи Чековног закона од 29 новембра 1928 године.

По Чековном закону од 29 новембра 1928 године исто тако просуђује се облик и дејство чековних изјава које су после ступања на снагу овог закона дате на чековима пре тога издатим. Ово вреди и за чињења потребна за одржавања и остваривање чековних права.

Члан 31

Овај закон ступа на снагу даном објављивања у „Службеном листу Федеративне Народне Републике Југославије“.

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ ПРЕДЛОГА ЗАКОНА О ЧЕКУ

За разлику од менице која је првенствено кредитни инструмент, чек је по својој природи средство плаћања, те као такав носи претежно наглашено национално обе-

лежје док је међународни карактер код њега изражен у знатно мањој мери него код менице. Због тога се приликом законског регулисања чековног промета на првом месту мора водити рачуна о условима домаће привредне стварности. Том приликом нарочито ваља нагласити да је чековни саобраћај једне земље најтешње повезан с улогом, организацијом и начином пословања банака у одређеној земљи. Наша данашња привредна стварност и будућност још у већој мери појачавају органску повезаност између чека и банкарског пословања. По Закону о уређењу и деловању кредитног система од 26 октобра 1945 године банке ће постати депозитором целокупних расположивих новчаних средстава. У тренутку, дакле, кад се банкарском апарату и нашем кредитном систему поверавају свеколика расположива народна новчана средства, и од њега самим тим ствара искључиви апарат преко којег се имају вршити све исплате, онда би вршење службе исплате путем чека изван оквира банкарско-кредитних установа претстављало једну економско-финансиску противречност.

Сем тога Закон о уређењу и деловању кредитног система наговештава један опсежан законодавни рад у циљу организовања појединих банкарско-кредитних сектора, нарочито у правцу даљег развијања државног и задружног сектора. Услед тога, нови задаци, услови и начин рада нашег кредитног система као целине неминуовно ће утицати и на пословну форму и садржину чека, и имати за последицу потребу за одговарајућим реформама и у правној области. Ови разлози налажу да се за сада још не врши коренита реформа нашег чековног права док чек у нашој стварности не добије своју одређенију привредно-пословну физиономију.

У међувремену, уколико се у нашем унутрашњем платном промету укаже потреба за исплатама преко лица и установа које нису банкарски, те ће се исплате моћи вршити и путем вучења менице на лице код којег се има новчано потраживање. Сви су изгледи да ни међународни чековни саобраћај неће трпети од усвојања начела да чек мора имати покриће и да се мора вући на банку, нарочито с обзиром да се ни за време важења овог начела до 1941 нису појавиле никакве нарочите незгоде у међународном чековном промету. Најзад, том приликом не треба губити из вида ни околност да око 50 прописа меничног закона (сви техничко-правни прописи о меници, и већи део прописа о трасирању, индосирању и авалирању менице), аутоматски улазе у закон о чеку.

Напред наведени разлози говоре зато да се за основ новог закона о чеку узме стари чековни закон од 29 новембра 1928. Стари чековни закон одговара нашим данашњим

потребама и разлози који су говорили за то да се као основ за нови менични закон узме Женевска конвенција од 1931 године, не могу се усвојити код чека. Од Женевске конвенције одликује се стари чековни закон по томе што чек платив у нашој земљи може бити вучен само на банку и што се чек сме вући само на лице код којег трасант има покриће. По конвенцији, међутим, чек се може вући и на које друго лице, а може се вући и без покрића. Пошто, као што смо рекли, стари чековни закон углавном задовољава наше потребе, то се он узима као основ овог предлога, уз извесне мање измене и допуне.

Те измене су углавном редакцијске природе и учињене су у тројаком циљу:

а) да се Закон о чеку у свим појединостима прилагоди данашњим условима нашег банкарско-кредитног пословања;

б) да се чековно-правна техничка правила као и општа правила о трасирању, индосирању и авалирању чека изједначе са одговарајућим привилима новог Закона о меници; и

в) да се у потребној мери исправи начин изражавања и терминологија и тиме унесе потребна прецизност у прописе Закона о чеку.

Приликом израде приложеног предлога водило се рачуна о новим законским текстовима који регулишу чековну материју, посебно у Закону о уређењу и деловању кредитног система као и о Упутству за снижење и наплату чекова. (Службени лист ФНРЈ бр. 65 од 13-VIII-1946). У вези с тим нарочито је узет у обзир циркуларни чек као нов пословни облик чека које је требало и законским путем регулисати.

Смрт фашизму — слобода народу!

НАРОДНА СКУПШТИНА ФНРЈ

ВЕЋЕ НАРОДА

Законодавни одбор

Бр. 286

14-XII-1946 год.

Београд

ВЕЋУ НАРОДА НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ ФНРЈ

БЕОГРАД

Законодавни одбор Већа народа претресао је на својој седници, одржаној 12 децембра 1946 године, Предлог Закона о чеку достављен му од Претседника Већа народа, а који је на основу члана 63 Устава доставила Влада ФНРЈ Народној скупштини ФНРЈ.

После свестраног проучавања горњег законског предлога, а на основу пуне сагласности о учињеним изменама

и допунама, постигнуте у заједничком Редакционом одбору, Законодавни одбор Већа народа подноси Већу следећи извештај:

У члану 15, први став тач. 2 мења се и гласи: „ако трасант непосредно пошаље чек који гласи на име или „по наредби“ трасату, са наређењем да га измири лицу означеном у чеку, а опозивање стигне трасату пре него што је то наређење извршено“.

Члан 19, друга реченица трећег става мења се и гласи: „Али, за чек поднет на исплату последњег дана рока за подношење, ако не буде плаћен, протест се може подићи још и првог радног дана који за овим даном долази.“

У члану 27, став први мења се и гласи: „Казне предвиђене у чл. 25 и 26 овог закона изриче срески суд у ванпарничном поступку. Суд поступа по службеној дужности када у парници насталој поводом чека сазна да су учињена дела из поменутих чланова; иначе поступак само по тражењу имаоца чека.“

Поред горњих измена и допуна Одбор је учинио потребне стилске и техничке исправке.

Подносећи Већу народа овај извештај Законодавни одбор моли Веће да га изволи у целости усвојити.

За известиоца Одбор је одредио Драгољуба Илића.

Секретар,

Потпретседник,

Д-р Душан Братић, с. р.

Томо Чиковић, с. р.

Чланови:

Јосип Хрнчевић, с. р., Рато Дугоњић, с. р., Јосип Рус, с. р., д-р Бранко Чубриловић, с. р., Драгољуб Илић, с. р., Милан Поповић, с. р., Срећко Жумер, с. р. Јоза Миливојевић, с. р., Тоне Хафнер, с. р., Милош Царевић, с. р., Синиша Станковић, с. р., Нинко Петровић, с. р., Панко Брашнарлов, с. р.

НАРОДНА СКУПШТИНА ФНРЈ

САВЕЗНО ВЕЋЕ

Законодавни одбор

Бр. 256

14-ХИ-1946 год.

Београд

САВЕЗНОМ ВЕЋУ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ ФНРЈ

БЕОГРАД

Законодавни одбор Савезног већа на својим седницама од 12 и 13 децембра ове године претресао је Предлог закона о чеку, достављен му од Претседника Савезног већа, а који је на основу чл. 63 Устава доставила Влада ФНРЈ Народној скупштини ФНРЈ.

После свестраног проучавања горњег законског предлога и на основу пуне сагласности о учињеним изменама и допунама постигнуте у заједничком Редакционом одбору, Законодавни одбор Савезног већа подноси Већу следећи извештај:

(Текст извештаја Законодавног одбора Савезног већа идентичан је са текстом извештаја Законодавног одбора Већа народа, који је напред приложен.)

Подносећи Савезном већу овај извештај Законодавни одбор моли Веће да га у целости изволи усвојити.

За известиоца одређен је Сулејман Филиповић.

Секретар, Претседник
Д-р Макс Шнудерл, с. р. Моша Пијаде, с. р.

Чланови:

Владимир Симић, Д-р М. Московљевић, Сулејман Филиповић, Милош Минић, Ђуро Салај, Д-р Јерко Радмиловић, Иван Гранђа, Лајчо Јарамазовић, Лампрет Јоже, Хаце Матевж, Д-р Јаков Гргурић, Мехмед Хоџа и Михајло Ђуровић с. р.

PREDLOG ZAKONA O MIRONODOPSKIM VOJNIM INVALIDIMA

Član 1

Mironodopskim vojnim invalidima smatra se vojno lice koje u mirno doba u sastavu Jugoslovenske armije, vršeći vojnu dužnost ili drugu dužnost za ciljeve državne bezbednosti i narodne odbrane, bez svoje krivice zadobije ranu, povredu ili ozledu te se zbog toga njegova sposobnost za privređivanje smanji u tolikoj meri da prema propisima ovog zakona bude oglašen za invalida.

Nehat se neće smatrati krivicom u smislu ovog zakona.

Član 2

Vojna lica u smislu ovog zakona jesu:

- a) vojnici,
podoficiri,
oficiri,
generali i admirali,
- b) vojni činovnici.

Član 3

Pravo na pomoć i zaštitu po ovom zakonu pripada:

- 1) mironodopskom vojnom invalidu;

2) porodici odnosno roditeljima umrlog mirnodopskog vojnog invalida;

3) porodici odnosno roditeljima vojnog lica koje je poginulo ili umrlo od rane, povrede ili ozlede zadobijene pod okolnostima navedenim u članu 1 ovog zakona.

Član 4

Ukoliko ovim zakonom nije drukčije propisano, odredbe Zakona o ratnim vojnim invalidima kao i Uredbe, pravilnici i ostali propisi izdati na osnovu njega i radi njegovoga sprovođenja, shodno će se primenjivati i na lica iz člana 2 ovog Zakona.

Odredba člana 26 stav 2 Zakona o ratnim vojnim invalidima neće se primenjivati na mirnodopske vojne invalide.

II Obezbedenje dokaza o onesposobljenju ili smrti

Član 5

Vojna jedinica ili ustanova nadležna za vojno lice, koje pod okolnostima iz člana 1 ovog Zakona zadobije ranu, povredu ili ozledu usled kojih se njegova sposobnost za privređivanje smanji, odnosno koje pod tim okolnostima pogine ili umre pokrenuće odmah po službenoj dužnosti postupak u cilju da se utvrde uzroci i okolnosti pod kojima je takvo lice ranjeno, povređeno ili ozleđeno, odnosno poginulo ili umrlo, a naročito da li se to desilo njegovom krivicom, ili krivicom drugog lica.

Po završenom postupku nadležna vojna jedinica ili ustanova izdaće uverenje u smislu prethodnog stava onesposobljenom vojnom licu, odnosno porodici ili roditeljima poginulog ili umrlog.

Na zahtev vojno-invalidskih organa dostaviće se ovima radi uvida i upotrebe sav dokazni materijal pribavljen u postupku iz stava 1 ovog člana.

III Prelazne i završne odredbe

Član 6

Propisi ovog Zakona takode će se primenjivati:

1) na vojna lica koja su u vremenu od 18. maja 1920 godine pa do 6 aprila 1941 godine, vršeci vojnu dužnost ili službu ili povodom iste, bez svoje krivice, ranjena, povređena, ili ozleđena u bivšoj Jugoslovenskoj vojsci.

2) Na porodice odnosno roditelje umrlih mirnodopskih vojnih invalida iz prethodne tačke;

3) Na porodice odnosno roditelje vojnih lica koja su u vremenu označenom u tački 1 ovog člana i pod tamo navedenim okolnostima poginula ili umrla od zadobivenih rana, povreda ili ozleđa.

Član 7

Na propise ovog Zakona prevešće se lica kojima je pravonosnažnim rešenjem Vrhovne invalidske komisije pri Ministarstvu narodne odbrane FNRJ dodeljena privremena novčana pomoć.

Član 8

Invalidske prinadležnosti po ovom Zakonu počinju teći od prvog dana narednog meseca po njegovom stupanju na snagu.

Član 9

Ovlašćuje se Ministar narodne odbrane da propiše bliže odredbe za sprovođenje ovog Zakona.

Član 10

Ovaj Zakon stupa na snagu kada se objavi u „Službenom listu Federativne Narodne Republike Jugoslavije”.

O B R A Z L O Ž E N J E

ZAKONA O MIRNODOPSKIM VOJNIM INVALIDIMA

Kao i ratnim vojnim invalidima, predloženim nacrtom zakona daje se ista zaštita i mirnodopskim vojnim invalidima. On obuhvata mirnodopske vojne invalide i porodice umrlih mirnodopskih vojnih invalida od oslobođenja pa nadalje kao i mirnodopske vojne invalide i porodice umrlih mirnodopskih vojnih invalida od 1918 do 6 aprila 1941 godine.

U pogledu bolesti u ovom Zakonu učinjen je izuzetak u odnosu na ratne vojne invalide. S obzirom na to što za vreme mira postoji mogućnost da se licima koja se razbole na vojnoj dužnosti pruže sva sredstva za lečenje, bolest se ne može uzeti kao osnov za sticanje invalidskog svojstva.

U pogledu prava na pomoć i zaštitu ovih lica nacrt Zakona ne pravi nikakvu razliku između sadašnjih mirnodopskih vojnih invalida i mirnodopskih vojnih invalida bivše jugoslovenske vojske kao ni između njih i ratnih vojnih invalida.

Što se tiče kruga lica nacrt ovog Zakona daje pravo na zaštitu: mirnodopskim vojnim invalidima, porodicama odnosno roditeljima umrlih mirnodopskih vojnih invalida, porodi-

cama odnosno roditeljima mirnodopskih vojnih invalida poginulih ili umrlih od zadobijene rane, povrede ili ozlede.

U staroj Jugoslaviji mirnodopski vojni invalidi nisu ni uzimani u obzir. Za njih nije postojala nikakva zaštita. Sve što je za njih preduzimano bila je, neposredno pred ovaj rat, jedna Uredba koja nikad nije provedena u život.

Prema tome ovaj Zakon daje najširu zaštitu licima koja se na vojnoj dužnosti onesposobe vršeci požrtvovano i časno zadatke i budno čuvajući velike tekovine narodno-oslobodilačke borbe.

NARODNA SKUPŠTINA FNRJ

VEĆE NARODA

Zakonodavni odbor

Br. 298

18-XII-1946 godine

Beograd

VEĆU NARODA NARODNE SKUPŠTINE FNRJ

BEOGRAD

Zakonodavni odbor Veća naroda pretresao je na svojoj sednici održanoj 17 decembra 1946 godine Predlog zakona o mirnodopskim vojnim invalidima, dostavljen mu od Predsednika Veća naroda, a koji je na osnovu člana 63 Ustava dostavila Vlada FNRJ Narodnoj skupštini FNRJ.

Posle svestranog proučavanja gornjeg Zakonskog predloga, a na osnovu pune saglasnosti o učinjenim izmenama i dopunama, postignute u zajedničkom Redakcionom odboru, Zakonodavni odbor Veća naroda podnosi Veću sledeći izveštaj:

U članu 7 u trećem redu umesto „FNRJ” staviti reči „ili štabova armija”. Na kraju trećeg reda posle reči „pomoć” brisati tačku i dodati reči „do stupanja na snagu ovog zakona”.

Pored navedenih izmena i dopuna Odbor je učinio potrebne stilske i tehničke ispravke.

Podnoseći Veću naroda ovaj izveštaj Zakonodavni odbor moli Veće da ga izvoli u celosti usvojiti.

Za izvestioca Odbor je odredio Panka Brašnarova.

Sekretar,

Predsednik,

D-r Dušan Bratić, s. r.

Božidar Maslarić, s. r.

Članovi:

Tomo Čiković, s. r., Panko Brašnarov, s. r., Srećko Žumer, s. r., Dragoljub Ilić, s. r., Jozo Milivojević, s. r., Milan Popović, s. r., Ninko Petrović, s. r., Josip Rus, s. r., Mustafa Hodža, s. r., d-r Josip Hrnčević, s. r., Miloš Carević, s. r. i d-r Branko Čubrilović, s. r.

NARODNA SKUPŠTINA FNRJ

SAVEZNO VEĆE

Zakonodavni odbor

Br. 263

18-XII-1946 godine

Beograd

SAVEZKOM VEĆU NARODNE SKUPŠTINE FNRJ

BEOGRAD

Zakonodavni odbor Saveznog veća na svojoj sednici od 17 decembra ove godine pretresao je Predlog zakona o mirnodopskim vojnim invalidima, dostavljen mu od Pretsednika Saveznog veća, a koji je na osnovu člana 63 Ustava dostavila Vlada FNRJ Narodnoj skupštini FNRJ na rešavanje.

Posle svestranog proučavanja gornjeg zakonskog predloga i na osnovu pune saglasnosti o učinjenim izmenama i dopunama postignute u zajedničkom Redakcionom odboru, Zakonodavni odbor Saveznog veća podnosi Veću sledeći izveštaj:

U članu 7 u trećem redu umesto reči „FNRJ“ staviti reči „ili štabova armija“. Na kraju trećeg reda posle reči „pomoć“ brisati tačku i dodati reči „do stupanja na snagu ovog zakona“.

Pored gornje izmene Odbor je učinio potrebne stilske i tehničke ispravke.

Podnoseći Saveznom veću ovaj izveštaj Zakonodavni odbor moli Veće da ga u celosti izvoli usvojiti.

Za izvestioca određen je Mesud Hotić.

Sekretar,
D-r Maks Šnuderl, s. r.

Pretsednik
Zakonodavnog odbora,
Moša Pijade, s. r.

Članovi:

Vladimir Simić, s. r., d-r Miloš Moskovljević, s. r., Sulejman Filipović, s. r., d-r Jerko Radmilović, s. r., Ivan Granda, s. r., Lajčo Jaramazović, s. r., Lampret Jože, s. r., Mehmed Hodža, s. r. i Mihajlo Đurović, s. r.

PREDLOG FINANSIJSKOG ZAKONA

ZA OPŠTEDRŽAVNI BUDŽET ZA BUDŽETSKU 1947 GODINU

Član 1

Opštedržavni budžet za 1947 godinu iznosi ukupno:

Rashodi	Din.	85.854.000.000.—
Prihodi	„	85.854.000.000.—

Član 2

Opštedržavni budžet sadrži:

a) savezni budžet

sa rashodima u iznosu od Din. **59.560.000.000.—**
i prihodima u iznosu od ” **59.560.000.000.—**

Narodne Republike Srbije:

b) ukupne iznose državnih budžeta narodnih republika, i to:

Narodne Republike Srbije:

sa rashodima u iznosu od Din. 8.880,549.000.—
i prihodima u iznosu od ” 8.880,549.000.—

Narodne Republike Hrvatske:

sa rashodima u iznosu od Din. 6.295,417.000.—
i prihodima u iznosu od ” 6.295,417.000.—

Narodne Republike Slovenije:

sa rashodima u iznosu od Din. 3.223,883.000.—
i prihodima u iznosu od Din. 3.223,883.000.—

Narodne Republike Bosne i Hercegovine:

sa rashodima u iznosu od Din. 4.611,181.000.—
sa prihodima u iznosu od ” 4.390,480.000.—
i viškom rashoda u iznosu od ” 220,701.000.—

Narodne Republike Makedonije:

sa rashodima u iznosu od Din. 2.033,000.000.—
sa prihodima u iznosu od ” 1.857,790.000.—
i viškom rashoda u iznosu od ” 175,210.000.—

Narodne Republike Crne Gore:

sa rashodima u iznosu od Din. 1.249,970.000.—
sa prihodima u iznosu od ” 519,300.000.—
i viškom rashoda u iznosu od ” 730,670.000.—

Ukupno državni budžeti narodnih republika:

sa rashodima u iznosu od Din. **26.294.000.000.—**
sa prihodima u iznosu od ” **25.167.419.000.—**
i viškom rashoda u iznosu od ” **1.126.581.000.—**

Član 3.

Radi uravnoteženja državnih budžeta narodnih republika, narodnim republikama se određuju sledeći iznosi saveznih prihoda, koji će se naplatiti na njihovoj teritoriji, a koji su već pokazani u ukupnim iznosima prihoda u čl. 2 ovoga Zakona:

a) od naplaćenog poreza na promet proizvoda:

Narodnoj Republici Srbiji	16%
Narodnoj Republici Hrvatskoj	8%
Narodnoj Republici Sloveniji	5%
Narodnoj Republici Bosni i Hercegovini	90%
Narodnoj Republici Makedoniji	90%
Narodnoj Republici Crnoj Gori	90%

b) od naplaćenih taksa:

Narodnoj Republici Srbiji	50%
Narodnoj Republici Hrvatskoj.....	50%
Narodnoj Republici Sloveniji	50%
Narodnoj Republici Bosni i Hercegovini	90%
Narodnoj Republici Makedoniji	90%
Narodnoj Republici Crnoj Gori	90%

Član 4

Narodne republike će u korist saveznog budžeta odvajati 5% poreza na dohodak naplaćenog na njihovoj teritoriji.

Član 5

Višak rashoda nad prihodima u državnim budžetima narodnih republika: Bosne i Hercegovine u iznosu od Dinara 220.701.000.—, Makedonije u iznosu od Dinara 175.210.000.— i Crne Gore u iznosu od Dinara 730.670.000.— podmiriće se dotacijom iz saveznog budžeta.

Član 6

Ukoliko u toku budžetske 1947 godine budu doneti propisi, kojima se ukidaju ili spajaju pojedina nadležstva ili ustanove, Ministar finansija, u saglasnosti sa Predsednikom Vlade FNRJ može kredite predviđene u njihovim predračunima za 1947 godinu, u celosti ili delimično, preneti na one organe državne uprave, kojima oni budu pripojeni, odnosno na koje budu prenete njihove funkcije.

Član 7

Ustanove, koje budu proglašene privrednim ustanovama, raspolagaće samostalno svojim prihodima prema odredbama čl. 30 Osnovnog zakona o budžetu i propisima kojima bude regulisano izvršenje budžeta.

Član 8

Ustanovljava se 5% rezerva ličnih rashoda, koju nadležni ministar može trošiti samo po odobrenju organa za sistematizaciju.

Ako se sistematizacijom postignu uštede kod ličnih rashoda, ove uštede idu u korist rezervnog fonda Vlade FNRJ za lične izdatke.

Uštede na ličnim rashodima, koje se postignu po izvršenoj sistematizaciji može resorni ministar upotrebiti na druge svrhe, u cilju unapređenja resorne službe, odnosno poboljšanja, uslova rada u njoj.

Član 9

U smislu čl. 31 Osnovnog zakona o budžetu naredbodavci su dužni izraditi tromesečne planove za izvršenje budžeta, raščlanjene po partijama, pozicijama i potpozicijama ličnih i materijalnih rashoda, prema uputstvima koje izdaje Ministar finansija FNRJ.

Član 10

Ovaj Zakon stupa na snagu 1 januara 1947 godine.

NARODNA SKUPŠTINA FNRJ

VEĆE NARODA

Zakonodavni odbor

Br. 296

18.XII.1946 godine

Beograd

VEĆU NARODA NARODNE SKUPŠTINE FNRJ

BEOGRAD

Zakonodavni odbor Veća naroda pretresao je na svojoj sednici, održanoj 16 decembra 1946 godine Predlog Osnovnog zakona o budžetu, dostavljen mu od Pretsednika Veća naroda, a koji je na osnovu člana 63 Ustava dostavila Vlada FNRJ Narodnoj Skupštini FNRJ.

Posle svestranog proučavanja gornjeg zakonskog predloga, a na osnovu pune saglasnosti o učinjenim izmenama i dopunama, postignute u zajedničkom Redakcionom odboru, Zakonodavni odbor Veća naroda podnosi Veću sledeći izveštaj:

U podnaslovu zakona umesto reči „Osnovna načela” staviti „Osnovne odredbe”.

Član 1. U prvom stavu u trećem redu mesto reči „potrebna novčana sredstva” staviti „novčana sredstva potrebna”.

Član 2. U prvom stavu drugi red posle reči „i” dodati reč „plan” i mesto reči „ovih” staviti reč „tih”. U trećem redu posle reči „sredstava” i „planom” brisati zapete. U četvrtom redu ispred reči „materijalno”, u petom redu ispred reči „jačanje” i u šestom redu ispred reči „izdržavanje” staviti reč „za”. U drugom stavu drugi red posle reči „preduzeća” staviti zapetu.

Član 3. U drugom stavu drugi red posle reči „ustanova” staviti zapetu. U istom redu posle „i” dodati reč „njegove”.

Član 4 menja se i glasi: „Državni budžet narodne republike sadrži republikanski budžet i u sumarnom pregledu budžete okruga odnosno srezova (gradova).

U Narodnoj Republici Srbiji državni budžet sadrži: republi-

kanski budžet i u sumarnom pregledu budžete Autonomne pokrajine Vojvodine, Autonomne kosovsko-metohijske oblasti kao i budžete okruga.

Član 5. Prvi stav menja se i glasi: „Budžet autonomne pokrajine sadrži pokrajinski budžet i u sumarnom pregledu budžete srezova (gradova).”

Drugi stav menja se i glasi: „Budžet autonomne oblasti sadrži budžet oblasnog narodnog odbora i u sumarnom pregledu budžeta srezova (gradova).”

U trećem stavu treći red iza „i” dodati „u sumarnom pregledu”, dalje iza reči „srezova” dodati „(gradova)”, reč „rejon” pisati „reona” staviti tačku i brisati ostatak.

Dodaje se novi peti stav koji glasi: „Budžet grada u stepenu sreza sadrži budžet gradskog narodnog odbora i u sumarnom pregledu budžeta reona ukoliko ih ima”.

Član 6 menja se i glasi: „Opštedržavni budžet donosi za jednu godinu Narodna skupština FNRJ finansijskim zakonom na predlog Savezne vlade.

Državni budžet narodne republike donosi za jednu godinu narodna skupština republike u okviru opštedržavnog budžeta finansijskim zakonom na predlog vlade narodne republike.

Budžet Autonomne pokrajine Vojvodine donosi za jednu godinu narodna skupština autonomne pokrajine finansijskom odredbom u okviru budžeta Narodne republike Srbije na predlog Glavnog izvršnog odbora.

Budžet autonomne oblasti, oblasti, okruga, sreza, grada, reona i mesne budžete donose njihovi narodni odbori na osnovu okvirnih predviđanja u državnom budžetu narodne republike, odnosno, u višem budžetu, na predlog svojih izvršnih odbora”.

Član 7 briše se.

Član 8 postaje član 7 i shodno tome numeracija ostalih članova menja se.

U prvom stavu prvi red posle reči „ustanova” i drugi red posle reči „bili” dodaju se zapete. U drugom stavu iza reči „predviđanja” dodati reči „prihoda i rashoda”.

Član 8 u prvom stavu prvi red brisati reč „da”. U drugom redu mesto reči „uravnoteži” staviti „uravnotežiti sa”. Drugi stav menja se i glasi: „Ako se neophodni i planom predviđeni rashodi ne mogu pokriti sopstvenim приходima, viši budžet će predvideti pokriće ovog manjka”.

Član 9 u prvom redu reči „posle odobrenja budžeta” staviti posle reči „godine”. U trećem redu mesto reči „budžetom predviđene” staviti „predviđene budžetom”.

Član 10 u prvom stavu treći red posle reči „nisu” dodati reč „bili”. U četvrtom redu posle reči „predviđeni” staviti zapetu i

reči „Glavni” i „Oblasni” pisati malim početnim slovom. U sedmom redu posle reči „odnosno” dodati reči „da se”. U osmom redu posle reči „rezerve” dodati zapeću, a posle reči „se” i reči „iznosu” brisati zapeću. U devetom redu brisati reč „odnosnom”. Drugi stav menja se i glasi: „Isto tako, u saveznom budžetu izvršice se svake godine potrebna sredstva kao rezervni fond Vlade FNRJ. Ovim fondom raspolaže Vlada FNRJ”. U trećem stavu poslednji red posle reči „sredstava” dodati reč „svoga”.

Član 11 menja se i glasi: „U slučaju da se budžet za narednu godinu ne donese blagovremeno, privremeno finansiranje vršice se na osnovu predloga budžeta za narednu godinu najviše za tri meseca.

Privremeno finansiranje iz prethodnog stava odobrava:
za savezni budžet i državne budžete narodnih republika Vlada FNRJ;

za budžete autonomne pokrajine autonomne oblasti i administrativno teritorijalnih jedinica vlada narodne republike”.

Član 12 u prvom redu mesto reči „počinju” staviti „počinje” i u drugom redu mesto „završavaju” staviti „završava”.

Član 13 menja se i glasi: „U cilju sastavljanja viših budžeta niži izvršni odbor, oblasni izvršni odbor i glavni izvršni odbor dostavljaju nacрте budžeta višim izvršnim odborima, glavnom izvršnom odboru autonomne pokrajine, odnosno ministru finansija narodne republike.

U cilju sastavljanja opštedržavnog budžeta, ministar finansija narodne republike dostavlja Vladi FNRJ nacrt državnog budžeta narodne republike potvrđen od vlade narodne republike.

Ministar finansija FNRJ određuje rokove za podnošenje nacрта državnog budžeta narodnih republika i donosi uputstva u cilju blagovremenog i jednoobraznog postupka za sastavljanje nacрта svih budžeta u Federativnoj Narodnoj Republici Jugoslaviji”.

Član 14 prvi red menja se i glasi: „Svaki budžet sastavlja se”. U četvrtom redu posle reči „ustanova” brisati ostatak i dodati reči „koji ulaze u okvir toga budžeta”.

Član 16 menja se i glasi: „Svakim budžetom mogu se predvideti samo oni prihodi za koje postoji osnov u ovom ili drugim zakonima.

Pri utvrđivanju opštedržavnog budžeta može se deo saveznih prihoda u određenom postotku ustupiti republikanskim, pokrajinskim oblasnim i lokalnim organima državne vlasti”.

Član 17 menja se i glasi: „Izvori prihoda saveznog budžeta jesu: deo dobiti državnih privrednih preduzeća opštedržavnog značaja koji nije utrošen u izvršenju privrednog plana i prihodi ustanova opštedržavnog značaja, porez na promet proizvoda, savezne takse, carine, zajmovi, deo poreza na dohodak i ostali izvori saveznih prihoda”.

Član 18 menja se i glasi: „Izvori prihoda republikanskog bu-

džeta jesu: deo dobiti iz državnih privrednih preduzeća republikanskog značaja koji nije utrošen u izvršenju privrednog plana i prihodi ustanova republikanskog značaja, porez na dohodak, deo saveznih prihoda naplaćenih na teritoriji narodnih republika u postotku koji se svake godine određuje saveznim finansijskim zakonom i drugi izvori prihoda na koje narodna republika ima pravo po posebnim propisima.

Pri utvrđivanju državnog budžeta narodne republike može se deo republikanskih prihoda i deo ustupljenih saveznih prihoda u određenom postupku ustupiti pokrajinskim, oblasnim i lokalnim organima državne vlasti.

Član 19. U prvom stavu prvi red ispred i posle reči „odnosno” staviti reči „budžeta”, a posle reči „oblasnog” dodati „narodnog odbora”. U drugom redu brisati reči „budžeta su” i staviti „jesu”. U istom redu iza reči „preduzeća” dodati „pokrajinskog odnosno oblasnog značaja koji nije utrošen u izvršenju privrednog plana”. U šestom redu posle reči „oblasti” staviti zapetu. U sedmom redu posle reči „drugi” dodati „izvori”, a mesto „prihodi” staviti „prihoda”. U drugom stavu drugi red brisati reč „ustupiti” i dodati ju u trećem redu posle reči „prihoda”.

Član 20. U prvom stavu prvi red mesto reči „su” staviti „jesu”. U drugom redu brisati reči „lokalnog značaja”. U trećem i četvrtom redu brisati reči „mesne takse, mesni porezi” i mesto toga staviti „mesna dohodarina, porez na nasleđe i poklone, mesni samodoprinosi”. U petom redu posle reči „teritoriji” i u sedmom redu iza reči „republike” staviti zapetu. U drugom stavu prvi red na kraju reči „u određenom postotku”. U četvrtom redu iza reči „odborima” staviti tačku i brisati ostatak stava.

Član 21. Prvi stav četvrti red posle reči „republike” i peti red posle reči „balansa” staviti zapetu. Drugi stav treći red posle reči „narodnog odbora” dodati reč „ili” i reč „Glavni” i u četvrtom redu reč „Oblasni” pisati malim početnim slovom. U petom redu posle reči „budžeta” i u šestom redu posle reči „odbor” staviti zapetu. U šestom redu posle reči „odnosnog” staviti „nadležnog”.

Član 22. Drugi stav menja se i glasi: „Sve vrste zajmova u inostranstvu zaključuje Vlada FNRJ uz odobrenje Narodne skupštine”.

Član 24 menja se i glasi: „U svakom budžetu moraju se obezbediti sredstva potrebna za finansiranje privredne delatnosti iz okvira toga budžeta”.

Član 25. Drugi stav treći red iza reči „preduzeća” mesto tačke staviti zapetu i reč „Njegove” pisati malim slovom. Četvrti red iza reči „dobitka” staviti zapetu.

Član 26. Prvi stav prvi red brisati reč „nedostaju”, i iza reči „sredstva” dodati „državnih privrednih” i posle reči preduzeća dodati „nisu dovoljna, vršiće se”. U drugom redu brišu se reči „privrede” i reči „vrši se”.

Član 27. Prvi stav prvi red mesto „da sastavi” staviti „sastaviti”. U trećem redu iza reči „i” dodati „kao”. Drugi stav četvrti red reč „odeljenjima” pisati „odeljenjima” i dodati zapeću. Treći stav prvi red mesto reči „odnosno” staviti „i”. Drugi red iza reči „grane” dodati „privrede”. Četvrti stav prvi red mesto „dostavljaju” staviti „podnose”. Peti stav prvi red iza reči „plana” staviti zapeću i dodati „savezna” i reč „Ministarstva” u drugom redu pisati malim slovom i brisati reči „FNRJ”, iza reči „republika” staviti zapeću.

Član 28. Drugi stav iza reči „rashode” u drugom redu brisati tačku i reči „Predračuni državnih nadležstava i ustanova” i mesto toga staviti „i”.

Član 29. Drugi stav drugi red iza reči „FNRJ” staviti zapeću. U trećem redu reč „Glavnog” pisati malim slovom.

Član 30. Prvi stav drugi red iza reči „predračuna” staviti zapeću, a umesto reči „ulaze” staviti „ulazi”. Drugi stav drugi red iza reči „samostalno” staviti zapeću, isto tako u trećem stavu treći red posle reči „predračuna”, a brisati zapeću u trećem stavu drugi red iza reči „predviđenih”.

Član 31. Drugi stav drugi red iza reči „finansije” dodati reči „izvršnih odbora”. Četvrti red reči „Glavni” i „Oblasni” pisati malim slovom, a mesto reči „i” staviti „odnosno”. U petom redu mesto „odboru” staviti „odbori”. Treći stav drugi red iza „FNRJ” staviti zapeću i brisati reč „odnosno”. U trećem redu iza reči „republika” mesto zapeće staviti „i”, i iza reči „finansije” dodati „izvršnih odbora”. U četvrtom redu mesto „Jednomesečni” staviti „Mesečni”. U petom redu reč „narodne” pisati velikim slovom.

Član 32. Drugi stav drugi red mesto „Vlade” staviti „Vlada”.

Član 33. Poslednji stav prvi red mesto „vršiti” staviti „izdavati”.

Član 35. U drugom stavu u trećem redu, iza reči „materijalnu” staviti zapeću, kao i u trećem stavu u prvom redu posle reči „discipline” i u drugom redu posle reči „FNRJ”.

Član 36. Treći red posle reči „organi” dodati „opšte”.

Član 37. Treći stav postaje stav drugi, stav drugi postaje stav treći. Drugi stav drugi red mesto „sa” staviti „s”. Treći stav četvrti red mesto „FNRJ” staviti „ga” i brisati reč „isti”. U petom redu iza reči „finansija” staviti tačku i brisati ostatak stava.

Član 38. Prvi stav drugi red iza reči „klasifikaciji” i „budžeta” staviti zapeću, a posle reči „kao i” dodati „o”. Drugi stav drugi red mesto „metodu” staviti „metode”.

Član 39. Na kraju prvog stava brisati reči „narodnih odbora” i mesto njih staviti „administrativno teritorijalnih jedinica”.

U trećem redu iza reči „republike” staviti zapeću. Drugi stav četvrti red mesto reči „narodnih odbora” staviti reči „administrativno-teritorijalnih jedinica”.

Član 40. U prvom redu mesto „obnarodovanja” staviti „objavljivanja”.

Podnoseći Veću naroda ovaj izveštaj Zakonodavni odbor moli Veće da ga izvoli u celosti usvojiti.

Za izvestioca Odbor je odredio Toma Čikovića.

Sekretar,

Pretsednik

D-r Dušan Bratić, s. r.

Božidar Maslarić, s. r.

Članovi:

D-r Josip Hrnčević, s. r., Panko Brašnarov, s. r., Miloš Carević, s. r., Dragoljub S. Ilić, s. r., Bogdan Oreščanin, s. r., Tomo Čiković, s. r., Srećko Žumer, s. r., d-r Branko Čubrilović, s. r., Mustafa Hodža, s. r., Milan Popović, s. r., Joza Milivojević, s. r.

NARODNA SKUPŠTINA FNRJ

SAVEZNO VEĆE

Zakonodavni odbor

Br. 262

18-XII-1946 godine

Beograd

SAVEZONOM VEĆU NARODNE SKUPŠTINE FNRJ

BEOGRAD

Zakonodavni odbor Saveznog veća na svojim sednicama od 16 i 17 decembra ove godine pretresao je predlog Osnovnog zakona o budžetu, dostavljen mu od Predsednika Saveznog veća, a koji je na osnovu člana 63 Ustava dostavila Vlada FNRJ Narodnoj skupštini FNRJ na rešavanje.

Posle svestranog proučavanja gornjeg zakonskog predloga i na osnovu pune saglasnosti o učinjenim izmenama i dopunama postignute u zajedničkom Redakcionom odboru, Zakonodavni odbor Saveznog veća podnosi Veću sledeći izveštaj:

(Tekst izveštaja Zakonodavnog odbora Saveznog veća identičan je sa tekstom izveštaja Zakonodavnog odbora Veća naroda, koji je napred priložen).

Podnoseći Saveznom veću ovaj izveštaj Zakonodavni odbor moli Veće da ga u celosti izvoli usvojiti.

Za izvestioca određen je Moša Pijade.

Sekretar,

Pretsednik

D-r Maks Šnuderl, s. r.

Zakonodavnog odbora,

Moša Pijade, s. r.

Članovi:

Vladimir Simić, s. r., d-r Miloš Moskovljević, s. r., Sulejman Filipović, s. r., d-r Jerko Radmilović, s. r., Ivan Granda, s. r., Lajčo Jaramazović, s. r., Lampret Jože, s. r., Mehmed Hodža, s. r. i Mihajlo Đurović, s. r.

ПРЕДЛОГ ЗАКОНА О ПОРЕЗИМА

I

ОПШТЕ ОДРЕДБЕ

Члан 1

Порез је допринос државних привредних предузећа и установа, задруга, организација и грађана држави из његовог прихода зарада, дохотка и имовине за привредну изградњу, материјално и културно подизање и социјално обезбеђење народних маса, за јачање државне независности и одбранбене моћи.

Члан 2

Пореска обавеза је општа.

Задруге, организације и грађани плаћају порез сразмерно својој привредној снази.

Државна привредна предузећа и установе плаћају порез из своје акумулације.

Члан 3

Врсте пореза су:

- 1) порез на промет производа;
- 2) порез на доходак;
- 3) порез на наслеђа и поклоне;
- 4) трошарине; и
- 5) месни самодопринос.

Поједине врсте пореза могу имати разне облике према категоријама пореских обвезника или према предметима опорезивања.

Нове врсте пореза могу се установљавати само законом.

Члан 4

Разрезивање пореза врши се у сразмери са потребама финансиских средстава за извршење привредног плана.

У том циљу се у општедржвном буџету односно на основу њега у државним буџетима народних република предвиђају за поједине врсте пореза укупне суме које се имају убрати у тој години.

На основу утврђених укупних сума порезе надлежни органи одређују пореске стопе за поједине врсте и облике пореза.

ПОСЕБНЕ ОДРЕДБЕ

1) Порез на промет производа

Члан 5

Порезом на промет производа остварује се државна акумулација финансиских средстава из производње робе свих грана привреде сем пољопривреде, као и из другог рада који доприноси стварању вредности производа као што су: транспорт, занатске услуге и сл.

Члан 6

Стопа пореза на промет производа изражава се у проценту од продајне цене у трговини, продајне цене произвођача или цене производње робе или у одређеном износу.

Члан 7

Стопе пореза на промет производа одређује Влада ФНРЈ.

Ово право у погледу робе коју производе занатлије и робе која је производ кућне радиности а која није обухваћена општедржавним и републиканским привредним планом, може Влада ФНРЈ пренети на владу наоднре републике. Влада народне републике истовремено одређује који удео у том порезу имају народни одбори.

Члан 8

Порез на промет производа плаћа произвођач приликом продаје било да је то државно привредно предузеће или установа било да је приватно правно или физичко лице или друштвена организација.

Члан 9

Порез на промет производа је општедржавни порез и по правилу служи за општедржавне акумулације.

Општедржавним буџетом, државним буџетима народних република и другим буџетима одређује се колики ће бити удео републиканског буџета и буџета народних одбора у порезу на промет производа који је наплаћен на њиховој територији.

Приходи од пореза на промет производа по ст. 2 чл. 7 овог закона иду у републикански буџет, осим дела који се у општедржавном буџету одреди за савезни буџет.

2) Порез на доходак

Члан 10

Порез на доходак плаћају грађани или њихова домаћинства и правна лица која на територији ФНРЈ остварују

било какве приходе. Порез се плаћа и на приходе из иностранства уколико се, под условом реципроцитета, не докаже да је на њих плаћен порез у иностранству.

Државна привредна предузећа и установе по правилу не плаћају порез на доходак. Влада ФНРЈ може уредбом одредити да државна привредна предузећа општедржавног и републиканског значаја плаћају порез на доходак у одређеном постотку од добити као свој допринос у буџете народних одбора за извршење њихових комуналних задатака.

Масовне народне организације не плаћају порез на доходак на приходе из оних извора који непосредно следе њиховим циљевима.

Члан 11

Облици пореза на доходак одређују се према категоријама пореских обвезника, као што су нарочито: радници, намештеници и службеници, земљорадници, задруге, приватна занимања итд. или према изворима прихода.

Облике пореза на доходак одређује Влада ФНРЈ уредбом.

За сваки облик пореза на доходак одређују се посебне прогресивне стопе пореза, срачунате на то да сваки грађанин сразмерно допринесе извршавању државних задатака и да се омогућава развој оних делатности које саме по себи више доприносе заједници. Изузетно за поједине категорије пореских обвезника могу се одредити пропорционалне пореске стопе или порез у одређеном износу.

Члан 12

Стопе пореза на доходак за извесне облике одређује Влада ФНРЈ а за друге облике Влада ФНРЈ доноси опште стопе на основу којих ће владе народних република одредити стопе ових облика пореза на доходак.

Члан 13

Порез на доходак разрезају се: правним лицима према стварном годишњем доходку са територије целе државе, а грађанима и њиховим домаћинствима према стварном годишњем приходу или доходку са територије једног среза односно града или према приходу из једног извора.

Члан 14

Приход од пореза на доходак по правилу улази у републикански буџет. Државним буџетом народне републике одређује се који део прихода од пореза на доходак улази у буџет сваког народног одбора. Општедржавним буџетом

може се одредити да изврстан део пореза на доходак уђе у савезни буџет.

Члан 15

Окружни, односно срески народни одбори у републикама у којима нема округа, по одобрењу владе народне републике могу установити за подмирење својих потреба и потреба нижих народних одбора, које су предвиђене у буџету, одређени постотак од пореза на доходак на својој територији односно на територији неких народних одбора. Приходи из ове месне доходарине не могу се узимати за потребе виших органа државне власти.

Месна доходарина не може се установљавати на плате радника и намештеника, на приходе по улозима на штедњу, и на приходе сељачких радних задруга.

3) Порез на наслеђа и поклоне

Члан 16

У облику пореза на наслеђа и поклоне дају свој нарочити допринос држави они грађани који су стекли имовину на основу наслеђа, легата, поклона и сл.

Облике и стопе овога пореза одређује Влада ФНРЈ уредбом.

Члан 17

Порез на наслеђе, легате и поклоне плаћа се према чистој вредности наслеђа, легата и поклона, степену сродства и висини пореза на доходак пореског обвезника.

Члан 18

Приходи од пореза на наслеђа и поклоне предвиђају се у буџету среског односно градског народног одбора. Део овога пореза може се буџетом среза пренети у буџете месних народних одбора.

4) Трошарина

Члан 19

Трошарина је нарочита врста пореза која се по правилу плаћа у градовима и радничким насељима за опште корисне сврхе односног града или радничког насеља.

Члан 20

Трошарина се плаћа на коришћење права и на робу која се троши у појединим местима.

Влада ФНРЈ и влада народне републике могу одредити на које се врсте робе не може наплаћивати трошарина, као и до којег се највишег износа може наплаћивати на извесне врсте робе.

Члан 21

Трошарина се плаћа према вредности или количини робе или у одређеним износима.

Облике и стопе трошарине одређују народни одбори градова односно радничких насеља уз потврду вишег органа државне власти, а у оквиру уредбе владе народне републике.

Члан 22

Трошарину плаћа лице које уноси или продаје робу у циљу потрошње на територији дотичног града односно радничког насеља, односно лице које користи право.

Члан 23

Продајна цена робе односно услуга на коју се плаћа трошарина повећава се у тим градовима односно насељима за износ плаћене трошарине.

5) Месни самодопринос

Члан 24

У местима (селима и мањим градовима) може се самоопорезивањем установљавати месни самодопринос за извршење одређених задатака унапређења и подизања материјалног и културног живота грађана односног места.

Одлуку о увођењу месног самодоприноса доноси месни народни одбор на основу закључка збора бирача о самоопорезивању.

Одлука о увођењу самодоприноса обавезна је за све грађане дотичног места. Народни одбор по закључку збора бирача може поједине грађане ослободити од плаћања самодоприноса.

Месни самодопринос не може се установљавати на терет државних привредних предузећа и установа.

Члан 25

Месни самодопринос се наплаћује према дохотку, имовини или уопште према економској снази грађана односно њихових домаћинстава, а у границама које може одредити влада народне републике.

III

ПОРЕСКА ОСЛОБОЂЕЊА И ОЛАКШИЦЕ

Члан 26

Ослобођења од плаћања пореза могу се установљавати само уредбом Владе ФНРЈ на основу и у границама овога закона.

Исто тако на основу и у границама овога закона Влада ФНРЈ може уредбом прописати у којим се случајевима и под којим условима могу признати пореске олакшице.

Члан 27

За порез на промет производа не могу се по правилу давати ослобођења и олакшице, осим ако је то у интересу извршења привредног плана.

Члан 28

Од пореза на доходак могу бити ослобођени у целости или делимично:

- а) најсиромашнији слојеви грађана;
- б) извесне врсте прихода у облику социјалних помоћи или социјалног осигурања;
- ц) дохоци, извесних установа и масовних народних организација;
- д) дохоци страних држава и њихових претставника уз услов реципроцитета;
- е) приходи од одређених имовинских објеката у циљу унапређења извесне привредне гране;
- ф) приходи из искоришћавања ауторског права.

Члан 29

Од пореза на наслеђа, легате и поклоне могу се ослободити у целости или делимично:

- а) најближи сродници оставиоца или поклонодавца ако се ради о жртвама рата;
- б) сиромашни слојеви грађана ако се ради о имовини мање вредности;
- ц) наслеђа, легати и поклони у корист државе, задужбина и масовних народних организација;
- д) уобичајени поклони мање вредности међу сродницима.

IV

ПОСТУПАК ЗА РАЗРЕЗ И НАПЛАТУ ПОРЕЗА

Члан 30

Органи за индивидуално разрезивање и наплату свих врста пореза сем месног самодоприноса и трошарине су средски и градски извршни одбори на чијој територији порески

обвезник има боравиште, имовину или изворе прихода односно на чијој се територији обавља промет, а за разрез пореза на наслеђа и легате надлежни су срески и градски извршни одбори боравишта умрлога.

Месни народни одбори су дужни да омогуће, осигурају и потпомажу убирање пореза на својој територији.

За разрез месног самодоприноса и трошарине надлежан је извршни одбор градског народног одбора односно месни народни одбор у чију се корист наплата врши.

За разрез и наплату пореза, могу се при месним и среским народним одборима образовати пореске комисије. Организацију, састав и функционисање ових комисија одређује влада народне републике уредбом, у оквиру општих начела Владе ФНРЈ.

Члан 31

За разрез пореза утврђује се пореска основица на основу пословних књига или по слободној оцени, уколико порез није утврђен у одређеном износу.

Сваки грађанин је дужан да пружи потребне податке за разрез свог или туђег пореза.

Члан 32

Наплата пореза се врши непосредно од пореског обвезника или преко других лица која му врше какву исплату. Ова лица јемче за наплату пореза.

Члан 33

Порез се плаћа у готову или употребом пореских марака или пореских хартија од вредности.

Члан 34

Порез се плаћа у роковима које одређује Влада ФНРЈ уредбом.

До разреза пореза за текућу годину плаћа се аконтација.

На износе пореза и казни који нису плаћени у одређеним роковима рачунаће се редовна или казнена камата.

Члан 35

Ако се порез не плати благовремено, наплата се може извршити и принудним путем. Продаја непокретне имовине за наплату пореза може се извршити само по претходном решењу суда.

Влада ФНРЈ донеће ближе одредбе о принудној наплати пореза којима ће регулисати и висину трошкова извршења.

Члан 36

Контролу и ревизију правилне примене одредаба овога закона и на основу њега донесених прописа врше министри финансија народних република односно Министар финансија ФНРЈ непосредно или преко извршних одбора народних одбора.

Члан 37

Против свих првостепених решења има места жалби непосредно вишем органу.

V

КАЗНЕНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 38

За дело пореске утаје казниће се двоструким до петоструког износа утајеног пореза, а најмање са 500.— динара:

1) порески обвезник који затаји неки приход, имовину или промет или пружи лажне или непотпуне податке у намери да избегне плаћању пореза у целини или делимично. Намера за избегавање плаћања пореза цени се према намери одговорних службеника правних лица односно према намери старешине домаћинства грађана у случајевима у којима се домаћинство сматра пореским обвезником;

2) лице које робу чији је промет ослобођен од плаћања пореза или на који је порез плаћен по нижој стопи употреби у друге сврхе а не у сврху због које је промет ослобођен од пореза односно због које је плаћен порез по нижој стопи;

3) лице код кога се нађе роба без прописног обележја или потврде ако је прописано да обележје или потврда служи као доказ о плаћеном порезу;

4) лице које приликом обављања промета не употреби пореске марке или пореске хартије од вредности нити у готову плати порез у случајевима у којима је прописано да се порез плаћа употребом пореских марака односно пореских хартија од вредности.

Истом казном казниће се заступник пореског обвезника односно других лица из претходног става ако је сам учинио дело пореске утаје. У противном, као њихов саучесник, казниће се новчаном казном до 200.000.— динара.

У нарочито тешким случајевима казниће се физичка лица, поред казне из претходних ставова, још и лишењем слободе до пет година.

Претходна извиђања по делу пореске утаје врши повереник за финансије народног одбора који је надлежан за разрез пореза.

Изузетно од претходних ставова, казна за утају пореза може се наплатити и у постотку од утајеног пореза, а према времену за које је порез доцније плаћен, с тим да казна не може прећи петоструки износ утајеног пореза.

У лакшим случајевима дело пореске утаје сматраће се преским прекршајем.

Члан 39

Прекршаји одредаба овога закона као и прописа донесених на основу њега казниће се новчано до 50.000.— динара или у постотку од пореза највише до 50.000.— динара. У тежим случајевима сматраће се ови прекршаји пореским преступима и извршиоци истих казниће се новчано до 200.000.— динара.

Члан 40

Лице које прави или протура лажне пореске марке, пореске хартије од вредности или пореска обележја, казниће се као фалсификатор новца.

Лице које протура већ поништене или употребљене пореске марке, пореске хартије од вредности или пореска обележја казниће се новчано до 50.000.— динара и лишењем слободе до једне године.

Казне из претходних ставова овога члана изрицаће се и због покушаја дела.

Члан 41

Одредбе о казнама предвиђене овим законом не примењују се на државна привредна предузећа, државне установе и државна надлештва. Државни службеници који повреде одредбе овога закона казниће се новчано до 20.000.— динара, а у тежим случајевима и казном лишења слободе до пет година.

Члан 42

За повреду одредаба овога закона неће се кажњавати малолетници испод 16 година старости, али су њихови родитељи односно старатељи одговорни за наплату редовног пореза и осталих трошкова.

Члан 43

За изрицање казни због прекршаја одредаба овога закона и прописа донесених на основу њега надлежан је повереник за финансије среског народног одбора.

За изрицање казни због преступа по овом закону надлежан је срески суд, а у тежим случајевима окружни суд.

VI

ЗАСТАРЕЛОСТ

Члан 44

Право државе на разрез пореза и изрицања казни застарева за 10 година, а право на наплату пореза и казне застарева за 5 година.

Право пореског обвезника на повраћај пореза и казни које није био дужан да плати застарева за 5 година.

Ток застарелости прекида се сваким службеним актом надлежног органа који се прописно ставља до знања пореском обвезнику или кажњеном лицу односно њиховом јемцу.

Члан 45

Држава има првенствено право за наплату порезе, камате и казне из прихода и имовине пореског обвезника односно јемца за време од 5 година.

Члан 46

Правоснажно извршени поступак за разрез пореза може се обновити ако се у року од три године сазнају чињенице из којих произилази да је порез био неправилно разрезан, а које нису биле познате приликом разреза пореза.

VII

ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 47

Овај закон ће се примењивати при разрезу порезе на доходак и за 1946 годину обвезницима II и IV групе из чл. 2 Закона о непосредним порезима од 11 августа 1946 године. Изузетно, државна привредна предузећа и установе платиће непосредни и месни порез и за 1946 годину по одредбама које су важиле до ступања на снагу овога закона.

Члан 48

Приликом разреза пореза на наслеђа и поклоне лицима чија је таксена односно пореска обавеза настала за време до 31 децембра 1945 године, а разрез таксе односно пореза није извршен, узеће се као пореска основица вредност наслеђа односно поклоне на дан 1 јануара 1946 године. Ако

није могуће утврдити вредност на дан 1 јануара 1946 године утврдиће се иста према вредности коју је дотична ствар имала у времену од 1 јануара до 6 априла 1941 године по курсу један стари југословенски динар раван једном динару ДФЈ.

Члан 49

Док се не донесу нови прописи о царинама при увозу ће се наплаћивати порези на промет и државна трошарина по прописима који су важили до ступања на снагу овог закона.

Члан 50

Даном ступања на снагу овога закона престају важити сва до сада призната ослобођења ма по којим прописима, изузев по прописима међународних уговора и по прописима закона издатих од 1 јануара 1946 године надаље.

Члан 51

Порези, таксе и трошарине које доспеју за наплату претупања на снагу прописа за извршење овога закона наплаћиваће се у износима и на начин како су наплаћивани до ступања на снагу овога закона.

Члан 52

Овлашћује се Влада ФНРЈ да уредбама прописује ближе одредбе за извршење овога закона.

Члан 53

Овај закон ступа на снагу објављивањем у „Службеном листу Федеративне Народне Републике Југославије“, а примењиваће се од 1 јануара 1947 године уколико у њему није друкчије речено.

НАРОДНА СКУПШТИНА ФНРЈ

ВЕЋЕ НАРОДА

Законодавни одбор

Бр. 299

18-XII-1946 год.

Београд

ВЕЋУ НАРОДА НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ ФНРЈ

БЕОГРАД

Законодавни одбор Већа народа претресао је на својој седници, одржаној 17 децембра 1946 године предлог Закона о порезима, достављен му од Претседника Већа народа, а који је на основу члана 63 Устава доставила Влада ФНРЈ Народној скупштини ФНРЈ.

После свестраног проучавања горњег законског предлога, а на основу пуне сагласности о учињеним изменама и допунама, постигнуте у заједничком Редакционом одбору, Законодавни одбор Већа народа подноси Већу следећи извештај:

Чл. 1 мења се и гласи: „Порез је допринос који државна привредна предузећа и установе, задруге, организације и грађани дају држави из прихода, зараде, дохотка имовине за привредну изградњу, материјално и културно подизање и социјално обезбеђење народних маса, за јачање државне независности и њене одбранбене моћи и за издржавање државног апарата“.

Члан 5 у трећем реду иза речи „сем“ додати речи „основних производа“.

Члан 6 у другом реду иза речи „трговини“ додати речи „или од“ а у трећем реду иза речи „или“ додати реч „од“.

Члан 7 у другом ставу задњи ред уместо речи „у том порезу“ ставити речи „у приходима из тог пореза“.

Члан 9 у првом ставу други ред иза везе „и“ додати речи „претставља основно средство“ и брисати речи „по правилу служи за“. У трећем ставу други ред иза речи „иду“ додати речи „по правилу“.

Додаје се нов члан 10 који гласи: „На основу одредаба чланова 5, 6, 7, 8 и 9 овог закона може се опорезовати и промет извесних других добара, као и вршење услуга којима се не доприноси стварању вредности“.

Члан 10 постаје члан 11. Друга реченица другог става постаје став 3 а досадашњи став 3 постаје став 4.

Члан 11 постаје члан 12.

Члан 12 постаје члан 13. У другом реду иза речи „облике“ брисати речи „Влада ФНРЈ“ а место тога ставити реч „она“.

Члан 13 постаје члан 14.

Члан 14 постаје члан 15. У четвртном реду уместо речи „у буџет сваког народног одбора“ ставити речи „у буџете свих народних одбора“. У петом реду на крају иза речи „део“ додати речи „прихода од“.

Члан 15 постаје члан 16. У петом реду првог става уместо речи „од пореза“ ставити речи „према порезу“.

Члан 16 постаје члан 17. У трећем реду иза речи „легата“ додати реч „или“ а иза речи „поклона“ ставити тачку и брисати речи „и сл.“

Члан 17 постаје члан 18.

Члан 18 постаје члан 19.

Члан 19 постаје члан 20. У другом реду иза речи „и“ додати реч „у“.

Члан 20 постаје члан 21. Први став мења се и гласи: „Трошарина се плаћа на коришћење извесних права и вршење извесних услуга, као и на робу која се троши у појединим местима“.

У другом ставу други ред иза речи „робе“ ставити запету и додати речи „услуге и права“. На крају става иза речи „робе“ брисати тачку, ставити запету и додати речи „услуге и права“.

Члан 21 постаје члан 22.

Члан 22 постаје члан 23.

Члан 23 постаје члан 24. У другом реду иза речи „повећава се“ додати реч „само“.

Члан 24 постаје члан 25. У трећем ставу први ред брисати реч „увођењу“.

Члан 25 постаје члан 26.

Члан 26 постаје члан 27.

Члан 27 постаје члан 28.

Члан 28 постаје члан 29.

Члан 29 постаје члан 30.

Члан 30 постаје члан 31. На крају првог става брисати речи „боравишта умрлога“ а уместо тога ставити речи „места у коме је умрли имао боравиште“. У четвртном ставу задњи ред иза речи „начела“ додати речи „прописаних од“.

Члан 31 постаје члан 32. У првом ставу други ред брисати реч „слободној“ а иза речи „оцени“ додати речи „надлежних органа“. Став други мења се и гласи: „Сваки грађанин дужан је на позив надлежног органа пружити потребне податке за разрез свог или туђег пореза“.

Члан 32 постаје члан 33.

Члан 33 постаје члан 34.

Члан 34 постаје члан 35.

Члан 35 постаје члан 36. Друга реченица првог става постаје нов други став а досадашњи став 2 постаје став 3.

Члан 36 постаје члан 37.

Члан 37 постаје члан 38.

Члан 38 постаје члан 39. Прва реченица првог става мења се и гласи: „Казниће се двоструким до петоструког износа утајеног пореза, а најмање са 500 динара:“. Други став мења се и гласи: „Поред лица из ст. 1 овог члана, казниће се њихов заступник новчаном казном од 100.000 динара ако је сам учинио које од дела наведених у претходном ставу или је учествовао у њиховом извршењу. Ако дела из ст. 1 овог члана изврше заступници лица под старатељством или под родитељском влашћу, казниће се предвиђеном казном једино ти

заступници“. Трећи став мења се и гласи: „У нарочито тешким случајевима за дела из ст. 1 овог члана учинилац ће се казнити и лишењем слободе до пет година“. Ставови 4, 5 и 6 бришу се.

Додаје се нов став 4 који гласи: „У случајевима који буду предвиђени уредбом Владе ФНРЈ, казна за утајају пореза наплаћиваће се у постотку од утајеног пореза, а према времену за који је порез доцније плаћен, с тим да казна не може прећи петоструки износ утајеног пореза“.

У првом ставу у тач. 1) у трећем реду, уместо речи „плаћању“ ставити реч „плаћање“.

Члан 39 постаје члан 41 мења се и гласи: „Повреде осталих одредаба овог закона као и прописа донетих на основу њега (пореске неуредности) казниће се новчано до 50.000 динара или у постотку од пореза највише до 50.000 динара, а у тежим случајевима новчано до 200.000 динара“.

Члан 40 остаје члан 40. Други став мења се и гласи: „Лице које већ поништене или употребљене пореске марке, пореске хартије од вредности или пореска обележја протура у циљу њихове поновне употребе као пореске вредности, казниће се казном лишења слободе до једне године и новчано до 50.000 динара“. Став трећи мења се и гласи: „Истом казном казниће се и покушаји дела наведених у претходним ставовима“.

Ранији члан 41 постаје члан 42. Прва реченица овог члана постаје његов први став. Друга реченица овог члана постаје други став истог члана, мења се и гласи: „Државни службеници који повреде одредбе овог закона (пореске неуредности) казниће се новчано до 20.000 динара, а у тежим случајевима новчано до 100.000 динара“. Додаје се нов трећи став који гласи: „За ова дела (пореске неуредности) државних службеника надлежан је дисциплински суд“.

Ранији члан 42 брише се.

Додаје се нов члан 43 који гласи: „За дела пореских неуредности надлежни су повереници за финансије средских (градских) извршних одбора. Против њихових решења има места жалби непосредно вишем поверенику односно министарству финансија народне републике“.

Ранији члан 43 брише се.

Додаје се нов члан 44 који гласи: „За дела из чл. 39 и 40 надлежни суд средски судови. Претходне извиђаје по овим делима врше повереници за финансије средских (градских) извршних одбора, надлежних за разрез пореза“.

Стари члан 44 постаје члан 45. У другом реду брисати речи „застарева за 10 година, а“ а уместо тога ставити „као и“.

Члан 45 постаје члан 46.

Члан 46 постаје члан 47.

Члан 47 постаје члан 48.

Члан 48 постаје члан 49. У седмом реду на крају брисати реч „иста“.

Члан 49 постаје члан 50.

Члан 50 постаје члан 51.

Члан 51 постаје члан 52.

Члан 52 постаје члан 53.

Додаје се нов члан 54 који гласи: „Овај закон примењиваће се од 1 јануара 1947 године, уколико у њему није другачије прописано“.

Стари члан 53 постаје члан 55. У првом реду после речи „снагу“ додати реч „даном“, а уместо речи „објављивањем“ ставити реч „ојбављивања“. У другом реду после речи „Југославије“ место запете ставити тачку и брисати остатак члана.

Поред наведених измена и допуна Одбор је учинио потребне стилске и техничке исправке.

Подносећи Већу народа овај извештај Законодавни одбор моли Веће да га изволи у целости усвојити.

За известиоца Одбор је одредио д-р Душана Братића.

Секретар,

Д-р Душан Братић, с. р.

Претседник,

Бождар Масларић, с. р.

Чланови:

Милош Царевић, с. р., Богдан Орешчанин, с. р., Томо Чиковић, с. р., Јоза Миливојевић, с. р., Драгољуб Илић, с. р., Срећко Жумер, с. р., д-р Јосип Хрнчевић, с. р., Панко Брашнаров, с. р., д-р Бранко Чубриловић, с. р., Милан Поповић, с. р., Нинко Петровић, с. р.

НАРОДНА СКУПШТИНА ФНРЈ

САВЕЗНО ВЕЋЕ

Законодавни одбор

Бр. 265

19 децембра 1946 год.

Београд

САВЕЗНОМ ВЕЋУ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ ФНРЈ

БЕОГРАД

Законодавни одбор Савезног већа Народне скупштине ФНРЈ на својим седницама од 17 и 18 децембра ове године претресао је предлог Закона о порезима, достављен му од

Претседника Савезног већа, а који је на основу чл. 63 Устава доставила Влада ФНРЈ Народној скупштини ФНРЈ на решавање.

После свестраног проучавања горњег законског предлога и на основу пуне сагласности о учињеним изменама и допунама постигнуте у заједничком Редакционом одбору, Законодавни одбор Савезног већа подноси Већу следећи извештај:

(Текст извештаја Законодавног одбора Савезног већа идентичан је са текстом извештаја Законодавног одбора Већа народа, који је нпред приложен).

Подносећи Савезном већу овај извештај Законодавни одбор моли Веће да га у целости изволи усвојити.

За известиоца одређен је Јоже Лампрет.

Претседник
Секретар, Законодавног одбора.

Д-р Макс Шнудерл, с. р.

Моша Пијаде, с. р.

Чланови:

Владимир Симић, с. р., д-р Милош Московљевић, с. р., Сулејман Филиповић, с. р., д-р Јерко Радмиловић, с. р., Иван Гранђа, с. р., Лајчо Јарамазовић, с. р., Лампрет Јоже, с. р., Хаце Матевж, с. р., д-р Јаков Гргурић, с. р., Мехмед Хоџа, Михајло Ђуровић, с. р.

ПРЕДЛОГ ЗАКОНА

О ОВЛАШЋЕЊУ ПРЕТСЕДНИШТВА ПРЕЗИДИЈУМА НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ ФНРЈ ДА РЕШАВА МОЛБЕ И ЖАЛБЕ УПУЋЕНЕ НАРОДНОЈ СКУПШТИНИ ФНРЈ.

Члан 1

Овлашћује се Претседништво Президијума Народне скупштине ФНРЈ да на предлог и према извештају Одбора за молбе и жалбе Савезног већа и Већа народа доноси решења и о овима објављује указе по свима молбама и жалбама упућеним Народној скупштини ФНРЈ односно њеним домовима.

Члан 2

Све молбе и жалбе упућене Народној скупштини ФНРЈ ослобађају се таксе.

Члан 3

Овај закон ступа на снагу даном објављивања у „Службеном листу Федеративне Народне Републике Југославије“.

САВЕЗНОМ ВЕЋУ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ ФНРЈ БЕОГРАД

Част нам је у смислу чл. 63 Устава и чл. 36 Пословника Савезног већа поднети Савезном већу предлог Закона о овлашћењу Претседништва Президијума Народне скупштине ФНРЈ да решава молбе и жалбе упућене Народној скупштини ФНРЈ.

Једном или другом дому Народне скупштине долази велики број молби и жалби из гарђанства. Те молбе и жалбе расправљају се у одборима за молбе и жалбе оба већа. По пракси наслеђеној из прошлости решења по тим молбама и жалбама имала би доносити само Народна скупштина у форми закона. Велики број молби претстављају тражење помоћи или пензије. Значи да би за свако решење требало довести посебан закон и о њему гласати као по сваком закону.

Чак ако би из Одбора за молбе и жалбе био Скупштини упућиван само мањи део молби и жалби на решење, била би Скупштина пренатрпана. Како наша Скупштина ради на свим други начин него ранији парламенти и не може држати вишемесечна заседања, него су наша заседања од неколико дана, то је и стари начин решавања молби путем посебних закона за сваку молбу постао немогућ.

Због тога, с обзиром да гач. 22 члана 4 Закона о Президијуму Народне скупштине ФНРЈ ставља у дужност Президијуму да доноси указе о питањима и мерама за које га овласти Народна скупштина ФНРЈ, а које нису у надлежности Владе, и пошто је новим Законом о установању права на пензију и о пензионисању државних службеника, у чл. 30 већ предвиђено да ће решења по молбама за исплату истим законом обустављених помоћи, потпора, народног признања, издржавања и сл. индивидуално одређених специјалним законима до 6 априла 1941 године, решавати и помоћ одређивати Претседништво Президијума, то предлажемо да се на Претседништво Президијума пренесе доношење решења по свима молбама и жалбама које су упућене Народној скупштини односно појединим већима, а на предлог скупштинских одбора за молбе и жалбе који ће молбе и жалбе претресати и Претседништву Президијума предлагати решење. Таква решења објављивала би се указима Претседништва Президијума.

Част нам је замолити Савезно веће да са овим законским предлогом изволи поступити по одредбама Пословника Савезног већа.

Предлагачи:

Моша Пијаде, народни посланик

Миле Перуничкић, народни посланик.

НАРОДНА СКУПШТИНА ФНРЈ

ВЕЋЕ НАРОДА

Законодавни одбор

Бр. 304

20 децембра 1946 год.

Београд

ВЕЋУ НАРОДА НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ ФНРЈ

БЕОГРАД

Законодавни одбор Већа народа претресао је на својој седници, одржаној 20 децембра 1946 године предлог Закона о овлашћењу Претседништва Президијума Народне скупштине ФНРЈ да решава молбе и жалбе упућене Народној скупштини ФНРЈ, достављен му од Претседника Већа народа, а који је на основу члана 63 Устава доставила Влада ФНРЈ Народној скупштини ФНРЈ.

После свестраног проучавања горњег законског предлога а на основу пуне сагласности о учињеним изменама и допунама постигнуте у заједничком Редакционом одбору, Законодавни одбор Већа народа подноси Већу следећи извештај:

У члану 1 у четвртом реду брисати речи „и о овима објављује указе“. На крају члана после речи „домовима“ брисати тачку и додати речи „према прописима закона“.

Подносећи Већу народа овај извештај Законодавни одбор моли Веће да га изволи у целости усвојити.

За известиоца Одбор је одредио Срећка Жумера.

Претседник

Законодавног одбора,

Секретар,

Д-р Душан Братић, с. р.

Божидар Масларић, с. р.

Чланови:

Јоза Миливојевић, с. р., Богдан Орешчанин, с. р., Рато Дугоњић, с. р., Милош Царевић, с. р., д-р Јосип Хричевић, с. р., д-р Бранко Чубриловић, с. р., Јосип Рус, с. р., Панко Брашнаров, с. р., Милан Поповић, с. р., Томо Чиковић, с. р.,

НАРОДНА СКУПШТИНА ФНРЈ

САВЕЗНО ВЕЋЕ

Законодавни одбор

Бр. 269

20 децембра 1946 год.

Београд

САВЕЗНОМ ВЕЋУ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ ФНРЈ

БЕОГРАД

Законодавни одбор Савезног већа на својој седници од 20 децембра о. г. претресао је предлог Закона о овлашћењу Претседништва Президијума Народне скупштине ФНРЈ да решава молбе и жалбе упућене Народној скупштини ФНРЈ, достављен му од Претседника Савезног већа.

После свестраног проучавања горњег законског предлога и на основу пуне сагласности о учињеним изменама и допунама постигнуте у заједничком Редакционом одбору, Законодавни одбор Савезног већа подноси Већу следећи извештај: у чл. 1, четврти ред, брисати речи „ и о овима објављује указе“. На кају истог чрлана после речи „домовима“ Подносећи тачку и додати речи „према прописима закона“.

Подносећи Савезном већу овај извештај Законодавни одбор моли Веће да га у целости изволи усвојити.

За известиоца одређен је Моша Пијаде.

Секретар,

Д-р Макс Шнудерл, с. р.

Претседник
Законодавног одбора,
Моша Пијаде, с. р.

Чланови:

Владимир Симић, с. р., Светозар Вукмановић, с. р., Иван Гранђа, с. р., д-р Јаков Гргурић, с. р., Јоже Лампрет, с. р., Филип Лакуш, с. р., д-р Милош Московљевић, с. р., д-р Јерко Радмиловић, с. р., Матевж Хаце, с. р., Месуд Хотић, с. р., Мехмед Хоџа, с. р.

Дневни ред:

Утврђивање дневног реда

ПРВА СЕДНИЦА ВЕЋА Савезног Већа — 2 ДЕЦЕМБРА 1946

Пре дневног реда:

1. Читање Указа Президијума Народне републике ФНРЈ о савезу Народне републике ФНРЈ у II редовној седници на дан 18 децембра и Указа о одлагању седнице за 2 децембар 1946 г.
2. Саопштење о поднесеним законским предлозима и извештајима Законодавног одбора.
3. Саопштење о осталим извештајима председника Већа.
4. Отсуства народних посланика.
5. Међе и каде.
6. Саопштење одговора Министару трговине и занатли...

Садржај

ПРВА СЕДНИЦА САВЕЗНОГ ВЕЋА — 2 ДЕЦЕМБРА 1946

Пре дневног реда:

	Страна
1 — Саопштење Указа Президијума Народне скупштине ФНРЈ од 15 октобра 1946 године о сазивању Народне скупштине ФНРЈ у II редовно заседање за 15 новембар 1946 г. и Указа о одлагању заседања за 2 децембар 1946 г.	3
2 — Говор Претседника Савезног већа Владимира Симића поводом смрти народног посланика Велимира Јакића	4
3 — Саопштење о поднетим законским предлозима	5
4 — Отсуства народних посланика	6
5 — Саопштење Мандатно-имунитетског одбора о упражњењу једног места у Одбору	6
6 — Молбе и жалбе	6

Дневни ред:

Утврђивање дневног реда	6
-------------------------------	---

ПРВА СЕДНИЦА ВЕЋА НАРОДА — 2 ДЕЦЕМБРА 1946

Пре дневног реда:

1 — Читање Указа Президијума Народне скупштине ФНРЈ о сазивању Народне скупштине ФНРЈ у II редовно заседање на дан 15 новембра и Указа о одлагању заседања за 2 децембар 1946 г.	8
2 — Саопштење о поднетим законским предлозима и извештајима Законодавног одбора	9
3 — Саопштење о оставци народног посланика Бојана Полака	9
4 — Отсуства народних посланика	10
5 — Молбе и жалбе	10
6 — Саопштење одговора Министра трговине и снабде-	

вања ФНРЈ на питање народних посланика Радомира Тодоровића и Спасоја Димитријевића	10
--	----

Дневни ред:

Утврђивање дневног реда	10
-------------------------------	----

ДРУГА СЕДНИЦА САВЕЗНОГ ВЕЋА — 3 ДЕЦЕМБРА 1946**Пре дневног реда:**

1 — Читање и усвајање записника прве редовне седнице	11
2 — Саопштење и усвајање извештаја Мандатно-имунитетског одбора о доласку за народног посланика Спасоја Шарца	11
3 — Отсуства народних посланика	12
4 — Молбе и жалбе	13

Дневни ред:

1 — Претрес и усвајање предлога Закона о инспекцији рада	13—22
Говорници: Известилац д-р Јерко Радмиловић	13
Марко Белинић	15
Саопштење да је Министар рада овластио д-р Јерка Радмиловића да га заступа при претресу предлога Закона о инспекцији рада	15
2 — Претрес и усвајање предлога Закона о меници	22—30
Саопштење да је Министар правосуђа Савезне владе одредио за свога заступника при претресу предлога Закона о меници д-р Калембера	24
Говорници: Известилац д-р Макс Шнудерл	22

ДРУГА СЕДНИЦА ВЕЋА НАРОДА — 3 ДЕЦЕМБРА 1946**Пре дневног реда:**

1 — Читање и усвајање записника прве редовне седнице	31
2 — Саопштење и усвајање извештаја Мандатно-имунитетског одбора о оставци народног посланика Бојана Полака	31
3 — Отсуства народних посланика	32
4 — Саопштење да је Министар рада овластио Милана Жугеља да га заступа приликом претреса предлога Закона о инспекцији рада	32
5 — Саопштење о владиним амандманима уз чланове 1 и 2 предлога Закона о инспекцији рада	33

Дневни ред:

1 — Претрес и усвајање предлога Закона о инспекцији рада	33—42
--	-------

	Страна
Говорници: Известилац Божидар Масларић	33
Пепца Кардељ	34
Владин повереник Милан Жугељ	36
Саопштење да је Министар правосуђа ФНРЈ овластио Николау Срзентића да га заступа приликом претреса предлога Закона о меници	42
2 — Претрес и усвајање предлога Закона о меници	42—53
Говорници: Известилац д-р Душан Братић	42—45
д-р Војин Царић	45

ТРЕЋА СЕДНИЦА САВЕЗНОГ ВЕЋА — 4 ДЕЦЕМБРА 1946

Пре дневног реда:

1 — Читање и усвајање записника друге редовне седнице	54
2 — Усвајање дефинитивних текстова предлога Закона о инспекцији рада и Закона о меници	54
3 — Отсуства народних посланика	55
4 — Молбе и жалбе	55

Дневни ред:

1 — Претрес и усвајање предлога Закона о народној милицији	55—67
Говорници: Известилац Сулејман Филиповић	55
Слободан Пенезић	57
Моша Пијаде	59
2 — Претрес и усвајање предлога Закона о војном тужиоштву	67—70
Говорници: Известилац Сулејман Филиповић	67
3 — Претрес и усвајање предлога Закона о решавању имовинских спорова путем државне арбитраже	70—76
Говорници: Известилац Лајчо Јарамазовић	70
Министар индустрије ФНРЈ Борис Кидрич	71

ТРЕЋА СЕДНИЦА ВЕЋА НАРОДА — 4 ДЕЦЕМБРА 1946

Пре дневног реда:

1 — Читање и усвајање записника друге редовне седнице	77
2 — Усвајање дефинитивних текстова предлога Закона о инспекцији рада и Закона о меници	77
3 — Отсуства народних посланика	77

Дневни ред:

1 — Претрес и усвајање предлога Закона о народној милицији	77—88
---	-------

	Страна
Говорници: Известилац д-р Бранко Чубриловић	78
Милан Смиљанић	80
Божидар Масларић	87
2 — Претрес и усвајање предлога Закона о војном тужиоштву	88—91
Говорници: Известилац Мустафа Хоџа	89
3 — Претрес и усвајање предлога Закона о решавању имовинских спорова путем државне арбитраже	91—94
Говорници: Известилац Тоне Хафнер	91

ЧЕТВРТА СЕДНИЦА САВЕЗНОГ ВЕЋА — 5 ДЕЦЕМБРА 1946

Пре дневног реда:

1 — Читање и усвајање записника треће редовне седнице	95
2 — Саопштење о поднетом предлогу Закона о национализацији приватних привредних предузећа, извештај Законодавног одбора и усвајање хитности	95
3 — Саопштење извештаја Законодавног одбора о саобраћавању Уставу раније донетих закона	96
4 — Усвајање дефинитивних текстова предлога Закона о народној милицији, Закона о војном тужиоштву и Закона о решавању имовинских спорова путем државне арбитраже ..	96
5 — Отсуства народних посланика	96

Дневни ред:

1 — Претрес и усвајање предлога Закона о национализацији приватних привредних предузећа	96—122
Говорници: Известилац Моша Пијаде	97—119
Министар индустрије и претседник Привредног савета Борис Кидрич	97
д-р Драгољуб Јовановић	103
Милош Рашовић	104
Јован Веселинов	106
Угљеша Даниловић	108
Миха Маринко	111
Звонко Бркић	114
Потпретседник владе ФНРЈ Едвард Кардељ	116
Усвајање дефинитивног текста предлога Закона о национализацији приватних привредних предузећа	122
2 — Молбе и жалбе	123
3 — Претрес и усвајање предлога Закона о изменама и допунама Закона о војној обавези држављана ФНРЈ	123—126
Говорници: Известилац д-р Макс Шнудерл	123
4 — Претрес и усвајање предлога Закона о адвокатури	126—137

ПЕТА СЕДНИЦА САВЕЗНОГ ВЕЋА — 6 ДЕЦЕМБРА 1946

Пре дневног реда:

	Страна
1 — Читање и усвајање записника четврте редовне седнице	178
2 — Усвајање дефинитивних текстова предлога Закона о изменама и допунама Закона о војној обавези држављана ФНРЈ и Закона о адвокатури	178
3 — Саопштење и усвајање извештаја Административног одбора о прегледу рачуна Савезног већа у времену од 1 јануара до 30 новембра 1946	179
4 — Отсуства народних посланика	183
5 — Молбе и жалбе	183

Дневни ред:

1 — Претрес и усвајање предлога Закона о укидању рокова у Основном закону о задругама, у Општем закону о народним одборима и у Закону о државним службеницима	183—186
Говорници: Известилац д-р Макс Шнудерл	183
2 — Претрес и усвајање извештаја Законодавног одбора Савезног већа Народне скупштине ФНРЈ о раду на саглашавању одлука, закона и уредаба на основу члана 136 Устава	186—187
Говорници: Известилац Моша Пијаде	186
3 — Усвајање дефинитивних текстова предлога Закона о укидању рокова у Основном закону о задругама, у Општем закону о народним одборима и у Закону о државним службеницима	187
4 — Саопштење акта Президијума Народне скупштине ФНРЈ од 5-XII-1946 о сазивању заједничке седнице Савезног већа и Већа народа за 6-XII-1946 године	188

ПЕТА СЕДНИЦА ВЕЋА НАРОДА — 6 ДЕЦЕМБРА 1946

Пре дневног реда:

	Страна
1 — Читање и усвајање записника четврте редовне седнице	190
2 — Усвајање дефинитивних текстова предлога Закона с изменама и допунама Закона о војној обавези држављана ФНРЈ и предлога Закона о адвокатури	190
3 — Читање и усвајање извештаја Административног одбора о прегледу касе и целокупног благајничког пословања Већа народа	190

ШЕСТА СЕДНИЦА САВЕЗНОГ ВЕЋА — 18 ДЕЦЕМБРА 1946

Пре дневног реда:

	Страна
1 — Читање и усвајање записника пете редовне седнице	209
2 — Саопштење с поднетим законским предлозима и извештајима Законодавног одбора	209
3 — Отсуства народних посланика	209
4 — Молбе и жалбе	210
5 — Саопштење о примљеним актима и резолуцијама поводом доношења Закона о национализацији приватних привредних предузећа	210

Дневни ред:

Утврђивање дневног реда	210
-------------------------	-----

ШЕСТА СЕДНИЦА ВЕЋА НАРОДА — 18 ДЕЦЕМБРА 1946

Пре дневног реда:

1 — Читање и усвајање записника пете редовне седнице	211
2 — Саопштење о поднетим законским предлозима и извештајима Законодавног одбора	211
3 — Отсуства народних посланика	211
4 — Саопштење о примљеним поздравним писмима поводом доношења Закона о национализацији приватних привредних предузећа	212
5 — Молбе и жалбе	212

Дневни ред:

Утврђивање дневног реда	212
-------------------------	-----

СЕДМА СЕДНИЦА САВЕЗНОГ ВЕЋА — 19 ДЕЦЕМБРА 1946

Пре дневног реда:

1 — Читање и усвајање записника шесте редовне седнице	213
2 — Саопштење о примљеном извештају Законодавног одбора о предлогу Закона о порезима	213
3 — Отсуства народних посланика	213
4 — Молбе и жалбе	214
5 — Саопштење о примљеним поздравним телеграмима и резолуцијама	214
6 — Саопштење да је Министар правосућа ФНРЈ одредио за свога повереника при претресу предлога Закона о чеку д-р Љубомира Бајаловића	214

Пре дневног реда:

Страна

1 — Претрес и усвајање предлога Закона о чеку	214—217
Говорници: Известилац Сулејман Филиповић	214
2 — Претрес и усвајање предлога Закона о мирнодоп- ским војним инвалидима	218—221
Говорници: Известилац Месуд Хотих	218

СЕДМА СЕДНИЦА ВЕЋА НАРОДА — 19 ДЕЦЕМБРА 1946

Пре дневног реда:

1 — Читање и усвајање записника шесте редовне седнице	222
2 — Саопштење о примљеном извештају Законодавног одбора о предлогу Закона о порезима	222
3 — Отсуства народних посланика	222
4 — Саопштење о примљеним поздравним резолуци- јама и писмима	222
5 — Саопштење да је за владиног повереника при пре- тресу предлога Закона о чеку одређен Ђорђе Мирковић.....	223

Дневни ред:

1 — Претрес и усвајање предлога Закона о чеку	223—225
Говорници: Известилац Драгољуб Илић	223
2 — Претрес и усвајање предлога Закона о мирнодоп- ским војним инвалидима	225—229
Говорници: Известилац Панко Брашнарлов	226

ОСМА СЕДНИЦА САВЕЗНОГ ВЕЋА — 20 ДЕЦЕМБРА 1946

Пре дневног реда:

1 — Читање и усвајање записника седме редовне седнице	230
2 — Усвајање дефинитивних текстова предлога Закона о чеку и Закона о мирнодопским војним инвалидима	230
3 — Саопштење о поднетом предлогу Закона о овлашћењу Претседништва Президијума Народне скупштине ФНРЈ да решава молбе и жалбе упућене Народној скуп- штини ФНРЈ	230
4 — Отсуства народних посланика	231
5 — Молбе и жалбе	231
6 — Саопштење о примљеном извештају Законодавног одбора о предлогу Закона о овлашћењу Претседништва Пре- зидијума Народне скупштине ФНРЈ да решава о молбама и жалбама упућеним Народној скупштини ФНРЈ	231

7 — Питање д-р Васе Бутозана и другова упућено Министру индустрије Владе ФНРЈ	231
Говорници: д-р Васо Бутозан	231
Министар индустрије Борис Кидрич	232

Дневни ред:

Претрес и усвајање предлога Основног закона о буџету	232—245
Говорници: Известилац Моша Пијаде	232
Заступник Министра финансија, Министар индустрије Борис Кидрич	232
Марко Белинић	239

ОСМА СЕДНИЦА ВЕЋА НАРОДА — 20 ДЕЦЕМБРА 1946**Пре дневног реда:**

1 — Читање и усвајање записника седме редовне седнице	246
2 — Усвајање дефинитивних текстова предлога Закона о чеку и Закона о мирнодопским војним инвалидима	246
3 — Саопштење о поднетом предлогу Закона о овлашћењу Претседништва Президијума Народне скупштине ФНРЈ да доноси решења о молбама и жалбама упућеним Народној скупштини ФНРЈ	246
4 — Отсуства народних посланика	246

Дневни ред:

1 — Претрес и усвајање предлога Основног закона о буџету	247—261
Говорници: Министар Борис Кидрич (чита д-р Душан Братић)	247
Известилац Томо Чиковић	247
д-р Обрен Благојевић	249
Анка Берус	255
2 — Саопштење о примљеном извештају Законодавног одбора о предлогу Закона о овлашћењу Претседништва Президијума Народне скупштине ФНРЈ да решава молбе и жалбе упућене Народној скупштини ФНРЈ	261

ДЕВЕТА СЕДНИЦА САВЕЗНОГ ВЕЋА — 21 ДЕЦЕМБРА 1946**Пре дневног реда:**

1 — Читање и усвајање записника осме редовне седнице	262
2 — Усвајање дефинитивног текста предлога Основног закона о буџету	262

	Страна
3 — Отсуства народних посланика	262
4 — Саопштење да ће место Министра индустрије Бориса Кидрича дати одговор д-р Младен Ивековић	263
5 — Одговор д-р Младена Ивековића на питање д-р Васа Бутозана и другова по питању репарација од Немачке	263
Говорници: д-р Младен Ивековић	263
д-р Макс Шнудерл	278
Карло Мразовић-Гашпар	280
Милош Минић	282
д-р Васа Бутозан	286

Дневни ред:

1 — Претрес и усвајање предлога Закона о порезима	286—297
Говорници: Известилац Јоже Лампрет	286
Министар индустрије и заменик Министра финансија Борис Кидрич	286
Иван Гранђа	291
2 — Претрес и усвајање предлога Закона о овлашћењу Претседништва Президијума Народне скупштине ФНРЈ да решава молбе и жалбе упућене Народној скупштини ФНРЈ	297—300
Говорници: Известилац Моша Пијаде	297
3 — Саопштење Указа Президијума о закључењу II редовног заседања	301

ДЕВЕТА СЕДНИЦА ВЕЋА НАРОДА — 21 ДЕЦЕМБРА 1946

Пре дневног реда:

1 — Читање и усвајање записника осме редовне седнице	302
2 — Усвајање дефинитивног текста предлога Основног закона о буџету	302
3 — Саопштење и усвајање предлога Мандатно-имунитетског одбора о именовану за члана Одбора Тона Шустершича	302
4 — Отсуства народних посланика	302

Дневни ред:

1 — Претрес и усвајање предлога Закона о порезима	303—324
Говорници: Известилац д-р Душан Братић	303, 320
д-р Војин Царић	307, 319
д-р Обрен Благојевић	311, 319
Божидар Масларић	317
Јован Јегдић	318, 320

СПИСАК ПРИЛОГА

	Страна
1 — Предлог Закона о инспекцији рада	329
Образложење	336
Извештај Законодавног одбора Савезног већа	339
Извештај Законодавног одбора Већа народа	341
2 — Предлог Закона о меници	342
Образложење	372
Извештај Законодавног одбора Савезног већа	375
Извештај Законодавног одбора Већа народа	378
3 — Предлог Закона о народној милицији	379
Образложење	402
Исправке Комитета за законодавство и изградњу народне власти ФНРЈ	406
Извештај Законодавног одбора Савезног већа	409
Извештај Законодавног одбора Већа народа	411
4 — Предлог Закона о војном тужиоштву	412
Образложење	414
Извештај Законодавног одбора Савезног већа	416
Извештај Законодавног одбора Већа народа	417
6 — Предлог Закона о решавању имовинских спорова путем државне арбитраже	418
Образложење	427
Извештај Законодавног одбора Савезног већа	429
Извештај Законодавног одбора Већа народа	431
6 — Закон о национализацији приватних привредних предузећа	432
Образложење	438
Извештај Законодавног одбора Већа народа	442
Извештај Законодавног одбора Савезног већа	443
7 — Предлог Закона о изменама и допунама Закона о војној обавези држављана ФНРЈ	444
Образложење	445
Извештај Законодавног одбора Већа народа	445
Извештај Законодавног одбора Савезног већа	446

	Страна
8 — Предлог Закона о адвокатури	447
Исправке извршене у предлогу	463
Образложење	466
Извештај Законодавног одбора Већа народа	469
Извештај Законодавног одбора Савезног већа	475
9 — Предлог Закона о укидању рокова о задругама, у Општем закону о народним одборима и у Закону о државним службеницима	476
Извештај Законодавног одбора Већа народа	476
Извештај Законодавног одбора Савезног већа	477
10 — Извештај Законодавног одбора Већа народа о раду на са- глашавању одлука, закона и уредаба на основу чла- на 136 Устава	478
Извештај Законодавног одбора Савезног већа	496
11 — Предлог Закона о чеку	496
Образложење	504
Извештај Законодавног одбора Већа народа	506
Извештај Законодавног одбора Савезног већа	507
12 — Предлог Закона о мирнодопским војним инвалидима	508
Образложење	510
Извештај Законодавног одбора Већа народа	511
Извештај Законодавног одбора Савезног већа	512
13 — Предлог Финансијског закона за општедржавни буџет за буџетску 1947 г.	512
Извештај Законодавног одбора Већа народа	515
Извештај Законодавног одбора Савезног већа	520
14 — Предлог Закона о порезима	521
Извештај Законодавног одбора Већа народа	531
Извештај Законодавног одбора Савезног већа	535
15 — Предлог Закона о овлашћењу Президијума Народне скуп- штине ФНРЈ да решава молбе и жалбе упућене Народ- ној скупштини ФНРЈ	536
Образложење	537
Извештај Законодавног одбора Већа народа	538
Извештај Законодавног одбора Савезног већа	538

РЕГИСТАР ГОВОРНИКА

Арсов Љубчо	213, 215, 218, 262, 295, 298
Белинић Марко	15—17, 239—241
Берус Анка	256—258
Благојевић д-р Обрен	249—311, 319
Братић д-р Душан	42—45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 194, 195, 197, 247, 303—307, 320, 321, 322,
Брашнарлов Панко	226—227
Бркић Душан	208
Бркић Звонко	114—116
Бутозан д-р Васо	231, 286
Веселинов Јован	106—108
Видмар Јосип	8, 9, 10, 31, 32, 34, 36, 38, 39, 40, 41, 42, 44, 45, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 77, 80, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 138, 139, 140, 145, 146, 148, 152, 153, 154, 155, 156, 157, 158, 159, 162, 172, 173, 174, 175, 176, 177, 190, 194, 195, 196, 197, 198, 200, 201, 202, 203, 204, 205, 206, 207, 208, 211, 212, 222, 223, 224, 225, 227, 229, 246, 247, 249, 256, 258, 259, 260, 261, 302, 303, 307, 311, 317, 318, 319, 320, 321, 322, 324, 325, 327
Голубовић Радоња	148—152
Гранђа Иван	127, 291—292
Грбић Михаило	10, 138, 154, 158, 175, 222, 224, 227, 302, 323, 325
Гргурић д-р Јаков	127—131, 132, 133, 134
Грегорић д-р Павле	145—146

Даниловић Угљеша	108—111
Долиншек Тоне	146—148
Жугељ Милан	36—38
Жумер Срећко	324
Ивековић д-р Младен	263—278
Илић Драгољуб	223—224
Јарамазовић Лајчо	70, 73
Јегдић Јован	31, 39, 318—319, 320—321
Јовановић д-р Драгољуб	103—104
Јовичић Стеван	54, 64, 68, 73, 178, 184, 209, 230, 243
Калембер Никола	132—133, 134
Кардељ Едвард	116—119
Кардељ Пепца	34—35
Кидрич Борис	71—73, 97—103, 232—238, 286—291
Лампрет Жеже	286, 293, 294
Лековић Воја	11, 20, 28, 95, 120, 124, 134
Маринко Миха	111—114
Масларић Божидар	33—34, 39, 40, 87, 139—140, 317—318
Миливојевић Јоза	77, 87, 90, 93, 211, 246, 260
Миљовски Кирил	152—153
Минић Милош	282—286
Мразовић Карло—Гашпар	280—282
Пенезић Слободан	57—59
Перунички Миле	201, 202, 203, 204, 205, 206, 207
Петровић Нинко	31, 40, 52, 190, 196
Пијаде Моша	59—60, 97, 119, 186, 187, 232, 241, 242, 297—298
Радмиловић д-р Јерко	13, 14—15, 17, 18, 19, 20
Рашовић Милош	104—106
Симић Владимир	3, 4—5, 6, 11, 12, 13, 15, 17, 18, 19, 20, 22, 24, 25, 26, 27, 28, 30, 54, 55, 57, 59, 60, 61,

62, 63, 64, 67, 68, 70, 73, 75, 76, 95, 96, 97,
103, 104, 106, 108, 111, 114, 116, 119, 120,
122, 123, 124, 126, 127, 129, 131, 132, 133,
134, 137, 178, 179, 180, 181, 182, 183, 184,
186, 187, 188, 189, 209, 210, 213, 214, 215,
217, 218, 221, 230, 231, 232, 239, 241, 242,
245, 262, 278, 280, 282, 286, 291, 292, 293,
294, 295, 297, 298, 300, 301

Смиљанић Милан	80—85, 190, 194
Филиповић Сулејман	55—57, 60, 61, 62, 63, 64, 67, 68, 214, 215
Фрол Фране	159—162
Хафнер Тоне	91—92, 93
Хотић Месуд	218
Хоџа Мустафа	89
Царевић Милош	153—154, 157, 158, 162—172, 173, 174, 175
Царић д-р Војин	45, 197—198, 307—311, 319
Чиковић Томо	247—249, 258, 259
Чолаковић Родољуб	140—145
Чубриловић д-р Бранко	78—80, 83, 84, 85, 86
Шарац д-р Заим	186
Шевић Александар	182
Шнудерл д-р Макс	22—24, 27, 123, 124, 129—131, 183, 184, 278—280

Петар Судић, председник
Филип Јакурић, извршилац
Желица Ђељковић, секретар

Доброслав Томашевић
Петар Мундрић
Герољуб Поповић
Аћим Гривковић
Душан Чалчић
Томо Рајковић

Аћим Бајковић
Јосиф Јуричић
Мустафа Чипчић
Петар Војиновић
Љубић Анђелић
Мирна Коџић

САВЕЗНО ВЕЋЕ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ ФНРЈ

ПРЕТСЕДНИШТВО САВЕЗНОГ ВЕЋА

Претседник

Владимир Симић

Потпретседници:

Фрањо Гажи

Авдо Хумо

Секретари:

Војо Лековић

Љубчо Арсов

Стеван Јовичић

СТАЛНИ ОДБОРИ САВЕЗНОГ ВЕЋА

ЗАКОНОДАВНИ ОДБОР

Моша Пијаде, претседник

Владимир Симић, потпретседник

Д-р Макс Шнудерл, секретар

Вукмановић Светозар

Минић Милош

Гранђа Иван

Московљевић д-р Милош

Гргурић д-р Јаков

Нацева Мара

Буровић Михаило

Радмиловић д-р Јерко

Јарамазовић Лајчо

Салај Буро

Јоцић инж. Живојин

Филиповић Сулејман

Лампрет Јоже

Хаџе Матевж

Лакуш Филип

Хотић Месуд

Мијушковић Радован

Хоџа Мехмед

ОДБОР ЗА ПРИВРЕДНИ ПЛАН И ФИНАНСИЈЕ

Петар Стамболић, претседник

Филип Лакуш, потпретседник

Живота Ђермановић, секретар

Добросав Томашевић

Албин Випотник

Петар Мундрић

Јоже Јуранчић

Горољуб Поповић

Мустафа Виловић

Аћим Груловић

Петар Војновић

Душан Чалић

Љубчо Арсов

Томо Војковић

Мирко Крчић

МАНДАТНО-ИМУНИТЕТСКИ ОДБОР

Јован Веселинов, *претседник*
Перо Комадина, *потпретседник*
Вида Томшич, *секретар*

Ратко Петровић Богоје Фотес

Вељко Зековић

АДМИНИСТРАТИВНИ ОДБОР

Дража Марковић, *претседник*
Тома Кутурец, *потпретседник*
Александар Шевић, *секретар*

Адам Остовић
Фердо Година

Хамдија Ђемерлић
Панто Малишић

ОДБОР ЗА МОЛБЕ И ЖАЛБЕ

Миле Перуничкић, *претседник*
Д-р Метод Микуж, *потпретседник*
Борис Станковски, *секретар*

Д-р Александар Жижа
Мартин Сучић

Милентије Поповић
Перо Ђукановић

НАРОДНИ ПОСЛАНИЦИ САВЕЗНОГ ВЕЋА

Аголи д-р Неџат	Блажевић Јаков	Васиљевић Живан
Алексоски Борис	Богданов Душан	Вејновић Светозар
Андрић Ратомир	Богданов Ђура	Веселинов Јован
Антић Милоје	Божовић Никола	Веселинов — Мунџан
Антолић Фрањо	Боројевић Јован	Станка
Ангуновић Риста	Борштнар Жеже	Видовић Никола
Апостолов Васко	Бохинц Андреј	Виловић Мустафа
Арсов Љубчо	Бошковић Борђе	Випотник Албин
Аугустинов Мата	Брецељ д-р Маријан	Влатковић Немања
Бабић Ангун—Туна	Бркић Душан	Влахов Димитар
Бакарић д-р Владимир	Бркић Звонко	Војковић Томо
Бакрач Јозо	Броз Јосип Тито	Војновић Петар
Банак Јосип	Бубањ Андрија	Вркљан Анте
Баричевић Перо	Буљан Вице	Вујичић Милорад
Белинић Марко	Бурзевски Ванчо	Вујковац Михаило
Беловуковић Милан	Бурић Хасан	Вукадиновић Ђуро
Бериша Рифат	Бутозан д-р Васо	Вукашиновић Иван
Бећирић д-р Тодор		Вукмановић Светозар
Бисић М. Милорад	Василев Ђјорџи	— Темпо

Вулић Сава	Зечевић Славко	Корен Јаков
Ручковић Сретен	Зечевић Стево	Косановић Сава
Гажи Фрањо	Иванов Андреј	Косовац Младен
Гајиновић Вујица	Иванчевић Никола	Костић Велимир
Гајић Гојко	Ивековић д-р Младен	Кохаровић д-р Алек- сандар
Гаџић Радосав	Ивић Стјепан	Коцбек Јоже
Гашпар Јан		Кочевар Франц
Геренчевић Павле	Јакшић Мато	Крањец Мишко
Гигов Страхил	Јакшић Никола	Крзнар Ђуро
Гиздић Драго	Јанковић Љубо	Криезиу Хасан
Глухић Омер	Јанић Владо	Крстевски Киро
Година Фердо	Јарамазовић Лајчо	Крстић Бошко
Госпић Светолик	Јеленц Алеш	Крстић Светозар
Гранђа Иван	Јеремић Воја	Крстуловић Вицко
Гранфил Тома	Јовановић Блажо	Крце Павао
Грбић Чедо	Јовановић д-р Дра- гољуб	Крчић Мирко
Гргурић д-р Јаков	Јовановић Ђура	Кузмановић д-р Славко
Гретић Ивица	Јовановић Иса	Кузмановски Боге
Грк Душан	Јовановић Радош	Кузминац Стеван
Грубић Чедо	Јовановић Спасоје	Курт Хуснија
Грујић Радован	Јовановић Станимир	Кутурец Тома
Груловић Аћим	Јовићевић Павле	Куфрин Милка
Дамњановић Божидар- ка — Кика	Јовичић Стеван	Кухар Ловро
Даниловић Угљеша	Јојкић Ђурица	Дакатош Иштван
Девеџић Душан	Јоксимовић Момир	Лакуш Филип
Дорошки д-р Јован	Јосиповић Србољуб	Лалић Ђуро
Драгин Радивој	Јодић Живојин	Лампрет Јоже
Драушник Јурица	Јуранчић Јоже	Лековић Војо
Ђермановић Живота	Ќарабеговић Осман	Лерик Иштван
Ђорговски Васил	Ќарајовић д-р Драго- мир	Лесковшек Франц
Ђукановић Перо	Кардељ Едвард	Леши Акиф Мустафа
Ђукић Пане	Карнер д-р Иво	Лукић Костадин
Ђурђевић Чедо	Кецмановић д-р Воји- слав	Луцић Грго
Ђурић Љубодраг	Кидрич Борис	Љујић Велибор
Ђуровић Лазар	Кимовец Франце	Љујић Војо
Ђуровић Михаило	Кнез Јурица	Мајхен Владо
Ерчић Живко	Ковачевић Вељко	Малески Владо
Жигић Раде	Ковачевић Митар	Малишић Панто
Жижа д-р Александар	Ковачевић Урош	Мандић Глигорије
Жујовић Сретен	Ковачић Иван	Манџић Пашага
Зекковић Вељко	Колишевски Лазар	Маринко Миха
Зечевић Влада	Космадина Петар	Марковић Драгослав
	Комненић Симо	Марковић Милош
		Марковић Момчило

Марковић Немања	Павловић Павле	Самарџија Стево
Маркотић Мато	Пајковић Ђоко	Светек Франце
Марчинковић Јозо	Пахић Лука	Секелъ Жожеф
Мастиловић Новак	Пашалић Едхем	Симеоновић Јанко
Матић Радомир	Пенезић Слободан	Симеунчевић Гавро
Мачек Иван—Матија	Перковић Миле	Симић Владимир
Месић Јосип	Перуничкић Миле	Синановић Хамдија
Међо Томо	Петровић Душан	Смајовић Василије
Мијатовић Цвијетин	Петровић Растко	Сремец д-р Златан
Мијушковић Радован	Петровић Славољуб —	Стамболић Петар
Миклауџић Јосип	Ђера	Станковић Борис
Микуж д-р Метод	Петрушев Кирил	Стефановић Иван
Милојевић Милоје	Пијаде Моша	Стефановић Миливоје
Милосављевић Љу-	Плавшић Лазар	Стефановић Светислав
бинка	Побрић Едхем	Стојадиновић Михаило
Миљковић Мито	Полић Зоран	Стојановић Богољуб
Минић Милка	Половић Марко	Суботин Иван
Минић Милош	Попов Жива	Сутловић Рикард
Минчев Никола	Поповић Горољуб	Сучић Мартин
Михајловски Кирил	Поповић Јован	
Московљевић д-р Ми-	Поповић Коча	Тодоровић Мијалко
лош	Поповић Љубомир	Тодоровић Симо
Мразовић Карло —	Поповић Милентије	Толо Нико
Гашпар	Почуча Миле	Томашевић Добросав
Мрковић Новица	Првчић Стјепан	Томшич Вида
Мркоци Марко	Прибић Милан	Трајковић Александар
Мугош Душан	Прибићевић д-р Раде	Трифуновић Светислав
Мујагић Хасан	Пуцар Ђуро — Стари	Туцман Јосип
Мундрић Петар		
	Радмиловић д-р Јерко	Ђемерлић д-р Хамдија
Нађ Коста	Радовановић Миливоје	Ђурувија Тоде
Наумовски Круме	Радовановић Милија	
Нацева Мара	Радуловић Таса	
Недељковић Миодраг	Рамљак д-р Анте	Узуновски Цветко
Нешић Светомир	Ранковић Александар	
Нешковић д-р Благоје	Рапаић Ђиро	Фајфар Тоне
Никодијевић Тихомир	Рац Винце	Ференчак Иван
Николић Живојин	Рашовић Милош	Ференчина Томо
Нимани Цавид	Релић Петар	Филаковић Имро
Новаков Душан	Реџић Енвер	Филиповић Сулејман
Новаковић Груја	Рибар д-р Иван	Фотев Богоја
Новосел д-р Шиме	Рибич Иван	Фрнтић Елизабета
Новосел Стјепан	Рибникар Владислав	
	Рикановић Илија	Хасанагић Хилмија
Омановић Хамдија	Ритиг д-р Светозар	Хаџе Матевж
Опачић Станко		Хаџи Мустафа Хасан
Остовић Адам	Савић Брано	Шукри
	Салаи Жожеф	Хаџић Бошко
Павловић Михаило	Салај Ђуро	Хебранг Андрија

Хољевац Већеслав	Чакић Бошко	Шарац д-р Заим
Хотић Месуд	Чалић Душан	Шарац Спасоје
Хоџа Мехмет	Чамо Едхем	Шатов Павел
Хоџа Фадил	Чаушевић-Чауш Иван	Шаџири Исет
Хоџић Мујо	Ченгић Ферид	Шевић Александар
Хрибар Јанез	Чешњај Томо	Шегрт Владо
Хукић Мехмедалија	Чобански Спасоје	Шиљеговић Бошко
Хумо Авдо	Чолак Петар	Шкаре Станко
	Чубриловић д-р Васо	Шнудерл д-р Макс
Цветић Боса		Шпиљак Фрањо
Цветнић Милица	Џојић Анто	Шпиљак Мика
Цетинић Марин		Шпрљан Гуште
Црнобрња Богдан	Шакић Јован	Шутић Анте

VEĆE NARODA NARODNE SKUPŠTINE FNRJ

PRETSEDNIŠTVO VEĆA NARODA

Pretsednik

Josip Vidmar

Potpretsednici:

Božidar Maslarić

Kosan Pavlović

Sekretari:

Ninko Petrović

Joza Milivojević

Mihailo Grbić

STALNI ODBORI VEĆA NARODA

ZAKONODAVNI ODBOR

Božidar Maslarić, predsednik

Tomo Čiković, potpretsednik

D-r Dušan Bratić, sekretar

Mihailo Apostolski

Milan Popović

Mitar Bakić

Dobrivoje Radosavljević

Panko Brašnarov

Josip Rus

Rato Dugonjić

D-r Siniša Stanković

Srećko Žumer

Tone Hafner

Dragoljub S. Ilić

Mustafa Hodža

Joza Milivojević D-r Josip Hrnčević
Bogdan Oreščanin Miloš Carević
Ninko Petrović D-r Branko Čubrilović

ODBOR ZA PRIVREDNI PLAN I FINANSIJE

D-r Obren Blagojević, *pretsednik*
Ivan Gošnjak, *potpretsednik*
Rade Hamović, *sekretar*

Anka Berus Mitra Mitrović
Hasan Brkić Aleksandar Stojanović
D-r Vojislav Carić Ali Šukri
Josip Jeras Radomir Todorović
Beno Kotnik Aleksa Tomić
Veselinka Malinska Ivan Turković

MANDATNO-IMUNITETSKI ODBOR

Aleksa Tomić, *pretsednik*
Savo Orović, *potpretsednik*
Jovan Jegdić, *sekretar*

Dušan Rkman Ante Babić
Tone Šušteršič Nikola Martinovski

ADMINISTRATIVNI ODBOR

Milan Smiljanić, *pretsednik*
Šefket Maglajić, *potpretsednik*
Krsto Popivoda, *sekretar*
Ljubo Momčilović Lado Ambrožič
Franjo Borić D-r Gjorgi Gavrilski

ODBOR ZA MOLBE I ŽALBE

Marko Vujačić, *pretsednik*
Pepca Kardelj, *potpretsednik*
D-r Milorad Vlajković, *sekretar*
Pal Šoti Zora Nikolić
Mate Kršul Mustafa Abduraim

NARODNI POSLANICI VEĆA NARODA

Abduraim Mustafa	Dolinšek Tone	Marušić d-r Drago
Aguši Kurteš	Dugonjić Rato	Maslarić Božidar
Ambrožič Lado	Đaković Spasoje	Masnić Petar
Andrejev Bane	Dilas Milovan	Milanković Ivan
Apostolski Mihailo	Duričin Milivoj	Milivojević Joza
Augustinčić Antun	Žižić Živko	Milošević Mira
Aceva Vera	Zumer Srećko	Miljovskij Kiril
Babić Anto	Zupančić Oton	Mitrović Božo
Babić Ljubo	Zatrić Sait	Mitrović Mitra
Babović Spasenija	Zogović Radovan	Mićunović Veljko
Bajalski Risto	Ivović Dušan	Mlakar Alojzij
Bakić Mitar	Ilić S. Dragoljub	Mojsov Lazar
Barbarić Božo	Ilić Pavle	Momčilović Ljuba
Bebler d-r Aleš	Inamović Fadil	Mugoša Andrija
Bevk France	Jadrešin Bogde	Muhtari Osman
Berus Anka	Jakovljević d-r Stevan	Nađ Gavriilo
Blagojević d-r Obren	Jegdić Jovan	Nazor Vladimir
Bojnović Đurad	Jeras Josip	Naumovski Naum
Borić Franjo	Jurinčić Niko	Nenezić Radojica
Bratić d-r Dušan	Kavčič Stane	Nestorov d-r Dimitar
Brašnarov Panko	Kapetanović Hajro	Nikolić Zora
Brkić Hasan	Kardelj Pepca	Novak Ivan
Bursać Milan	Kerime Muča	Nošpal Tode
Varga Istvan	Komnenić Petar	Olah Šandor
Vasiljević Dušan	Kotnik Beno	Oreščanin Bogdan
Vidmar Josip	Kocbek Edvard	Orović Savo
Vidmar Tone	Krizman d-r Hinko	Pavić Niko
Vicković Mihailo	Krajačić Ivan	Pavlović Kosan
Vlajković d-r Milorad	Kršul Mate	Papić Radovan
Vrbovski Pavel	Kulenović Skender	Pejnović Kata
Vujasinović Todor	Lautiš Trajan	Ferović Puniša
Vujačić Marko	Lisi Sali	Petrović Mato
Vukosavljević Sreten	Lubej France	Petrović Nikola
Gavrilići d-r Gjorgi	Lunaček d-r Pavel	Petrović Ninko
Galijašević Bećir	Maglajlić Šefket	Plepečić Stjepan
Garčević Gojko	Malinska Veselinka	Pešev Nikola Pančev
Gaš Aljuš	Manojlović Radmila	Fogljajen Franc
Gođubović Marinko	Markovski Venko	Popivoda Krsto
Gođubović Radonja	Martinovski Nikola	Popović Dušan
Gošnjak Ivan		Popović S. Milan
Grbić Mihailo		Popović d-r Miloš
Gregorić d-r Pavle		Popović Radovan
Dimitrijević Spasoje		Prodanović M. Jaša
Đobrašinović Miloje		

Radović Vuko	Sulejmanovski Hafi	Hodžić Džeko
Radosavljević Dobrovoje	Sučić Florijan	Hrnčević d-r Josip
Rebac Hasan		
Redža Zekerija	Temeljkovski Borko	Čajnkar d-r Stanko
Rkman Dušan	Todorović Radomir	Carević Miloš
Rus Josip	Tomić Aleksa	Carić d-r Vojin
	Turković Ivan	Celeski Lazar
Savić Kirilo		
Saili Dragutin	Četković Jovan	Čalovska Liljana
Salacan Don Ante	Čišić Husein	Čiković Tomo
Sejfula Kemal	Čurčić Živojin	Čolaković Rodoljub
Skerlić Velimir		Čubritović d-r Branko
Smiljanić Milan	Filipović Krsto	
Smodlaka d-r Josip	Frol Frane	DŽankić Hasan
Snoj Franc		
Spirov d-r Boris	Hamović Rade	Šentjure Lidija
Stanković d-r Siniša	Hafner Tone	Šećeragić Murad
Stojanović Aleksandar	Herljević Franjo	Šoti Pal
Sulejman Hivzi	Hodža Mustafa	Šukria Ali
		Šušteršić Tone

ПРЕЗИДИЈУМ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ ФНРЈ

Претседник

Д-р Иван Рибар

Потпретседници:

Моша Пијаде

Јосип Рус

Димитар Влахов

Филип Лакуш

Ђуро Пуцар

Марко Вујачић

Секретар

Миле Перуничич

Чланови:

Јосип Броз Тито, Бане Андрејев, д-р Владимир Бакарић, Душан Бркић, Јосип Видмар, Милован Ђилас, Едвард Кардељ, Сретен Жујовић, д-р Сениша Станковић, Влада Зечевић, д-р Стеван Јаковљевић, Блажо Јовановић, д-р Драгољуб Јовановић, Борис Кидрич, Сава Косановић, Лазар Колишевски, д-р Благоје Нешковић, Јаша Продановић, Александар Ранковић, д-р Златан Сремец, Добросав Томашевић, Фране Фрол, Андрија Хебранг, Авдо Хумо, Родољуб Чолаковић, Владо Шегрт.

Врховни командант Југословенске армије

Маршал Југославије

Јосип Броз Тито

В Л А Д А

ФЕДЕРАТИВНЕ НАРОДНЕ РЕПУБЛИКЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ

Претседник Министарског савета Маршал Југославије
Јосип Броз Тито;

Потпретседник Министарског савета и претседник Кон-
тролне комисије **Едвард Кардељ;**

Други потпретседник Министарског савета **Јаша Про-
дановић;**

Министар Савезне владе **Милован Ђилас;**

Министар Савезне владе **Кирило Савић;**

Министар Савезне владе д-р **Димитрије Несторов;**

Министар иностраних послова **Станоје Симић;**

Министар народне одбране Маршал Југославије **Јосип
Броз Тито;**

Министар саобраћаја **Тодор Вујасиновић;**

Министар поморства **Анте Вркљан;**

Министар пошта д-р **Драго Марушић;**

Министар спољне трговине инж. **Никола Петровић;**

Министар финансија **Сретен Жујовић;**

Министар унутрашњих послова генерал-лајтнант **Алек-
сандар Ранковић;**

Министар правосуђа **Фране Фрол;**

Министар индустрије и претседник Привредног савета
Борис Кидрич;

Претседник Савезне планске комисије **Андрија Хебранг;**

Министар рударства **Бане Андрејев;**

Министар трговине и снабдевања **Заим Шарац;**

Министар пољопривреде и шумарства д-р **Васо Чубри-
ловић;**

Министар рада **Вицко Крстуловић;**

Министар грађевина **Влада Зечевић.**

Јавни тужилац ФНРЈ
Д-р Јосип Хрнчевић

ВРХОВНИ СУД ФНРЈ

Претседник
Витомир Петровић

Потпретседник
д-р Теодор Томиншек

Чланови:

Милован Крчић, Петар Раичковић, Петар Пируже, д-р Звонимир Шврљуга, Никола Станковић, Александар Тодоровић и д-р Маријан Деренчин.

